KIRKLARELİ PINARHİSAR MERKEZ İLÇESİ VE KÖYLERİ AĞIZ İNCELEMESİ

Hazırlayan: Gizem DEMİRAY
Danışman: Yrd.Doç.Dr. Rifat GÜRGENDERELİ

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı için öngördüğü YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.

Edirne
Trakya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
2008

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

KIRKLARELİ PINARHİSAR MERKEZ İLÇESİ VE KÖYLERİ AĞIZ İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gizem DEMİRAY tarafından hazırlanan bu çalışma 05.06.2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir**.**

Başkan Prof.Dr. Süreyya A. BEYZADEOĞLU

Üye Doç.Dr. Şenol ÇELİK

Üye Yrd.Doç.Dr. Rifat GÜRGENDERELİ (Danışman)

ÖNSÖZ

Ağız çalışmaları, Türkoloji sahası içinde önemli bir yere sahiptir. Her ağız çalışması Türk diline sayısız katkılar sağlar. Ağız çalışmaları, bölgesel bir saha araştırması olmakla beraber ulusal ve uluslararası boyutta da Türk dili üzerine yapılan çalışmalar için kaynak olma özelliği taşıyabilir. Bu nedenle Rumeli ağızları daha detaylı araştırılıp, Anadolu ağızları ile karşılaştırılmalı ve ortaya çıkarılan bilgiler göz önüne alınarak tekrar yorumlanmalıdır.

Tezimin konusu olan Kırklareli Pınarhisar Merkez İlçe ve Köyleri, Balkanlar'dan gelen Türkler'in yurt edindikleri topraklardır. Pınarhisar köylerinin sayısı göç kafilelerinin akışına paralel olarak artmıştır. Bir dönem, Türk devletinin sınırları içinde olan bu yerlerden ilk olarak 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı, daha sonra ise Balkan ve I. Dünya Savaşları'yla yoğun bir Türk göçü yaşanmıştır. Bu göç dalgaları ile beraber bu topraklarda bulunan Rum ve Bulgar nüfus, Bulgaristan ve Yunanistan'a göç etmişler, Rumeli göçmenleri Türk Trakyası'ndaki köy, kasaba ve şehirlere yerleştirilmişlerdir. Pınarhisar ve çevresi de bu göçlerden etkilenmiştir. Böyle hareketli bir coğrafyada konuşulan Rumeli ağzı da değişik ses ve şekil özellikleri içermektedir.

Bu çalışmada Pınarhisar ilçesi ve köylerinin ağız incelemesi yapılırken, öncelikle bölgenin tarihi süreci hakkında bilgiler verilmiş, bölgede yaşanmış olan önemli tarihi olaylardan da bahsedilmiştir. Tarihi olaylardan bahsederken etnik yapıya da değinilmiştir. Etnik yapı beş kategoride incelenmiş olup, bu bölgedeki etnik yapıların yaşadıkları tarihsel süreçler hakkında da bilgiler verilmiştir. Daha sonraki kısımlarda derlenen metinler ses ve şekil bilgisi açılarından incelenmiştir. İncelenen beş farklı gruptaki metinler, boğumlanma noktalarına göre transkripsiyon harfleriyle yazılmıştır. Sonuç kısmında da bölge ağzında ortaya çıkan ses ve şekil özelliklerinin değerlendirilmesi yer almaktadır. Çalışmamamızda, Pınarhisar ve köylerinden derlenen metinlerden, sözlük maddesi oluşturabilecek nitelikte olan kelimelerle, sözlük kısmı oluşturulmuştur. Son bölümde, tezimizle alakalı çalışmalarda kullandığımız eserlerin kaynakçası sunulmuştur.

Tezi hazırlamamda sürekli desteğini gördüğüm ve çalışmamın başından sonuna kadar büyük sabır gösteren değerli hocam Sayın Yrd.Doç.Dr. Rifat GÜRGENDERELİ'ye teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, fikirlerini benimle paylaşan ve desteğiyle sürekli yanımda olan Sayın Yrd.Doç.Dr. Cenk MISIRLI'ya ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gizem DEMİRAY
Edirne

Hazırlayan: Gizem DEMİRAY

Tezin Adı: Kırklareli Pınarhisar Merkez İlçesi ve Köyleri Ağız İncelemesi

ÖZET

Yapılan bu çalışma, Kırklareli Pınarhisar Merkez İlçesi ve Köyleri Ağızları'nı temel almaktadır. Tez *"Giriş"*, *"İnceleme"*, *"Metinler"*, *"Sonuç"*, *"Sözlük"* ve *"Kaynakça"* kısımlarından oluşmaktadır. *"Giriş"* bölümünde Pınarhisar'ın tarihi hakkında bilgi verildikten sonra, bölgede yaşayan etnik unsurlar hakkında da detaylı bilgiler verilmiştir. *"İnceleme"* kısmında Pınarhisar ağzının ses ve şekil bilgisi incelenmiş ve örneklerle desteklenmiştir. *"Metinler"* kısmında derlenen 48 metin transkripsiyon alfabesiyle yazılmıştır. Yazılan bu metinler beş kategoride sınıflandırılmıştır. *"Sonuç"* kısmında Pınarhisar ağzının önemli görülen ses ve şekil özelliklerine değinilmiştir. *"Sözlük"* kısmında Pınarhisar ağızlarından toplanan metinlerde geçen, sözlük maddesi oluşturabilecek nitelikte kelimelere yer verilmiştir. *"Kaynakça"* kısmında ise tez için yararlanılan eserlerin künyeleri verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağız, Gacal, Bulgaristan ve Yunanistan Göçmenleri, Pomak, Dağlı

Preparet by: Gizem DEMİRAY

Name of thesis: A Study of Regional Dialect in The Central District and Villages of Pınarhisar in Kırklareli

ABSRACT

This research which is made, is based on dialects of Kırklareli, Pınarhisar centre town and its villages. Thesis consists of parts: *"Introduction"*, *"Examination"*, *"Texts"*, *"Conclusion"*, *"Dictionary"* and *"Reference"*. Information was given about the historical structure in Pınarhisar in part of "*Introduction"*. A detailed information was given about the ethnic factors living in the region as well. The phonetical and morphological structure of Pınarhisar dialect was examined and supplied with examples in the part of *"Examination"*. In the part of *"Text"* 48 derived texts were written with transcription alphabet. These texts were classifed in five categories. In the part of *"Conclusion"* the most important phonetical and morphological features of Pınarhisar dialect were stated. In *"Dictionary"* part the words which were stated in the texts collected from Pınarhisar dialect and which qualified to be able to from items of dictionary. In *"Reference"* part the identification of preces used for thesis were determinated.

Key Words: Dialect, The Gacal, Immigrants from Greece and Bulgaria, The Pomak, The Dağlı

İÇİNDEKİLER

Önsöz	i
Özet	iii
Abstract	iv
İçindekiler	v
Transkripsiyon İşaretleri	viii
Kısaltmalar	ix
Giriş	
Tarih	1
Etnik Yapı	10
Bölge Ağızları Üzerine	17
İnceleme	
Ses Bilgisi	
Ünlüler	19
Kısa Ünlüler	21
Uzun Ünlüler	21
Ses Olayları Sonucu Meydana Gelen Uzun Ünlüler	21
Asli Uzunluklar	29
Ünlü Uyumları	30
Kalınlık-İncelik Uyumu	30
Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	34
Ünlü Değişimleri	36
Kalın Ünlülerin İncelmesi	36
İnce Ünlülerin Kalınlaşması	37
Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	37
Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi	39
Geniş Ünlülerin Daralması	41
Dar Ünlülerin Genişlemesi	44
İkiz Ünlüler	45
Ünlü Türemesi	47
Ünlü Düşmesi	48
Ünlü Birleşmeleri	50
Ünsüzler	50
Ünsüz Değişimleri	53
Tonlulaşma	53
Tonsuzlaşma	55
Süreklileşme	57
Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişim	58
Süreksizleşme	61
Ünsüz Benzeşmesi	61
Ünsüz Türemesi	64
Ünsüzlerin Yer Değiştirmesi	66
Ünsüz Düşmesi	66
Ünsüz İkizleşmesi	73

Hece Kaynaşması	73
Hece Yutulması	75
Hece Türemesi	77
Şekil Bilgisi	
İsimler	77
İsim Çekim Ekleri	77
Çokluk Ekleri	77
İyelik Ekleri	78
Aitlik Eki	79
Hal ekleri	79
Zamirler	85
Kişi Zamirleri	85
İşaret Zamirleri	87
Belirsizlik Zamirleri	88
Dönüşlülük Zamiri	88
Soru Zamirleri	88
Sıfatlar	89
Niteleme Sıfatları	89
Belirtme Sıfatları	90
Sayı Sıfatları	90
İşaret Sıfatları	91
Soru Sıfatları	91
Belirsizlik Sıfatları	91
Sıfatlarda Küçültme	92
Zarflar	92
Yer-Yön Zarfları	92
Zaman Zarfları	93
Azlık-Çokluk Zarfları	93
Durum Zarfları	93
Soru Zarfları	94
Edatlar	94
Ünlem edatları	94
Bağlama Edatları	96
Son Çekim Edatları	97
Fiiller	98
Zamir Kökenli Şahıs Ekleri	98
İyelik Kökenli Şahıs Ekleri	98
Şimdiki Zaman Çekimi	99
Görülen Geçmiş Zaman Çekimi	108
Anlatılan Geçmiş Zaman Çekimi	110
Geniş Zaman Çekimi	112
Gelecek Zaman Çekimi	113
Şart Çekimi	115
Emir Çekimi	116
İstek Çekimi	117
Gereklilik Çekimi	117
Birleşik Çekimler	117

Hikaye	118
Rivayet	120
Şart	121
Ek-Fiil	122
Sıfat-Fiiller(Partisip)	123
Zarf-Fiiller(Gerindium)	124
Metinler	
Pomak Ağzı Metinleri	126
Gacal Ağzı Metinleri	149
Bulgaristan Göçmen Ağzı Metinleri	171
Yunanistan Göçmen Ağzı metinleri	220
Dağlı Ağzı Metinleri	243
Sonuç	283
Sözlük	290
Kaynakça	309
Ekler	313

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ÜNLÜLER	ÜNSÜZLER
á: “a” ile “e” arası bir ünlü	□: Sızıcılaşma eğilimli “b” ile “v” arası ünsüz
å: “a” ile “o” arası bir ünlü	Ç: “ç” ile “c” arası ünsüz
ė: “e” ile “i” arası bir ünlü	F: “f” ile “v” arası ünsüz
Ó: “e” ile “ö” arası bir ünlü	ġ: Arka damak g’si
ì: “ı” ile “u” arası bir ünlü	j: Kalın ünlülerle kullanılan ön damak g’si
í: “ı” ile “i” arası bir ünlü	…: Arka damak k’si
é : “o” ile “u” arası bir ünlü	p : Kalın ünlülerle kullanılan ön damak k’si
ê: “ö” ile “ü” arası bir ünlü	q: Kalın ünlülerle kullanılan ön damak l’si
¯: Ünlüler üzerinde uzunluk işareti	v: Titrekliği uzatılan r
˘: Ünlüler üzerinde kısalık işareti	S: “s” ile “z” arası ünsüz
ò: Ulama işareti	Ş: “ç” ile “ş” arası ünsüz
ð :Diftong işareti	T: “t” ile “d” arası ünsüz

KISALTMALAR

PA: Pomak Ağzı

GA: Gacal Ağzı

DA: Dağlı Ağzı

BG: Bulgaristan Göçmeni

YG: Yunanistan Göçmeni

MDD: Metin Dışı Derleme

TDK: Türk Dil Kurumu

D.T.C.F: Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi

Bk: Bakınız

GİRİŞ

TARİH

Pınarhisar ve çevresine ilk yerleşenlerin Trakya'ya adını veren Traklar olduğu bilinmektedir. Ticaret ve sefer yolları üzerinde bulunan bölgede çok çeşitli kültürlere rastlanmaktadır. Pers İmparatoru III. Darius İskit seferine çıkarken Vize-Poyralı üzerinden Pınarhisar'a gelmiş ve burada konaklamıştır. Roma ve Bizans imparatorlukları da buralarda uzun süre hüküm sürmüştür.

Osmanlılar'ın Trakya'ya geçişi ile birlikte Türkler'in Pınarhisar ve çevresinde yerleşmeleri başlar. Anadolu Selçuk Beyleri'nden Mihalzade ailesinin İznik'ten, Zeamet ailesinin Isparta ve Gönen ahalisinden, Giray sülalesinin de Kırım'dan getirilerek Pınarhisar ve çevresine yerleştirildiği bilinmektedir. [1]

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde asli unsur olan Türkler'le birlikte Rum ve Bulgar nüfus karışık olarak Pınarhisar ve çevresinde yaşamışlardır.

Pınarhisar ilçesi,1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından önce Ozi vilayetinin Vize sancağına bağlı bir nahiye iken, Balkan savaşından sonra bucak(1911), 1953'ten sonra da kaza olmuştur.

Pınarhisar'ın köylerinden bazıları Osmanlı-Rus savaşından önce kurulmuştur. Daha sonra kurulanlar özellikle Balkanlar'dan göç eden Türkler'in kurdukları köylerdir. Bugün bölgedeki yerleşik unsurlar genellikle Balkanlar'dan 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından sonra ve 1934-1950 yılları arasında Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan'dan gelen göçmenlerden oluşmaktadır.

PINARHİSAR'IN TÜRKLER'İN ELİNE GEÇİŞİ

Pınarhisar, 1369 yılında I. Sultan Murat'ın komutanlarından Gazimihal tarafından Bizanslılar'dan alındı. Pınarhisar'ın fethinde bulunan akıncı komutanlardan olan ve aynı zamanda Horasan erenlerinden Binbir Oklu Ahmet Baba'ya arpalık olarak verildi. Binbir Oklu Ahmet Baba da burada bir süre sonra tekke kurdu. Binbir Oklu Ahmet Baba tekkesi ve toprakları tarihte tekye (tekke) çiftliği olarak geçer.

[1] Cumhuriyetin 50. yılında Kırklareli, 1973 İl Yıllığı,Kırklareli: s. 33

Pınarhisar'da Binbir Oklu Ahmet Baba tekkesinin yanı sıra Haydar Baba tekkesi de bulunmaktadır. Bu tekkeler, özellikle fetih yıllarında Roma ve Bizans kültürünün yoğun olarak yaşadığı bu bölgelerde, Türkleştirme ve İslamlaştırma hareketinin merkezleri olmuşlardır.

Binbir Oklu Ahmet Baba öldüğü zaman I. Murat Hüdavendigar onu, "Sir-Merd Arslan" (yiğit insan) olarak nitelendirmiş, "Sana mezar değil, tarih abidesi dikmek gerekir" demiştir. Türbesi bu söz üzerine yapılmıştır. Sonra burası yüzyıllar boyu inananların Nevruz ve Hıdrellez bayramlarını kutladıkları, dinsel törenler yaptıkları yer olmuştur.[2]

EVLİYA ÇELEBİ'YE GÖRE PINARHİSAR

Evliya Çelebi 1658'li yıllarda gördüğü Pınarhisar'ı şöyle anlatıyor: "Fetihten sonra kalesi yıkılmıştır. İçinde imareti, yani yoksullara yemek verilen bir yeri yoktur. İçinde koyun ve keçiler kışlar. Aşağıdaki varoşu (kalenin dışında kalan mahalle) Hisar mahallesinden daha bayındırdır. Bu da Sancak Beyi'nin oturduğu yer olmasından, ona ayrılmış olmasındandır. Yüz elli akçelik, yani gümüş paralık geliri olan bir kazadır. Burada Vezir-i Azam'a ait başka bir yer vardır ki, o da hükümetindir. Sipahi Ketüde yeri, yeniçeri serdarı vardır. 400 kiremitli evi ve bahçeli evleri bulunmaktadır. İki küçük camii vardır. Kasabanın ortasında bir kayadan kalın bir su çıkmaktadır ki, çıkarken büyük gürültü yapmaktadır. Temmuz ayında da buz gibi soğuktur. Bu su on değirmen çevirecek kadar çoktur. Bağ ve bostanları sulayarak Ergene nehrine akmaktadır." [3]

XIX. YÜZYIL VE XX. YÜZYIL BAŞLARINDA PINARHİSAR

Osmanlı Devleti'nin "Duraklama" dönemini kapatıp gerilemeye başladığı zaman, Balkanlardaki yeni oluşumların Türkiye Trakyası üzerindeki etkisi giderek arttı. Balkan kargaşası buralarda yaşayan Evlad-ı Fatihan'ı göçe zorlamaya başladı. Özellikle çetecilik Balkanlardaki Türklüğü iyiden iyiye rahatsız etti.[4]

[2] Nazif Karaçam, (1995): Efsaneden Gerçeğe Kırklareli, Kırklareli Belediye Yayınları, Kırklareli:s.598
[3] Karaçam (1995:599)
[4] Karaçam (1995:600)

1877-1878 Osmanlı-Rus savaşında işgale uğrayan yerlerden biri de Pınarhisar'dı. 3 Mart 1878 tarihinde imzalanan Ayastefonos (Yeşilköy) antlaşmasıyla Kırklareli ve çevresi Bulgaristan'a bırakıldı. Savaş ve esaret yıllarında bütün Trakya'da olduğu gibi Pınarhisar'da da can ve mal kayıpları oldu. Yerleşik ahali İstanbul ve Anadolu'ya göç ederken Balkanlar'dan gelen göçmenlerin bir kısmı Pınarhisar'a yerleştirildi. Pınarhisar'ın işgali, Berlin Kongresi ile sona erdi.[5]

1903 OLAYI VE PINARHİSAR

Osmanlı Devleti Balkanlardaki sosyal ve siyasi gelişmeleri yatıştırmak, parçalanmayı biraz daha geciktirmek amacıyla Islahat Hareketleri'ne girişti. Bir takım sosyal ve hukuki yeniliklerle durumu kurtarmak istedi. Ancak yaptığı idari, hukuki ve mali düzenlemeler ne yabancı ülkeleri, ne de Balkanlarda yaşayanları memnun etti. Rusya ve Avusturya Hükümetleri Osmanlı Devletini ağır maddeler içeren bir reform programı verdiler. Fakat Osmanlı Hükümeti bu önerileri kabul etmedi. Bunun üzerine 1903 yılında 30.000 silahlı Bulgarın katıldığı bir genel ayaklanma oldu. Bu ayaklanmanın sonucu Pınarhisar'a kadar uzandı. Bulgarlar Pınarhisar'a kadar geldiler. Baskın biçiminde meydana gelen bu olaya tarihte " 1319 Vak'ası" denilmektedir.[6]

Pınarhisar ve çevresi bu olay sonucunda da yıkım ve göçe maruz kaldı. Bunun neticesinde bölgenin demografik yapısında değişiklikler oldu .

BALKAN SAVAŞI VE PINARHİSAR

Balkan Savaşı'nın büyük bölümü Pınarhisar bölgesinde geçti.1912 Ekimi'nde Kofçaz yöresinden saldırıya geçen Bulgarlar, Kırklareli'nde cephenin yarılması ve Kırklareli muharebelerinin bozgunla sonuçlanması üzerine Pınarhisar yakınlarına kadar geldiler. Bozulan Türk birliklerinin bu bölgede toparlanmasına çalışıldı. Balkan Savaşı'nda cephe hattı Poyralı-Tozaklı, Karaağaç ve Lüleburgaz köylerinin yer aldığı dere vadisi idi.

---

[5] www.turkcebilgi.com/Berlin%20Kongresi, 10.05.2008
[6] Karaçam (1995:601)

Poyralı, Tozaklı, İslambeyli, Sergen ve Doğanca, Cevizköy muharebelerinde birliklerimiz zaman zaman başarılı sonuçlar almışlarsa da doğa koşullarını yenememiş geri çekilmeye devam etmişlerdir. Ekim sonlarına doğru (1912) Pınarhisar ve yöresi düşmanın eline geçmiştir.

Temmuz 1913'te yaklaşık dokuz aylık bir esareten sonra Türk hakimiyeti tekrar başlamıştır.

Milli Mücadelede Pınarhisar

Milli mücadelenin başladığı 1919 yılından itibaren Mustafa Kemal Paşa'ya destek veren yerlerin başında Pınarhisar gelmektedir. Pınarhisar Müdafaa-i Hukuk Heyeti başkanı Bahaeddin Bey, Mustafa Kemal Paşa'nın 23 Nisan 1920'de kurduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bağlılık bildirmiştir.

Yunan işgali, 25 Temmuz 1922'de gerçekleşti ve 8 Kasım 1922 tarihinde sona erdi.[7]

PINARHİSAR İSMİ VE MERKEZ İLÇE BELDELERİ HAKKINDA TARİHİ BİLGİLER

1908'de II. Meşrutiyetin ilanından bir yıl sonra, yani 1909 yılında Pınarhisar belediye olmuştur. 1854 yılında Babaeski, 1878 yılında Kırklareli'nin belediye olduğu dikkate alındığında Pınarhisar, Kırklareli'nin belediye olan üçüncü ilçesi olmaktadır. O yıllarda halkın siyasi iradesine başvuru gibi bir demokratik yöntem olmadığı için Pınarhisar'ın belediye olması taşıdığı önemden ileri geliyordu. Lüleburgaz, Vize, Demirköy, Pehlivanköy ve Kofçaz ilçeleri ancak Cumhuriyet'ten sonra belediye olmuşlardır.[8]

Kırklareli ili sınırları dahilinde köyleriyle birlikte 581 km^2 yüzölçüme sahip olan Pınarhisar'ın Kaynarca ve Yenice belediyeleri ile tarihi adları hiç değişmeden

[7] Karaçam (1995:601-602)
[8] Karaçam (1995:600)

günümüze kadar ulaşan 13 köyü bulunmaktadır. Merkez nüfusu 10.300, toplam nüfusu 23.000 civarındadır.[9]

Pınarhisar'a bağlı belde ve köylerin adları şunlardır: Akören (Avren-Akviran), Cevizköy (Çangara), Çayırdere (Manastırdere), Erenler (Tekke), Hacıfaklı (Hacıfaklılar-Hacıfakılı), İslambeyli (Rumeli-Urunbeyli), Evciler (Ayvacı), Kaynarca (Yeni, Yani, Yeno), Kurudere, Osmancık, Sütlüce, Tozaklı, Yancıklar (Ataköy), Yenice (İnceköy), Poyralı.

PINARHİSAR İSMİ

Kırklareli'nin ilçesi olan Pınarhisar ismi, iki kelimeden meydana gelmektedir. Pınar, burada hisarların kurulduğu tepenin eteğinden çıkan büyük ve bol sulu bir kaynaktır. Bu hisarlar Bizanslıların hakim olduğu devirde Semendirek Tirdası Kozmoz Dimitrayidis isimli bir şövalye tarafından inşa edilmiştir. Üç parçadan ibaret olan hisarlardan birinin 15 metreye yakın yüksekliği vardır. Duvarları çok kalın horosanla inşa edilmiş olup, her bir buçuk metrede tuğla kuşakla örülmüştür. Üzeri taştan çatı bir kubbe ile kapalıdır. İkinci hisar birinciye yakın olup, daha küçüktür. Üçüncü ise, şimdi tek bir duvar halindedir.

Evliya Çelebi Pınarhisar kazasının İstanbul Tekfuru'nun malı olup, Hicri 769'da Gazimihal tarafından zaptından sonra yıkıldığını söyler.[10]

AKÖREN (AVREN-AKVİRAN)

Akören köyü; çevredeki en eski köylerden biri olarak bilinir ve halkı, buralara Trakya'nın feth edildiği dönemlerde yerleşmiştir. Akören, Pınarhisar'ın en küçük köyleri arasında yer alır.[11]

CEVİZKÖY (ÇONGARA)

[9] Güler Yarcı, (2007): "*Arşiv Belgeleri Işığında Pınarhisarı*" ,Yöre Aylık Kültür Dergisi, S.86-88, s.15
[10] Karaçam (1995:594-595)
[11] Ayhan Tunca, (2007): *"Pınarhisar Köyleri"* ,Yöre Aylık Kültür Dergisi , S.86-88, s.79

Bu köyde yerleşmiş halkın anlattıkları çerçevesinde bu yerleşim yerine önce Çongur Türkleri'nin geldiği daha sonra ise Rum ve Bulgarların bu yerleşim yerini mesken tuttukları öğrenilmektedir. Ünlü Türk komutanlarından Talat Paşa'nın da bu köye Balkan Savaşı yıllarında gelerek cephe komutanları ile görüşme yaptığı rivayet edilmektedir.[12]

ÇAYIRDERE (MANASTIRDERE)

Bizans Dönemi yerleşim yerlerinden olduğu kabul edilen Çayırdere, Manastır ve bazı kültür kalıntıları ile araştırmacıların ilgisini çeken bir yerleşim yeri konumundadır. Daha önceki dönemlerde köyde Rumların yaşadığı bilinmektedir.[13]

ERENLER (TEKKE)

Pınarhisar'ın bazı köyleri 1877 Osmanlı-Rus Savaşından sonra kurulmuşlardır. Bunlar; Poyralı, Osmancık, Evciler ve Cumhuriyet döneminde kurulan Erenler'dir. Erenler'in eski adı Tekke'dir. Köy, adını burada bulunan Binbir Oklu Ahmet Baba türbesi çevresinde oluşan Tekke Hareketi'nden almıştır. Binbir Oklu Ahmet Baba, bir söylenceye göre Kofçaz'ın Topçular köyündeki yatır Topçu Baba'nın ağabeyidir. Yöre arazileri tarihte bu Tekke'ye bağlı "Tekke Çiftliği" olarak anılmaktadır. 1930'lu yıllara kadar burası Pınarhisar'a bağlı bir mahalle iken daha sonra Bulgaristan'dan gelenler tarafından köy haline getirilmiştir.[14]

EVCİLER (AYVACI)

[12] Tunca (2007:82)
[13] Tunca (2007:82)
[14] Karaçam (1995:585)

Yerleşik halk köyün tarihi hakkında, 93 Harbi adı verilen 1877-78 Osmanlı-Rus savaşı sonrasında göç eden Türkler'in kurduğu bir köy olduğunu söylemektedirler.[15]

HACIFAKLI (HACIFAKILI-HACIFAKLILAR)

Evliya Çelebi'nin 1658 yılında Üsküp üzerinden bu köye geldiği bilinir. Eski dönemlerde Kaynarca-Pınarhisar üzerinden Balkanlara giden ticaret ve Kervan yolunun üzerinde bulunması nedeni ile çok önemli bir geçiş güzergahıdır. Evliya Çelebi de Özün Kalesi'nin fethi haberini Padişaha ulaştırmak için bu köyden geçmiş ve Kaynarca'da Melik Ahmet Paşa ile buluşmuştur.[16]

KAYNARCA BELDESİ (YENE, YANİ, YENO)

Rumca adı Yene'dir. Su kaynağı anlamına gelmektedir. Kaynarca bölgenin en eski yerleşim yerlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Prof.Dr. Mehmet Özdağ bu beldenin İlkçağ kültüründen izler taşıdığını, burada Trak Kralı Tearos'un sayfiye yeri olduğunu söylemektedir.[17]

POYRALI

1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı sonrası, muhtemelen 1890'lı yıllarda Bulgaristan'ın Lofça kazası Becenova köyü Uğraçin mahallesinden göç edenler tarafından kurulmuştur. Poyralı gerek tarihte, gerekse mitolojide yeri olan bir yerleşim merkezidir. Bugünkü Poyralı daha ilk çağlarda köyün kuzeyinde, iki kilometre uzaklıktaki Murat Ağa ve Halil Ağa kaynaklarının bulunduğu, halkın kaynaklar mevkii dediği yörede kurulmuştur. Bu yörede halkın Parpara geçidi dediği bir yer vardır ki, adı Helence'de "Parparların yeri" anlamına gelmektedir. Parpara sözcüğü Helence'de "Ulu Su" anlamını da ifade etmektedir. Kaynakların Parpara ile yakın ilgisi ve ilintisi

[15] Tunca (2007:85)
[16] Tunca (2007:84)
[17] Tunca (2007:86)

bulunmaktadır. Bir başka bilgiye göre de Parpara, "Koca Su Pınarı Yöresi" anlamına gelmektedir. Bütün bunlar ilk Poyralı'nın Kaynaklar mevkiinde M.Ö. 1200 veya 1000 yıllarında Parparalılar adını taşıyan bir kavim tarafından kurulduğunu göstermektedir. Köyün adı mitolojide Şafak Tanrısı Eos'un oğlu Boreas (Bora-Poyraz)'ın Trakya'daki yeri olarak geçmektedir.

Bir rivayete göre taşıma ve ulaşımın at arabaları ile sağlandığı yıllarda en dayanıklı poyralar[18] yöredeki derenin boyunda yetişen karaağaçlardan yapıldığından dolayı köy adını buradan almaktadır. Köyün adı ile ilgili olarak başka rivayetler de vardır. Bunlardan birincisi köyün yıl boyunca Poyraz rüzgarlarına açık olması, diğeri de poy adı verilen kokulu bitkinin çayırlarda bolca yetişmesidir.[19]

İSLAMBEYLİ (RUMELİ-URUNBEYLİ)

Geçmişte Müslümanlar ile Rumların birlikte yaşadıkları bir köy olan İslambeyli'nin çevresinde ilk çağ zamanına ait eserler ve kalıntılar mevcuttur. Bunların Trak prenslerine ait mezarlar olduğu tespit edilmiştir. Köyün bir çiftlik olduğu söylenmekte olup eskiden buraya Rumbeyli, Urunbeyli de denilmekteydi.[20]

KURUDERE

Geçmişte vakıf köyler arasında yer alan Kurudere, bir aralık Edirne'deki bir medreseye bağlı vakıf köy olarak kalmıştır. Eski bir yerleşim birimidir. Köyde zengin mermer ocakları bulunmaktadır. Bu mermer ocaklarını Romalıların işlettikleri söylenmektedir.[21]

OSMANCIK

[18] Tekerleğin ortasındaki parmakların ve dingilin geçirildiği yuvarlak kısım, göbek.
[19] Poyralı Köyü Muhtarlığı ve Tertip Komitesi Yayını,1996,s.2-5
[20] Karaçam (1995:585)
[21] Karaçam (1995:593)

93 Harbi sonrasında kurulmuş bir köydür[22].

SÜTLÜCE (YENİ MANDIRA)

Cumhuriyet döneminde kurulan bir köy olan Sütlüce'de günümüzde yaşayanların dedeleri buraya mübadele ile Yunanistan ve Bulgaristan'dan gelen Türkler olduğu bilinmektedir.[23]

TOZAKLI

Köy; Plevne muharebelerinden sonra buralara gelen göçmen kafilelerince kurulmuştur. Balkan savaşlarının ve Yunan işgalinin yoğun biçimde yaşandığı bir bölgedir.[24]

ATAKÖY (YANCIKLAR)

Köyün asıl adı Yancıklar iken 1990 yılında dönemin Kırklareli Valisi bu köyün adını Ataköy olarak değiştirmiştir. Yancıklar; aslında Edirne'nin bir medresesi için vakıf arazisi olarak kullanılmıştır.[25]

.

YENİCEKÖY (İNCEKÖY) BELDESİ

Köy, Dağyenice adı ile de anılmakla beraber eski dönemlerde özellikle Bulgarların yaşadığı bir yerleşim yeri olarak kabul edilmektedir.[26]

PINARHİSAR MERKEZ İLÇE KÖYLERİNDE ETNİK YAPI

[22] Tunca (2007:90)
[23] Tunca (2007:90-91)
[24] Tunca (2007:91)
[25] Tunca (2007:92)
[26] Tunca (2007:92)

Pınarhisar ilçesinin 13 köyü, 2 beldesi ve 1 merkez ilçesinde yaptığımız çalışmalar sırasında görüştüğümüz kaynak kişileri, kendilerini ifade ettikleri şekliyle değerlendirdik. Metinleri derlediğimiz yerlerdeki kişiler ya göçmen olarak geldiklerini ya da oranın yerlisi olduklarını söylediler. Buna göre Pınarhisar ilçesindeki etnik yapıyı beş başlıkta sınıflandırdık.

POMAKLAR

Pomaklar hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Pomakların küçük bir kısmı eski Bulgaristan'ın sınırları içinde bulunan Kuzey Bulgaristan'da, büyük çoğunluğu ise Güney Bulgaristan'da oturmaktadırlar[27]. 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı sebebiyle Tuna boylarındaki şehirlerde yaşayan müslümanların bir kısmı tahliye edilerek İstanbul, Edirne ve Selanik civarına nakledildi. Bu arada kuzeyde bulunan Pomaklar'ın bir kısmı da güneye, Rodoplar'a, Makedonya'ya ve bir kısmı da Anadolu'ya geçti. Panislavizm cereyanının tedhiş siyaseti ve harpler yüzünden 1878 senesinde 600.000 müslüman, Bulgaristan ve diğer yerlerden göç etmek mecburiyetinde kalmıştır ki bunlardan ancak 150.000 kişi Anadolu'ya geçebilmiştir[28].

Pomaklar, Türkçe'nin yanı sıra Pomakça adı verilen farklı bir dil de kullanırlar. Bulgarca, Rumence ve Türkçe sözcükler içeren ve kuralları bakımından Bulgarca'ya yakın bir dil konuşurlar. Bugünkü nüfusları 120.000 dolayında tahmin edilmektedir. Uzun süre bölgedeki Osmanlı voynuklarına(hassa hizmetindeki at bakıcısı) yardımcılık eden Pomakların adının Slavca *Pomagaçi(yardımcı)* sözcüğündeki geldiği ileri sürülür. Kendi dillerindeki *Agaryani* ya da *Aharyani* adının Türkçedeki *"Ahiyan"(Ahiler)* sözcüğü çağrıştırmasını temel alan bazı araştırmacılar Pomakların 14.yy'da Rodoplar bölgesine göçen Ahilik örgütüne bağlı Çepni ve Bozok Türklerinden olduğunu savunurlar. Son dönemlerde Bulgaristan'da Pomakça ile Bulgarca'nın benzerliği kanıt gösterilerek Pomakların Osmanlılarca Müslümanlaştırılan Bulgarlar olduğu öne sürülmüştür. Osmanlı tahrir defterlerinde adlarına ilk kez 19.yy'da rastlanan Pomaklar

[27] Yaşar Nabi Nayır, (1999): *Balkanlar ve Türklük* , Yenigün Haber Aj. Bas. ve Yay. A.Ş, İstanbul, s.49-50

[28] A.Cevat Eren, (1964): "*Pomak maddesi*", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi,Cilt 9, Ankara: s.575

bu dönemde yoğun olarak Rodoplar'da, Bulgaristanın kuzeyinde Lofça(Loveç), Selvi (Sevlievo), Plevne(Pleven), Rahova(Orehovo) yörelerinde yerleşmişlerdir. Makedonya ve Trakya'da da Pomak köyleri vardı. 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşında Ruslara karşı çete savaşları veren Pomaklar büyük ölçüde nüfus kaybına uğradılar. Makedonya'ya ve Anadolu'ya göçe zorlandılar. Yaşadıkları toprakların bir bölümü 1878 Berlin Antlaşması ile Bulgaristan Prensliği'ne katılınca büyük bölümü Osmanlı topraklarına sığınmak zorunda kaldı. Bunlar Edirne, Kırklareli ve Bursa'da yeni kurulan köylere yerleştirilmiştir.[29]

Emin Kalay, *"Edirne İli Ağızları"* adlı kitabında, *"Pomak"* kelimesi hakkındaki görüşleri şu şekilde sınıflandırmıştır[30]:

> 1. "Pomak kelimesine slav dilinden *"Pomaçi" "yardım etmek"* fiilinin *"Pomagaçi" "yardımcı"* şeklinden gelmekte olup, pomakların Türk ordularında yardımcı vazifesi görmüş olduklarından dolayı bu adı aldıklarını ileri sürmektedir. (F.Kanitz, *Donau Bulgarien und der Balkan*, Leipzig 1882)
>
> 2. Pomak kelimesinin Bulgarca "*Achrjani" "şiddet göstermek, azap vermek ve cebretmek"* fiilinden geldiğini savunan görüş. (A.Isschirkoft, *Bulgarien, Land und Levte*, Leipzig 1917)
>
> 3. Bütün bunlardan ziyade dikkati çeken, fakat şimdiye kadar manası üzerinde durulmayan, bugün bile mahalli ahalinin kendisine vermiş olduğu *"Acharyani"* yahut "*Agaryani"* adıdır. Bu adların Osmanlı imparatorluğunun kuruluşunda ve Rumeli fütuhatında büyük hizmetleri olan "*Ahilerden*" gelmiş olması çok muhtemeldir. Bu kelime "*Ahi"* kelimesinin Farsça çoğulu olan "*Ahiyan"* (ahiler) olmalıdır.

[29] Komisyon, (2000): "Pomak" maddesi, *Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*, Ana yayıncılık A.Ş, Cilt:18, İstanbul: s.82
[30] Emin Kalay, (1998): *Edirne İli Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara: s.10-11

4. Pomak kelimesinin "*çomak*" ile ilgisi bulanabileceği belirten görüş: Divan'da çomak kelimesi için "Uygurlarca ve bütün müslüman olmayan halk tarafından müslümanlara verilen ad, müslüman" demektir.

Pomak nüfus, Pınarhisar ilçesinin özellikle Kurudere ve Hacıfakılı köylerinde yaşamaktadır.

GACALLAR

Trakya'nın hemen her bölgesinde yaşayan Gacallar, Pınarhisar ve evresinde de yoğun olarak yaşamaktadırlar Bu bölgede yaşayan Gacallar için çeşitli görüşler öne sürülmektedir. Bu görüşlerin başlıcaları şunlardır:

Kendilerini yerli unsur olarak kabul eden Gacallar için *"Derleme Sözlüğü"*nde şu tanım yapılmaktadır:

"Lüleburgaz, Çavuşköy, Babaeski, Vize, Kırklareli, Çorlu, Malkara, Hayrabolu, Saray civarında yerli, göçmen olmayan kimse" [31]

Ülküsal, Gacallar'ın tarihçesi hakkındaki tespitlerini bu bölgelere Oğuzlar'dan önce yerleşen Türk boylarına kadar götürmektedir. Yaptığı çalışma neticesinde Gacallarla ilgili olarak şu bilgilere yer vermektedir:

"Arkeolog Şkorpil'e göre Peçenekler, Deli Orman'daki diğer Türk boyları gibi, Bulgaristan'ın birkaç bölgesine dağılmışlardır. Deli Orman bölgesinde kalan gruplar ise ilk Bulgarlardır. Bunların bir kısmı belki diğer boylarla karışarak Gacal adını almıştır. Şkorpil, Gagauzlar'la Gacallar'ın 7.yy ikinci yarısının başında Kral Asparuh ile birlikte Balkan Yarımadası'na gelmiş Protobulgarlar'ın kalıntıları olduklarını sanmaktadır. Bugünkü Gagauzlar ve Gacallar, bazı iddialar gibi yalnız Deliorman ve Dobruca ilk Bulgarları'nın kalıntıları olmayıp, Deliorman'da, Tuna çevrelerinde ve Dobruca'daki Türk boylarının

[31] *Derleme Sözlüğü* (1993): TDK Yayınları, C.6, Ankara:s.1886

(Peçeneklerin, Kumanların özellikle Uz-Oğuzların) torunlarıdırlar. Bunların Anadolu'dan değil, kuzeyden Kıpçak Bozkırı'ndan geldiklerini kabul etmek gerekmektedir."[32]

Bunlara ek olarak Ülküsal, Gacallar ile Gagauzlar'ın birbirine çok benzeyen adet ve geleneklere sahip olduğunu belirtir. Özellikle kullanılan ağız özellikleri bakımından birçok denkliğin olduğundan bahsetmektedir. Bu benzerlikleri ortaya koyarak bazı sonuçlara varmıştır. Varılan temel fikir, Gacallar ve Gagauzlar'ın Deliorman bölgesinde ve Karadeniz sahillerinde eskiden beri yaşayan insanlar olduğu ve aynı kökten gelen insanlar olduğu fikridir.[33]

Gacallar, Kuzeydoğu Bulgaristan'da Deliorman bölgesinde yerleşen müslüman Türklerden oluşmakla birlikte bir kısmı da Bulgaristan'ın Rusçuk, Silistre, Varna ve Şumnu'da kentlerinde yerleşmişlerdir. Deliorman'daki Türkler; Türk, Tatar ve Gagavuzlar'dan meydana gelir. Bunların bir kısmı şii, bir kısmı da sünni mezhebine bağlıdırlar. Deliorman'ın yerli halkı olarak kabul edilen Gacallar konusunda araştırma yapan bilginler, bunların Osmanlılar'dan önce buralara gelip yerleştikleri fikrinde birleşirler. Baskokov'a göre Gacallar'ın dili Gagavuz Türkçesi ile büyük benzerlikler gösterir.[34]

Fuat Bozkurt, *"Türklerin Dili"* adlı kitabında Gacallar hakkında bazı görüşler belirtmiş ve bu görüşlere açıklık getirmiştir:

"Kuzeydoğu Bulgaristan'da Deliormanlarda yaşarlar. İslama inanırlar. Deliorman Türkleri, Çıtaklar gibi adlarla anılırlar. Yürükler, Osmanlı Türkçesine bağlı Balkan Türkçesi konuşurlar. Yıldırım Beyazıt döneminde (XIV.yüzyıl sonunda) Anadolu'dan bu topraklara göçerler. *Evliya Çelebi* bunları Çıtaklar diye anar ve şu bilgileri verir: "*Tatar, Bulgar, Eflak ve Buğdanlılardan doğmuş Dobruca'da yaşayan bir topluluktur. Bunlar ilk olarak Orhan Gâzi'nin oğlu Süleyman Paşa'nın askerlerinin soyundan gelirler. Daha sonra buralara Yıldırım Beyazıt*

[32] Müstecib Ülküsal, (1966): *Dobruca ve Türkler*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları 26 Seri.III ,S.27, Ankara: s.17
[33] Ülküsal (1966:52)
[34] Komisyon, (1992): "Gacal" maddesi, *Meydan Larousse*, Meydan Yayınevi, Cilt:4, İstanbul: s.889

Tatarları yerleştirmiştir. Bunlarla Bulgar, Eflak, Bağdan kızlarının evlenmesinden Çıtak adı verilen topluluk doğmuştur. Kadınları yassı başlı olup renkli çuha ve kirliva abası ferace giyerler. Gayet dindar, örtülü, terbiyeli kadınlardır. Bütün halkı Hanefi mezhebinden olup namazı sürekli kılarlar. Bolluk memleket olduğundan her yolcuya ilgi gösterir, ikram ederler. Yumuşak huylu, halm selim yaratılışlı insanlardır." Paul Wittek, Gacalların Gagavuzlarla aynı soydan olduklarını savunur. Wittek'e göre, Gacallar büyük olasılıkla, Şeyh Bedrettin'in Deliorman Ayaklanması sırasında Müslüman olan topluluktur. Kökleri Gagavuzdur. Bu yüzden dilleri, Osmanlı Türkçesine daha yakındır. Atanas Manof ve Müstecip Ülküsal'a göre, Gacallar Müslüman Peçeneklerden gelirler. Deliorman ve Gerlovo Kızılbaşlarının Türkçesi Osmanlı Türkçesine bağlıdır. Gerlovo dolaylarında otururlar."[35]

DAĞLILAR

Pınarhisar ilçesi ve köylerinde görüştüğümüz Dağlılar kendilerini Gacal, Pomak ve diğer etnik unsurlardan ayrı tutarak, atalarının eski tarihlerde Anadolu'dan Rumeli topraklarına gelen Yürükler(Yörük) olduğunu ifade etmişlerdir. Kendilerine Dağlı denilmesinin sebebini ise yaşadıkları yerin dağlık ve ormanlık olması ile belirtmişlerdir.

Bu konuda çalışmalar yapan Prof.Dr. M.Tayyib Gökbilgin'in "*Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*"[36] adlı kitabında, Yürükler hakkında bazı açıklamalarda bulunulmuştur. Yürüklerin ilk olarak I. Beyazıd devrinde Rumeli'ye geçirildikten sonra Saruhan civarından Serez havalisine ve Vardar ovasına kadar sürüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca Gökbilgin kitabında, Yürükler'in Rumeli'ye geçişlerini imparatorluk kuvvetlerinin yarım adaya ayak basmasıyla değerlendirmiş ve zaten

[35] Fuat Bozkurt, (1999): *Türklerin Dili*, T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara: s.365
[36] M.Tayyip Gökbilgin, (1957): *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul Üniversitesi Yayınları , İstanbul: s.13-15

Yürükler'in Rumeli'ye göçüşlerini, devlet tarafından, yeni fethedilen yerlerin iskanı hususunda, takip edilen umumi prensibin çerçevesi içinde değerlendirmek gerekmektedir diye belirtmiştir. Yine eserinde I. Beyazıd'ın Dobruca'yı Bulgarlar ve Ulahlar'dan aldıktan sonra, burayı Karadeniz kuzeyinden çağırdığı Tatar, Anadolu'dan celbettiği Türkler(Yürükler) ile iskan ettiğini belirtir. Üsküp, Serez, Filibe havalisine Yürükler'in XIV.asrın sonlarına doğru yoğun olarak gelişlerini, diğer kaynaklardan da yararlanarak vurgular ve açıklamalar getirir. Bu bölgedeki yerleşik Türkmen grupları şunlardır[37]:

1. Naldöken Türkmenleri
2. Tanrıdağı Türkmenleri
3. Vize Türkmenleri
4. Kocacık Türkmenleri
5. Ofcabolu Türkmenleri
6. Selanik Türkmenleri

Hikmet Çevik, "*Tekirdağ Yürükleri*"[38] adlı kitabında, Osmanlı Türkleri'nin 1356'da Çanakkale boğazını geçerek Rumeli'yi almalarına Güney Marmara ve Ege bölgelerinde yığılmış olan Yürük geçişleri olduğunu söylemektedir. Yine Hikmet Çevik, Aşık Paşazade tarihine dayanarak Karasi vilayetindeki Yürüklerin 1356'da Rumeli'ye geçirildiğini, buradan da Hayrabolu'ya gidip buraları yurt tuttuklarını belirtmektedir. Ayrıca Karasi, Saruhan, Aydın, Menteşe gibi sahil beyliklerinin Trakya ve Makedonya'ya yerleştirilmesinde ve Trakya'nın Osmanlılarca fethi üzerine 1358-1368 yılları arasında yerleşmeler sırasında denizciliğe alışmış oldukları bilinmektedir. Güçlü donanma kurmuş bulunan eski Karasi bölgesinden on iki boy sol kol Danişmendli Türkleri, Tekirdağ ve Edirne bölgelerine de yayılarak Marmara'nın Rumeli kesimini ve Meriç boylarını Türkleştirmede faydalı olmuştur. Bununla beraber, Yürüklerin askeri ve ticari yollar üzerine yerleştirilmelerine önem verildiğinden bahseder.

Selahattin Olcay "*Doğu Trakya Yerli Ağzı"* adlı kitabında Anadolu'dan Rumeli'ye göç eden Türk boyları ile ilgili olarak şu bilgileri vermiştir:

[37] Kalay (1998: 9-10)
[38] Hikmet Çevik, (1971): *Tekirdağ Yürükleri*, Tekirdağ Halkevi Yayınları:7, İstanbul: s.8-10

"Süleyman Paşa zamanında Gelibolu yarım adası ile bunun kuzey bölgesine Karasi ilinden göçmen yerleştirilmiştir. I.Murat zamanında ise, Saruhan göçer yörüklerinin Batı Trakya'da Sereze yerleştirilmiştir. Fatih Sultan Mehmet zamanında Kastomonu ve Sinop'un zaptını mütakip İsfendiyar oğlu İsmail Bey bütün cemaati ile Filibe yöresine yerleştirilmiştir. Yine Edirne ve yöresine Ankara ve Canik'ten, Gelibolu'ya Sinop'tan göçmeler olmuştur. Bunlarda kaydedilen köy isimleri de Balkanlara Anadolu'nun nerelerinden ve hangi beyliklere mensup Türk ormak, boy ve aşiretlerinin göçmüş olduklarını belirtiyorlar. Ayrıca, bu unsurların nasıl bir sistem dahilinde yerleştirilmiş oldukları da açıklanmıştır. Buna göre, her bir köy, nahiye ya da kazaya, toplu birlikler halinde göçmenler yerleştirilmiş ve bunların adları ile anılan yerler vücûda getirilmiştir. Meselâ, Doğu Trakya ile ilgili böyle bir kaç örnek verelim: Gelibolu'ya Germiyanlu, Oğul Beyi (Boz Ulusa bağlı cemaat), İymür, Yıva, Aydınlu, Bolayır'a Arablu (Türkmen aşireti), Çorlu'ya Türkmenlü, Babaeski'ye Geredelü, İpsala'ya Saruhanlu, Bayatlu, Keşan'a Türkmen, Kayağılu, Edirne'ye Sarıhanlu, Geredelü, Tatarlar, Yörükler, Çavdarlu'ya yerleştirilmiştir." [39]

BULGARİSTAN GÖÇMENLERİ

Derlediğimiz metinlerdeki bazı kaynak kişiler, kendilerini pomak, dağlı veya gacal olarak adlandırmayıp, *"Macır(Muhacir)"* olarak ifade etmişlerdir. Macır kelimesinin de Bulgaristan Göçmeni olarak kullanıldığını tespit ettik. Bulgaristan Göçmenleri, 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından sonra Doğu Trakya bölgesine gelmeye başlamıştır. Cumhuriyet döneminde ise 1931, 1935, 1950, 1951 yıllarında, 70'li yıllarda ve son olarak Bulgaristan'ın Türkleri asimile etmeye yönelik hareketlerinin sonucu olan 1989-1990 yıllarında büyük göçler yaşanmıştır. Konuştuğumuz kaynak kişiler genellikle

[39] Selahattin Olcay, (1995): *Doğu Trakya Yerli Ağzı*, TDK Yayınları, Ankara: s.8-9

"Kırcaali, Tırnova, Gabrova ve Şumnu " gibi merkezlerden geldiğini belirtmişlerdir. Bu göçler diğer komşu ilçelere de sürmüştür.

YUNANİSTAN GÖÇMENLERİ

Pınarhisar ilçesi ve köylerinde kendilerini Yunanistan Göçmeni olarak ifade eden gruplar da vardır. Bunlar, Selanik başta olmak üzere Drama ve diğer şehirlerden gelmişlerdir. Kendilerini *"Mübadele Göçmeni"* olarak adlandırmışlardır. Kurtuluş savaşı sonrasında buralara geldiklerini, Yunanistan'da Türk nüfusun halen yoğun olarak yaşadıkları Batı Trakya bölgesinden gelmiş olduklarını ifade etmektedirler. Bütün Trakya coğrafyasında olduğu gibi Balkanlar'dan gelen göçmenler, Pınarhisar ilçe merkezi ve köylerine de yerleşmişlerdir.

BÖLGE AĞIZLARI ÜZERİNE

Pınarhisar merkez ilçe ve köyleri, diğer Doğu Trakya yerleşim merkezlerinde görüldüğü gibi yoğun bir göç dalgasıyla karşılaşmıştır. Bu nedenle yerli ağız özelliği diğer etnik unsurların ağız özellikleriyle karışmış şekildedir. Gelen göçmen gruplar, önceleri Balkan coğrafyasında yaşayan ancak imparatorluğun çökmeye başlaması ile anavatan olarak gördükleri topraklara gelen gruplardır. Bunlar arasında Türkmenler, Tatarlar, Pomaklar, Cumhuriyet'in ilk yıllarından başlayıp bugüne kadar devam eden Yunanistan ve Bulgaristan Göçmenleri vardır. Bu grupların ağız özellikleri birbirlerini etkilediği gibi bölgenin yerli unsuru olarak kabul edilen Gacallar'ın ağız özelliklerini de etkilediği düşünülebilir.

J. Eckmann ve M. Mansuroğlu "*1959 yılı Trakya Dialektoloji Gezisi Raporu*"[40] adlı makalede, Edirne ve bilhassa Kırklareli ağızlarının sönmek üzere olduğunu ve herhalde pek uzak olmayan bir gelecekte göçmen ağızlarıyla karışarak, yerini yeni bir

[40] Janos Ekmann, Mecdut Mansuroğlu, (1959): "1959 yılı Trakya Dialektoloji Gezisi Raporu", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Ankara: s.113

ağıza bırakacağını söylemektedirler. Daha o zaman ağızlar için belirtilen bu görüş, bugün için kitle iletişim araçlarının etkisiyle birbirlerine daha da yaklaşmaktadır. Bize göre de yakın bir zaman içinde Trakya bölgesi tek bir ağızda birleşecektir.

Pınarhisar merkez ilçe ve köylerinden derlediğimiz metinlerde aynı kelime için farklı boğumlanma noktaları görülmektedir. Bu nedenle aynı kelime için farklı transkripsiyon düzeni oluşmuştur. Bunun nedenini, bölgenin yoğun bir göç alması sonucunda yerli ve göçmen ağızlarıyla karışarak ağız yapısının değişmesi olarak ifade edebiliriz. Göç hadisesi, yapılan çalışmalara ve derlediğimiz metinlere baktığımızda ağızlarda bir fonetik dalgalanmaya yol açmıştır. Kırklareli Ağızları üzerinde çalışmış olan Cevdet Şanlı'nın da ifade ettiği gibi Rumeli ağızlarını, Dağlı Ağzı, Gacal Ağzı vb. gibi kesin sınırlarla tespit etmek mümkün değildir.[41] Öyle ki bir köy içinde dahi değişik seslere rastlanmaktadır. Bu özellik Doğu Trakya bölgesinin diğer yerleşim birimlerinde de görülecektir.

Rumeli coğrafyasında kullanılan ağızlardaki seslerin Anadolu sahasındaki ağızlardan ayrı olarak farklı boğumlanma noktaları vardır ve bu sebeple ortaya değişik ses özellikleri çıkmaktadır. Rumeli ağızlarının ses ve şekil yapısındaki farklılıklar yapılan kapsamlı çalışmalar ile ortaya konulmalı ve Rumeli ağızları üzerine yapılan çalışmalar arttırılmalıdır. Biz de Pınarhisar merkez ilçe ve köyleri ağızları üzerinde çalışmalar yaparken farklı ses ve şekil özelliklerini de ortaya koymaya çalıştık .

[41] Cevdet Şanlı, (1994): "Kırklareli Ağızlarında Ses Olayları", *Türk Dili Araştırmaları- Yıllığı Belleten*, Ankara: s.117

İNCELEME

ÜNLÜLER

Pınarhisar merkez ilçe ve köylerinde Türkiye Türkçesi'ndeki 8 ünlü'nün yanı sıra çeşitli ses olayları sonucu oluşmuş uzun ünlüler ā, ē, ī, µ , ō, −, ū, ǖ vardır. Ayrıca Pınarhisar merkez ilçe ve köyleri ağzında standart ünlülerin haricinde farklı ünlülere de rastlanmaktadır.

á: **"a" ile "e" arası ünlü**[42]

buráy(16/70), záti(40/3), táne(47/83) gibi kelimelerde görülür. Anadolu ağızlarında gördüğümüz bu ses Pınarhisar ağızlarında da görülmektedir.

å: **Yuvarlakmış "a" sesi ("a" ile "o" arası ünlü)**

Bu sese özellikle dudak ünsüzü b'nin yanında rastlamaktayız. "b" sesinin yuvarlaştırıcı etkisi nedeniyle ortaya çıkar.

Özellikle "båbam(10/62)" kelimesinde sıkça görülen bu ünlü "åndan sōra(2/19)" kelimesinde de kullanılır. "båbam" kelimesindeki yuvarlakmış "a" sesi bu özelliği ile Anadolu ve Rumeli ağlarında kullanılır.[43]

ė: **"e" ile "i" arası ünlü**[44]

Anadolu ağızlarında sıkça gördüğümüz bu ünlü, Pınarhisar ağızlarında da görülmektedir.

"dėdi(9/100)", "ėziyet(13/6)", "ėyi(23/67)"gibi kelimelerde ilk hecede görmekteyiz.

[42] Bu ünlüye Anadolu ve Rumeli ağızlarında sıkça rastlanır. Örnek: ásás (esas)(6/27), sāyá(sağa)(1/4) (bk. Necati Demir,(2001): *Ordu İli ve Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara: s.55)
[43] Örnek: "båbam" (bk. Gürer Gülsevin, (2002): *Uşak İli Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara: s.13)
[44] Kapalı "e" olarak da bilinen bu ses'e diğer ağızlarda ve lehçelerde de görmekteyiz. Örnek: bėçare "biçare", pėrışan "perişan"(I-11) (bk. Ahmet Buran, (1997): *Keban, Baskil ve Ağrı Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara:s.22)

´: **Yuvarlaklaşmış "e" sesi ("e" ile "ö" arası ünlü)** [45]

"ö" ünlüsünden "e" ünlüsüne doğru geçen bir ünlüdür. Anadolu ağızlarında birçok örneğine rastlamaktayız.

Bu sesi n´betçilē (26/31), Óretmen(23/29) örneklerinde görmekteyiz.

ì : **"ı" ile "u" arası ünlü**

Dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı etkisinin tersine düzleşme tarafında olan bir ünlüdür. Pınarhisar ağzında örnekleriyle görülür.

dav ìl<davul(11/19), avcìna<avucuna(17/87), bìrdan<burdan(17/66)

í: **"ı" ile "i" arası ünlü**

Orta damak veya yumuşak damağın i'ye yakın noktasında teşekkül eden, dolayısıyla "ı" ile "i" ünlüleri arasındaki ses basamağında bulunan kalınlaşmış bir "i" veya incelmiş bir ı sesidir.[46]

bíraz<biraz(5/29), bízden<bizden(19/63)

é**:** **"o" ile "u" arası ünlü**[47]

Bu ünlüyü özellikle Pomak ağzında gördük. Pomak ağzının ve Rumeli ağızlarının genel bir temayülü olan "o" ünlüsünün "u" olması hadisesi Pınarhisar ağzında da görülür. Bu ünlü o>u ünlü değişmesinin ara safhasında bulunan bir ünlüdür.
dé...uma(1/22), éndan sō va(2/25), énu(3/38) ,,

ê: : **"ö" ile "ü" arası ünlü**

[45] Ahmet Bican Ercilesun'a göre "e ile ö arasında, hafifçe yuvarlakmış bir e ünlüsüdür. Kars ağızlarındaki düzleşmenin (**ö>e**) bir ara merhalesi olarak çok görülür. Örnek: óyle<öğle(18-28),móhkem(81-92) (bk. Ahmet Bican Ercilasun, (2002): *Kars İli Ağızları Ses Bilgisi*, TDK Yayınları, Ankara: s.52)

[46] (bk. Ahmet Günşen, (2000): *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara, s.20)

[47] Afyon ağzında benzer örneklere de rastlanır. Örnek: biliyé musun, meşhédur<meşhurdur, nériyon<ne ediyorsun (bk. Erdoğan Boz, (2000): "Afyon ve Yöresi Ağızları Ses Bilgisi", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, s.50

Rumeli ağızlarında görülen o>u ünlü değişmesi gibi ö>ü değişmesi de genel olarak görülen bir ses olayıdır.. Bu ünlüyü ö>ü ünlü değişmesindeki bir ara merhale olarak kabul edebiliriz.

çêcū̃(37/57), êleydi(40/36) gibi örnekler gösterebiliriz.

KISA ÜNLÜLER

Pınarhisar ilçe ve köyleri ağzında kısa ünlüler, uzun ünlülere kıyasla az kullanılır. Bunlar ă, ĭ, ĩ, ŭ'dur. Düşmek üzere olan bu ünlüler, kelime içinde seslenimi en zayıf olan ünlüdür.

PA: yanĩ(1/69)

GA: zăten(9/4), amĭcamı<amcamı(10/45)

BGA: ĩşte(15/28), zăten(25/25)

DA: ĩki(41/24)

UZUN ÜNLÜLER

Anadolu ve Rumeli ağızlarının çoğunda görülen uzun ünlüler Pınarhisar ağzında da görülmektedir. Bu uzun ünlüler; Pomak, Dağlı, Gacal ve Göçmen ağızlarında çeşitli ses hadiseleri neticesinde oluşur.

A) Ses Olayları Sonucu Meydana Gelen Uzun Ünlüler

a) Ünsüz Düşmesine Bağlı Uzun Ünlüler

1. "r" ünsüzünün düşmesiyle uzun ünlüler

- **Geniş zaman (–ar/-er) çekiminde "-r" ünsüzünün düşmesi neticesiyle**

GA: çalıştırīdınız<çalıştırırdınız(8/62),annattīsa<anlattırırsa(9/88)

BGA: dērim<derim(16/75), getirµdim< getiririrdim(17/2), sırtlādım<sırtlardım(17/2), getirµken<getirirken(17/84), verµse<verirse(18/19), yapā<yapar(19/13), gelµler<gelirler(22/30)

YGA: bil□<bilir(31/20), …ariştir□miş<karıştırırmış(32/16), getir□lerdi<getirirlerdi(33/9)

DA: jaçırī…a<kaçırırken(37/48), dağıtılī <dağıtılır(37/81), pişirµdik <pişirirdik(47/89)

- **Çokluk eklerinde "–r" ünsüzünün düşmesi neticesiyle**

PA: bizimkilē<bizimkiler(5/1), …éyuyélā<koyuyolar(6/27)

GA: mandalālan<mandalarla(13/23), bunnā<bunlar(11/55), osmanlılâ<osmanlılar(13/26), zamannâ<zamanlar(14/76), yaptılā<yaptılar(15/18), minderliklē<minderlikler(16/25)

BGA: …ordulā<kordular(17/85), baķırlā<bakırlar(17/96), bileklē< bilekler (17/87), otlā <otlar(18/22), gidiyolā<gidiyorlar(19/34), otlā <otlar(18/22)

YGA: dönüyōlā<dönüyorlar(34/6), giderlēdi <giderlerdi(34/66), şeylē<şeyler(35/19), µtiyallā<ihtiyarlar(36/6)

DA: geldilē<geldiler(37/2), bunnā<bunlar(37/78), unnā< onlar (37/83), açmışlā<açmışlar(42/48), vā<var(43/18),vermişlē<vermişler(46/3), ķuşallā<kuşallar(46/5)

- **Basit ve türemiş isimlerde "–r" ünsüzünün düşmesi neticesiyle**

PA: bµ<bir(1/2)

GA: pınâcık<pınarcık(13/60), bayîlardan<bayırlardan(13/61)

BGA: kadā<kadar(17/58), bµ<bir(18/8) , tatālāda<tatarlarda(19/8), ōdan <ordan(19/105)

DA: bµ<bir(20/62)vā<var(46/35), tāla<tarla (48/3)

2. "h" ünsüzün düşmesiyle uzun ünlü

Rumeli ağızlarında sıklıkla görülen bir ses olayıdır. Pınarhisar ve çevresinde de görülmektedir.

- **Başta “h” düşmesi**

PA: āzır<hazır(1/25), êp<hep(3/3), īzlı<hızlı(4/30), ānede<hanede(5/12), āfta<hafta(5/59)

GA: âni<hani(8/13, ātırlamıyom<hatırlamıyorum(8/37), ādımküyü<hadımköyü(9/76), ísımı<hısımı (11/3)

BGA: ērālde<herhalde(14/41), ārmana<harmana(15/38), āstalanmış<hastalanmış (16/69), mēmet<mehmet(17/22), āyır<hayır(18/25), ā.....aniyet<hakkaniyet(19/1)

YGA: āvlular<havlular(28/13), ātta<hatta(29/27), ā...aret<hakaret(30/10), ēmen<hemen(31/26), āmit<hamit(32/8)

DA: êrkes<herkes(37/84), ârbine<harbine(38/26), µç<hiç(39/7) ,ēp< hep(40/45)), āvsa<havsa(41/56), âni< hani(42/110), ālamın<halamın(46/35)

- **Ortada “h” düşmesi**

PA: ērālde<herhalde(1/6), terµs<terhis(3/48), kāve<kahve(7/8), tavāna<tarhana(9/37)

GA: āret<ahiret(13/1), âmet<ahmet(14/6), râminde<rahminde(14/16), mâsus<mahsus (14/77), µtiyarlıķ<ihtiyarlık(15/33), tēlike<tehlike(17/49)

BGA: tarínde<tarihinde(15/49), sofuāli<sofuhalil(42/19), tarāna<tarhana(43/10), paytāt<payitaht(44/25), herālde< herhalde(49/16), āmet<ahmet(51/51)

YGA: āreti<ahreti(56/13), bāşiş<bahşiş(56/46), şēriye<şehriye(56/62)

DA: tezjāmız<tezgahımız(58/47), zâmet<zahmet(59/14), µtiyar<ihtiyar(59/45), zēra<zehra(62/3), rāminde<rahminde(63/13)

- **Sonda “h” düşmesi**

PA: salµ <salih(3/33), silā<silah(3/30), vallā<vallah(8/2), sabā(9/35)

GA: vallā<vallah(13/6), ...ırcasalµ<kırcasalih(14/50), allâ<allah(14/56)

BGA: vallā<vallah(42/37), padişā<padişah(44/29), fatµ <fatih(44/26), silā<silah(47/21)

YGA: vallā<vallah(57/36), ķırcasal□<kırcasalih(57/31)

DA: vallā<vallah(58/93), allâ<allah(60/3), sabā<sabah(62/52), silā<silah(66/19)

3. “ğ” ünsüzün düşmesiyle uzun ünlü

Rumeli ağızlarında sıklıkla görülen bir ses olayıdır.“ğ” ünsüzü Rumeli ağızlarında genel olarak düşmeye meyillidir. Bu düşme sonucunda ünlü uzamaları meydana gelir.

PA: yālardı<yağlardı(1/1), yāsını<yağını(3/84), buzāsı<buzağısı(4/1), dōdum<doğdum(5/2)

GA: dōru<doğru(9/7), yā<yağ(9/27), ālayara...<ağlayarak(10/53), dūdum<doğdum(12/1)

BGA: dūmuş<doğmuş(14/17), dūrayıp<doğrayıp(14/59), yīlı<yığılı(15/38), □lencelik<eğlencelik(16/17), bādan<bağdan(17/92), sā<sağ(17/98), ōlum<oğlum（18/21）

YGA: □ne<iğne(28/19), □rmiş<eğirmiş(29/17), yīdı<yığdı(34/53), âcı<ağacı(34/64)

DA: ōlum<oğlum（37/1）, bayâ<bayağ(37/42), yâ< yağ(37/62), □lenmemiş<eğlenmemiş(38/29), dōdum<doğdum(40/1), ūrattılar<uğrattılar(41/23), mâlup<mağlup(44/34), yâsızlı...<yağsızlık(45/18), yâmır<yağmur(46/24)

4. “k/...” ünsüzünün düşmesiyle uzun ünlü

- **Gelecek zaman eki acak/ecek eklerinde k/... ünsüzü düşerek ünlüyü uzatır.**[48]

BGA: yı...ıcāmışlar<yıkıcakmışlar(16/44), boşaltcānız<boşaltıcağınız(21/20), ...açıcā<kaçacağı(22/23)

YGA: o...uycādım<okuyacaktım(32/41)

DA: çalışçāsın<çalışacaksın(42/56), gitçēsen<gitceksen(41/96)

Kelime kök ve gövdesinde ‘‘-k/-...’’ ünsüzü düşerek uzun ünlü meydana gelir.

BGA: yı...ıcāmışlar<yıkıcakmışlar(16/44), boşaltcānız<boşaltıcağınız(21/20), çekirdē<çekirdeği(14/63), tırnā<tırnağı(15/18), yalā<yalağı(15/47), toprā<toprağı(19/160)

GA: çiftl□miş<çiftliğiymiş(8/91), bıçā<bıçağı, kucānda<kucağında<(9/55), yūsek< yüksek(13/36)

[48] Selahattin Olcay bu ses olayı için Eckmann ve Mansuroğlu’ndan farklı olarak şu açıklamayı yapmıştır: “Eckmann ve Mansuroğlu,-acak/ecek ekinin k’sı,-dı,-mış ve –sa eklerinden önce düşer,diyorlar.Halbuki burada da düşmek değil,iki ünlü arasında kalan k’nın yumuşayarak kaynaşması sonunda uzun bir ünlünün oluşması hadisesidir. Örn: alacak idi > alacağ idi > alacağıdı > alacādı, gelecek imiş > geleceğ imiş > gelecēmiş, yapacak ise > yapacağ ise > yapacağ ise > yapacağısa > yapacāsa (bk. Olcay, 1995: 17)

YGA: yō<yok(28/10), yapā<yapağı(28/16), göbēni<göbeğini(28/17), o...uycādım<okuyacaktım(32/41), ça...mā<çakmaya(19/160), aɣā<ayağa(19/173), ekmē<ekmeğe(26/14), āçl□<açlığı(30/29), ūsüz<öksüz(31/3)
DA:bayrā<bayrağı(37/28), açlīnı<açlığını(38/33), sarımsānı<sarımsağını(47/93), ...açamā<kaçamağa(48<12)

5. "n" ünsüzünün düşmesiyle uzun ünlü

Bu ses olayı bütün ağızlarda aynı örnekte görülmektedir.

PA: sōva<sonra(1/23)
GA: sōra<sonra(9/18)
BGA: sōra<sonra(20/48)
YGA: sōra<sonra(29/52)
DA: sôra<sonra(45/44)

6. "y" ünsüzünün düşmesiyle uzun ünlü

PA: ule<öyle(1/2), şē<şey(2/13), ūnner<yünler(3/30), μvmμki<yirmi iki(3/72)
GA: şule<şöyle(8/52), islembēku<islambeyköy(9/58), dêcem<diyeceğim(9/96), kū<köy(11/46)
BGA: bule<böyle(15/48), suleniy êdu<söyleniyordu(15/70), kū<köy(16/4), vesāÒit<vesayit(16/56), evciku<evciköy(17/3), yeniceku<yeniceköy(19/43)
YGA: pμnir<peynir(29/54), şule<şöyle(30/31), bule<böyle(31/19)
DA: kū<köy(37/2), ule<öyle(40/12), ...azankūne<kazan köyüne(41/20), bēgirin<beygirin(47/4), ūleydi<öyleydi(47/35)

b) Hece Kaynaşmasından Doğan Uzun Ünlüler

Bölge ağzında g/ğ, h, k, n, v, y ünsüzlerinin düşmesiyle hece kaynaşması olur. Bunun sonucunda uzun ünlü meydana gelir.

1. "y"li hecelerin kaynaşmasıyla uzun ünlü

PA: çµzi<çeyizi(3/91), bilµm<bileyim(4/3), yapīyīm<yapayım(4/3), tarāycan<tarayacaksın(1/84), ...uvvetlµmişim<kuvvetliymişim(1/86),
GA:, dēcem<diyeceğim(9/91), çµze<çeyize(10/10), µlesim<eylesin(13/67),
BGA: taraftāken<taraftayken(15/25), nurµdi<nuriydi(17/23), verdµse<verdiyse(18/19), etmē<etmeye(19/51)
YGA: çµyizlerimizi<çeyizlerimizi(31/18), şēlerini<şeylerini(32/17)
DA: nābicektik<ne yapacaktık(37/19), gēmile<gemiyle(41/85), µleşti<iyileşti(42/15), µ<iyi(42/16), gündendilēn<gündöndüyle(48/13)

2. "r"li hecelerin kaynaşması sonucunda uzun ünlü

- **Çokluk ekindeki "–r" ünsüzünün kaynaşmasıyla uzun ünlü**

GA: ...ārdaşlānı<kardeşlerini(13/19), ineklēni<ineklerini(13/45), analāmızın<annelerimizin(13/44), demirlēlen<demirlerle(13/47)
BGA: mandalāla<mandalarla(16/45), ...aynatalāmız<kaynatalarımız(17/48), mācırlānı<macırlarını(18/12), bulġarlāla<bulgarlarla(19/70)
Y.G.A: davullāla<davullarla(33/5), atmalāna<atmalara(33/41), renklēni<renklerini(33/52)
D.A: çekirdeklēni<çekirdeklerini(1/75), dünyalālan<dünyalarla(44/16), arabalālan<arabalarla(47/60)

3. "ğ"li hecelerin kaynaşması sonucunda uzun ünlü

PA: çocūm<çocuğum(1/82), dµ<değil(2/2), dālıla vdan<dağlılardan(2/5), ...ızancī<kızancığı(3/4), yāsını<yağını(3/84)
GA: dōru<doğru(9/3), dµl<değil(10/41), yelēni<yeleğini(l0/47), bilezµni<bileziğini(11/39), bildµmiz<bildiğimiz(12/12), ālarda<ağalarda(13/45)
BGA: dµl<değil(14/18), ēlence<eğlence(15/53), āçların<ağaçların(15/55), aşā<aşağı(16/3), bādan<bağdan(17/92)
YGA: µne<iğne(28/19), bayā<bayağı(29/11), dūnnerimiz<düğünlerimiz(31/33), yīdı<yığdı(34/53)
DA: ōlum<oğlum(37/1), dµl<değil(39/80), dµrmen<değirmen(41/53), dātmışlar<dağıtmışlar(41/73)

4. “h”li hecelerde kaynaşması sonucunda uzun ünlü

PA: mālebi<muhallebi(6/9), tarāna<tarhana(6/51), ...abāt<kabahat(9/42),
māle<mahalle(12/22), ālamır<ıhlamur(13/93)

BGA: mācırlµ<mahacırlı<muhacirli(18/10), rātsız<rahatsız(19/54),
āpābı<ahpabı(22/10), merāba<merhaba(25/42)

YGA: bārātçılarda<baharatçılarda(29/54), mārem<mahrem(34/22)

DA: mākeme<mahkeme(41/26), sabāle<sabahla(47/83), ...āve<kahve(48/23)

6. Gelecek zaman “–acaķ/-ecek” eklerinde “k/ğ” ünsüzlerinin düşmesiyle uzun ünlü

PA: ısıtıcān<ısıtacağın(4/4), basçāz<basıcağız(5/22), pişi vecēn<pişireceğin(3/85)

BGA: boşaltçānız<boşaltacağınız(21/20), biçecēz<biçeceğiz(24/32),
gelcēmiş<gelecekmiş(25/39)

DA: ...alcāz<kalacağız(37/6)

7. -dık/-dik, -duk/-dük sıfat fiil kaynaşması neticesinde uzun ünlü

PA: bildµme<bildiğime(2/36)

GA: geldµni<geldiğini(9/65), geçirdµmiz<geçirdiğimiz(10/33),
bildµmiz<bildiğimiz(12/12)

BGA: olmadīnı<olmadığını(23/37), çekmedµni<çekmediğini(26/12),
...uruldūna<kurulduğuna(26/20)

YGA: gird□nin<girdiğinin(33/10), yaptīn<yaptığın(35/25)

8. Şimdiki zaman eki “–yor” eki düşerken y’si ünsüzünün etkisiyle önceki hece uzar.

GA: a...mµri<akmıyor(13/52), sıyırµlar<sıyırıyorlar(22/44)

YGA: bilµ<biliyor(31/20)

DA: a...īr<akıyor(42/100)

c) Ünlü Karşılaşmasından Doğan Uzun Ünlüler

Özellikle Arapça ve Farsça alınan kelimelerde ve birleşik kelimelerde görülür. Ünlülerden biri düşerek diğer ünlüyü uzatır.

BGA: dāreyle<daire ile(24/19), ...ırcāli<kırcaali(26/36), sāt<saat(16/57)

- **Sonu ünlü ile biten bir isme gelen "i- cevheri fiili"nin gelmesiyle uzun ünlü oluşur**

PA: ...uvvetlμmişim<kuvvetliymişim(1/86), nerelμdi<nereliydi(2/2)
BGA: dükkanīmış<dükkanı imiş(15/63)
DA: aynīdı<aynı idi(43/67), yaşındāken<yaşında iken(45/3)

d) Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlü

Pınarhisar ağızlarında vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesiyle uzun ünlü meydana gelir.

PA: ...ayınvāldem<kayınvalidem(2/7)

- **Yön ekinde görülür. Yön ekindeki ünlü düşerek önceki hecenin ünlüsünü uzatır.**

PA: būvda<burada(2/20), ōrdan<oradan(3/13)
GA: nērde< nerede (8/94), ōrda<orda (16/9)
BGA: içērde<içeride(15/31), yu...ārsı<yukarısı(16/46)
YGA: ōrda<orada(36/16)
DA: ōrdan<oradan(41/6)

- **"-iken" zarf-fiil ekinin ulanması sonucu önceki hecede ünlü uzaması**

PA: işlērken<işler iken(3/44), örêrken<örer iken(3/44), yeş□lken<yeşil iken(4/18)
GA: gidērken<gider iken(13/44)

- **-acak/-ecek gelecek zaman ekinin fiil yapısının son hecesinden sonra gelen ilk ünlü "–e/-a" düşer ve önceki heceyi uzatır.**

PA: tarāycan<tarayacaksın(1/84), tuzlâycan<tuzlayacaksın(4/14)

YGA: o...ūycādım<okuyacaktım(32/41)

- **"i – cevheri fiili" kelimelere ulanırken bir önceki hecenin ünlüsünü uzatır.**

PA: serµrdiler<serer idiler(2/45)

GA: gidērdik<gider idik(11/36)

BGA: sőlērdi<söyler idi(19/122), dērdik<der idik(24/10)

YGA: işlērdik<işler idik(28/18)

DA: evlµdi<evli idi(37/57), bėrµdi<biri idi(42/1), aynīdı<aynı idi(43/67)

B) ASLİ UZUNLUKLAR

Türkçe'de birincil uzun ünlülerle ilgili araştırmalar hala devam etmektedir. Uzun ünlü meselesi kesin bir şekilde çözümlenebilmiş değildir. Talat Tekin'in de belirttiği üzere "Türk dil ve lehçelerinde yaşayan ünlü uzunlukları bugüne kadar tam olarak tesbit edilemediği gibi(en bol örnek ihtiva eden Räsänen ve Şçerbak listelerinin bile çok eksikleri vardır) tarihi lehçelerdeki birincil uzun ünlülerin de tam ve doğru listeleri meydana getirilememiştir."[49] Anadolu ağızlarında asli uzun ünlüler görülür.[50] Uzun ünlüler, Pınarhisar merkez ilçe ve köyleri ağızlarında da ilk hecede görülür.

PA: µki<iki(1/40), µçini<içini(2/41)

GA: âşı<aşı(8/83)

BGA: āc<aç(30/32), dō...uz(35/7)

DA: āçlı...<açlık(38/36), ...ārıştırılar<karıştırırlar(47/18)

ÜNLÜ UYUMLARI

A) Kalınlık-İncelik Uyumu

[49] Tekin Talat, (1995): *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Simurg Yayınları, Ankara: s.37

[50] Ayrıntılı bilgi için bk. Zeynep Korkmaz, (1953): "Batı Anadolu Ağızlarında Asli Vokal Uzunluklar Hakkında", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten,* s.197-203

Türkçe'de kalın ünlüden sonra kalın ünlü, ince ünlüden sonra ince ünlü gelmesine kalınlık-incelik uyumu denir. Bölge ağzında ölçünlü Türkçe'de uyuma girmeyen bazı eklerin ses olayları sonucunda uyuma girdiği görülür.

- **"-iken" zarf-fiili ünlü uyumuna girer.**

Bölge ağızlarında bu ek ölçünlü Türkçe'nin tersine kalınlık-incelik uyumuna girer. Kalın ünlülerden sonra "-...a/-...ana'', ince ünlülerden sonra ise''-ke/-kene" şeklinde gelir.

PA: güdevkene<güder iken(2/26),yapar...ana<yapar iken(2/16)
BGA: ya...ar...a<yakar iken(13/51), giderke<gider iken(16/43), ...ız...a<kız iken(17/84)
DA: do...ur...a<dokur iken(40/23), ğızan...a<kızan iken(37/67), ğaçır...a<kaçırır iken(37/47).
YGA: ufa.....a<ufak iken(32/8).

- **Vasıta hal eki uyuma girer.**

Vasıta hal eki kimi zaman "–n" ünsüzüyle genişletilerek kullanılmış ve kalınlık-incelik uyumuna girmiştir.

PA: arabasınna<arabası ile(1/16), anasınna<anası ile(2/22), arabaylı<araba ile(2/20), elinne<elin ile(4/32), buydayla<buğday ile(5/5)
GA: sabāla<sabah ile(9/84), ailesinnen<ailesi ile(10/42)
BGA: elbisenne<elbisen ile(18/35), tapusunna<tapusu ile(19/9), çuvallarlan<çuvallar ile(19/103), gelenne<gelen ile(21/8), ...açanna<kaçan ile(22/10), paytonna<fayton ile(23/31), suvanna<soğan ile(24/58)
YGA: ...asabasınnan<kasabası ile(29/4), sabanna<saban ile(35/17), ēpsinne<hepsi ile(36/4),
DA: eşeklen<eşek ile(46/1)

- **Aitlik eki olan "–ki" ünlü uyumuna girer**

Standart Türkçe'de uyuma girmeyen aitlik eki, Pınarhisar ağızlarında uyuma girer.

GA: yu...ar...ı<yukardaki(13/26)
YGA: yu...arda...ı<yukarıdaki(34/31)

- **-(i)yor şimdiki zaman eki kalınlık-incelik ünlü uyumuna girer**

Pınarhisar ağızlarında şimdiki zaman eki, standart dildekinin aksine kalınlık-incelik uyumuna girer.

PA: veriyiz<veriyoruz(5/37)
GA: ya...alıyu<yakalıyor(9/16), yapıyılar<yapıyorlar(9/34),geliyi<geliyor(10/27)
BGA: yapıyı<yapıyor(14/30), biliyi<biliyor(17/65), geliyi<geliyor(26/53)
YGA: ...u...uyu<kokuyor(29/54), geliyiler<geliyorlar(30/4), bilµ<biliyor(31/20), veriyidik<veriyorduk(33/12), çı...ıyı<çıkıyor(34/18)
DA: toplanī<toplanıyor(42/14)

- **-leyin eki ünlü uyumuna girer**

Bu ekin Pomak ve Gacal ağızlarında uyuma girdiği görülür.

PA: sabālayın<sabahleyin(3/69)
GA: sabāla<sabahleyin(9/84)

- **"i- cevheri fiili" çekimlerinde kalınlık-incelik uyumuna uyar**

PA: yapardı<yapar idi(1/2), vavmış<var imiş(2/6), varsa<var ise(6/7)
GA: çetemiş<çete imiş(9/7), ederdik<eder idik(10/31), derdi<der idi(13/39),
BGA: varmış<var imiş(15/16), verµse<verir ise(18/19)
YGA: yo...muş<yok imiş(32/15), ufa...tım<ufak idim(32/22), derdik<der idik(33/21)
DA: derdi<der idi(42/1), do...umaydı<dokuma idi(47/34)

- **Bileşik zaman çekiminde "i- cevheri fiili"nin ünlü uyumuna girdiği görülür.**

PA: dikiyovdulav<dikiyor idiler(1/25), …açarmışlav<kaçar imişler(2/31),isterse<ister ise(4/34)

GA: olmuyodu<olmuyor idi(10/6), …oyardı…<koyar idik(13/71)

BGA: yaparmışlar<yapar imişler(16/18), …ona…lıyomuş<konaklıyor imiş(19/96), olurdu<olur idi(14/12)

YGA: do…urdu<dokur idi(28/14), yapardı…<yapar idik(33/2)

DA: çekerdi<çeker idi(37/43), çalışırsan<çalışır isen(42/64)

- **Fiil tabanlarına gelen –ı/-i zarf fiili + vermek yardımcıyla fiiliyle oluşan birleşik fiilin Bulgaristan Göçmen ağzında uyuma girmediği görülür**

BGA: çıvırıverdiler<çeviriverdiler(15/13), atlayıverdim<atlayıverdim(20/2)

- **Uyuma giren diğer örnekler**

a) İleri benzeştirme yoluyla uyuma girenler

Pınarhisar ağızlarında bazı kelimelerin ilerleyici benzeştirme yoluyla uyuma girdiği görülür.

PA: …ardaşına<kardeşine(1/53)

GA: yu…ar…ı<yukarıki(13/26)

BGA: maraşal<mareşal(19/22)

YGA: …ardaştı…<kardeş idik(32/10)

b) Gerileyici benzeştirmeyle uyuma girenler

Yunanistan Göçmen ağzında sadece bir örnekte uyuma girdiği görülür.

YGA: metem<matem(36/20)

- **Yabancı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu**

Arapça ve Farsça kelimeler kalınlık-incelik bakımından sesleri, ilerleyici ve gerileyici benzeştirme yoluyla kendine benzetip uyuma girer.

a) İlerleyeci benzeştirmeyle uyuma girenler

BGA: mâcır<muhacir(14/17), va...ıt<vakit(16/5), ārpta<harpte(17/39),
müşkül<müşkil(26/3)

b) İki yönlü benzeştirmeyle uyuma girenler

PA: ferecelêrle<feraceler ile(3/105)

- **Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulması**

a) Şimdiki zaman ekleri bazen kalınlık-incelik uyumunu bozar.

PA: yapiyiz<yapıyoruz (4/26)
BGA: ba...ıyilar<bakıyorlar(22/45)
YGA: salıyi<salıyor(36/23)

b) "İle" edatı Gacal ağzında kalınlık-incelik uyumunu bozar.

GA: davullen<davulla(12/19), otle<otla(31/26)

c) Bulgaristan Göçmen ağzında sadece bir örnekte görülen geçmiş zaman ekinde kalınlık-incelik uyumunun bozulduğu görülür.

BGA: annadi<anladı ((((22/20)

d) Yunanistan Göçmen ağzında sadece bir örnekte gördüğümüz 3.tekil şahıs iyelik eki, kalınlık-incelik uyumunu bozmuştur.

YGA: bazisi<bazısı(34/59)

e) Kalınlık-incelik uyumuna girmeyen diğer örnekler

PA: pomakçesi<pomakçası(6/4), turti<turta(7/23),

GA: erazileri<arazileri(8/30),

BGA: çira...<çırak(19/110), fatme<fatma(19/117), āste<hasta(25/16),

YGA: bazisi<bazısı(34/59),

DA: tütüna<tütüne(37/42), parçeledikten<parçaladıktan(40/46), birjaz<burgaz(41/88), diyelar<diyorlar(43/2), bureya<buraya(43/30), áskipazar<eskipazar(48/2),

B) Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Dudak uyumu da denilen bu ses olayı, düz (a,e,ı,i) ünlülerden sonra düz; yuvarlak (o,ö,u,ü) ünlülerden sonra ya dar-yuvarlak (u,ü) ya da düz-geniş (a,e) ünlülerin gelmesidir.

a) İleriye doğru benzeştirmeyle dudak uyumu

Bir ünlünün kendisinden sonra gelen ünlüyü düzlük-yuvarlaklık bakımından kendisine benzetmesidir.Dudak uyumu özellikle dudak ünsüzlerinin yanında görülmektedir.

PA: āmır<hamur(3/69)

GA: yavvım<yavrum(13/7)

BGA: burūda<burada(15/20), müşkül<müşkil(26/3)

DA: ünüversiteden<üniversiteden(42/24), zengen<zengin(45/30)

b) Geriye doğru benzeştirmeyle dudak uyumu

Bir ünlünün kendisinden önceki ünlüyü düzlük-yuvarlaklık bakımından kendisine benzetmesidir.

PA: bebevlerini<biberlerini(3/68)

GA: didiremiyolar<değdiremiyorlar(10/27), nėyet<niyet(10/34)

c) Pınarhisar ağızlarında şimdiki zaman eki "-yor" dudak uyumuna girer.

GA: sormuyū<sormuyor(9/90)

BG: bitiyá<bitiyor(14/11), giriyálar<giriyorlar(26/54)

YGA: geliyiler<geliyorlar(30/4), seriyidik<seriyorduk(33/30)
DA: bilmiyerim<bilmiyorum(37/39), geliyular<geliyorlar(38/6)

- **Düzlük-Yuvarlaklık Uyumunun Bozulması**

a) Pınarhisar ağızlarında şimdiki zaman eki dudak uyumunu bozmaktadır.

PA: alıyodu...<alıyorduk(1/15)
GA: ātırlamıyom<hatırlamıyorum(8/37), çµniyomuş<çiğniyormuş(10/49)
BGA: gelmiyo<gelmiyor(14/8), diyodu<diyordu(15/31)
YGA: yerleşiyolā<yerleşiyorlar(30/15), gidiyolā<gidiyorlar(34/3)
DA: diyodu<diyordu(39/56), bilmeyom<bilmiyorum(40/5)

b) Gacal ağzında görülen geçmiş zaman ekinde dudak uyumu bozulmaktadır.

GA: aldi<aldı(8/51), annadi<anladı(22/20)

ÜNLÜ DEĞİŞİMLERİ

1. Kalın ünlülerin incelmesi

- **e<a**

Pınarhisar ağızlarında özellikle y, ş, s, r, n, m, h, f, ç ünsüzlerinin inceltici özelliğinin görüldüğü kelimelerde, bu değişime rastlamaktayız.

PA: pėma...çesi<poma...çası(6/4)
GA: erazileri<arazileri(8/30), enādın<anladın(8/52), boydeyleri<buğdayları(9/54)
BGA: fatme<fatma(19/117)

YGA: patetiz<patates(31/39), metem<matem(36/20)
DA: parçeledikten<parçaladıktan(46/40), bureya<buraya(43/30),
buydey<buğday(44/21)

- **á<a**

  "a" ile "e" arası bu sese, kelimelerin kök ve gövdelerinde rastlıyoruz.

DA: áskipazar<eskipazar(48/2)

- **i<ı**

  Pınarhisar ağızlarında örnekleri sadece Pomak ağzında görülür.

PA: misir<mısır(3/66), çira...<çırak(19/110)

- **í<ı**

  Pınarhisar ağızlarında örnekleri sadece Pomak ağzında görülür.

  .

PA: bíra...tım<bıraktım(1/10)

- **ü<u**

  Pınarhisar ağızlarında örneklerine rastlanmadı.

- **ö<o**

  Pınarhisar ağızlarında örneklerine rastlanmadı.

2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

- **a<e**

BGA: maraşal<mareşal(19/22)
YGA: fasülya<fasülye(31/39), hatte<hatta(6/33), ...ardaştı...<kardeştik(32/10)

- **á<e**

Dağlı ağzında örneklerine rastlamaktayız.

DA: bilá<bile(44/18), ġardáşını<kardeşini(44/10), áskipazar<eskipazar(48/2)

- **ı<i**

Pınarhisar ağızlarında örneklerine rastlanmadı.

- **í <i**

PA: şíndí<şimdi(1/16)

- **u<ü**

BGA: ...updere<küpdere(22/25)

DA: mubadele<mübadele(38/8)

3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

- **å<a**

PA: båbannemiz<babaannemiz(3/9)

GA: båbam<babam(8/40), ābåbamız(9/52), båbı(13/31)

BGA: båban<baban(17/44)

DA: båbam<babam(40/1)

- **o<a**

Pomak, Bulgaristan Göçmeni ve Dağlı ağızlarında "baba" kelimesinde rastladık.

PA: bobamla<babam ile(7/15)

BGA: bobası<babası(19/27),

DA: bobamızdan/babamızdan(47/70)

- **o<e**

Pınarhisar ağızlarında örneklerine rastlanmadı.

- **ö<i**

  Sadece Bulgaristan Göçmen ağzında örneğine rastlanılmıştır.

BGA: böber<biber(20/58)

- **ü<i**

  Sadece Bulgaristan Göçmen ağzında örneğine rastlanmıştır.

BGA: müşkül<müşkil(26/3)

- **u<a**

  Dağlı ağzında sadece "bubam" kelimesinde örneklerine rastlanıldı.

DA: bubam<babam(37/54), bubamnardan<babamlardan(43/21)

4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

- **e<o**

  Şimdiki zaman çekiminde görülür.

DA: bilmiyerim<bilmiyorum(37/39), diyelar<diyorlar(43/2)

- **Ó, e<ö**

  Pınarhisar ağızlarında belli başlı birkaç örnekte görülür.

BGA: b´yle<böyle(17/54), nÓbetçilē<nöbetçiler(26/31)

DA: Ómrimiz<ömrümüz(37/3)

- **å<o**

  Pomak ağzında görülür.

PA: åndan<ondan(2/19)

- **a<o**

  Genellikle şimdiki zaman çekimlerinde görülür.

BGA: ...alayar<kalıyor(22/2), sarıyalar<sarıyorlar(26/54)
DA: bilmiyam<bilmiyorum(40/23)

- **á<o**

  Bu ünlü değişimi özellikle şimdiki zaman çekimlerinde görülür.

BGA: veriyálar<veriyorlar(26/11), bitiyá<bitiyor(14/11)
YGA: çı...arıyásun<çıkarıyorsun(34/35)

- **i<ü**

BGA: mişkilsiz<müşkilsiz(23/3)

- **ı<u**

PA: āmır<hamur(3/69)
BGA: ...arpız<karpuz(19/140), bızāsını<buzağısını(23/42), mısabey<musabey(26/26)
YGA: yımışasın<yumuşasın(14/60)
DA: pamı...ta<pamukta(77/71), darbı...aları<darbukaları(40/11), tapısı<tapusu(41/27), istambıl<İstanbul(47/79)

- **i<u**

  Tek örneğine Dağlı ağzında rastlanır.

DA: birġaz<burgaz(41/88)

- **ì <u**

Genellikle dudak ünsüzlerinin yanında rastlanır.

GA: davìl<davul(11/19), bìvaya<buraya(13/45)

GA: avcìna<avucuna(17/87)

- **ı<o**

PA: çı...avıyız<çıkarıyoruz(5/37)

GA: biliyı<biliyor(11/22), annattıvıyım<anlattırıyorum(13/17)

BGA: geliyı<geliyor(26/35)

YGA: veriyı<veriyor(33/24)

- **i<o**

PA: veriyiz<veriyoruz(5/37), geziyi<geziyor(11/25)

YGA: seriyidik<seriyorduk(33/30), ...arıştıriyidik<karıştırıyorduk(33/50)

5. Geniş Ünlülerin Daralması

Daralma, Rumeli ağızlarının karakteristiklerindendir.[51]

- **ı<a**

Bu ses olayını özellikle yönelme hal ekinde, "y" ünsüzünün yanında görüyoruz. Çünkü "y" ünsüzünün daraltıcı etkisiyle ünlü daralması ile meydana gelmektedir.[52]

PA: burayı<buraya(2/8)

- **i<a**

Örneğine rastlanmadı.

[51] Süer Eker, (2003): *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları, Ankara: s.236

[52]Zeynep Korkmaz, (Şubat-1978): "Batı Anadolu ağızlarında yazı dilinden ayrılan isim ekleri ve phonolojgie-morpholojie bağlantısı", *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, Cilt:2, Ankara: s.227

- **ı<e**

  Örneğine rastlanmadı.

- **u<o**[53]

Rumeli ağızlarında rastladığımız bu değişim Pınarhisar ağızlarında özellikle şimdiki zaman çekiminde görülür.

GA: yapıyuz<yapıyoruz(11/10), ...uruyuv<kuruyor(13/56),

BGA: duruyu<duruyor(19/3), ātırlıyurum<hatırlıyorum(23/31)

DA: doluyuz<doluyoruz(36/20), gidiyusun<gidiyorsun(46/22)

Bu değişmeyle ilgili diğer örnekler[54]

PA: du...uma<dokuma(1/22), buşanmadı...<boşanmadık(1/66), undan<ondan(2/37), uvalama<ovalama(3/71)

BGA: dūrayıp<doğrayıp(14/59), uva<ova(16/5)

YGA: ...u...uyu<kokuyor(29/54)

DA: urman<orman(41/6)

- **é<o**

  Pomak ağzında, özellikle şimdiki zaman " –yor" ekinde görülür.

PA: ba...mıyévuz<bakmıyoruz(1/8), yapıyédu<yapıyordu(1/23)

Bu değişmeyle ilgili diğer örnekler

PA: péma...<pomak(2/5), énu<onu(3/109), sévan<soğan(4/22)

GA: énnar<onlar(8/63), é<o(9/13), évda<orada(10/31)

[53] Eckmann'ın Edirne Ağzı üzerine yazdığı makalede diğer bölge ağızlarında da geçerli olan bir notu belirtmiştir: "İlk ve ikinci hecesinde o/ö olan birkaç kelime, çoğunlukla ğ, h, v (ve f<v), y yanında daralarak u/ü olur." (bk. Janos Eckmann, (2004): "Edirne Ağzı", Çeviri: Oğuzhan Durmuş, *İlmi Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 18, s.137)

[54] Pomak ağzında ilk hecede o sesi yoktur diyebiliriz. Bu ünlünün yerine u ünlüsünün bulunması Pomak ağzının en belirgin özelliğidir. (bk. Kalay, 1998: 34)

BGA: yé...<yok(14/31), é<o(15/3)

DA: énun<onun(39/4), énu<onu(41/46)

- **ü<ö**[55]

Rumeli ağızlarında sık sık rastlanan bir değişmedir.İlçe ağzında da görülmektedir.

PA: ük̄üz<öküz(1/15)

GA: düverdiniz<döverdiniz(8/62)

BGA: düvülmesin<dövülmesin(21/22), küy<köy(25/43)

YGA: ük̄süz<öksüz(31/2)

DA: dük̄dük̄üler<dövdüler(40/29)

- **ê<ö**

Örneğine sadece Dağlı ağzında rastlanır.

DA: êrencek<öğrencek(45/63)

- **ü<o**

Şimdiki zaman eki "-yor"da görülen bir değişmedir.

PA: dökülüyü<dökülüyor(4/31)

GA: geziyüz<geziyoruz(13/40)

YGA: getürüyüdük<getiriyorduk(33/58), yapıyümüş<yapıyormuş(36/8)

DA: yüklüyü<yüklüyor(39/50)

- **i<e**

Derlenen metinlerde aynı kelimenin hem "i"li hem de "e"li şeklinin kullanıldığını görülmüştür.

[55] Tuncer Gülensoy bu ses değişikliği için "Genellikle Batı Rumeli'de (Prizren, Priştine, Kosova Mitroviçası, Vuçitırın) bilhassa kök hecelerde "ö" ünlüsü bulunmaz. Bunlar hep "ü" seklinde söylenir." açıklamasını getirmektedir. Bölgemize bu ve çevreden bölgelerden yoğun göçler olmuştur. Örn: *cümlek<gömlek, büle<böyle, üp-<öp-* (bk. Tuncer Gülensoy, (1984): "Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s.111)

PA: yisinnev<yesinler(3/13), tenciveyi<tencereye(3/62)

GA: didiremiyolar<değdiremiyorlar(10/27)

BGA: µlencelik<eğlencelik(16/17), yimeycekler<yemeyecekler(20/44), bilemiyiz<bilemeyiz(21/1)

YGA: tenēki<teneke(30/31), dimetleri<demetleri(35/20)

DA: sine<sene(38/16), ciyenneme<cehennemē(42/40), gice<gece(42/71), yidi<yedi(46/48)

- **ė<e**

  Bu ses değişmesi özellikle ilk hecede görülmektedir.

GA: şėyde<şeyde(10/41), ėziyet<eziyet(13/6)

DA: yėmiş <yemiş(42/47), yėdik<yedik(44/25)

6. Dar Ünlülerin Genişlemesi

- **o<u**

  Pınarhisar ağızlarında örneklerine az olmakla birlikte rastlanır.

GA: boydeyleri<buğdayları(9/54)

BGA: bōrda<burda(23/47)

DA: borası<burası(37/8)

- **é<u**

  Örneğine rastlanmadı.

- **ê, , ö<ü**

  Nadir görülen bir ses olayıdır. Rumeli ağızlarında daha çok bu ünlü değişiminin tersi ü<ö değişmesi görülür.

GA: göya<güya(8/102),

DA:gêya<güya(41/94),yêrü<yürü(46/24)

- **e<i**

GA: bekleyoruz<bekliyoruz(8/97), ...aneveçe<kaneviçe(13/67)

BGA: eskánımız<iskanımız(21/14), deye<diye(23/38)

- **ė<i**

Örneklerine Gacal, Bulgaristan ve Dağlı ağızlarında rastlanır.

GA: gėlecem<geleceğim(13/34), dėyan<diyen(13/55)

BGA: ėkinci<ikinci(25/15), ėşkence<işkence(26/19)

DA: bilmėyom<bilmiyorum(40/3), yanė<yani(41/63), bėrµdi<biri idi(42/1)

- **a<ı**

PA: yapacān<yapıcan(3/114), manda vaya<mandıraya(4/1)

DA: mandara<mandıra(41/49),

- **á<ı**

Örneğine rastlanmadı.

İKİZ ÜNLÜLER

İki ünlünün bir hecede yan yana gelmesine ikiz ünlü denir. Yan yana gelen iki vokalin söylenmesinde uzuvların hareketi aynı yönde bulunur; böylece birbiriyle kaynaşmış olan ikiz ünlüden birinci ünlünün bitişiğinde ikinci ünlünün sesi çıkarılır.[56] Ölçünlü Türkçe'de ikiz ünlü(diftong) görülmez. Pınarhisar ağzında h, v, ğ ve y ünsüzünün düşmesiyle ikiz ünlü görülür.

A. Eşit İkiz Ünlüler

İlk ünlüyle ikinci ünlünün ses değeri aynı olan ünlülerdir.

[56] Muharrem Ergin, (1998): *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul:s.64-65

PA:

üðü: düÑüne<düğüne(3/103)

doÑumluyum<doğumluyum(9/45)

GA:

oðu:

BGA:

üðü: düÑüp<dövüp(24/33)

ıðı: sıÑırları<sığırları(19/73)

YGA:

üðü: düðünner<düğünler(32/22)

oðu: toÑumlānın<tohumlarının(34/33)

DA:

uðu: yuðurt<yoğurt(40/42)

üðü: düÑünnēde<düğünlerde(37/81)

B. Yükselen İkiz Ünlüler

İkinci ünlüsü ilkine göre daha geniş olan ikiz ünlüye yükselen ikiz ünlü denir.

BGA:

uða: muðarebede<muharebede(24/38)

GA:

ıða: sıÑatteyiz<sıhhatteyiz(9/3)

iðe: vasiÑetti<vasiyetti(9/37)

C. Alçalan İkiz Ünlüler

İkinci ünlüsü ilkine göre daha dar olan ikiz ünlüye alçalan ikiz ünlü denir.

GA:

eði: deÑil<değil(8/104)

eði: şeÑit<şehit(12/17)

aðu: yaÑut<yahut(11/40)

DA:

aðu: yaÑut<yahut(42/41)

BGA:

aði: şaÑinimi<şahinimi(17/76)

eði: döşeði<döşeği(17/92)

eði: şeðirlerden<şehirlerden(19/36)

aði: caÑil<cahil(19/51)

aðı: aÑırlarımız<ahırlarımız(20/9)

aði: naÑiye<nahiye(23/34)

ÜNLÜ TÜREMESİ

Ünlü Türemesi, sözcüğün asli şeklinde bulunmayan bir ünlünün sonradan çeşitli sebeplerle ortaya çıkmasıdır.[57]

a) Kelime Başında Ünlü Türemesi

Pınarhisar ağızlarında özellikle "r" ile "l" ünsüzlerinden önce ünlü türemesi görülür.

GA: ivemezanda<ramazanda(11/10)

PA: ilenin<leğenin(4/27)

b) Kelime Ortasında Ünlü Türemesi

Pınarhisar ağızlarında görülen bir ses olayıdır.

PA: tavışanı<tavşanı(1/50), makav ina<makarna(3/74)

GA: ...ıral<kral(8/31), biribirine<birbirine(8/23), amıcamı<amcamı(10/43), tekerardan<tekrardan(11/24)

BGA: ...ayınım<kaynım(17/38), amıcam<amcam(22/2), alaman<alman(23/55)

DA: ...ompile<komple(39/80)

c) Kelime Sonunda Ünlü Türemesi

[57] Eker (2003: 235)

- **"iken" zarf fiil ekinde Pınarhisar ağzında bazen ünlü türemesi görülür. Bu ses olayı Batı Anadolu Ağızlarında da görülmektedir.[58]**

PA: yapar...ana<yapar iken(2/16), güdevkene<güder iken(2/26)

ÜNLÜ DÜŞMESİ

Ünlü düşmesi, sözcüğü oluşturan asli ünlülerden birinin kaybolmasıdır.[59]

a) Kelime Başında Ünlü Düşmesi

Kelime başında ünlü düşmesi örneğine rastlanmadı.

b) Kelime Ortasında Ünlü Düşmesi

- **Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi**

PA: ...ayınvāldem<kayın validem(2/7), ...aynanam<kayın anam(2/15)

BGA: ġastelerde<gazetelerde(19/171), azcı...<azıcık(24/59), ...aybettim<kayıp ettim(24/47), marşal<mareşal(25/30)

YGA: hamdiye<hamidiye(34/5)

DA: ġaztelerde<gazetelerde(38/27)

- **Ünlü Birleşmesi Neticesiyle Ünlü Düşmesi**

BGA: nōldu<ne oldu(22/12), gittμseler<gitti iseler(19/176)

YGA: nābıcan<ne yapıcan(31/29)

DA: ötekμlen<öteki ilen(37/76)

- **Yön Ekindeki Ünlünün Düşmesiyle**

PA: uvda<orada(2/25), buvda<burada(3/3), dışavda<dışarıda(5/10), içerde<içeride(5/47)

[58] Kamile İmer, bu ses olayı için "Batı Anadolu ağızlarındaki tipik ünlü türemesi -ken ulacının -kene biçiminde genişletilmesiyle görülmektedir." açıklamasını getirir. (bk. Kamile İmer, (1998): "Batı Anadolu Ağızları Üzerine Gözlemler", *Doğan Aksan Armağanı*, A.Ü DTCF Yayınları, No:366, Ankara: s.85)

[59] Eker (2003: 234)

GA: nērde<nerede(8/94), şurdaki<şuradaki(8/100)

BGA: içērde<içeride(15/31), nerdendi<neredendi(16/2), bīrdan<buradan(17/66)

YGA: orda<orada(28/23), burda<burada(29/12), nerde<nerede(34/32)

DA: oʋdan<oradan(41/7), burada<burada(42/47)

- **“iken” zarf-fiil eki, fiilin üstüne gelirken “i” ünlüsü düşer.**

PA: güdeʋkene<güder iken(2/26)

GA: ...açarke<kaçar iken(8/64), söylerken<söyler iken(9/28), ederdik<eder idik(10/31)

BGA: ...avururken<kavurur iken(14/68), giderke<gider iken(16/43),

yaşınday...a<yaşında iken(17/34)

YGA: do...ur...a<dokur iken(40/23)

DA: çı...a...an<çıkar iken(41/96) giderke<gider iken(44/7)

- **İsimlere gelen ek-fiillerde, ek-fiilin ilk ünlüsü düşer.**

PA: vaʋdı<var idi(2/49), varsa<var ise(5/64), yo...tu<yok idi(6/26)

GA: müttefikmiş<müttefik imiş(9/9), sağlı...lıydık<sağlıklı idik(10/36), vardı<var idi(11/16)

BGA: yo...muş<yok imiş(16/25), ūdutmuş<hudut imiş(19/85)

DA: varmış<var imiş(47/56)

- **“ile” edatının kelimeye eklenmesi ile “i” ünlüsü düşer**.

PA: boyalaʋla<boyalar ile(3/29), bıçā...la<bıçak ile(4/7), onnaʋla<onlar ile(5/10)

GA: atlan<at ile(10/11), mandalālan<mandalar ile(13/23), sütlen<süt ile(12/22)

BGA: båbamnan<babam ile(15/37), elbisenne<elbisen ile(18/35)

YGA: ...asabasınnan<kasabası ile(29/4), davullāla<davullar ile(33/5)

DA: beygirlen<beygir ile(37/43), dünyalālan<dünyalar ile(44/6)

- **Ünlü düşmesiyle ilgili diğer örnekler**

PA: gelba<galiba(2/36)

BGA: televzonda<televizyonda(19/2)

c) Kelime Sonunda Ünlü Düşmesi

PA: sōv<sonra(4/13)
YGA: döş<döşek(33/28)

ÜNLÜ BİRLEŞMESİ

Ünlüyle biten sözcüğün, ünlü ile başlayan bir ek alması ya da kelimeyle birleşmesi durumunda, ilk sözcüğün sonundaki ve ikinci sözcüğün başındaki ünlülerin birleşmesidir.[60]

BGA: verdμse<verdi ise(18/19), nōldu<ne oldu(22/12), ...ırcalı<kırcaali(26/34)
DA: ötekμlen<öteki ile(37/76), nōlca...<ne olacak(42/81)

ÜNSÜZLER

Pınarhisar ilçe ve köyleri ağızlarında "b, c, ç, d, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z" ünsüzlerinin yanı sıra şu ünsüzlere rastlamaktayız.

□: b-v arası ünsüz

Selahattin Olcay, Doğu Trakya Yerli Ağzı[61]'nda bu ünsüz için ''baba'' ve ''çoban'' sözcüklerinin söylenişi sırasında ara sıra duyulan bu ünsüzün çift dudak v'si değerinde bir ünsüz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu sözcüklerin daha çok normal (b) ile söylenmekle beraber "baba" sözcüğünün ikinci ünsüzünün zayıf bir (v) ile kullanıldığını tespit etmiştir.

ta□i(27/5), □ardı(19/56)

Ç:ç-c arası ünsüz

[60] Eker (2003: 239)
[61] Olcay (1995: 21)

Patlayıcı-tonlu dişeti ünsüzü ‘‘c’’ ile yine patlayıcı-tonsuz dişeti ünsüzü ‘‘ç’’ arasında boğumlanan ,bir bakıma ‘‘c’’ ile başlayıp ‘‘ç’’ ile tanımlanan bir ünsüzdür.Yarı yumuşak ünsüz olarak tanımlanabilir.

Bu ünsüz, özellikle ‘‘hiç’’kelimesinde görülmektedir.

µÇ<hiç(25/11)

F: **f-v arası ünsüz**

Bu ünsüz, diğer Anadolu ağızlarında da görülür.

deF(1/48), taraFa(41/25), ...aF...aS(44/2)

ġ: **Arka Damak g’si**

Kalın ünlülerle kullanılan arka damak g’sidir.

ġaz(1/68), ġacal(8/24), ġalba(14/18), aġası(9/12)

j: **Ön damak g’si**

Kalın ünlülerle ince söylenen ön damak g’sidir.

javurlardan(37/9), tezjālarda(2/39), işjal(15/25)

...: **Arka damak k’si**

Kalın ünlülerle söylenen arka damak k’sidir.

...aranti(15/66), a...şam(20/43), do...uma(33/76),

p: **Ön damak k’si**

Kalın ünlülerle kullanılmasına rağmen ince söylenen “k” sesidir.

āpi...aten(27/5), vesipáyla(8/68)

q: **Ön damak l'si**

Kalın ünlülerle kullanılmasına rağmen ince söylenen "l" sesidir.

fiqan(8/17), evqatlarım(13/60), meseqa(16/22)

v**:** **Titrekliği uzatılan r**

Sızıcı ve daha titrek olan ünsüzü, onu tam telaffuz edemeyen çocukların dilindeki r'ye benzetilir.[62] Bölgemiz ağızlarında da örnekleri görülmektedir.

mısıv(9/63), , , vamazanda(2/1), vadyo(42/14)

S: **s-z arası ünsüz**[63]

Pınarhisar ağızlarında gördüğümüz bu ünsüz, Anadolu ağızlarında da görülür.

...ıSıS(17/95), taSı(15/61), aydoS(18/3)

Ş[64]**: Süreklileşmesini tamamlamamış ç sesi, "ç" ile "ş" arası ünsüz.**

Pınarhisar ve yöresinde tespit ettiğimiz bu ses, bölge ağzında sadece iki örnekte görülür.

genŞleri(10/9), aŞtığın(24/56)

T: **t-d arası ünsüz**

---

[62] Ercilasun (1983: 102)
[63] Malatya ağzında da örneklerine rastlanır.Örnek: Sabağ oluyo(16/11), sebzeli(81/20), apdeSe(98/1) (bk. Gülseren, 2000: 74)
[64] Derlediğimiz metinler içinde rastladığımız bu ünsüz Türk Dil Kurumu'nun Transkripsiyon alfabesinde bulamadık. Kendimizce seçtiğimiz bold "**Ş**" harfini kullandık.

Tonlulaşma eğilimli “t” ünsüzüdür.

armuT(3/14), eşiTmiş(15/35), memeT(17/22)

ÜNSÜZ DEĞİŞİMLERİ

1.Tonlulaşma

Tonsuz ünsüzlerin, tonlu hale gelmesi hadisesidir.

- **ġ<...**

Anadolu ağızlarının çoğunda gördüğümüz bu değişim, Pınarhisar ağızlarında da görülmektedir.

PA: aġpınar<akpınar(8/91)
BGA: ...alġıyolar<kalkıyorlar(14/11), ġafile<kafile(19/35), ġutlu<kutlu(19/43), ġatiyen<katiyen(20/54)
YGA: ġal...arlā<kalkarlar(34/63)
DA: ġoyun<koyun(37/13), ġalmayın<kalmayın(37/41), ġaynarca<kaynarca(41/53), ġızım<kızım(42/31)

- **g<k**

GA: do...uzüg<dokuzhöyük(13/16)
DA: erig<erik(37/49), gişi<kişi(37/51), büyüg<büyük(37/58)

- **c, Ç<ç**

Bu değişimi ilk hecede görmekle birlikte özellikle “hiç” kelimesinde rastlamaktayız.

BGA: µÇ<hiç(25/11), ...arāğaç<karaağaç(27/33)

YGA: āc<aç(30/32)

- **T, d<t**

Pınarhisar ağızlarında değişik örneklerde rastlanır. Bu değişimi kelime başında, ortasında ve kelime sonunda görebiliriz.

PA: armuT<armut(8/36)
GA: şehid<şehit(8/46), annadıyōdu<anlatıyordu(8/50),
BGA: ...urudursan<kurutursan(14/52), eşiTmiş<eşitmiş(15/35),mēmeT<Mehmet(17/22),
YGA: annadırdı<anlatırdı(36/6), dörd<dört(35/2)

- **b<p**

Pınarhisar ağızlarında örneklerine rastlanır.

PA: bicamalar<pijamalar(6/30),
BGA: üsküb<üsküp(16/75), adabazarı<adapazarı(21/15),
YGA: teyib<teyip(31/33)
DA: nābıcektik<ne yapıcaktık(37/19), yabınca<yapınca(38/20), nābalım<ne yapalım(48/11), bınarμsar<Pınarhisar(38/4)

- **j<ş**

Rumeli ağızlarında çoğunlukla karşımıza çıkar. Pınarhisar ağızlarında da görülmektedir.

YGA: bej<beş(30/33),
DA: ōj<hoş(43/3), bej<beş(41/32)

- **F, v<f**

Örnekleri belli başlı bazı kelimelerde görülmektedir.

PA: deF<dev(1/47)
BGA: yuFķayı<yufķayı(24/53)
DA: taraFa<tarafa(41/26), maFaza<muhafaza(42/21), ...aF...as<kafkas(44/2)

- **S, z<s**

  Pınarhisar ağızlarında örneklerine pek çok kelimede rastlanır.

PA: patatiz<patates(3/86), domatez<domates(6/22)

GA: ērkez<herkes(11/39)

BGA: taSı<tası(15/61), herkez<herkes(43/13)

DA: ērkeS<herkes(44/38)

- **y<h**

  Bu değişim, özellikle Arapça ve Farsça'dan alınma kelimelerde görülmektedir..

GA: şeyit<şehit(8/43)

BGA: siyāyı<siyahı(24/24)

DA: ciyenneme<cehenneme(42/40), vallāy<vallahi(45/46)

2.Tonsuzlaşma

Tonlu ünsüzlerin tonsuz hale gelmesi hadisesidir.

- **k<g**

YGA: ketμgen<getirir iken(34/65)

- **...<g**

BGA: ...ayrı<gayrı(16/44)

- **...<ğ**

  Pınarhisar ağızlarında örneğine rastlanmadı.

- **p<b**

  Pınarhisar ağızlarında örneğine rastlanmadı.

- **S, s<z**

İkinci ve daha sonraki hecelerde görülen bir ses değişmesidir.Pınarhisar ağızlarında örneğine sadece Bulgaristan Göçmeni ağzında rastlanır.

BGA: ...ıSıS<kızsız(17/95), sekiS<sekiz(22/4)

- **ç<c**

Gelecek zaman çekiminde, özellikle tonsuz ünsüzlerle biten fiil tabanlarına gelen gelecek zaman çekiminde görüyoruz. Diğer örneklere de rastlanır.

PA: ...açça...lar<kaçıcaklar(2/17), nāpçān<ne yapacaksın(4/2), basçāz<basacağız(5/22),
BGA: azçı...<azıcık(24/59),
DA: gitçek<gidecek(42/63)

- **T, t<d**

Bu değişim;kelime başında ,ortasında ve kelime sonunda görülmektedir.
BGA: tā<daha(15/2), tiken<diken(17/76)
YGA: til<dil(32/39)

- **F, f<v**

Pınarhisar ağızlarında örnekleri azdır. Sadece Pomak ve Dağlı ağzında görülür.

PA: deF<dev(1/48)
DA: ...aF...aS<kafkas(44/2),

- **t<y**

Örneğine rastlanmadı.

3.Süreklileşme

Süreksiz(patlayıcı) ünsüzlerin sürekli hale gelmesidir.

- **v<ğ<g**

İki ünlü ses arasında kaldığında genellikle görülür. “Soğan” kelimesi bölge ağızlarında ortak değişime uğramıştır.

PA: sėvan<soğan(4/22)
GA: sovan<soğan(12/32)
BGA: suvanna<soğanla(24/58)
DA: suvanı<soğanı(40/40)

- **y<ğ**

PA: diyer<diğer(1/82), buydayla<buğdayla(5/5)
GA: boydeyleri<buğdayları(9/54)
BGA: biyenmemiş<beğenmemiş(16/5), …araciyerden<karaciğerden(17/58), tereyāyı<tereyağı(20/57)
DA: ciyer<ciğer(39/18), buydey<buğday(44/21), yāyını<yağını(47/93)

- **y<ğ<ġ**

Bölge ağızlarında görülmektedir.

PA: buydayla<buğdayla(5/5)
GA: boydeyleri<buğdayları(9/54)

- **y<j<p<k**

Örneğine rastlanmadı.

- **m<b**

Örneğine rastlanmadı.

- **ş, Ş<ç**

PA: genŞleri<gençleri(10/9)

BGA: a**Ş**tığın<açtığın(24/56), a**Ş**lµn<açlığın(38/17)

- **j<ç**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **v<b**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **□<b**

  Örneklerine rastlanır.

PA: ba□am<babam(8/39)
BGA: ta□i<tabi(27/5)
DA: ta□i<tabi(48/22)

Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler

- **n<m**

  Sadece "şindi" kelimesinde görülmektedir.

PA: şindi<şimdi(4/10)
PA: şindi<şimdi (1/8)
GA: şindiden<şimdiden(10/66), penbe<pembe(13/75)
YGA: çenberlerimizi<çemberlerimizi(31/18)

- **m<n**

  Tek örneğine "Dağlı" ağzında rastlanır.

DA: istambıl<istanbul(47/79)

- **l<r**

  Pınarhisar ağızlarında örneklerine rastlanır.

GA: yürüyelek<yürüyerek(13/5), peşkiller<peşkirler(13/78)

DA: eltelemişler<ertelemişler(41/50)

- **r<l**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **n<r**

  Tek örneğine Dağlı ağzında rastlanır.

DA: ...adan<kadar(42/10)

- **r<n**

  Tek örneğine Bulgaristan Göçmen ağzında rastlanır.

BGA: sorna<sonra(23/48)

- **ş<s**

  Tek örneğine Dağlı ağzında rastlanır.

DA: ērkeş<herkes(38/20)

- **s<ş**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **l<n**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **n<l**

  Örneklerine Pomak ve Dağlı ağızlarında rastlandı.

PA: taşnı...<taşlık(6/16)

DA: a...şamlı...<akşamlık(45/16)

- **y<r**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **n<y**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **l<v**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **v<h**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **h<v**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **m<v**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **v<m**

  Örneklerine rastlanmadı.

- **l<y**

  Tek örneğini Yunan Göçmen ağzında görüyoruz.

YGA: fasülle<fasülye(31/26)

4.Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin süreksiz hale gelmesidir.

- **c<j**

Örneklerine Pomak ve Bulgaristan Göçmen Ağızlarında rastlanır.

PA: bicamalar<bijamalar(6/30)

BGA: candırmalara<jandarmalara(22/46)

- **ç<ş**

Örneklerine rastlanmadı.

- **□, b<v**

Tek örneğine Bulgaristan Göçmen Ağzı'nda rastlandı.

BGA: □ardı<vardı(19/56)

ÜNSÜZ BENZEŞMESİ

Bir sözcükteki seslerin, oluşum noktası bakımından birbirlerini etkileyip benzemesidir.[65]

1. İlerleyici Benzeşme

a) Yarı Benzeşme

Birinci ünsüzün ikinciye etki ederek ona kendi özelliğinden birini veya ikisini vermesidir.

- **mn<ml**

Bu benzeşmeyi genellikle çokluk eklerinde görmekle birlikte, kelime kökünde ve vasıta hale ekinde de görüyoruz.

PA: kilimnevim<kilimlerim(3/30)

GA: kilimner<kilimler(13/77)

BGA: båbamnan<babamla(15/37), dedemne<dedemle(19/15),

dedemner<dedemler(26/16)

[65] Eker (2003: 242)

DA: bayrannarımız<bayramlarımız(40/10), bubamnardan<babamlardan(43/21),
a...şamnı...<akşamlık(45/16)

b) Tam Benzeşme

1. İlerleyici Benzeşme

Bir ünsüz, kendini kendinden önceki ünsüze benzetiyorsa buna ilerleyici benzeşme denir.

- **nn<nl**

  Bölge ağızlarında en sık örneğine rastadığımız benzeşmedir.

PA: bunnav<bunlar(1/27), ...adınnav<...adınlar(1/70), insannavı<insanları(2/8),
annatıvdı<anlatırdı(3/9)
GA: zamannar<zamanlar(8/8), dönenner<dönenler(8/49), yunanılar<yunanlılar(10/41)
BGA: dolannarı<dolanları(15/4), şennik<şenlik(16/18),
düğünnerinde<düğünlerinde(17/80)
YGA: yünner<yünler(29/19), fidannarı<fidanları(30/19),
...oyunnarın<koyunların(33/72)
YGA: dün̄ner<düğünler(56/31), ...oyunnara<koyunlara(57/2)
DA: ...azannar<kazanlar (39/88), tavannara<tavanlara(40/19),
ba...annar<bakanlar(41/30)

- **nn<nr**

  Örneğine rastlanmadı.

- **ll<ly**

  Tek örneğine Yunanistan Göçmen Ağzı'nda rastlıyoruz.

YGA: fasülle<fasülye(31/26)

2. Gerileyici Benzeşme

Bir ünsüz, kendinden önceki ünsüzü kendine benzetiyorsa buna gerileyici benzeşme denir.

- **tt < yt**

  Örneğine rastlanmadı.

- **zz<lz**

  Örneğine rastlanmadı.

- **zz<cz**

  Örneğine rastlanmadı.

- **cc<z**

Örneğine rastlanmadı.

- **ll<rl**

Tek örneğine Bulgaristan Göçmen ağzında rastlanır.

BGA: bulġallâ<bulgarlar(25/8)

- **ss<zs**

  Örneğine rastlanmadı.

ÜNSÜZ TÜREMESİ

Ünsüz türemesi, sözcüğün asli şeklinde bulunmayan bir ünsüzün sonradan çeşitli nedenlerle ortaya çıkan ses olayıdır.[66]

[66] Eker (2003: 239)

Kelime Başında Ünsüz Türemesi

- **"h" ünsüzü**

Rumeli ağızlarında genel yapısı itibariyle "h" ünsüzünün hemen hemen hiç kullanılmaz.[67] Pınarhisar ağızları içinde kelime başında "h" ünsüzünü çoğunlukla türeten ağız olarak Pomak, Bulgaristan Göçmeni ve Dağlı Ağzı'nda türediğini tespit ettik.

PA: hevet<evet(5/40)
BGA: helbet<elbet(16/45)
DA: histerse<isterse(42/31)

b) Kelime Ortasında Ünsüz Türemesi

- **"y" ünsüz türemesi**

PA: tarāycan<taracaksın(1/84), arabaylı<arabalı(2/20), tuzlaycan<tuzlaycaksın(4/14)
BGA: bıyça...<bıçak(16/40), yimeycekler<yemeyecekler(20/44)

- **"l"ünsüz türemesi**

Örneğine rastlanmadı.

- **"v"ünsüz türemesi**

Örneğine rastlanmadı.

- **"n" ünsüz türemesi**

Örneğine rastlanmadı.

- **"s" ünsüz türemesi**

Örneğine rastlanmadı.

[67] Kalay (1998: 52)

c) Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi

- **"m" ünsüz türemesi**
  Örneğine rastlanmadı.

- **"y" ünsüz türemesi**
  Örneklerine sadece Pomak ağzında rastlanır.

PA: toplāycan<toplayacaksın(4/29), varlı...lıymışlar<varlıklı imişler(7/12)

- **"k" ünsüz türemesi**

  Örneğine rastlanmadı.

- **İlk kelimenin son hecesindeki ünlü kendinden sonra gelen kelimenin ilk ünsüzünün etkisiyle ilk kelimenin son hecesinde türeme olur.**

- **"n" ünsüz türemesi**
  Örneğine rastlanmadı.

a) **Pınarhisar ağzında "n" vasıta hal ekiyle genişletilmesiyle ünsüz türemesi olmuştur.**

PA: sabālen<sabah ile(1/57)
GA: atlan<at ile(10/11), ellen<el ile(10/18), sütlen<süt ile(12/22)
BGA: şeyinnen<şeyi ile(14/6), bâbamnan<babam ile(15/37), çuvallarlan<çuvallar ile(19/103), elinnen<elin ile(19/173)
YGA: dāyreylen<dare ile(32/24), yünnen<yün ile(33/70), āyvannarınnan<hayvanları ile(36/4)
DA: arabasınnan<arabası ile(38/22), dünyalālan<dünyalar ile(44/6)

ÜNSÜZLERİN YER DEĞİŞTİRMESİ(GÖÇÜŞME)

Göçüşme, kelime içindeki seslerin yer değiştirmesidir.[68] Pınarhisar ağızlarında birkaç kelimede tespit ettik.

GA: gölmeklik<gömleklik(13/68)
BGA: gölmēne<gömleğine(17/27)
YGA: gölmēm<gömleğim(29/18)
DA: melmeketine<memleketine(37/7)

ÜNSÜZ DÜŞMESİ

Sözcüğü oluşturan asli ünsüzlerden birinin düşmesidir.[69]

a) Kelime Başında Ünsüz Düşmesi

- **"h"ünsüzünün düşmesi**

"h" ünsüzünün düşmesi genellikle uzun ünlü meydana getirir. Rumeli ağzında "h" ünsüzünün kullanılmayışı Rumeli ağızlarının karekteristik özelliklerinden biridir.

PA: ālbukü<halbuki(1/51), ērşeyler<herşeyler(2/14),□r<hür(3/16)
GA: ā.....ını<hakkını(9/42), ādımküyü<hadımköyü(9/76), āyvan<hayvan(10/21)
BGA: āvıza<havuza(15/17), āsan<hasan(17/30), āl...ı<halkı(19/5)
YGA: āyırsız<hayırsız(28/11), ārmannar<harmanlar(29/38), āber<haber(33/24)
DA: ôj<hoş(43/3), issi<hisse(43/28), ôşum<hoşum(45/43)

- **"y" ünsüzünün düşmesi**

Pınarhisar ağızlarında örnekleri görülür.

[68] Eker (2003: 241)
[69] Eker (2003: 240)

PA: µ v miki<yirmi iki(3/72)

GA: ingeler<yengeler(11/2), sekizÒüz<sekiz yüz(16/37)

BGA: do...uzÒüz<dokuz yüz(23/56)

- **“v”ünsüzünün düşmesi**

Örneğine rastlanmadı.

b) Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi

- **“r” ünsüz düşmesi**

Şimdiki zaman ekindeki –r ünsüzü, genellikle bölge ağzında da düşme eğilimlidir.

PA: alıyodu...<alıyorduk(1/15), yapıyuz<yapıyoruz(2/11), oluyo<oluyor(4/1)

GA: diyolar<diyorlar(9/2), geliyo<geliyor(10/50), oturuyo<oturuyor(11/2)

BGA: duyuyodu...<duyuyorduk(14/36), alıyo<alıyor(19/48), diyosunuz<diyorsunuz(19/140)

YGA: oluyu<oluyor(33/6), diyo<diyor(34/5), veriyoz<veriyoruz(35/24)

DA: döküyodu... <döküyorduk(39/8), duyuyodum<duyuyordum(39/64)

- **“r” ünsüz düşmesiyle ilgili diğer örnekler**

“r” ünsüzünün kelime ortasında düşmesinin görüldüğü diğer yerler, fiil ve isim tabanlarıdır.

PA: şīla...<şırlak(2/38), görüsün<görürsün(3/63), sôna<sonra(6/16)

BGA: dū<dur(17/82), ...adā<kadar(19/16), bµ<bir(18/8)

YGA: vā<var(29/57), bilµ<bilir(31/20), ...ır...lāeli<kırklareli(36/2)

DA: otuttıramıyi<oturtturamıyor(42/53), aldıttılarda<aldırttılarda(43/41), dēdi<derdi (46/30), bişey<birşey(51/37)

DA: sôna<sonra(41/77), otūsana<otursana(42/31)

- **“ğ” ünsüz düşmesi**

Rumeli ağızlarının genel bir özelliğidir. “ğ” ünsüz düşmesi kendinden önceki hecenin ünlüsünü uzatır.

PA: birlµn<birliğin(3/40), iplµ<ipliği(3/23)
GA: sīr<sığır(8/59), dōru<doğru(9/3), ālayara...<ağlayarak(10/53),
dūdum<doğdum(12/1)
BGA: dōrayıp<doğrayıp(14/59), ōlum<oğlum (18/21)
YGA: bāda<bağda(34/32), būdaymış<buğdaymış(36/5)
DA: ayāmız<ayağımız(37/37), açlīn<açlığın(38/33)

- **“h” ünsüz düşmesi**

Rumeli ağızlarında görülen bir ses olayıdır.

PA: ālat<ahlat(1/47), tāta<tahta(4/28), mālebi<muhallebi(6/9)
GA: mūtara<muhtıra(8/65), şüpēlenmesin<şüphelenmesin(9/11),
cumūriyet<cumhuriyet(10/61)
BGA: cepēye<cepheye(15/11), mēmet<mehmet(19/1), ...āyası<kahyası(24/33)
YGA: mūtaçtı...<muhtaçtık(32/47)
DA: zâmetler<zahmetler(37/32), tarānayı<tarhanayı(40/40)

- **“t” ünsüz düşmesi**

Pınarhisar ağızlarında görülen bir ses olayıdır.

PA: üs<üst(3/84)
GA: çif<çift(8/71)
BGA: çµf<çift(15/36), çifçilik<çiftçilik(41/39)

- **“y” ünsüz düşmesi**

Pınarhisar ağızlarında örneklerine sıklıkla rastlanır.

PA: −le<öyle(1/39), ...uvvetlµmişim<kuvvetliymişim(1/86), tizem<teyzem(3/4)

GA: şöle<şöyle(8/57), süledi<söyleyedi(9/38)

BGA: −le<öyle(18/26), s−le<söyle(19/47), şêtmeseymiş<şey etmeseymiş(19/52), êlesin<eylesin(19/121)

YGA: b−le<böyle(29/28), −le<öyle(34/54)

DA: şê<şey(38/24), b−le<böyle(40/23)

- **"n" ünsüz düşmesi**

  Sadece "sonra" kelimesinde görülmüştür.

PA: sōra<sonra(1/66)

GA: sōra<sonra(8/93)

BGA: sōra<sonra(17/3)

YGA: sōra<sonra(29/57)

DA: sōra<sonra(38/4)

- **"s" ünsüz düşmesi**

  Örneğine rastlanmadı.

- **"l" ünsüz düşmesi**

GA: anadın mı<anladın mı(8/101)

- **"v" ünsüz düşmesi**

BGA: d□müş<dövmüş(17/19)

- **"f" ünsüz düşmesi**

  Örneğine rastlanmadı.

- **"k"ünsüz düşmesi**

  Pınarhisar ağızlarında örnekleri azdır.

GA: yūsek<yüksek(13/36)
YGA: ūsüz<öksüz(31/3)

a) "…/k" ünsüz düşmesi aynı zamanda gelecek zaman çekiminde de görülmektedir.

YGA: o…uycādım<okuyacaktım(32/41)

- **"z"ünsüz düşmesi**
  Örneğine rastlanmadı.

b) Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi

- **"t" ünsüz düşmesi**
  Pınarhisar ağızlarında örnekleri görülür.

PA: üs<üst(3/84)
GA: çif<çift(8/71)
BGA: çifçilik<çiftçilik(41/39)

- **"h"ünsüz düşmesi**
  "h" ünsüzünün düşmesi ünlü uzamasını meydana getirir.

PA: nikā<nikah(1/71), salµ<salih(2/26), sabā<sabah(9/35), vallā<vallah(6/48)
GA: tarµ<tarih(8/2), allân<allahın(13/17)
BGA: sabā<sabah(15/12), iştā<iştah(17/57), fatµ<fatih(19/1)
YGA: vallā<vallah(32/3), allā<allah(36/30)
DA: padişā<padişah(41/38), allā<allah(42/15)

- **"l"ünsüz düşmesi**

PA: nası<nasıl(1/4)

BGA: nası<nasıl(15/68)

- **“n” ünsüz düşmesi**

  “iken” zarf ekindeki “–n” ünsüzü kimi zaman düşmektedir.

GA: ...ılarke<kılar iken(8/101), ya...ar...a<yakar iken(13/51)
BGA: sürerke<sürer iken(15/47), giderke<gider iken(16/43), yaşınday...a<yaşında iken(17/33), düzeltirke<düzeltir iken(17/64)
YGA: ufa.....a<ufak iken(32/8)
DA: do...ur...a<dokur iken(40/23), giderke<gider iken(44/7), çalışır...a<çalışır iken(46/17)

- **“n” ünsüzünün düşmesiyle ilgili diğer örnekler**

DA: zăti<zaten(40/3), zăte<zaten(40/48)

- **“r” ünsüz düşmesi**

Şimdiki zaman ekindeki “–r” ünsüzünün düşmesi Pınarhisar ağızlarında görülür. Bununla beraber –lar/-ler çokluk ekindeki “-r” ünsüzünün düşmesiyle uzun ünlü olayı görülür.

- **Şimdiki zaman ünlüsü ilçe ağzında sürekli düşme eğilimdedir. Aynı özellik Batı Anadolu ağızları için de geçerlidir. Kamile İmer “(-yor) biçim birimindeki “r”nin düzenli olarak Batı Anadolu ağızlarının ölçünlü Türkçe’den ayrılan en önemli yanlarından birini[70] oluşturduğunu belirtir. Bu özellik, Pınarhisar ağızları için de geçerlidir.**

PA: ...arıştırıyo<karıştırıyor(1/4), satıyosun<satıyorsun(4/1), biçiyosun<biçiyorsun(6/14)
GA: oluyo<oluyor(8/46), ediyo<ediyor(9/44), oluyodu<oluyordu(10/4)
BGA: süzülüyo<süzülüyor(14/63), gidiyo<gidiyor(15/40), diyo<diyor(19/111)
YGA: ...alıyo<kalıyor(35/9)

[70] Örnek: soruyo, bırakmıyo bk. İmer, 1998: 88

DA: döküyodu...<döküyorduk(39/8), barıyomuş<bağırıyormuş(41/41)

a) **Kelime sonunda "r" ünsüz düşmesiyle ilgili gördüğümüz diğer örnekler içinde "–lar/-ler" çokluk ekleri de vardır.**

GA: ineklēni<ineklerini(13/45)
BGA: getirdilē<getirdiler(17/10), yunannılā<yunanlılar(19/45),
bulgallā<bulgarlar(25/8)
YGA: verirlē<verirler(33/25), yaparlâdı<yaparlardı(34/68)
DA: dünyalālan<dünyalarla(44/6), arabalālan<arabalarla(47/60)

b) **"r" ünsüzünün düşmesiyle ilgili diğer örnekler**

PA: bi<bir(3/7)
GA: bi<bir(8/2)
BGA: bi<bir(15/7), vā<var(16/40), …ada<kadar(17/58)
YGA: vādı<vardı(33/37), bi<bir(35/22)
DA: bi<bir(37/55), vādı<vardı(42/97), vēmezdi<vermezdi(42/98)

- **"y" ünsüz düşmesi**

  Pınarhisar ağızlarında örnekleri azdır.

PA: şē<şey(1/9)
GA: şē<şey(8/14), kū<köy(11/46)
BGA: şē<şey(14/58), kū<köy(16/4), evcik□<evciköy(17/3)
DA: şē<şey(38/20)

- **"ğ"ünsüzünün düşmesi**

  Sonda "ğ" ünsüzü düşmesi, genel bir ses olayıdır.

GA: sā<sağ(10/66)
BGA: sā<sağ(17/29), â<ağa(19/97)
YGA: yā<yağ(35/23)

DA: yā<yağ(37/62)

- **“k/…”ünsüzünün düşmesi**

  Pınarhisar ağızlarında örnekleri görülür.

PA: …açamā<kaçamak(3/62)
GA: ancā<ancak(11/22), yapā<yapak(13/72), döşē<döşek(13/77)
YGA: yō<yok(28/10)

- **“ç” ünsüzünün düşmesi**

  Örneğine rastlanmadı.

ÜNSÜZ İKİZLEŞMESİ

Kelimenin kökündeki herhangi bir sesin, yan yana iki kez tekrarlanmasıdır.[71]

PA: tassa<tasa(3/69)
BGA: aşşā<aşağıya(19/160)

HECE KAYNAŞMASI

İki bağımsız hecenin birbiriyle kaynaşarak tek hece haline gelmesi olayıdır. Pınarhisar ve çevesinde bir çok şekliyle görülmektedir.

- **Şimdiki zaman ekinde hece kaynaşması görülür.**

PA: yapıyoz<yapıyoruz(4/21), besliyoz<besliyoruz(5/10), diyoz<diyoruz(6/10)
GA: acıyom<acıyorum(10/65),yiyoz<yiyoruz(11/13), …oyuyoz<koyuyoruz(12/32)
BGA: yapmıyoz<yapmıyoruz(14/30), affediyoz<affediyoruz(19/152), bilmiyom<bilmiyorum(25/40)
YGA: biliyoz<biliyoruz(29/21), atırlıyom<hatırlıyorum(36/18)

[71] Eker (2003: 244)

DA: ba...ıyom<bakıyorum(42/3), biliyom<biliyorum(43/39)

- **Gelecek zaman ekinde hece kaynaşması görülür.**

PA: beslēycen<besleyeceksin(1/85), yapacāz<yapacağız(3/15), alcān<alacaksın(4/1)
GA: gelcen<geleceksin(8/33), alcāz<alacağız(13/48)
BGA: yollaycāz<yollayacağız(14/36), uğruyoz<uğruyoruz(21/14)
DA: verecem<vereceğim(42/58), gidecez<gideceğiz(44/37), tutacam<tutacağım(45/36)

- **Geniş zaman ekinde hece kaynaşması olayının tek örneği Gacal Ağzı'nda görülmektedir.**

GA: ...oruz<koyarız(40/50)

- **İstek çekiminde hece kaynaşması**

BGA: ba...am<bakayım(20/68), bilem<bileyim(11/18)

- **-dık/-dik,-duk/-dük sıfat-fiil eklerinde hece kaynaşması**

GA: oldūnu<olduğunu(9/102), geçirdμmiz<geçirdiğimiz(10/33),
bildμmiz<bildiğimiz(12/12)
BGA: çevird□ne<çevirdiğine(16/37), geld□mde<geldiğimde(18/12),
YGA: yaptīn<yaptığın(35/25)

- **Hece kaynaşması ile ilgili diğer örnekler**

PA: birlμn<birliğin(3/40), ekşimμn<ekşimiğin(4/20)
GA: bölūnüzde <bölüğünüzde(9/86), dμldi<değildi(13/69)
BGA: dμlim<değilim(14/16), uğraştīma<uğraştığıma(24/40)
YGA: dūn<düğün(33/2), dμldi<değildi(34/40)
DA: ç□zi<çeyizi(37/63), dāldı<dağıldı(38/28), so...ānda<sokağında(46/12)

HECE YUTULMASI(DÜŞMESİ)

Kelimede yer alan ve biribirine benzeyen hecelerden birinin düşmesidir.[72] Pınarhisar ağızlarında çok sayıda örneğine rastlıyoruz.

PA: ...a<kadar(1/77), nāpçan<ne yapacaksın(4/2), bārat<baharat(6/10),
...abat<kabahat(9/42)
GA: ayâmıza<ayağımıza(10/34), nāpsın<ne yapsın(9/60), ālarda<ağalarda(13/45)
BGA: mācır<muhacir(14/17), nābıyosa<ne yapıyorsa(19/95), āyı<ağayı(19/108),
māraya<mağaraya(22/21)
YGA: ...ῡmüz<köyümüz(34/11)
DA: nâbıcektik<ne yapıcaktık(37/19), mācırları<muhacirleri(38/9),
dātım<dağıtım(38/23)

- **Gacal Ağzı şimdiki zaman çekiminde hece yutulması görülür.**

GA: eriyumuş<eriyormuş(9/42), ısladıyız<ıslatıyoruz(11/11), verμz<veriyoruz(13/88)

- **Yönelme durum eki almış kelimelerde hece yutulması görülür.**

PA: almā<almaya(1/15)
GA: almā<almaya(10/28), ...arşılamā<karşılamaya(10/52)
BGA: söylemē<söylemeye(17/97), ...açmâ<kaçmaya(22/28)
YGA: annatmā<anlatmaya(29/38)
DA: yapmā<yapmaya(41/84)

- **Gelecek zaman çekiminde hece yutulması görülür.**

PA: tarāycan<tarayacaksın(1/84), yapacāz<yapacağız(3/15),
çekmēcek<çekmeyecek(3/45), alcān<alacaksın(4/1)
GA: gelcen<geleceksin(8/33), alcāz<alacağız(13/48)
BGA: yı...aycam<yıkayacağım(14/58)
YGA: verecen<vereceksin(30/31), yapıcam<yapacağım(34/68)
DA: götürcēz<götüreceğiz(41/5), tutacam<tutacağım(45/36)

[72] Eker (2003: 243)

- **Geniş zaman çekimlerinde sonu "–r" ile biten fiillerde hece yutulması görülür.**

BGA: geçµriz<geçiririz(18/32)

- **Sıfat-fiil almış kelimelerde hece yutulması görülür.**

GA: geçirdµmiz<geçirdiğimiz(10/33), bildµmiz<bildiğimiz(12/12)

BGA: …aldīn<kaldığın(19/111), geldµ<geldiği(27/26)

YGA: girdµn<girdiğin(13/11), yaptīn<yaptığın(35/25)

- **Sözcük birleşmelerinde hece yutulması görülür.**

GA: nāptın<ne yaptın(10/52)

BGA: nābıyosa<ne yapıyorsa(19/95)

YGA: nābıcan<ne yapıcan(31/29)

DA: nāpmış<ne yapmış(39/84), …arâç<karaağaç(42/49)

- **3. Tekil şahıs iyelik ekinin düşmesi ile hece yutulması görülür.**

GA: bölū<bölüğü(9/96), yelēni<yeleğini(10/47)

YGA: dedµ<dediği(35/1)

- **Belirtme hal ekinin düşmesi ile hece yutulması görülür.**

PA: yemê<yemeği(1/39), …ıtlī<kıtlığı(2/44), ipl□<ipliği(3/23),
ekşimµ<ekşimiği(4/12) GA: hepsici<hepsiciği(8/31), bölū<bölüğü(9/96),
bilez□ni<bileziğini(11/39)

BGA: çiftçil□<çiftçiliği(14/30), bızāsını<buzağısını(23/42)

YGA: ekmê<ekmeği(35/17), yapâ<yapağı(28/16)

DA: ekmê<ekmeği(48/11)

HECE TÜREMESİ

Kelimenin yapısında bulunan hecelerin dışında, fazladan hecenin kelimeye gelmesiyle oluşur.

PA: artı...ın<artık(1/80), ...adara<kadar(2/14)

GA: tekerardan<tekrardan(11/24)

İSİMLER

Canlı cansız bütün varlıkları, kavramları tanıtan sözcüklerin tümüne isim denir.[73]

1) İsim Çekim Ekleri

1) **Çokluk ekleri**
2) **İyelik ekleri**
3) **Aitlik eki**
4) **Durum(Hal) ekleri**

1. Çokluk Ekleri

Nesnelerin, varlıkların birden fazla olduğunu belirten isim işletme(çekim) ekleridir.[74]

-lar

PA**:** ...ızlar(2/47)

GA: ...afālar(8/102)

BGA: çamaşırlar(15/18)

YGA: yuf...alalar(32/17)

DA: ...uşlar(37/80)

-ler

PA: ta...siler(1/16)

GA: fakirler(9/58)

BGA: kilimler(14/42)

YGA: ipleri(33/37)

DA: zāmetler(37/32)

-lā

GA: analāmızın(13/44)

BGA: yunanlılā(19/45)

-lē

PA: modellē(2/45)

GA: ineklēni(13/45)

[73] Tuncer Gülensoy, (1995): *Türkçe El Kitabı*, Bizim Gençlik Yayınları, Kayseri: s.177
[74] Gülensoy (1995: 177)

BGA: döşeklē(17/66)
YGA: söğütlē(34/40)

-nā
BGA: bunnā(19/90)
YGA: divannā(33/29)

-nē
Örnek bulunamadı.

-nar[75]
PA: bunnār(1/27)
YGA: rumnardan(28/21)
GA: zamannar(8/8)
BGA: çobannardan(15/32)

-ner
GA: kilimnerden(9/21)
BGA: őretmenner(16/61)
YGA: yünner(29/19)
DA: ekinneri(37/27)

2. İyelik Ekleri

Nesnenin veya kavramın hangi kişiye ait olduğunu ifade eden isim işletme ekleridir.[76] Bütün bölge ağızlarında aynıdır.

	Teklik		**Çokluk**
1.Şahıs	-m	1.Şahıs	-miz/-mız -müz-/-muz
annem(1/23) ...ızanım(17/23)		dedelerimiz(19/76) çocūmuz<çocuğumuz(17/30)	
2.Şahıs	-n	2.Şahıs	-niz/-nız -nüz/-nuz
teyzen(17/83) ar...adaşın(35/1)		gözünüz(42/11)	

[75] Pınarhisar ağızlarında gördüğümüz bu ve benzeri çokluk eklerinin ünsüz benzeşmesi yoluyla oluştuğu görülmektedir.
[76] Gülensoy (1995: 177)

3.Şahıs	-i/-ı,-u/-ü -si/-sı,-sü/-su	3.Şahıs	-ları/-leri -narı/-neri

mārası<mağarası(19/140)	gözleri(22/18)
ordusu(22/15)	mezarlı...ları(30/7)
ailesi(27/1)	...adınnarı(19/150)
	ekinneri(37/27)

3. Aitlik Eki

İsimlere gelerek bunların kime veya neye ait olduğunu bildiren isim işletme ekidir.[77]

BGA: bizimkiler(15/28), zamanki(19/92), a...şamki(19/111)
DA: sōraki<sonraki(38/21), zamanki(42/10)

4. Hal Ekleri

- **Yalın hal**

  İsimlerin hiçbir unsura bağlı olmayan teklik, çokluk ve iyelik şekilleridir.[78]

PA: tereyağ(1/1)
GA: köy(8/4)
BGA: ...aneviçe(14/2)
YGA: yastı...(28/18)
DA: bayır(37/31)

- **İlgi Hali**

  İsmin başka bir isimle ilişkisi olduğunu ifade eden durumudur.[79]

[77] Eker (2003: 297)
[78] Ahmet Buran, (1996): *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*, TDK Yayınları, Ankara: s.37
[79] Buran (1996: 61)

-nın/-nin,-nun/-nün

PA: sofranın(1/1)

GA: yolunun(8/11)

BGA: birinin(17/30)

YGA: köprünün(34/18)

DA: kişinin(41/20)

-ın/-in,-un/-ün

PA: āladın<ahlatın(1/47)

GA: annemin(8/46)

BGA: burgazın(19/45)

DA: dedemin(38/35)

YGA: köyün(30/7)

-(y)-ın/-(y)-in

DA: yuf...ayın<yufkanın(3/82)

-n

Örneğine rastlanmadı.

- **Yükleme(Belirtme) Hali**

Geçişli fiilin etkisi altında kalan ismin içinde bulunduğu haldir. Belirtme durumu, adı kendisine etki eden geçişli eyleme bağlayan haldir.[80]

-ı/-i, -µ

PA: ateşi(1/55), çµzi<çeyizi(3/91)

GA: askeri(9/87)

BGA: ta...ımı(14/1)

YGA: çuvaldızı(28/19)

DA: bademi(37/49)

-u/-ü

PA: tulumu(1/62)

GA: köyü(8/43)

BGA: suyu(14/63)

YGA: kövü<köyü(33/17)

DA: otu(45/15)

-nı/-ni,-nu/-nü

PA: yemēni<yemeğini(1/67)

GA: hepsini(8/60)

BGA: sal...ımını(15/68)

YGA: tuzunu(31/29)

DA: tarµni<tarihini(38/8)

-(y)ı/-(y)i,-(y)u/-(y)ü

PA: yapāyı(3/47)

GA: orayı(13/87)

BGA: arabayı(22/28)

YGA: kiliseyi(30/9)

DA: neyi(37/69),ta...siyi(42/85)

- **Yönelme Hali**

[80] Buran (1996: 98)

İsmi fiile yönelme ve yaklaşma göreviyle bağlayan durum ekidir. Eylemin hareketinin yöneldiği ve kendisine yaklaşılan nesne,cümlede yönelme durumunda bulunur.[81]

-a/-e

PA: küye<köye(1/33) tepsiye(4/32)

GA: nüfusa(8/65)

BGA: dolaba(14/36)

YGA: yarına(29/48)

DA: o...ula(38/16)

-(y)-a/-(y)-e/-(y)-á

PA: sıraya(2/9),

GA: tekkeye(8/103)

BGA: terziye(14/40)

YGA: ...apıya(33/22)

-na/-ne

PA: ortasına(5/56)

GA: panayırına(8/72)

BGA: köyüne(19/25)

YGA: içine(31/27)

DA: ağzına(37/76)

-yı/-yi[82]

PA: burayı<buraya(2/18)

GA: orayı<oraya(8/102)

BGA: meşeyi<meşeye(17/92),

YGA: boyayı<boyaya(33/68)

DA: borayı<buraya(37/40)

- **Bulunma Hali**

Bulunma eki ismi yalnız fiile bağlayan ve fiilin gerçekleştiği yeri gösteren hal ekidir.[83]

-da/-de

PA: yaşında(1/77)

GA: camide(8/2)

BGA: tepede(15/64)

YGA: meydanda(28/22)

DA: yoldan(39/83)

-ta/-te

PA: ateşte(4/13)

GA: memlekette(8/38)

BGA: hayvancılı...ta(14/29)

YGA: tara...ta(33/59)

DA: taşta(39/5)

[81] Buran (1996: 134)

[82] Pınarhisar ağızlarında Edirne ağızlarında olduğu gibi kimi zaman yönelme hal ekinin yerine yükleme hal eki kullanılır. Tüm bölge ağızlarında görülür. (Bk Rifat Gürgendereli, (2004): "Edirne İli Ağızlarında Söz Dizimi", *Doğu-Batı Bağlamında Türk Dili ve Türk Kültürü Bildirileri*, s.48)

[83] Buran (1996: 177)

- **Çıkma (Ayrılma) Hali**

Geldiği isimde, fiilin gösterdiği hareketin kendisinden uzaklaştığını ifade eden haldir.[84] Bütün bölge ağızlarında aynıdır.

-dan/-den

PA: ar...adan(2/24)

GA: sadan<sağdan(9/50)

BGA: peşkirlerden(10/14)

YGA: annemden(29/18)

DA: askeriyeden(37/28)

-tan/-ten

PA: ekmekten(5/40)

GA: çayırlı...tan(10/32)

BGA: yapa...tan(14/34)

YGA: memleketten(32/9)

DA: çata...tan(41/25)

- **Vasıta Hal Eki**

İsme, fiilin ne ile, nasıl, ne zaman yapıldığını göstermek için getirilen hal ekidir.[85]

-la/-le:

PA: bıça...la(4/7)

DA: pasaportla(37/17)

-na/-ne:

PA: arabasınna(18/2)

DA: zamanna(42/11)

BGA: ...ızımna(18/21)

YGA: annesinne(31/14)

-lan/-len/-lán:

GA: ellen(10/18)

BGA: çuvallarlan(19/103)

DA: bizlen(37/42)

-nan/-nen

PA: ...ıvıntısınnan(8/14)

BGA: babamnan(15/37)

YGA: yünnen(33/70)

DA: gazetesinnen(38/27)

-nna/-nne:

PA: anasınna(2/22)

BGA: tirenne(15/4)

-ylan:

GA: arabaylan(10/24)

BGA: alaylan(14/10)

[84] Buran (1996: 202)
[85] Buran (1996: 235)

YGA: gelinne(33/3)

YGA: mübadeleylen(15/23)

-nla:

Örneğine rastlanmadı

-yla/-yle:

PA: sopayla(3/64),fasülleyle(4/33)

BGA: darbı...ayla(17/10)

GA: suyla(11/9)

DA: dareyle(47/25)

-(ı/i)-n:

PA: beşin(1/79), yazın(5/15)

BGA: artı...ın(14/5)

GA: malın(9/52), ilkin(13/81)

DA: bezin(40/48)

- **Eşitlik Hal Eki**

Kelime gruplarında ve cümlede fiilin oluş ve yapılış tarzını gösteren eşitlik, gibilik ve benzerlik ifade eden hal ekleridir.[86]

-ca/-ce

PA: aylarca(6/17)

Bu ekin yanında –ce eşitlik ekinin genişletilmiş biçimi –cene biçimi de kullanılmaktadır. Bu şekilde kullanımı Pomak ağzında görüyoruz.

PA: güzelcene(11/16)

- **Yön Hali**

Fiilin gerçekleştiği yönü gösteren bir ek olmakla beraber, aslında ismi fiile bağlayan hal ekidir.[87]

-ra/-re

PA: buvayı(3/13)

-arı/-eri

PA: yu...avı(3/56)

[86] Buran (1996: 266)
[87] Buran (1996: 286)

GA: orasını(8/87)
BGA: ōranı(19/5)
YGA: şuraya(34/19)
DA: burayı(38/32)

YGA: yu...arı(35/15)
DA: dışarıda(39/35)
BGA: içeriye(15/14)

-ar/-er:

PA: nērde(3/90)
GA: yu...avlanı(11/4),
BGA: yu...avsı(16/44)
DA: dışardan(38/22),

-r/-v:

PA: buvda(3/21)
GA: burdan(8/8)
BGA: içerde(15/31)
YGA: orda(28/23)

Eksiz kullanım örnekleri

GA: sônadan(8/4)
YGA: sôna(33/52)

- **Soru Eki**

  İsmi fiile bağlayan ve ismin soru şeklini yapan hal ekidir.[88]

-mı/-mi

PA: benim mi?(1/77)
GA: anādın mı?(8/64)
BGA: söyleye mi?(17/66)
YGA: söyleyim mi?(28/3)
DA: değil mi?(39/62)

-mu/-mü

PA: tutuyov mu?(1/50)
GA: oldu mu?(11/24)
BGA: doğdu mu?(26/25)
YGA: oldu mu?(31/34)
DA: dün mü?(40/45)

ZAMİRLER

Kişi, gösterme, soru ve belrisizlik kavramları vererek varlıkların yerini tutan sözcüklere zamir denir[89]

[88] Gülensoy (1995: 179)
[89] Zeynep Korkmaz, (2003): *Türkiye Türkçesi Şekil Bilgisi*, TDK Yayınları, Ankara: s.397

1) **Kişi zamirleri**
2) **İşaret zamirleri**
3) **Belirsizlik zamirleri**
4) **Dönüşlülük zamiri**
5) **Soru zamiri**

a) Kişi (Şahıs) Zamirleri

Kişi adlarının yerine kullanılan zamirlerdir.[90]

TEKİL	**ÇOĞUL**
ben	***biz***
PA(6/24)	PA:(3/104)
GA(8/46)	GA:(13/3)
BGA(14/16)	BGA:(18/5)
YGA(31/1)	YGA:(29/17)
DA(37/1)	DA:(37/35)
sen	***siz***
PA:(1/50)	PA:(3/106)
GA:(9/77)	BGA:(20/73)
BGA:(18/35)	YGA:(29/60)
DA:(42/24)	DA:(46/48)
o	***onlar/onlav***
PA:(1/47)	PA:(6/1)
GA:(10/63)	
BGA:(16/2)	
DA:(39/44)	
é É é	***onnar/onnav***
GA:(9/13)	PA:(3/9),(5/3)
	GA:(8/83)
	BGA:(16/42)
	YGA:(29/4)
	DA:(38/2)

[90] Korkmaz (2003: 405)

u

PA: (2/26)

BGA:(20/15)

DA: (47/50)

unnar/unnav

PA:(7/27)

GA: (10/12)

DA:(37/31)

KİŞİ ZAMİRLERİNİN GENEL ÇEKİM TABLOSU

Yalın Hali	İlgi Hali	Yükleme Hali	Yönelme Hali	Bulunma Hali	Ayrılma Hali	Eşitlik Hali
ben	benim	beni	bana	bende	benden	bence
sen	senin	seni	sana	sende	senden	sence
o	onun	onu	ona	onda	ondan	onca
			burayı[91]			
énun	énun	énun	éna	énda	éndan	énca
u	unun	unun	una	unda	undan	unca
biz	bizim	bizim	bize	bizde	bizden	bizce
siz	sizin	sizin	size	sizde	sizden	sizce
onlar	onların	onların	onlara	onlarda	onlardan	onlarca
onnar	onnarın	onnarın	onnara	onnarda	onnardan	onnarca
unnar	unnarın	unnarın	unnara	unnarda	unnardan	unnarca

b) İşaret Zamirleri

İsmin yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir.[92]

TEKİL	**ÇOĞUL**
bu**:** PA:(1/60) GA:(8/49) BGA:(15/62) DA:(37/79) YGA:(29/19)	bunlar PA:(4/34)
	bunnar GA:(8/24)
	bunnā YGA:(33/71)
şu**:**	şunlar(M.D.D)

[91] Pınarhisar ağızlarında yön eki yerine yükleme hal ekinin kullanıldığı görülür..

[92] Korkmaz (2003: 420)

PA:(1/55) GA:(9/56) BGA:(19/56) YGA:(34/8) DA:(39/91)	şunnar (M.D.D)
	şunnā(M.D.D)
o**:** PA:(1/24) BGA:(14/35) YGA:(30/34)	onlar PA:(6/1)
	onnar GA:(8/63)
	onnā DA:(42/58)
é: GA:**(**9/13) u**:** DA(47/50)	énlar/unlar (M.D.D)/(M.D.D)
	énnar/unnar PA:(3/105) GA:(8/17)
	énnā/unnā (M.D.D)

c) Belirsizlik Zamiri

Hangi isimlerin yerlerini tuttukları açıkça belli olmayan zamirlerdir.[93]

baş...a: (9/97)	herkeS: (19/43)	herkes: (42/88)
herkez: (34/59)	öteki: (3/40)	kimisi: (20/49)
biri: (44/3)	kimi: (2/50)	hepimiz: (37/38)
kimse: (46/46)	ēpsi: (46/16)	

d) Dönüşlülük Zamiri

Dönüşlülük zamiri,şahıs zamirlerini daha güçlü kılmak için, anlamca pekiştiren bir tür şahıs zamirleridir.[94] Dönüşlülük zamiri tüm bölge ağızlarında aynıdır.

[93] Korkmaz (2003: 433)
[94] Korkmaz (2003: 415)

kendi (47/77)

kendim	kendimiz
(20/1)	(47/40)
kendin	kendiniz
(19/120)	(M.D.D)
kendisi	kendileri
(15/34)	(21/10)

e) Soru Zamirleri

İsmin yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir.[95] Tüm ağızlarda aynıdır.

kimse	neyse
(9/90)	(23/15)
kimin	nērde
(19/173)	(25/50)
neyi	neyle
(37/69)	(M.D.D)
neden	ne
(42/21)	(26/34)
ney	neyi
(44/30)	(37/69)
kim	
(42/39)	

SIFATLAR

Sıfatlar, isimlerin renklerini, biçimlerini, durumlarını, yerlerini, sayılarını belirten sözcüklerdir.[96]

[95] Korkmaz (2003: 441)

1) **Nitelendirme Sıfatları**
2) **Belirtme Sıfatları**
3) **İşaret Sıfatları**
4) **Sayı Sıfatları**
5) **Soru Sıfatları**
6) **Belirsizlik Sıfatları**

a) **Nitelendirme(Vasıflama) Sıfatları**

İsimlerin renklerini, biçimlerini, durumlarını gösteren sıfatlardır.[97]

PA: tatlı(6/51), çirkin(3/105),
GA: büyük(8/12), tuzlu (11/9)
BGA: güzel(17/85), temiz(15/17)
YGA: küçük(33/11), beyaz(34/3)
DA: küçük(42/81)

b) **Belirtme Sıfatları**

İsimleri işaret, sayı, soru yoluyla belirten ya da onların belirsizliğini anlatan sıfatlara belirtme sıfatları denir.[98]

1) **Sayı Sıfatları**

İsimlerin sayılarını belirten sıfatlardır.[99]

- **Asıl Sayı Sıfatları**

Varlıkların sayısını gösteren sıfatlardır.[100]

PA: iki(1/78), yirmi(5/31)

---

[96] Tahsin Banguoğlu, (1974): *Türkçenin Grameri*, Baha Matbaası, İstanbul: s.341
[97] Banguoğlu (1974: 345)
[98] Korkmaz (2003: 385)
[99] Banguoğlu (1974: 353)
[100] Banguoğlu (1974: 353)

GA: altı yüzÒelli(8/44), üj<üç(27/13)

BGA: do...sanÒüç(16/36), beş(14/16)

YGA: üç(32/43), yetmişÒüç(34/12)

DA: dört(34/83), seksen(45/64)

- **Sıra Sayı Sıfatları**

  İsimlerin sıralarını bildiren sıfatlardır.[101]

BGA: ikinci(19/81)

YGA: üçüncü(36/23)

DA: birinci(41/12)

- **Üleştirme Sıfatları**

  İsimlerin kaç parçaya ayrıldığını bildiren sıfatlardır.[102]

PA: üçer(5/9)

DA: ikişer(42/68)

2) İşaret(Gösterme) Sıfatları

Önüne geldikleri ismi işaret yoluyla belirten sıfatlardır.[103]

bu:

PA:(3/111)

GA:(8/38)

DA:(39/17)

şu:

GA:(8/74)

BGA:(23/32)

DA:(42/7)

o:

PA:(1/26)

GA:(12/31)

BGA:(14/11)

[101] Banguoğlu (1974: 354)
[102] Banguoğlu (1974: 354)
[103] Banguoğlu (1974: 351)

YGA:(30/5)

DA:(37/63)

3) Soru Sıfatları

Önüne geldikleri ismi soru yoluyla belirten sıfatlardır.[104]

PA: nasıl(5/3)

GA: hangi(M.D.D)

BGA: ne(25/43)

YGA: neredeki(M.D.D)

DA: ...aç(39/46)

4) Belirsizlik Sıfatları

Önüne geldikleri ismin özelliklerini,sayılarını yerlerini belli belirsiz olarak anlatan sıfatlardır.[105]

PA: biⱱaz(3/54), bütün(5/60)

GA: bir(12/33)

SIFATLARDA KÜÇÜLTME

Sıfatlarda küçültme örneklerinde standart kullanımların yanında kimi ses olayı sonucu oluşmuş eklerin kullanımı da görülmektedir.

PA:dededecik(2/25)

GA: ...ızçāzım(10/63)

BGA: yaşçāzında(17/37), ekmecμmiz(17/53), av ȯççīnı (17/87), ...adarcı... (19/178)

YGA: otçāz(32/16)

DA: usulcacı...(42/58)

ZARFLAR(BELİRTEÇ)

[104] Banguoğlu (1974: 352)
[105] Banguoğlu (1974: 352)

Fiilleri çeşitli yönlerden niteleyen kelimelere zarf denir.[106]

1. **Yer- Yön zarfları**
2. **Zaman Zarfları**
3. **Azlık-Çokluk Zarfları**
4. **Durum Zarfları**
5. **Soru Zarfları**

a. Yer Yön Zarfları

Fiilin yönünü belirten zarflara denir.[107]

PA: yu...avı(2/8)

GA: dışarı(33/13), aşā(3/30)

BGA: yu...arı(23/8), geri(2/24)

YGA: içeri(33/10)

DA: öte(48/17)

PA: geri(2/24)

GA: yanı(9/84)

BGA: bura(19/6)

YGA: ora(30/8)

DA: üstü(44/23)

b. Zaman Zarfları

Fiili zaman yönünden niteleyen zarflardır.[108]

PA: gene(2/7), şimdi(1/8), bugün(3/102), temin(6/51)

GA: ileri[109](8/28), sônada(8/4), şindi(12/21), a...şam(9/10), ėveli(11/24), sabā(12/33)

BGA: hep(14/24), ilerden(14/58), ...ayrı(16/44)

---

[106] Muhittin Bilgin, (2002): *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*, T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara:s.262

[107] Bilgin (2002: 265)

[108] Bilgin (2002: 266)

[109] Yer-yön zarfı olarak kullanılan bu kelime pınarhisar ağızlarında zaman zarfı anlamında kullanılır. "Önce, eskiden" anlamında kullanılan bu zarf için, Zeynep Korkmaz bazı açıklamalar getirmiş ve bu kullanımın Çağatayca ve Eski Anadolu Türkçesinde de olduğu belirtmiştir: " Bazı Çağatay metinlerinde bu şekil zaman zarfı olarak görülür: mindin ilgeri "benden önce" , dünyaġa kilmesdin otuz yıl ilgeri (ost. Gr 140 k) v.b. Aynı durum Eski Anadolu metinlerinde de vardır. Tanıkları ile Tarama Sözlüğü'nde ileri kelimesi için şu anlamlar verilmektedir. I. "önce, evvel, mukaddem" (C. I, II, III): şol nesneden ötürü ki ileyünce senden ilgerü dirüp dirşürüp gönderdiɾ; ķamulardan yüz yıl ilerü uçmaġa girürem (C. IV Leys. Ar); Sultan Veled'de de ilerü "önceden" anlamında bir zaman zarfıdır: İlerü ol ikiydi, bir oldı (SVTM. 15-58 ve Sözl), Kelile Dimne'de ilerüki "Poprzedni" (Kelile 161, 8) şekli vardır. 2. "Evvelki, eskisi" anlamiyle: ilerü gibi ağır yük götürüp ıraķ yola iletmez oldum (TTS IV, yüz. Ha) v.b." (Zeynep Korkmaz, (1969): *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*, A.Ü. D.T.C.F. Yayınları No:124, Ankara:s.6)

YGA: gene(34/4), ēnüz(35/15), pazartesi gün(33/2)

DA: sabahleyin(39/85), hemen(42/92)

c. Azlık-Çokluk Zarfları

Fiilin anlamını azlık-çokluk kavramı yönünden belirten sözcüklerdir.

PA: dā<daha(1/27), azcı...<azıcık(13/91), birazçı...<birazcık(7/5)

GA: biraz(8/27), azcı...<azıcık(13/91)

BGA: pek(14/2), fazla(16/12)

YGA: bayā<bayağı(29/11)

DA: tā<daha(47/81)

d. Durum Zarfları

Fiilin nasıl yapıldığını belirten kelimelerdir.[110]

PA: öle(5/32)

GA: büle(9/38)

BGA: şule(25/42)

YGA: ule(33/15)

DA: üle(47/84)

e. Soru Zarfları

Fiili soru yoluyla niteleyen zarflardır.[111]

PA: nasıl oluyo(4/18)

GA: neden oldu(9/14)

BGA: nası geldim(18/21)

YGA: niçin geldin(M.D.D)

DA: nērden getirtçen(37/31)

[110] Bilgin (2002: 273)
[111] Bilgin (2002: 281)

EDATLAR

Tek başlarına anlamı olmayan, cümle içinde yan yana geldiği kelimeyle anlam ilgisi kuran sözcüklere edat denir. Arapça bir kelime olan edat "alet" ve "vasıta" demektir.[112] Bu kısımda ,Pınarhisar ağızlarında geçen edatları değerlendirdik

1) Ünlem Edatları

Sevinç, öfke, hayret gibi duyguları; seslenme, cevap verme gibi durumları anlatan sözcüklere ünlem edatları denir.[113] Ünlem edatları şunlardır:

a) **Ünlemler**
b) **Seslenme Edatları**
c) **Gösterme Edatleri**
d) **Cevap Edatları**
e) **Sorma Edatları**

- **Ünlemler**

Çeşitli duygu ve isteklerimizi çoşkulu bir şekilde ifade etmeye yarayan kelimelerdir.[114]

eh(11/46) be ev ɋadım(13/60) be yavrum (((((8(18/9)
öf babam(13/67) eh babam(13/90)

- **Seslenme Edatları**

Hitap durumlarında kullanılan edatlardır.[115]

[112] Necmettin Hacıeminoğlu, (1992): *Türk Dilinde Edatlar*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstabul: s.5
[113] Gülensoy (1995: 200)
[114] Gülensoy (1995: 200)
[115] Gülensoy (1995: 200)

yav(1/62) ēy(19/129) ey(19/125) ay(19/130)

- **Gösterme Edatları**

Bir kişi, durum ve nesne gösterilmek istenildiğinde kullanılan edatlardır.[116]

te(6/35) işte(2/17)

- **Cevap Edatları**

Kabul ve reddetmeyi ifade eden edatlardır.[117]

a evet(2/3)	hayır(23/39)	elbet(32/11)
hevet(5/40)	helbet(16/45)	yō(28/10)
tabi(31/39)	yoḳ(28/10)	tamam(23/43)

- **Sorma Edatları**

Sorma anlamı ifade eden edatlardır.[118] Pınarhisar ilçe ve köylerinde "hani" edatı sıklıkla kullanılır.

hani(14/32) āni(47/60)

2) Bağlama Edatları

Kelime, kelime gruplarını veya cümleleri birbirine bağlama görevi yapan edatlardır.[119]

a) Cümle Başı Edatları

b) Karşılaştırma Edatları

c) Denkleştirme Edatları

d) Sıralama Edatları

e) Sona Gelen Edatlar

[116] Gülensoy (1995: 200)
[117] Gülensoy (1995: 200)
[118] Gülensoy (1995: 200)
[119] Gülensoy (1995: 201)

- **Cümle Başı Edatları**

  Anlam olarak cümleleri birbirine bağlayan edatlardır.[120]

fa...at(23/17)	halbuki(41/91)	yani(42/1)
zate(40/48)	zāti(40/3)	zaten(39/66)
yannız(34/47)	beki(15/49)	meseqa(43/67)
ātta(30/9)	...ayrı(16/44)	ēm(5/61)
madem(47/62)		

- **Karşılaştırma Edatları**

  Karşılaştırılan iki veya daha fazla öğeyi birbirine bağlayan edatlardır.[121]

ēm ekmek ēm yemek(6/12)
āyvan mı kesmiyōlar ...uzu mu kesmiyōlar (11/42)
ne rum ...aldı ne bişey(16/74)
kimisi İstanbul'da ...almış kimisi adabazarı(16/23)
kimisinin danasını dedi kimisinin bızāsını dedi(23/42)

- **Denkleştirme Edatları**

  Biribirinin yerini tutabilecek iki öğe arasında bağ kuran ve biribiriyle karşılatıran edatlardır.[122]

ciyenneme gittµn yaÑut öldüğün zaman(42/41)
yaÑut bilezµni ...oyōsun yaÑut yüzūnü ...oyōsun(11/40)

- **Sıralama Edatları**

  Ard arda gelen kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlayan edatlar olup virgül yerine kullanırlar.[123]

[120] Gülensoy (1995: 201)
[121] Gülensoy (1995: 201)
[122] Gülensoy (1995: 201)
[123] Gülensoy (1995: 201)

o ayrılmadı ve geldi gene(34/49)

- **Sona Gelen Edatlar**

Ard arda gelen kelimelerin, kelime gruplarının, cümlelerin sonuna gelerek kendilerinden önceki ve sonraki kelimelere, kelime gruplarına ve cümlelere bağlayan edatlara denir.[124]

çocu...lara bile(40/11)	türkü bilmem(11/19)
diyorum bile(46/47)	lezzetli olur ki(8/82)

3) Son Çekim Edatları

İsim işletme ekleri gibi kullanılan edatlara denir.[125]

Cenab-ı Allah'a göre(8/107)
köyler gibi(9/56)
sene evvel(3/95)
ondan önce(25/52)
günden beri(21/7)
mermiler gene(22/43)
çocunna beraber(19/14)

FİİLLER

Fiiller iş, hareket ve oluş bildiren sözcüklerdir.[126]

Kişi Ekleri

1) Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Tekil	**Çoğul**

[124] Gülensoy (1995: 201)
[125] Gülensoy (1995: 201)
[126] Necmettin Hacıeminoğlu, (1991): *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara:s.12

1.Şahıs	-m	-z/-s/-S
2.Şahıs	-sın/-sin	-sınız/-siniz
	-sun/-sün	-sunuz/-sünüz/-sunus
		-nız/-niz, -nuz/-nüz
3.Şahıs	Ø	-lar/-ler
		-lā/-lē

2) İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Tekil		**Çoğul**
1.Şahıs	-m	-k/-...
2.Şahıs	-n	-nız/-niz
		-nuz/-nüz
3.Şahıs	Ø	-lar/-ler
		-lā/-lē

BİLDİRME(HABER) KİPLERİ

İşin, oluşun, hareketin gerçekleşme zamanını; işin olduğunu, olacağını veya olmakta olduğunu bildiren kiplerdir.

ŞİMDİKİ ZAMAN KİPİ

Fiilin halihazırda yapıldığını bildiren kiptir.[127] Pınarhisar ağızlarında değişik şimdiki zaman ekleri görülmektedir. Pomak, Gacal, Dağlı, Bulgaristan Göçmen ağızlarında aynı metin içinde dahi değişik şimdiki zaman çekimlerine rastlıyoruz.

1) Pomak Ağzı şimdiki zaman çekimi

- **"-yov" şimdiki zaman eki ve "yov" şimdiki zaman ekinden bozulan ve gelişen –i/-y'li şekiller**

1.Tekil Şahıs

-µ: bil□m<biliyorum(4/3)

-ıyuvum: yaşıyuvum<yaşıyorum(1/86)

-iyovum: bilmiyovum<bilmiyorum(8/18)

-ıyım: yapıyım<yapıyorum(4/3)

-iyim: biliyim<biliyorum(4/4)

2.Tekil Şahıs

-ıyovsun: alıyovsun(1/66)

-uyovsun: boşuyovsun(1/67)

-ıyusun: getiviyusun<getiriyorsun(1/86)

-ıyosun: satıyosun<satıyorsun(4/1)

-iyosun: biçiyosun<biçiyorsun(6/14)

3.Tekil Şahıs

-yov: diyov(1/72)

-ıyov: ...aynatıyov (((1/4)

-ıyo: ...arıştıvıyo<karıştırıyor (((1/4)

-iyo: gidiyor(1/16)

-iyov: bitiyov(1/40)

-uyov: topluyov(1/48)

[127] Korkmaz (2003: 610-611)

-ıyuv: atlıyuv<atlıyor(1/52)

-uyuv: tutuyuv(1/52)

-iyuv: geliyuv(1/67)

-iyi: veriyi<veriyor(4/2)

-uyo: oluyo<oluyor(4/2)

-uyu: duruyu<duruyor(4/6)

-uyo: oluyo<oluyor(9/66)

-iyi: ediyi<ediyor(1/20)

-üyo: sönüyo<sönüyor(5/63)

1.Çoğul Şahıs

-uyovuz: yutuyovuz(1/4)

-ıyovuz: ...al...ıyovuz(7/23)

-y é vuz: ba...mıy évuz(1/8)

-iyiz: yapiyiz<yapıyoruz(4/3)

-ıyoz: yapmıyoz<yapmıyoruz(4/10)

-üyoz: döküyoz<döküyoruz(4/14)

-uyoz: ...oyuyoz<koyuyoruz(4/21)

-ıyoz: ...azıyoz<kazıyoruz(5/12)

-iyoz: pişiriyoz<pişiriyoruz(5/31)

-üyoruz: döküyoruz(7/4)

2.Çoğul Şahıs

-uyosun: tutuyosun<tutuyorsun(4/12)

-üyosun: döküyosun<döküyorsun(4/28)

-ıyosun: ...aynatıyosun<kaynatıyorsun(5/27)

-ıyon: sa...lıyon<saklıyorsun(5/41)

-iyosun: diziyosun<diziyorsun(5/53)

3.Çoğul Şahıs

-ıyovlar: çı...ıyovlar<çıkıyorlar(1/27)

-iyolav: biliyolav<biliyorlar(1/32)

-iyolar: çevivemiyolar<çeviremiyorlar(1/32)

-ıyolav: ...ullanıyolav<kullanıyorlar(1/28)

-uyo: ...o...uyo<kokuyor(4/16)

-üyü: dökülüyü<dökülüyor(4/31)

-yolar: diyolar<diyorlar(6/4)

- **Pomak ağzında "–yér" ve "-yé" şimdiki zaman eki görülmektedir. Pomak ağzının genel bir özelliği olan "o" seslerinin darlaşarak "u"'ya doğru gelişmesi olayını, şimdiki zaman çekim ekinde de görürüz.**

1.Tekil Şahıs

-iyévum: bilmiyérum(7/17)

1.Çoğul Şahıs

-yévuz: ba...mıyévuz(1/8)

2.Tekil Şahıs

-üyérsun: görüyérsun(M.D.D)

-ıyésun: ya...ıyésun(5/48)

2.Çoğul Şahıs

-ıyénuz: yapıyénuz(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

-ıyé: yapıyédu(1/23)

-üyé: sürüyédu (((6/17)

3.Çoğul Şahıs

-yévlav: diyévlav(M.D.D)

-ıyérlav : ta...ıyérlav(M.D.D)

-ıyélav : yapıyélar(4/34)

1) Gacal Ağzı şimdiki zaman çekimi

- **“-yor” eki ve “-yor” ekinden gelişen şimdiki zaman eki –i ve –y-‘li şekli ve benzer yapıdaki çekimler**

1. Tekil şahıs

-yom: ātırlamıyom<hatırlamıyorum(8/37)

-ӣm: söylӣm<söylüyorum(9/23)

-üyom: gülüyom<gülüyorum(9/25)

-µrim: bilmµrim<bilmiyorum(13/55)

2.Tekil Şahıs

-ıyusun: yapıyusun<yapıyorsun(11/28)

-**uyosun:** ...oyuyosun<koyuyorsun(11/40)

-**ıyosun:** yalvarıyosun<yalvarıyorsun(8/77)

-**yur:** ...uruyur<kuruyor(13/56)

-**uyo:** oluyo<oluyor(8/76)

-**ıyµ:** atıyµ<atıyor(11/39)

3.Tekil şahıs

-ıyu: yapıyu<yapıyor(9/12)

-uyu: duruyu<duruyor(9/1)

-üyu: gülüyu<gülüyor(9/23)

-iyi: geziyi<geziyor(11/25)

-ıyo: satılıyo<satılıyor(8/80)

-üyo: gözüküyo<gözüküyor(8/15)

-ī: ...açī<kaçıyor(9/33)

-iyū: biliyū<biliyor(9/59)

-µyı: bilµyi<biliyor(11/22)

-iyo: seriliyodu<seriliyordu(11/4)

-µri: a...mµri<akmıyor(13/57)

1.Çoğul Şahıs

-ıyız: ısladıyız<ıslatıyoruz(11/11)

-ıyo: açıyodu...<açıyorduk(8/51)

-ıyuz: yapıyuz<yapıyoruz(11/10)

-ıyōz: ta...ıyōz<takıyoruz(11/27)

-uyuruz: yuÑuruyuruz<yoğuruyoruz(12/31)

-íyüz: gezµyüz<geziyoruz(13/40)

2.Çoğul Şahıs

-yōsun: yapıyōsun<yapıyorsun(11/13)

-üyūsun: sülüyūsun<söylüyorsun(11/35)

3.Çoğul şahıs

-ıyulár: yapıyulár<yapıyorlar(9/18)

-yolar: ...azmıyolardı<kazmıyorlardı(8/28)

-ıyīlar: yapıyīlar<yapıyorlar(9/34)

2)Bulgaristan Göçmen Ağzı, Yunan Göçmen Ağzı ve Dağlı Ağzı Şimdiki Zaman çekimi

- **"-yor" eki ve "-yor" ekinden gelişen şimdiki zaman eki –i ve –y-'li şekli ve benzer yapıdaki çekimler**

1.Tekil Şahıs

-uyum: dolduruyum<dolduruyorum(14/68)

-uyom: ...oyuyom<koyuyorum(14/67)

-iyom: geçiriyom<geçiriyorum(14/62)

-yom: bilmiyom<bilmiyorum(46/1)

-ıyom: yatıyom<yatıyorum(46/48)

2.Tekil şahıs

-uyosun: yoğuruyosun<yoğuruyorsun(39/7)

-yosun: bulamayosun<bulamıyorsun(45/30)

-iyosun: gidiyosun<gidiyorsun(14/10)

-ıyosun: ...ırıyosun<kırıyorsun(46/23)

3.Tekil Şahıs

-uyu: oluyo<oluyor(14/1)

-ıyü: yapıyümuş<yapıyormuş(36/8)

-ıyı: yapıyı<yapıyor(14/30)

-ıyu: yapıyu<yapıyor(14/61)

-üyo: süzülüyo<süzülüyor(14/63)

-uyo: ...oyuyomuş<koyuyormuş(14/66)

-iyo: gidiyo<gidiyor(15/40)

-y: şīlīy<şılıyor(15/62)

-y−: s−leniy−du<söyleniyordu(15/70)

-ıyo: yapıyo<yapıyor(16/39)

-iyi: geliyi<geliyor(18/2)

-ū̄: dönū̄<dönüyor(19/79)

-iyu: gidiyu<gidiyor(21/17)

-iyı: geliyı<geliyor(26/21)

1.Çoğul Şahıs

-ıyoz: ...ullanıyoz<kullanıyoruz(14/68)

-yoz: diyoz<diyoruz(16/31)

-üyoz: döküyoz<döküyoruz(20/58)

-iyiz: bilemiyiz<bilemiyoruz(21/1)

-iyuz: bilemiyuz<bilemiyoruz(21/16)

-üyüz: örüyüz<örüyoruz(28/10)

-iyoz: ekiyoz<ekiyoruz(31/39)

-ıyuz: ba...ıyuz<bakıyoruz(34/68)

-uyuz: doluyuz<doluyoruz(36/20)

-iyuruz: eliyuruz<eliyoruz(47/44)

2.Çoğul Şahıs

-yosunuz: diyosunuz<diyorsunuz(18/33)

-yusun: topluyusun<topluyorsun(M.D.D)

3.Çoğul Şahıs

-ıyolar: ...alġıyolar<kalkıyorlar(14/11)

-iyolar: güneşlendiriyolar< güneşlendiriyorlar (14/65)

-uyolar: so...uyolar<sokuyorlar(19/20)

-üyolar: öldürüyolar<öldürüyorlar(19/167)

-ıyılar: ba...ıyılar<bakıyorlar(22/45)

-iyi: yetmiyi<yetmiyor(23/27)

-iyiler: geliyiler<geliyorlar(30/4)

-yolā: deyolā<diyorlar(46/5)

-iyılā: ekmiyılā<ekmiyorlar(46/22)

- **Bulgaristan Göçmen Ağzı,Yunanistan Göçmen Ağzı ve Dağlı Ağzı şimdiki zaman çekiminde "-yor" şimdiki zaman ekinin genişletilmiş şekli -ya/-ye ve benzer yapıdaki çekimler**

1.Tekil Şahıs

-ẏám: boşáldıyam<boşaltıyorum(14/64)

-yerim: bilmiyerim< bilmiyorum(37/39)

-yárım: annameyárım<anlamıyorum(45/55)

-iyerim: bilmiyerim<bilmiyorum(37/39)

-ayám: yazamayám<yazamıyorum(M.D.D)

-yem: vermeyem<vermiyorum(45/54)

2.Tekil Şahıs

-uyásın: vuruyásın<vuruyorsun(40/45)

-ıyan: ba...ıyan<bakıyorsun(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

-ıyer: …açıyer<kaçıyor(22/37)

-iyá: geliyá<geliyor(26/10)

-ye: ilerleye<ilerliyor(40/13)

-iya: geliya<geliyor(26/11)

-iyá: geliyá<geliyor(26/20)

-ayar: …alayar<kalıyor(22/2)

1.Çoğul Şahıs

-yaz: ba…ıyaz<bakıyoruz(M.D.D)

-yez: parçeleyez(40/47)

2.Çoğul Şahıs

-yeniz: veriyeniz<veriyorsunuz(M.D.D)

-yanız: sarıyanız<sarıyorsunuz(M.D.D)

-ıyásun: çı…arıyásun<çıkarıyorsun(34/35)

3.Çoğul Şahıs

-ıyálar: ba…ıyálar<bakıyorlar(22/37)

-yılar: deyılar<diyorlar(26/21)

-iyálar: gidiyálar<gidiyorlar(26/28)

-üyálar: öldürüyálar<öldürüyorlar(26/48)

-uyálar: oluyálar<oluyorlar(26/55)

-iyeler: geliyeler<geliyorlar(34/36)

-üller: içüller<içiyorlar(42/101)

-iyeler: geliyeler<geliyorlar(34/36)

-yelar: diyelar<diyorlar(43/2)

-iyalar: geliyalar<geliyorlar(26/15)

-üyalar: gömüyalar<gömüyorlar(26/51)

-uyálar: oluyálar<oluyorlar(26/55)

-iya: geziya<geziyor(40/12)

-ıya: yapıya<yapıyor(44/24)

-ayelar: arayelar(M.D.D)

- **-a/-e ekleri ile yapılan şimdiki zaman**[128]

Derlediğimiz metinler içinde bu çekimin 3.tekil şahıs çekimi ve 1.çoğul şahıs çekimi dışındaki çekimlerine rastlamadık.

3.Tekil Şahıs

-yere: gelmeyere<gelmiyor(22/4)

-yer: ...oşeyer<koşuyor(22/25)

1.Çoğul Şahıs

-ri: dēriz<diyoruz(47/48)

GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN

Fiilin geçmişte yapıldığını veya görüldüğü anlatmak için kullanılır.[129]Pınarhisar ilçe ve köyleri ağızlarında görülen geçmiş zaman eki, ölçünlü Türkçe'den farklılık göstermez. Tüm bölge ağızlarında aynıdır.

1.Tekil Şahıs

-dim: işledim(3/39)

-dım: ...aldım(9/89)

-düm: büyüdüm(17/14)

-dum: duydum(24/29)

-tim: gittim(32/34)

-tım: yaptım(25/20)

-tüm: büyüttüm(46/4)

-tum: unuttum(17/80)

2.Tekil Şahıs

[128] Ayrıntılı bilgi için bk Kalay, 1998: 92
[129] Korkmaz (2003: 584)

-dın: boşandın(1/69)

-din: serdin(1/69)

−dun: o...udun(23/46)

-dün: götürdün(22/21)

-tin: etinēn(2/7)

-tın: yaptın(45/51)

-tun: tuttun(3/78)

-tün: öptün(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

-dı: yı...ıldı(48/23)

-di: verdi(47/9)

-tı: çı...tı(45/24)

-ti: geçti(46/33)

-tu: ...uruttu(47/16)

-tü: güttü(M.D.D)

1.Çoğul Şahıs

-dı...: yaşadı...(3/16)

-dik: içerdik(13/60)

-tı...: yaptı...(29/39)

-tik: ektik(24/31)

-du... : do...u vdu... (3/24)

-dük: gördük(6/40)

-tu...: ...onuştu...(M.D.D)

-tük:düştük(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs

-dınız: aldınız(1/46)

-diniz: geldiniz(22/7)

-tınız: yaptınız(M.D.D)

-tiniz: biçtiniz(M.D.D)

-dunuz: bozdunuz(22/16)

-dünüz: gördünüz(22/18)

-tunuz: ...oştunuz(M.D.D)

-tünüz: küstünüz(M.D.D)

3.Çoğul Şahıs

-dılā: ġalmadılā(37/7)

-dılar: aldılar(23/66)

-diler: verdiler(38/24)

-dilē: dedilē(46/38)

-dular: doldurdular(48/16)

-tılar: bıra...tılar(13/51)

-tılā: yaptılā(37/79)

-tiler: gittiler(42/63)

-tilē: kestilē(42/92)

-tular: ġuruttular(44/21)

-tüler: döktüler(32/35)

ANLATILAN GEÇMİŞ ZAMAN

Fiilin, önceden gerçekleştiğini veya başkasından duyulduğunu bildiren haber kipidir.[130] Tüm bölge ağızlarında aynıdır.

1.Tekil Şahıs

-mışım: bunalmışım(29/30)

-mişim: gelmişim(10/62)

-muşum: olmuşum(2/43)

-müşüm: büyümüşüm(45/3)

2.Tekil Şahıs

-mışın: ...arıştıvmışın(3/81)

[130] Korkmaz (2003: 599-600)

-mişin: sevmişin(M.D.D)

-muşun: sormuşun(M.D.D)

-mışsın: yapmışsın(M.D.D)

-müşsün: gülmüşsün(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

-mış: ...almış(12/17)

-miş: gelmiş(10/47)

-muş: ...oymuş(10/13)

-müş: görmüş(9/77)

1.Çoğul Şahıs

-mışız: bıra...mamışız(41/84)

-mişiz: gelmişiz(M.D.D)

-mişik:gelmişik(41/13)

-mışı... : yapmışı...(M.D.D)

-müşük: gülmüşük(M.D.D)

-muşu... : donmuşu...(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs

-mışsınız: ...ızmışsınız(M.D.D)

-mişsiniz: girmişsiniz(M.D.D)

-mışınız: bı...mışınız(M.D.D)

-mişiniz: sevmişiniz(M.D.D)

-muşsunuz: sormuşsunuz(M.D.D)

-müşsünüz: görmüşsünüz(M.D.D)

3. Çoğul Şahıs

-mışlā: çatmışlā(34/56)

-mişlē: kesmişlē(19/110)

-mışlar: ...açmışlar(21/17)

-mişler: seçmişler(23/19)

-muşlar: bulmuşlar(25/4)

-müşler: görmüşler(32/18)

GENİŞ ZAMAN ÇEKİMİ

Geçmiş, şimdi ve geleceği kapsayan zaman dilimini içeren haber kipidir. Tüm bölge ağızlarında aynıdır. Ölçünlü Türkçe'den farlılık göstermez.Geniş zaman çekiminde "–r" ekinin düşmesi ile ünlü uzaması meydana gelir.

1.Tekil Şahıs

-ürüm: sürürüm(M.D.D)

-urum: ...onuşurum(29/28)

-erim: sūylerim(13/56)

2.Tekil Şahıs

-rsun: ...orsun(M.D.D)

-arsın: basarsın(37/70)

-irsin: bilirsin(M.D.D)

-ırsın: alırsın(8/82)

-ersin: dökersin(47/51)

-ersen: düversen(8/63)

-āsın: soyāsın(M.D.D)

-usun: vurusun(M.D.D)

−µsin: µrµsin(24/17)

-isin: getirisin(M.D.D)

-ısın: çı...arısın(M.D.D)

3.Tekil şahıs

-ar: açarım(24/60)

-ur: olur(25/20)

-ir: gelir(28/12)

-µ: bilµ(31/20)

-ī: taşīlā(34/65)

1.Çoğul Şahıs

-ız: alırız(28/5)

-iz: döveriz(35/21)

-arız: ġayarız(37/62)

-eriz: gideriz(40/15)

-eris: sepeleris(M.D.D)

-arıs: ya...arıs(M.D.D)

-uruz: oluruz(37/63)

2.Çoğul Şahıs

-ersiniz: edersiniz(M.D.D)

-ırsınız: toplanırsınız(M.D.D)

3.Çoğul Şahıs

-µlē: ek□lē(42/84)

-rler: yerler(40/50)

-urlar: bulurlardı(34/37)

-arlar: ta...arlar(34/66)

-irler: gelirler(47/81)

-ırlar: sıyırırlar(17/26)

GELECEK ZAMAN ÇEKİMİ

Fiilin daha sonra gerçekleşeceğini ifade eden kiptir.[131]Ölçünlü Türkçe'den farklılık göstermez. Tüm bölge ağızlarında aynıdır. Fakat bazen gelecek zaman eki olan -ecek/-acak'ın ilk ünlüsü düşer ve -cak/-cek, -çek/-çak kullanımları ortaya çıkar.

1.Tekil Şahıs

-çem: etçem(M.D.D)

[131] Korkmaz (2003: 623)

-cem: gitcem(46/37)

-cam: alcam(45/53)

-icum: edicum(31/45)

-ycam: yı...aycam(14/58)

-icem: kesicem(9/13)

2.Tekil Şahıs

-can: savurcan(6/17)

-çek: gitçek(42/63)

-ycan: toplaycan(6/18)

-ıcan: atıcan(6/12)

-çan: yapçan(5/61)

-çen: kesçen(4/9)

-ecen: se vecen(3/82)

-acan: ķapatacan(5/57)

-ycen: elleycen(4/30)

-ceksin: görceksin(47/63)

3.TekilŞahıs

-cek: ű̄rencek(47/63)

-ecek: bitirecek(42/50)

-icek: pişicek(6/12)

-aca... **:** olacak(31/4)

-yca...**:** ba...mayca... (M.D.D)

-ıcā: ...açıcā(22/23)

-ça...**:** bakça... (M.D.D)

-ycek: demēycek(M.D.D)

1.Çoğul Şahıs

-cez: gidecez(44/37)

-µcez: geçinemµcez(3/5)

-ycāz: toplaycāz(M.D.D)

-cāz: ba...cāz(M.D.D)

-ceðiz: gideceðiz(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs

-cānız: boşaltcānız(21/20)

-cēniz: sevcēniz(M.D.D)

3.Çoğul Şahıs

-ca...**lar:** ...açça...lar(2/17)

-ecekler: dönecekler(41/71)

-ca...**lar:** olca...lar(13/84)

-ça...**lar:** annatça...lar(M.D.D)

TASARLAMA KİPLERİ

Fiilin yapılıp yapılmamasındaki isteği, emri, şartı ve gerekliliği ifade eden kiplerdir.[132]

ŞART ÇEKİMİ

Fiilin gerçekleşmesi başka bir eylemin olması şartına bağlı olduğu durumlarda kullanılan kiptir.[133] Ölçünlü Türkçe'den farklılık göstermez. Bölge ağızlarında aynıdır.

1.Tekil Şahıs

-sam: olsam(20/5)

-sem: desem(13/55)

2.Tekil Şahıs

-san: olmasan(46/47)

-sen: görsen(8/76)

1.Çoğul Şahıs

-sa...**:** yapsa...(M.D.D)

-sek: gelmesek(32/15)

2.Çoğul Şahıs

-sanız: yayılırsanız(27/37)

[132] Korkmaz (2003: 647)
[133] Korkmaz (2003: 676)

3.Tekil Şahıs

-sa: yaptıysa(43/54)

-se:verdise(42/49)

3. Çoğul Şahıs

-seler: gittµseler(19/176)

EMİR ÇEKİMİ

Emir kipi, fiilin yapılmasını ya da yapılmamasını emir yoluyla anlatan kiplerdir.[134] Tüm bölge ağızlarında çekimi aynıdır. Ölçünlü Türkçe'den farklılık göstermez.

TEKİL

1.Tekil Şahıs

Yoktur.

2.Tekil Şahıs

git:(6/38)

3.Tekil Şahıs

-sin: yesin(7/26)

-sın: çı...sın(11/35)

-sun: olsun(9/57)

ÇOĞUL

1.Çoğul Şahıs

Yoktur.

2.Çoğul Şahıs

-in: deyin(9/1)

-ın: alın(11/15)

-un: durun(M.D.D)

-ün: görün(M.D.D)

-yin: bekleyin(43/54)

-yın: ayrılmayın(9/39)

3.Çoğul Şahıs

-sinner: yisinner(3/13)

-sinler: bilsinler(M.D.D)

-sınlar: soymasınlar(37/13)

-sınnar: annatsınnar(M.D.D)

-sünler: görsünler(M.D.D)

-sunlar: sorsunlar(M.D.D)

[134] Korkmaz (2003: 665)

İSTEK ÇEKİMİ

Fiilin yapılması veya yapılmaması istendiği durumlarda kullanılan kiptir.[135] Tüm bölge ağızlarında aynıdır. Ölçünlü Türkçe'den farklılık göstermez.

1.Tekil Şahıs
annatayım(1/46)

1.Çoğul Şahıs
ba...alım(11/15)

2.Tekil Şahıs
sarasın(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs
yapasınız(M.D.D)

3.Tekil Şahıs
uzasın(14/39)

3.Çoğul Şahıs
-

GEREKLİLİK ÇEKİMİ

Gereklilik kipi, eylemin yapılması gerektiğini bildirir.[136] Tüm bölge ağızlarında aynıdır. Ölçünlü Türkçe'den farklılık göstermez.

-meli/-malı
gelmeli(M.D.D), anlaşmalı(26/38)

BİRLEŞİK ÇEKİMLER

Pınarhisar ağızlarında bileşik çekimler, ölçünlü Türkçe'den farklılık göstermez.

[135] Korkmaz (2003: 648)
[136] Korkmaz (2003: 693)

HİKAYE BİRLEŞİK ÇEKİMİ

a) Şimdiki Zamanın Hikayesi

1.Tekil Şahıs

duyuyodum(39/64)

görüyudum(40/22)

1.Çoğul Şahıs

döküyodu...(39/8)

yiyordu...(45/17)

yapıyudu...(11/1)

2.Tekil Şahıs

seviyodun(M.D.D)

oturuyudun(13/92)

2.Çoğul Şahıs

ba...ıyodunuz(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

diyodu(15/31)

...oşuyudu(34/60)

annatıyordu(M.D.D)

3.Çoğul şahıs

oturuyudular(38/61)

bıra...mıyudular(9/58)

b) Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi

1.Tekil Şahıs

geldiydim(M.D.D)

bulduydum(15/49)

1.Çoğul Şahıs

bildiydik(M.D.D)

2.Tekil Şahıs

sardıydın(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs

söktüydünüz(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

gördüydü(M.D.D)

sorduydu(M.D.D)

3.Çoğul Şahıs

saydıydılar(M.D.D)

o...uduydular(M.D.D)

c) Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesi

1.Tekil Şahıs
gelmiştim(M.D.D)

1.Çoğul Şahıs
so...muştu... (M.D.D)

2.Tekil Şahıs
sormuştun(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs
sormuştunuz(M.D.D)

3.Tekil Şahıs
yapmıştı(17/13)
...almıştı(14/17)

3.Çoğul Şahıs
seçmiştiler(M.D.D)

d) Gelecek Zamanın Hikayesi

1.Tekil Şahıs
sevecektim(M.D.D)

1.Çoğul Şahıs
gülecektik(M.D.D)

2.Tekil Şahıs
gelicektin(M.D.D)

2.Çoğuş Şahıs
yapaca...tınız(M.D.D)

3.Tekil Şahıs
o...uyaca...tı(M.D.D)

3.Çoğul Şahıs
soraca...tılar(M.D.D)

e) Geniş Zamanın Hikayesi

1.Tekil Şahıs
severdim(M.D.D)

1.Çoğul Şahıs
çözerdik(13/83)
pişirµdik(47/89)

2.Tekil Şahıs
içerdin(13/93)

2.Çoğul Şahıs
düverdiniz(8/62)

3.Tekil Şahıs
çözerdi(2/39),

3.Çoğul Şahıs
annādırdılar(16/41)
gülerdiler(M.D.D)

f) Şartın Hikayesi

1.Tekil Şahıs
gelseydim(M.D.D)
bulsaydım(M.D.D)

1.Çoğul Şahıs
sevseydik(M.D.D)

2.Tekil Şahıs
gülseydin(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs
yapsaydınız(M.D.D)

3.Tekil Şahıs
olsaydı(32/25)

3.Çoğul Şahıs
...ovsaydılar(M.D.D)

RİVAYET BİRLEŞİK ÇEKİMİ

a) Şimdiki Zamanın Rivayeti

1.Tekil Şahıs
...ızıyomuşum(M.D.D)
çalışıyormuş(23/3)

1.Çoğul Şahıs
geliyormuşu...(M.D.D)

2.Tekil Şahıs
oturuyomuşsun(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs
seviyormuşsunuz(M.D.D)

3.Tekil Şahıs
...oyuyomuş(14/66)
bıva...mıyémuş(6/33)

3.Çoğul Şahıs
seçiyérlarmış(M.D.D)

b) Geniş Zamanın Rivayeti

1.Tekil Şahıs

1.Çoğul Şahıs

gelirmişim(M.D.D)

severmişiz(M.D.D)

2.Tekil şahıs

yaparmışsın(M.D.D)

2.Çoğul Şahıs

sorarmışsınız(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

gelirmiş(16/17)

3.Çoğul Şahıs

getirmişler(15/28)

c) Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti

Derlediğimiz metinlerde örneğine rastlanmadı.

d) Gelecek Zamanın Rivayeti

Derlediğimiz metinlerde örneğine rastlanmadı.

ŞART BİRLEŞİK ÇEKİMİ

a) Şimdiki Zamanın Şartı

Derlediğimiz metinlerde örneğine rastlanmadı.

b) Geniş Zamanın Şartı

1.Tekil Şahıs

inersem(1/51)

bulursam(18/18)

1.Çoğul Şahıs

gelirsek(M.D.D)

2.Tekil Şahıs

düversen(8/63)

yaparsan(24/19)

2.Çoğul Şahıs

severseniz(M.D.D)

3.Tekil Şahıs

bulursa(32/29)

3.Çoğul Şahıs

gülerseler(M.D.D)

c) Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

Derlediğimiz metinlerde örneğine rastlanmadı.

d) Anlatılan Geçmiş Zamanın Şartı

Derlediğimiz metinlerde örneğine rastlanmadı.

e) Gelecek zamanın şartı

Derlediğimiz metinlerde örneğine rastlanmadı.

EK-FİİL KULLANIMI

Ek eylem, isimlere ve isim soylu sözcüklere gelerek onlara yargı anlamı kazandıran unsurdur.[137] Tüm bölge ağızlarında aynıdır.

- **Ek-Fiil'in, rivayet, hikaye ve şart çekimleri**

bendim<ben idim (8/39)
düversen<döver isen(8/63)
varmış<var imiş(8/90)
derdik<der idik(14/86)
güzeldi<güzel idi(37/9)
yapılıyomuş<yapılıyor imiş(6/39)
do...uv du...<dokur idik(3/24)

- **Ek fiil, ünlüyle biten kelimelere gelince kendinden önce bir "y" yardımcı ünsüzü türer.**

neyse<ne ise(16/4)
evliydim<evli idim(18/2)

[137] Eker (2003: 297)

şeydeymiş<şeyde imiş(19/9)
dayısıymış<dayısı imiş(17/19)

SIFAT-FİİLLER(PARTİSİPLER)

Kimi eklerle, fiilden sıfat türeten; bir yanıyla fiil özelliği gösteren, bir yanıyla da isimleri niteleme özelliği olan yapılara denir.[138] Pınarhisar ağızlarında, ölçünlü Türkçe'de kullanılan sıfaf-fiillerin yanı sıra çeşitli ses hadiseleriyle oluşmuş sıfat-fiil eklerine de rastlamaktayız.

a) -mış/-miş,-muş/-müş: yı…ılmış …ale(16/72)

b) -an/-en: …urtulan(44/9), bi tane, gelen var(43/18), alınan çocu…(22/11)

c) -ar/-er/-ur/-ür: güler yüz(M.D.D)

d) -ecek/-aca… **:** görülecek bi yer(8/18), kesilcek hal(14/53)

e) -dik/-dı…**, -dük/-du**… **, -tik/-tı**…**, -tük/-tu**…

gördῡmüz yer(M.D.D),

dedμm söz(M.D.D)

yaptīm iş(M.D.D),

yaptığı yemek(39/18)

f) -dığı<-dı…**:** topladığımız sapla v la(5/63)

g) -ası/-esi: gelesi gün(M.D.D), bilesi köy(31/19)

ZARF-FİİLLER(GERİNDİUMLAR)

Zarf-fiiller cümlede, fiili niteleyerek zarf görevi yapan kelimelerdir.[139] Pınarhisar ağızlarında ölçünlü Türkçe'de kullanılan zarf-fiillerin yanı sıra tıpkı sıfat-fiillerde olduğu gibi çeşitli ses hadiseleriyle oluşmuş zarf-fiillerde görülmektedir.

[138] Ergin (1998: 333)
[139] Ergin (1998: 338)

a) -a/-e: çalışa çalışa sa...at oldu... (46/17), yapā yapa gel(39/47), çevire çevire ...urudu(47/43)

b) -p/-b: bānıp bānıp yerdik(1/2), kesip kesip ķoy(4/15), bıra...ıp(39/91), donup ...alırdı(14/37), süpürüp topluyo(24/48)

c) -ken/-...an: geçerken<geçer iken(30/29), çı...ā...an<çıkar iken(41/96), giderken<gider iken(44/8)

d) -...ana/-kene: güde vkene<güder iken(2/26), ...aynadırkana<kaynadır iken(M.D.D)

e) -alı/-eli: evleneli(3/95)

f) -ara.../-erek: yürüyerek gelmiş(15/34), olara... (38/4), olara...tan(39/71), ...açara...(20/2)

g) -ala.../-elek: yürüyelek<yürüyerek(13/5)

h) -ınca/-ince/-unca/-ünce: gelince(38/3), tutunca(5/54), yabınca(38/20), yürüyünce(15/29)

ı) -ıncasına/-incesine, -uncasına/-üncesine: ölüncesine<ölünce(M.D.D)

i) -dı...ça/-dikçe/-du...ça/-dükçe: gördükçe(17/12), ilerledikçe(43/44), soldu...ça(M.D.D)

j) -dikçesine/-dı...çasına: sandı...ça(M.D.D)

k) -dığında/-diğinde, -duğunda/-düğünde: aldında(M.D.D), gittµnde(M.D.D)

l) -madan/-meden: ...avurmadan(14/66), atmadan(30/29), çı...artmadan(41/3)

m) -dına/-dɹne,-tına/-tɹna -tına/-tɹna: tanıdına (18/6)

n) -dıyen/-diyen/-duyen/-tiyen: olduyen(M.D.D), suðuduyan(14/65)

o) -...a/-ke: do...ur...a<dokur iken(40/23), düzeltirke<düzeltir iken(17/64), oynadır...a<oynatır iken(17/78), ...arµy...a<karar iken(24/54)

METİNLER

POMAK AĞZI METİNLERİ

-1-

Anlatan: Hatice KISA

Etnik Köken: Pomak

Öğrenim Durumu: Yok

Yaş: 81

Derleme Yeri: Hacıfakılı Köyü

(Yemek Tarifi)

yālardı sofranınÒüstünü dökerdi unu yayardı keserdi ortasına artı...ın tereyağ e şey yapardı.bağlar sapam yo...sa şekevden yaparız őle bµ …..bānıp bānıp bānıp yerdik tabi őle.e şey be ...ızım ...ayna... suya mısıvÒununnān mısıvÒununna yapavdı....tabi ...arıştıvıyo ...aynıyov ...aynatıyov biz de yutuyovuz.….matra... da var biraz.

(Köyde Geçim)

çiftçilik tabi şindi çiftçilik hayvan ba...tı... şindi ba...mıyé vuz.şimdi buvda ānımız biz de.aðırlavda büyük baş ba...tı....bağcılı... ta yaptı... vav bağımız da var.çeşit şē beyazı da var ...ıvmızısı da var.çō... yaptım çō... şimdi bíra...tım artı....µç unu unu da terkÒettik gençler de yapmıyov biv ara bıra...tı....

(Gelin Alma)

tabi alay alaydan alıyodu... ūküzÒarabasınna gittik ...adıköyü'ne gelin almā.bi sū̄ vü şey öküzÒarabası öküz Òarabasınna şey şindi motovlav ta...silev şµndµ ta...siler gidiyo ama.

(Dokumacılık)

eski eskiden dé...uma āvlusu do...uma uç...uvu do...uma gümleği do...uma ērşey do...umaydı.gövdüm gövdüm annem yapmadı ama şē ālam yapıyédu bizim.vav s ō va oldu o tabi sō valar…… çavşaf.işte o şey incelik ince şeyi dikiyovdulav alıyovdulav ince iplik dikiyovdulav gömleklik çavşaf.āzıv da vardı āzıv āzıv āzıv vardı.alıyovsun ...ırmızısını mavisini unun o āvlulav ziyan olmuyovdu ki bőle boyama gibi o āzıv alınıyovdu.o şekilde āle bunnav çı...ıyovlar şeylevde fol...lorda var o uç...uvlav şeyler….vav tabi dā ...ullanıyolav var.

(Pomakça)

yā biliyolav çevivemiyolav ēpsi biliyolav ama çevivemiyolav.büyük çōcum yani çocūm bayā ayşe de biliv de raðime biliyov ama …onuşamıyov…annem bu kūye.vav e şimdi evelden daha ço… vardı.

(Düğünler)

pazartesinden başlardı salı çarşamba dūn perşembe cuma gelişli güvey yemē.cuma sabāsı döne bitiyovdu şimdi őle yo….şimdi artı…ın bir gün alay geliyov besliyolav o gün besliyolav.işte iki gece düÑün üçüncü günü bitiyov.

(Masal)

őle yo… o …adavlı… yapıyovdu… ama ēvalde masal.nası annātıyovdum ıtıvıyovdum…..benim çocu… masalı ço… seviyovdu.ādi şimdi diyovdu ādi be bana masal annat ama pama…ça annatayım.beni şimdi siz sovġuya mı aldınız.vavmış biv …āvaman bi çingene binmiş binmiş bi āladın Òüstüne.o da şimdi ālat yiyormuş ama geliv bir deF.ālat yani şey yabanÒarmudu…..a be şimdi …avıştıvma işi.o da tabi geliyov deF topluyov dalları başlamış yemē o yanda…salıyov mu o şey dalı hop çingene çalı sofasının Òiçine tutuyov mu o şeyi tavışanı.o da demiş deF sen ne yaptın demiş.ben ne yaptım demiş.güvdüm tavışanı orda ama inersem …açıvıcam.ālbukü ….şeyinden …açıvıyov dal dalı dev o da atlıyuv tutuyuv tavışanı.ben demiş şimdi …ardaş oldu… seninle…..oldu… yani pama…çasına …oldu…. ādi ba…alım düş peşime ……...ardaşına hadi demiş….gitmişler hayli bir yol acı…mışlar.hadi demiş şindi bi şey tutalım da yiyelim.o dev getirmiş artı…ın ne bulduysa ateşi ya…mış dev bu sana.o çingeneni şu …adar bi çingeneymiş yani bizim mutar gibi.bunnav pişivmişlev yemişlev alça… boylu bi şey.pişivmişler yemişlev bunnav demişlev sabālen artı… kim ne …adav yediyse ba…ācayiz yani kim çok yedis.demiş ūle olsun o toplamış çingene ēp kemikleri bi tarafa.peşin yullamış unu su almā.hadi demiş sen git doldurmuş tulumu …aldıramıyor çingene.çingene ufa… tefek bi şey.başlamış …a…mā suyu getircek suyu oraya a…ıtaca… yannarına suyu getivicek.nāsı olca… bu a be demiş ….ba…tım ba…tım demiş…..sana mı

bana mı demiş suyu getireyim urayı.geliyov dev dev geliyov….demiş be yav ēmen ...aldırıyov tulumu o da ar...asından gidiyov.

(Geçmiş Yıllar)

biz zāmette çektik buşanmadı....ama o zaman öbür gün alıyovsun üç gün sova boşuyovsun....adın yemēni yapmış belki nasip Òolmuyov o yemek yemµ .geliyuv hoca geliyuv muhtar.al sana üç teneke ekin biv şişe ġaz bir şişe şırlan iki ...alıp sabun benden boşsun boşandın.üçÒay yanĩ bunu yecen hamile olursan onun için veriyov sana onu.ya bu sene ama şimdi yo....atatürk ne ...adān güzel bi şey düşünmüş ...adınnav için.resmi nikā o zaman millet başlanmış toparlanmā.biz tabi pama...ça nana diyovdu....şimdi nine diyovuz annane diyovuz.şimdiki çocu...lar annane diyov nine demiyov da annane diyov .ālbuki ās Òol dede ve nine demek.

(Aile Bireyleri)

benim mi ...a yirmi üçüncü sene oldu.ne yapalım…..elli altı yaşında öldü…..ne yapalım.nasıl benim bu ikinci dede.benim ilk beyim öldü elli altıda....an ...anserinden iki çocūm ...aldı bi ...ızım bi çocūm ...aldı.biri beşinÒiçinde ...ızım çocūm da yedininÒiçinde ...aldı.altı sene gitmedim ço... çalıştım pullu... tırmı... ...aldıv indiv āyvan ba....sōva artı...ın yürümedi aldı... birini evimize işte undan da bi ...ızım var burda.unun yanında ...alıyovum.diyer çocūm emekli istanbul'da duvuyov ...ızım da ...ızı çocuğunun yanında çorlu'da duvuyov ben de bunun yanında duvdum.ben mi ço... ço... zāmet çektim.çünkü ben erkek gibi birÒay pancar çektim şirkete.hem üküz ba... ba...ıyovsun tarāycan beslēycen suvāycan hem de gidicen pancar çekicen.yo...tu o zaman bi de bőle küspe de dolduvuyusun getiviyusun çok ...uvvetlµmişim demek hala yaşıyuvum seksen birin içindeyim.

Anlatan: Mahmure ERTUĞRAL
Etnik Köken: Pomak
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 65
Derleme Yeri: Hacıfakılı Köyü

(Göç ve Yerleşim)

biz buvda āmuv yapıyuz şeylik ne vamazanda bőrekÒişte misafirlere kendimize bőrek …….. a benim bubam nerelµdi selanik selanik şēde dµ mi? bulġaristan tőley Òu urada benim bubam Òu valı a evet. burayı……. bu vdan şeyi …ovalayıncaya …adav evālde hıvistiyannavı unnav buraya gelmişlev. tā ileri gelmişlev jalba bizimkiler ya. benim bubam poma… poma…Òannem péma… dēlÒannem dālılavdan. yunanistan'danÒerālde tabi. vavmış benimÒannemµli burda … yunan varmışlav. …aynanamÒannādıv ço… őle benim. …ayınvāldem gelivmiş burda yunan yunanistannilav gene burasını işġalÒettinēn ço… insannavı toplavmışlav insannavı burayı yu…avı şeye.dizmişlerÒārmanÒo öldürceklev sıraya dizmişlev.

(Atatürk Dönemi ve Savaş Yılları)

ondan sōva geliv şē a…lıma gelmez şin bi haber gelmişÒatatürk çıkmış. atatürk çı…ıncaya …adava ēpsi ēmen olduğu yerde …almış ērşeylev. sōva rāmetli benim …aynanam µ şēye gitmiş. bu gelmiş yunan başlamışlav işte ki misine öküzÒisterlevmiş kimisine araba isterlevmiş. unnav arabalavı al şē yapav…ana annemle benim …aynanam gene işte …aynanamla görümcesi fiqan …al…mışlav tarlaya …açça…lav aşā …açça…lav . gelmiş yunanistannılav burayı ēp gelmişlev ……. yunanistan'ın da ilerikiler toplarmışlav ….. yerlisi åndan sōva rāmetli. annem bi de gelmişler araba öküz.
gelmişler …. undan sōna yunan buvda ileri burdan. kaynanam bi de görū̄ arabaylı arabaları yapāylav insannavın arabalavını öküzlerinin alırlavmış. undan sōva bi de gitmiş …aynanamÒabla …ā anasınna şeyē …aynanasınnā anası gelir mi ar…adan yo…

görümcesi. gitmişò aşā undan sōva yannızça yatmışÒiki günÒiki gece meşeninÒüstünde tarlada. öbürleri geri dönmüş o ...or...udan …. geli vÒar...adan dēye o gitmiş. fakirim bi de gitse bi de ba...sa ar...adan yo...Òunnav éndan sōva urda yatıyo iki gün ...alıv sōva. bi dededecik varmış ...oyun güdermişlev salµ dede salµ dede. u salµ dede güdev kene gelmiş u çeşmeye ...adav bizim burda bi çeşme var. demiş näsı demiş kū̄ var mı bi gelen giden µç yo... demiş.u u zaman ingiliz…… fıransızÒaskeri bütün şēleri bū̄le yalabırdı şīla... şeyle silāları ……..şeyden gelmişler meşeninÒüstünden. undan sōva gelmişlev gitmişlev gelmişlev burayı işte. ērkezÒalıvmış yapavmış …… yemecµni ekmecµni az dāya ...açavmışlav.ū̄le yani şētmiş.

(Köyün İsmi)

siz nevdesiniz be yavvum …. neden bū̄le bi bilgi toplavsınız. hacıfa...lı benimdi bildµme göre buradan hacılav geçermiş. hacıfa...lı buv ada insanna v ı öldürmüşle v gelba e şeyler yabancılav. ondan sōva hacılav hacıymışÒinsannav undan hacıfa...lı ...almış burasınınÒadı. ū̄le diye ben üle duydum büyüklerden … ben yapmadım yavrum yapav dı büyükler. vallā do...uma näsı yapca...lav tezjālavda iplikleri çözerdi yaşlılav do...uvlavdı işte őle. kilimi fiqan āni aba do...uvlardı. ātta donnavını bile pamu...tan do...uvlavdı. yata...Òörtülerini ondan sōra alt içini yapav Òüstünü şey üstü altı yapā. ū̄le do...uvdu insannav eskiden ū̄le yapavlavdı tabi. yapavdı...lavını yaptı...lavını biliyōm yani ben. benÒaltmış beş yaşındayımÒevet. ben ...ıtlı... senesi olmuşum ...ır...Òiki senesinde. u zaman ben görmedim ...ıtlī. annemler yaşamışlav ÒannemÒöldü tabi. evet serµrdiler ama serµrdiler u zaman ço... ama. şimdi de derilir gene seriliv Òama şimdi baş...a türlü modellē ani. eskiden duvarlava sevµvlevdi tavannava serµrlerdi şimdi yo.... şimdi eşyaların üstüneÒseriyōlav ……. ...ızlav. ū̄le duvarlav a serµydik tavanna va duvarlava tabi. örme ...anevēçi havlu havlu. benim zamanım benim tā annemināannesinden ...alma do...uma şeyim vardı te havlum vardı. şeyden do...uma bū̄le incecik düzende do...uma tabi anama vermişler anamdan da bana ...aldīydı şimdi kimi nirede çocu...lar şē yapmışlav dı v da onu tabi.

Anlatan: Fatma ÖZPINAR
Etnik Köken: Pomak
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 62
Derleme Yeri: Kurudere Köyü

(Göç ve Yerleşim)

dıvāma'dan tabi dıvama'dan ama ben şimdi buvda dıvāma'da gelmişler uzunkőpvü'ye uzunkőpvü'den buvayı gelmişler .tabi buvasını işte artı... buvda duvmuşlar ...almışlav. tabi buvda yevleşmişlev tabi buvda yevleştilev. tabi ēp ...atıvlavla ...atıvlavla. tµ zemin şey tizem vavdı ...ızancī bıra...mışlav orda bi tavlada bi armuT Òaltında. avtı... geçinemµcez bālim bıva...alım onu buvda. gelmişlev buvda depo vav ya ovaya ...ā gelmişlev . duymuşlav buvanın hovozlavı ötev. ā demişlev köy ya...ın gel gidelim alayım ...ızanı. bi gitmiş ...ızancı... uyumuş sinekler ...onmuş üstüne. gene almış ónu getivmiş burayı. ço... zovlu... çekmişlev. eşyacı...lavını yüklemişlev ...atıvlava ...atıvlav topal gidemez. te őle zovlu... båbannemiz ēpÒannatıvdı onnar söyledi.

(Kıtlık Yılları)

yaşamışlav tabi ...ıtlı... ovdan buvayı gelene ...adava yo... ne yisinnev yo... ne pişivsinnev . buvayı gelmişlev ēp te ısıvġancı... toplamışlav yemişlev . te ısıvġan üşeldek tuz yok. āni tabi tuz yo... hep tuzsuz yemişler ne yapacāz tabi bi şey yo... . biz ...ıtlı... görmedik ōlum ...ıtlı... görmedik biz. tabi biz ūr yaşadık. biz ...ıtlı... görmedik biv şey gövmedik ...ıtlı....

(Dokumacılık)

ne do...umalav vav . şey nāsı do...uvdu... tezjāmız vavdı ama u tezjā yo... buvda şindi. gösteveyim size u tez u tez jāyı. düzeni te böle dört tane āç ovtada da bőle gücü

deviz onnava geçivµdik iplµ av...adan da bu ...adava bi selmen devdik dolavdı... onu geçivivdik tava... da vavdı tavā da geçivivdik givevdik do...uvdu... . bi keve büle bi keve bőle mekiklevim de vav duvuv dā mekiklevim.

(Boyama)

ipliklevi boyavdı... u zaman boyalavla vavdı kök boyası da vavdı paket boyası da vavdı boyavdı... onnavı sōradan ūnnev çı...tı unnavı bıva...tı... . aşāda ne kilimnevim vav gövseniz hep do...uma. tabi ēp do...uma tabi çı...ıvı... vav ama bilmem çı...ıvı... uvda mı?

(Karışık Konuşmalar)

ba... te ovda vav bi tăne . şey ovda keşkek düvevdik buyday . dibek ama şindi u buyday yo... bizim köyde . u buyday bizim köyde yo... bunda bütün köy düvevdi ama artı... battı yapmayış şindi öyle buyday yo... . to...mānı gene aldılav pınarµsar'a par...a götüvdülev onu müzelik . tabi énu ovaya götüvdülev vavdı bivisi buvalavda dolanıvdı ama ba... . şey zülküf geçen gün ...ızlav geldi otuvtdulav beni buvda işledim unnava iplik elli birlµn ...ızı . getiv öteki evde be evqadım öteki evde . duv ben getiveyim onu.

(Örgü İşleri)

du v şindi işlērken çı...av bunu gene öre rken gözlükler yo... ama te uza...tanÒolsun çekmēcek mi be ...ızım .ne te bőle.....bu ġalbo anna v bu pama... bu mā...a... şeydendi v ne devle v mavi ya uzunköpvü'den ya bulġavistannı .bu ço...Òanna v te bőle işte yapavız .ondan sōva …… bu āzıvÒiplik şindi yapā olsa yapāyı yapāyı bőle yapa vız.……biz poma...ça iveteno dēviz ġacallav µ dev µ dev ġacallav biz iveteno dēriz poma...ça …. biz poma...ça vadan ġacalca çı...ıvı... türkçe ġacalca. te bőle şindi bunun gene öveyim bőle. ama gözlüklev yo... süreya nene gözlük ta...sın süreya nene gözlük ta...sın gözlükleri gene almadım.bunnav beş şişÒolmuş nāsı bőle iş. te yedi ilmekten başlavım te buvdan başlavım yedi ilmekten

on Òiki ilmek onÒüçÒoldu mu bıra...ırım sōra avttıvmasını tabi sōva te buvayı ...ā övdüm mü te buvayı ...ā övdüm mü onu ayıvıvım sōva geri övevim onu. av...adan toplavımÒilmeklevi āydi bi çetik bu bu yapādan tabi bu bu yapādan bu.biraz vātsızım giyevim….a nāsı annāmazsınÒa nāsı …… te onnavı yapādan yapavız. ben ben bu yamayı da te öle attım yedi ilmekÒarttıvdım buvayı ...adava ovdan yu...avı düzÒövdüm yamadım. bu yıvtılmıştı bunu yaptı mı şindi dā bu ...adav giyēcen tabi. bu bu gene āyviyetten bu yama. te çobannav giysinnev ...ışın geldilev mi āzıvÒolsunÒama a...şam kendim gµdim.

(Yemek Tarifleri)

...açamā şindi ba...ıvÒolsa unÒolsa göstevеyim …… annat şindi ...oyavsın tencivеyi yarım su görūsün ...aynadı mı ...oyacānÒüç ...ısımÒun suyu azaldı mı indivcēnÒunu tuzunu da atacan ne ...adav atabilivsin işte.undan sōva unu böle bi sopayla ...āvıştıvīcan

...āvıştıvīcan istev yavan istev ayranna ye āydi őle tabi ...açama... ….. u da suðukÒoluv onu őle dā çorba gibi u da misivÒunundan oluv āni satın çovba yapavız ya onun açı... dā ...oyusu içine de ekmek dūvavsın onu gene őle yevsin. ā yapavız tavāna āmuvunu te őle tabi ilk baştan pişµnin bebevÒalıvız. ...aynatıvız bebevleri çı...arīz ...aplavını unu süzeviz. işimik gibi oluv bu ...ā bi tezek. bi tassa yoğurt ...avavızÒonu āmıv sabālayın gene yūvūvuz

yarın sabā gene yūvūsun µvmiki gün biz yūvūvuz. kimisi az tutav ha őle biz yivmµki gün tutavızÒunu u başlav kendi uvalamā. içine de atavız şey yāsı birma őle bi paketÒatavız. ...arabiber bőle fişekte satılıv ondan ...oyavız ...o...ulu oluv yani. undan sōva µvmµki gün tuttun mu tuz dā atavızÒu zaman çabu... ufalanıv gövūsün bőle başlamış ufalanmā alıvız bőle şindi şeyimiz var ...us...us süzgeci deviz biz ma...avina süzevlev ya bilmem biliv misin. gevgiv siz öle devsiniz buna göre bi tepsicik bununÒaltına ...oyavız. undan sōva bununÒüstü u gergevinÒüstüne bőle yapā yapā yapā yapā aşāsı dolavÒat ser. biz őle yapavız tozÒolur sevevsin ...uruttūrūsunÒunu bir damla ...almaz. ne fasüle yapavız poma... pidesi yapavız. poma... pidesi ...oyav sınÒateşe bu v adava pirinç ...aynattīvısīnÒunu azıcı... tuzunu da atavsın indµvµsinÒunu suvav bi ...ısımcı...ta misirÒunu atavsınÒiçine. beş tane de

yımıvta ...ıvavsın ...avıştīvīsınÒonu . bununÒiçine ...avıştīvīsın undan sōva iki yuf...a açavsın yuf...ayın birini tepsiye yayavsın sōva u āni yumuvtayla ...arıştıvmışın ya. te
90 bőle te bőle bőle bőle bőle bőle bőle u yuf...ayın içine bőle bőle sevecenÒunu hepsini bu yuf...ayı da onu üstüne. yapacān ...or ...oyacān sācayı pişivecēn pişivecēn görmüşünÒaltı ...ızavmış indivicenÒunu .altÒüs çevivicēn gene ...oycan tepsiye ama yāsını da ...oycan gene pişivecēn indiv ye. tabi poma... pidesi ço... güzelÒolur tabi. poma...lav yaptığı te u pide yapavlav işte patatiz yemē yapavlav
95 fasüle yapavlav tavāna yapavlavÒet pişivivlev őle .

(Çeyizler)

ne olaca... te do...uma kebe vardı. te böle çetiklev vardı . kebe te te ba... te nērde
100 te ovda benim zamanımda çµzi dµl dµl .evel zaman ne ālı vavdı ni bişey .te te u kebeyµnÒüstüne u ...ıldanÒu …… çµzimizde kilim pavtal kilimi yapā kilimi onnavdı çµzµmiz. tabi yapādan do...uvdu... tabi sōva dolap vardı dolaplardı...Òonnavı őle ...uvvetli oluv tabi dolaba girev. tabi dolap tabi dolap vavdı tabi tabi orda pişµvµdi. çµzimiz buydu otuz beş sene evelÒotuz beş sene oldu evleneli unnavdı u zaman şimdi
105 baş...a modalav tabi yo... bilmem poma...çayı …….. türkü istemem istemem yapmam türkü .

(Düğünler)

110 biz biz ġacal düÑününe gidevdikÒama sµvedivdik ne oynavdı... ni çalavdı...Òişte. poma...lav ayrı duvuvdu ġacallavÒayrı duvuvdu .sevevdik de tabi davetÒedevlev yo...tu yo...tu yo...tu . şindi bugün düÑün olaca... yarın düÑün olaca... ya bugün ...ınasını dādavlav bugün düÑüne gelin. ama biz poma... olunca oynamazdı.... tabi ēmen otuvūdu... bőle sivēdµvdik
115 ġacallav oynardı u zaman. uyav uyav onnav yannız poma...ça bilmez ġacallav. biz biz poma...ça da biliviz tabi őle yapavdı... tabi dµldik biz dā çirkin ferecelevle dururdu... énnar te senin gibi açı... oynavdılar . tabi ama sōva sōva annadılav başladılav ...ızmā siz de oynayın diye. biz de oynamazdık . tabi ben türkü bilmem oğlum ama nāsı masal söyleyim be ...ızım yo... . masal

bilmem türkü bilmem. bilmem türkü türkü bilmem tabi . ġacallav o...u o...u v énu tabi poma...lavda yo... yo... poma...lav yapmaz. te bu çocu... biliv poma...lav yapmaz yapmaz .uzunköpvü'de bizim uzunköpvü'de a...vabamız vav arnavutköyÒāsırlı arnavutköy .ovda a...rabalavımız vav bizim tabi te tabi bu ġacal belli ġacal tabi. ...atvancı... vav ama o burġaz'da vav onnavınÒa...vabaları onnav Òordan gelinÒalıvlav gidevlev Òonnav poma... . ilevden yo...tu sōva sōva ...avıştı... ġacallav bize başladı gelmeye biz onnava vermeye başladı... başladı... .o zaman tabi ne yapacān sen annavsın ya ama biraz ça...avsın ya kendin dıvamalı tabi őle ben şindi bunu mu öveyim?

Anlatan: Ayşe ÇINAR
Etnik Köken: Pomak
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 56
Derleme Yeri: Kurudere Köyü

(Peynir Yapımı)

buzāsı oluyo onu da satıyosun ondan da alcān gene geçincen evini. mandavaya mandavaya veriyoz ēpsi veriyi evde tabi ço... oluyō ço... oluyō. nāpçan onu evde. sana bıra...çan üç kilo ēr gün ……. peynir yapiyiz biz köyde. bilμm ben köyde yapıyım ben gidince. biliyim peynir yapılıyu peynir şey maya peynir mayası satılıyo. ondan ısıtıcān sütü biraz ılı... sōva ondan ...oycan şeyle çorba ...aşīyla bi ...aşı... sütüne göre bi ...aşı... iki ...aşı... ...av ıştıv ıcan güzel övtücen üstünü iki saat duruyu o. sōva çı...av ıcan ordan ba...mış tutulmuş o. sōva bıça...la kesçen böle böle ayırcan o su salıyo biraz. sōva çuvalınÒiçine dökücen onu. süzülcek yem çuvalına dökücen onu süzgeçinÒiçine yerleştiricen. o sōva birÒiki sāt durūyō suyu süzülücek peynir ...alca... tek. süzülünce sōva kesçen onu dilim dilim. tuzlaycan eline bidonnara ...oy. ondan yapmıyōz biz yapmıyoz. ġacallar duydum ġacallar yapıyōmuş ama öle duydu.... yemedim de yapmadı... peyni v ini yapıyōz ekşimik yapıyōz biz kendimiz. ekşimμ de ekşimik gene sütü yoðurt önce tutuyosun yoðurt tutuldu...tan sōva ateşte ...oyuyōz biraz ...aynıyō. kesiliyō böle yoðurt sōva gene çuvalınÒiçine döküyoz. süzülünce o ...alıyo zaten belli ediyi. tuzlāycān gene bidona ...oycan. içine bibev bi ...aç tane yeşil ...oy o ekşimik ...o...sun. yeşil bibe v kesip kesip ...oy içine bi ...ā. sōv a üstüne ekşimik gene bidona ...oy şişeye. sōv a bibere ...o...uyo ekşimik ço... güzel….. bozulmuyō o biber nasıl sapsavı oluyō yeyince doyamazsın ona sarı. içinde durdu mu birÒay biber yeşμlken sarı oluyo turşu nasıl oluyo içinde sarı. sarı oluyu….. āyıv āyıv biz öle ...ōyuz. sōv a ...ışın çı...av ıv ız ēmen şeyden bāçeden nasıl topluyōsun yı...ıyosun ekşimμnÒiçine ...oyuyu. ekşimik ...o...sun diye ayrı da böyle de yapıyoz. tek istersen bibersiz de yapıyéz. sō v a böreklere ...oyuyoz ...ışın. pıvāsa yapıyoz sévan böreyi.

(Ekmek Yapımı)

mısırÒunundan ekmek yapıyiz o sıca... ...ayna... suyla. mısırı gidiyosun köyde var şey değirmen değirmende şē yapıyosun. sōva ...ayna... su µleninÒiçine un ...oyuyosun. sōva ēmen ...ayna... suyu döküyosun. ēmen Òonu tāta ...aşı...la elle elleyemezsin önce biraz tat ...aşı...la toplāycan unla ...ayna... suyu şeyi bu mısır Òunu. sōv a biraz da soðuyo zaten. elin şē yapınca elleycen dayanabilirsen ēmen toplaycan īzlı īzlı onu. toparlaycan īzlı toparlayamazsan sōva dökülüyü böyle ta...ır ta...ır. ēmen sıcā...ken tepsiye. ēmen alcan tepsiyi yağlıycan ...oycan elinne düzletcen tepsiye ...adar sıca... sıca.... sō v a pişiv cen onu sıca...ken istersen fasulleyle ye istersen ayranla ye. onu da ...ışın yapıyolar. ...açama... da yapıyélar o ...açama... pekmezle yiyolar. ne isterse ...oy ye sütte. bunlar biz çok yapıyōz bi şey.

-5-

Anlatan: Bahriye EŞİT
Etnik Köken: Pomak
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 63
Derleme Yeri: Kurudere Köyü

(Göç ve Yerleşim)

dedemler annanemler bulgaristan göçmeni. bulgaristan'dan gelmişler. biz burda biz buralıyız. burada dōdum ben evet ama dedemler annemler şey dedemler bulgaristanlı.āyıv önce tekirdā'ya vermiş onnav beyenmemiş. nasıl eşekle nasıl çalışça...lavmış şeye nasıl bincekmişler ...atlara eşekle onu düşünmüşler. ondan burasını istemişler. āyvancılı... ...ışın şey buyday buydayla yazın uğraşıyız.

(Köyde Geçim)

mısıv mısıv ekiyōz vav bağcılı... ekiyōz. vav e şimdi ērkez de ikişer üçer inek besliyōz onnavı yani onnavla bāçede aðırımız vav ovda ovda besliyoz. onu besliyoz dışavda çeşme var onnavı suluyosun öle. zov oluyō ...ışın zov ...ışın da çok zov āyvancılı.... birer dölüm ikişer dölüm ērkez ēr ānede var. ēr ānede var yani onu yazın kürekle ...azıyoz. kürekle sōv a ikinciye gene çapayla. çapayla ...azıyoruz ādi sōv a ilaç atıyōz tüküvt. üzüm güzel olsun āstalı... gelmesin. ...avışı... tarlada var beyaz da vav ...ara da vav. sonunda yapıyov uz yazın şey ...asım'a ...adar sezon bitince meseía alıyovuz tarlalara gidince evde yiyoruz.

(Pekmez Yapımı)

yani şē yapıyuz sonunda onu pekmez yapıyov uz. yapımını üzümleri yı...ıyoz sōva bi lēne temiz leğenlerimiz vav çizmeyle çizmeyle basçāz ona. yeni çizme onu sade pekmezde ...ullanıyōz tabi üzüm pekmezini. sōv a o çizmeyle basıyōz basıyoz tabi suyu

çı...ıyō. sōv a süzgeçe onu döküyōsun o şeyler ...alıyō yani. suyunu sōva dışavda ...azanlav var. ateş ya...ıyōsun ...oyuyōsun içine şeyi biraz şekev. sōv a tarladan eski sonunda şey ...oyuyōsun sarı topra... pekmezinÒiçine. kil kil biz sarı topra... diyōz poma...larda evet. onu sōva güzel ...aynatıyosun. sōva şişelere bidonlara ...oyuyoz ...ışın yiyoruz. vav vav vav köyde ne yapıyoz yuf...a kendimiz açıyoz çoğunlu...la açıyovuz. yapıyoz biz açıyoz yuf...alarımızı. sütle açıyov uz suyla tutuyov uz. āmuv unu bíraz tuz ...oyuyōsun süt yumuv ta. bazen de sade suyla sade suyla bi de tuzla aç tutuyosun āmuvu. sōva sofralarda oturuyovuz ...opavcan on tane yirmi tane şeylerini elimizle açıyoz.sōva peç...ada pişiriyoz bi kişi ben açıcām baş...ası pişircek. bizim köyde bizim köyde biz öle peç...a diyov uz.

(Ekmek Yapımı)

āzır āzır şimdi ...ışın onda biz ekmeklerimizi yapıyoz. ev yemēyi ekmek satınÒekmek yo.... şey tarladan buydayımızı çı...avıyız veriyiz şeye meseqa değirmene çı...avıyoz. sōva evde ekmeğimizi biz yapıyoz. ev ekmek şey suyla tuz bi de āmuv. pa...maya ...oyuyōsun bi de biz bizim şeyimiz var ekmeğin Òiçinde āmuv. ēr gün onu bıra...ıyosun ekmekten. hevet şimdi yoğuvunca ondan ayıvıyosun o şeyden. bi ...aba ...oyuyosun ...abarınca buzdolabına ...oycan yarın yine yapcan onunla. sa...lıyon onu ondan ...oycan gene suyu evet onu ...oycan. bi iki şey yumurta ...adar bıra...ıcan bi tabā ...abavca.... öbür güne su ılı... su tuz onu ...oycan. ...abavan āmuvu buzdolabtan çı...avcan.sōva ...ararınca sen tepsini biliyōsun ne ...adar ...oycan. yarım saat ...adar yovcan yoðuvdun. bıra...can ...atmaycan örtücen örtücen üstüne sıca... dursun yani şey. bi sāt ...adar durca... ...abarca... o. annelerimiz ...oyuyolarmış bi de fırında pişiriyoz. ba... yazın köy dışarda fırınımız var. ...ışın içerde yazın gene dışarda bāçede. yazın yazın biz yapıyoz elimizle kiremitle fırın. fırınımızı yapıyōz onda ya...ıyésun orda pişiriyoz ekmeğimizi.

(Fırın Yapımı)

nāsıl tuğla ...ırı... kiremit ...ırı... kiremitle. şey istersen çimento istersen çamuv çamuvla yapıyosun yuvarla... ālinde böle diziyosun bir metre

...adav. sō v a yavaş yavaş bir metre çı...arcan yuvarla... ama olca... böle. tabi biraz şey tutunca saman ...oyuyosun içine biraz. sōra o tuğlayla dizcen kiremitleri küçük küçük. sōva üstüne demir eski demir ne ...adar varsa ortasına böle düşmesin şeye..... çökmesin diye demir. üstünü ...apatacan gene sōv a demirlerinÒüstüne gene tuğla.sōva elimizle çamurla ēpsini dışavdan sıvaycan ēpsini. sōva o ...uruyca... onda onun Òiçine gündendi sopası topluyoz. kendimiz ekiyoz o sōva gündendilerimizi gidicez bir āfta gündendi sopası topluyoz ya...ıyoz. ...ışın yazın malları toplaycan bütün ...ışa. bi seneye kadar toplaycan yazdan āzır bir yıllı... yapçan. ēm kömür ...ışın ya...ıyoz yazınÒiçin yazın kömür yok. yazın kömürle uğraşma... yo.... hep şeyle topladığımız saplavla gündendi saplavla. ...ışın ēm onlavla ya...ıyo sabāleyin sō v a ...ışın kömür ...ullanıyoz. o ēmen sönüyo ya sıca...lı... vermiyo. yazın ēr yer sıca... yemeklevimizi tüple tüp yok ēp ēpsi dışavda. ēpsi biraz odun varsa gündendi sopasıyla yakçāz dışavda ateşle.

-6-

Anlatan: Hasene URAL

Etnik Köken: Pomak

Öğrenim Durumu: İlkokul

Yaş: 64

Derleme Yeri: Kurudere Köyü

(Hamur İşleri)

aynı onlar da yunanistan'dan geldi. annemler dµl de dedeler dedeler gelmiş. annemler küçük yani buvda olmuş tabi. ...urmidnik mi ...urmidnik yapıyoz tabi. annemlerin işte onlar āmuv Òişi tabi. ilk önce altına āmuv açıcan börek istersen böle ne diyolar ona turta biz diyoz poma...çesi. turta o işin aceleyse turta yapıcan acele dµlse börek açıcan açıcan o böreği. amuru suyla tuz içine biraz yağ ...atıcan tutucan āmuru. işte sōva açıcan şeyi yuf...aları tepsiye dizicen sōna soğanları doğraycan. işte onnavı güzelcecik ...avuvcan yani ...ıyman varsa ...oyarsın içine. azıcı... şey yā işte ...oycan içine. birazcı...ta şey ...aynadı...tan sonra soğanlar birazcı... pivinç içine atıcan. onlar ...aynadı...tan sonra şeyle mālebi yapıcan unla. dökücen üstüne üzerine yo... tatlı olmuyo. birazcı... çıbrı...a da ...oyucan içine çıbrı...a diyoz. o bārat çıbrı...a diyoz. onun üzerine böreyi pişir pişircen ilkÒönce azıcı... böreyi. sōna onu üzerine böle dökücen bütün tepsi içine yeniden fırına atıcan pişicek. böle dilim dilim kesip ēm ekmek ēm yemek oluyu. ...urmidnik biz diyoz ...urmidnik. annemler şimdi dedeler gelmiş ilkÒönce dedeler. işte ço... zāmet çekmişler. ēp elÒişi yapılmış. buyday elle biçiliyodu o zaman elle biçiyosun yani aylarca biçiyōsun onu. sōva dövenne öküz bar. ar...asına bağlaycan böle uzun bi döven altında taş taşnı... var. bütün gün onu b−le dolancan dolancan ancak şeyler çı...ıca... buydaylarÒaltına. onnarı savurcan aylarca sürüyédu o iş. fasülye de aynı. .....da erken ..... da sabā namazından ...al...ınıyōdu. gidicen tarlaya fasül toplay toplaycan tütün yo... yo... üzüm vardı ama kendimize ...adar. tabi bar evet kendine ...adar vardı.

(Dokumacılık ve Çeyizler)

evet evet āsır do...uyōlardı āsırda oturuyōdu... dā önceden.āsıv vardı samān yata...larda yattı.... ben biliyōm yattı... biz de. annemin çeyizi desene böle samān yastı... samān yata.... evet tabi evet samān o samanlar ...ırıldı mı yenisi şē yapılıyodu. gaz lambasıyla fenerle o zaman ceyran yo...tu su yo...tu. ēp ...uyudan taşıyodu... yo...tu. ...uyular vardı sōv adan işte māle māle b−le ..... çeşme yapıldı.sōva evlere de geldi bahçeye ilkÒönce sō v a evlere gene. işte böle çeyizler tavana seriliyodu o zaman bizim. tavana b−le çiviler ça...ıyosun işte b−le iki ...arış böle arayla. bütün tavana ...uşulalar bicamalar. o zaman çok ...uşula yani şey taşıyodu. şalvar dµl de böyle bildiğin gibi elbise gibi tā diz Òaltına ...adar. iç çamaşırı male...amdan yapılıyōdu onnav. iç çamaşır gibi male...am diyodu... o zaman. ama onnavın renk rengi vardı. sarısı vardı pembesi vardı beyazı vardı..... kendimiz dikiyōdu... evde onnari. altına oya yapılıyodu ya...asına böle oya buralarına oya yapılıyodu. bir sürü çeyizi olarak onlar seriliyōdu..... çetik o zaman çok çetik yo...tu da çoğunlu...la çorab b−le..... vardı tülbent te b−le baş örtüleri vardı. ...aneviçe vardı evet dantel de vardı. ama böle şimdiki şeyler gibi masıvlar.... şey o zaman şeyden annemler yapıyodu. şimdi ne diyolar onlardan ..... unu bilmem gene ..... git şimdi biz bizim zamanımızda yumukla yapıyodu. annemlerin zamanında böle artı... ibrişim mi ne diyodu dā bi ...alın. bi ...alın Òiple yapılıyomuş yani annemin şeylerini gördük. perdeler na bu ...adar oyalardı. ba...ırdan o zaman annemler zamanında bizim zamanımızda da ba...ırdan yeniliyodu.

(Ekmek ve Kaçamak Yapımı)

yemek mısıv ekmēyi çoğunlu...la annem ēm yapardı mısıv ekmeyi. böle vaşnik diyōdu ona onu şeye ateşin Òüzerine ...oyuyodu annem. o ...ızıyodu ...apatıyodu ekmek. bi de üzerine kül sıca... kül ...oyuyodu mısırÒekmēni ne güzel pişiriyodu. öğlenleri öğlenleri şeyle yani çoğunlu...la ēp ayrana doğra onu ne güzel yeniliyodu. ço...ta ..... vallā ....açama... sabā yapıyodu annem. ...açama... yapıca... şeyle o zaman pekmezle mısıv unundan yapardı sabāları pekmezle. yersin o zaman çoğunlu...la çay yapılmıyodu dediğim gibi temin. tavāna tavāna biz tatlı tavāna diyōz gene çibrika içine ...oyuyoz domatezle yapıyoz. ...uru domatezle onu yapılıyōdu biz de yiyōdu... o zaman bi şey dµl.

-7-

Anlatan: Bedriye TAŞAR
Etnik Köken: Pomak
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 55
Derleme Yeri: Kurudere Köyü

(Yemek Tarifi)

ordan geçiviyoruz yani ēpsi aynı olsun deye ..... geçiviyoruz. ...urudu mu işte böle yemeyi de yağlı soğanlı. ...urutuyoruz tabi tabi değil değil ...urutuyoruz. şey var tikfenik yapıyovuz ...abā...la.yo... yo... işte onu da doğruyoruz ...aynatıyoruz. yumuşayınca suyunu yani şē yapıyoruz. süzüyoruz tabi. sōvadan içine süt döküyoruz. yine ablamın annattığı gibi börek açıyoruz. böreyi birazçı... şe yaptı...tan sonra fırını sōvadan ..... şeyi bitti mi pişti mi pişti mi yani çı...ar yiyoruz. evet yo... yo... süt süt içine içine süt. şeker süt ..... tatlı olsun diye.

(Kıtlık Yılları)

vallā ...ıtlı... ...ıtlı... annem diyō evlendikten sōva dā da çektim diyō. annemlerinÒevinde birazcı... dā varlı...lıymışlar yani annaneminÒevinde. ...oca evine geldiğim zaman dedi dā da çok zāmet çektim. gittim fakir bir eve ne āyvanı var ne ineyi µç bişeyi yok dedi. ēp annemlerden biraz yoğurt olsun biraz ayran olsun. ēp ordan dedi destek yani getirmiş. sōradan yani geçti. tanıştıvmış ābisi bobamla yani dayım ar...adaşmışlar. ço... iyi bir insan yani öyle olmuş işte tabi nişanlanmışlar bobam askere gitmiş. üç sene askerlik yapmış annem de beklemiş. vallā bilmiyévum onu o ...adar bilmiyovum.

(Köyde Geçim)

nasıl geçinicēz āyvancılı...la ...oyunnarımız vardı. sabā ...al...ıyodu... gündendi ...afası tuvti diyovuz biz unnava ...ırıyodu.... sabahtan meseqa altı buçu... yedide

...al...ıyovuz. do...uza ...adar aðırın içinde şeylere gündendi ...afası ...ırıyōdu... şeylere ...oyunlara. ...afasını gündendi ...afası tabi başkasına gidiyōdu... ...ıva iş yapmaya ...afalarÒiçin tabi ...uvutçaz ...afaları da ...ışın evet şeyler yesin ...oyunnav. toplanıyōdu... tabi ...ışın meseqa elÒişi yapıyōdu.... bi gün biz unnava gidiyōdu... ar...adaşlara. unnav da bize geliyōdu. yazın da işte tarladan gündendi ayçiçek getiriyōdu.... mısıv süpürge soyuyodu.... erkek ar...adaşlarımız geliyōdu bahçe içinde. şar...ılar söyleniyōdu −le yani yani eğlenceli geçiyōdu.

GACAL AĞZI METİNLERİ

-8-

Anlatan: Ahmet İrfan KÜÇÜK
Etnik Köken: Gacal
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 68
Derleme Yeri: Akören Köyü

(Göç ve Yerleşim)

köy ...onya ...araman'dan gelme bi köy ve burda beşÒon sene ēvelÒenādın mı camide bi taş bulunuyō. altı yüzÒelli senelik tarµ oldū tespitÒediliyō. ve zaten dedelerimizden de duyduğumuz āni altı yüzÒelli sene altı yüz seksen sene fiqan tarµ olan bi köy. e yan köyler yani köylerimizin şeyinde ...uruderesi olsun poma... köyü sōnadan gelme. yenice birisi rum islembey biri bulġar biri rum zaten köyleri. çayırdere bu köyün topraklarına yerleşmiş bulġaristan'dan gelen mācır köyleri. āni ara yerde bu köy. en yerli bi köy ...onya ...araman'dan gelme yerli köy ...onya ...araman'dan gelme. ne deyim şimdi şöyle bişey diyōlar meseqa bi zamannar bu ipek yolları fiqan burdan geçiyōmuş şavla altından geçiyomuş ve deve ağılları diye. yani u zaman develerle insannar şöle bi
ērālde şē yapıyomuş hamamdere dediğimiz bi yerde deve ağılları var. āni bu ipek yolunun burdan geçtiğini ve şu çavla bayırında büyük bi eşkiyanınÒolduğunu buralarda büyük soyġunlar yaptığını bilmiyoruz şimdi. yannız büyük bi eşkiyamış ve büyük soyġunnar yapmış burda. büyük bi parası aranıyo āni şu çavlada bu adam ….bu şeyleri şē yapmış. çavla dediğim büyük bi bayır şimdi ordan çı...tığın zaman gördün ki ordan taşlarınÒüzerine ...ır...lareli gözüküyo.o ...adar yūsek yani burdan görüldüğü gibi değil hapi...aten de ben de buralı olduğum ālde ...ızlar geldi benim de ...ızlarım var genel müdürlükte müdür fi qan unnar yürüyüşe fiqan geliyolar ben de onnarla beraber çı...tım. ā pi...aten de görülecek bi yer. yani ha pi...aten de bi eşkiyanın barıncā bi yer enadın.

(Köyün Kuruluşu ve Gacallar)

ēpsi burda doğma ēpsi burda doğdu ġacal diyōlar ġacal yerli diyōlar ġacallara çingene de derlerÒama……fa...at yerli köy diyōlar ēpsi biribirine ēmenÒēmen a...raba olan bi köy ġacal köyü evet. şimdi vallā ġacal yerli köy bunnar hepsi yerli insannar…..

bunnar uyanı...

anadın bi zamannar burada yüz sene evvelini ...abulÒedelim yaðutta yetmiş seksen sene ēvelini ...abulÒedelim bunnar burda rumnar bulġarları çalıştırmışlar bu efendiler burda ...ıral gibi yaşamışlar . anādı bayā bi anādı mı bizim yetiştiğimiz zamannardan biraz ileri fiqan anādın ...adınnar gidip suvannarı bile ...azmıyolardı anādı mı. bunnar bulġarlar rumları çalıştırıp kendileri burda ...ıral gibi yaşamışlar. tā bu çayırdere mayırdere erazileri hepsi bunnarınmış o zaman ……tabi….çayırdere tarlalı...ları hepsicµ bunarınmış annādı mı?bunnar rumları bulġarları çalıştırmışlar kendileri ...ıral gibi yaşamışlar burda. ama tabi o iş bitene ...adar şimdi anadın mı ba... yetmiş yaşında şey topluyō orda domatez topluyō. ōpÒōp bi da.....a gelcen mi be?

(Savaş ve Kıtlık Yılları)

ben o ...ıtlı... senesi diye bi sene olmuş anādın mı?bunu ātırlamıyom ama şunu şöyle deyim yani meseía bizim yetiştiğimiz zamannar bu memlekette dükpan çalıştıranÒinsan bendim. esnaflı... yapanÒinsan bendim yani babam ba.....alÒosman ba.....alÒosman yani şőle bi durum oluyō babam aslında ço... fakir olara... yetişen bi kimseymiş. fa...at askeriyede levazım çavuşuymuş geldikten sonra annemiz o zaman tabi öldürülmüş dünya ...adar çana.....ale'de yitmiş şeðidimiz bi sürü ...adın ...almış. işte onun sayesinde bi ipsiz de olsa evlenmiş..... olmaz mı ço... şeyit var. yani bu köyü bu ...adarcı... görme yani altı yüzÒelli nüfus vardı burda altı yüzÒelli nüfus vardı. ya yo... yani ben yetiştiğim zamannar altı yüzÒelli nüfus vardı burda tabi altı yüzÒelli nüfus vardı. benim anne annemin annemin ...ardeşi mi oluyo?o çana.....ale'de şehidÒolan dayım be şevki. ābisi ābisi tabi dayı anneminÒābisi çana.....ale'de şehidÒolan ama köyümüzden ço... şehidÒolan var çana.....ale'de.tabi ço... giden

var.şey olara... dönennerde var meseqa iki tene. bi āmet çavuş o zaten şēymiş bu ...ara ...azım zamanında bunlar oluyumuş….

bu ermenilerle bi hadisesi yani bize annadıyōdu gittik diyōdu şeye geldi diyōdu ...ara ...azım paşa aldi bizi alayla girdik bőle köye. āni āneleri açıyoduk diyō anādın mı bőle ānede beşÒaltı kişi var hepsini bu şekilde bi durum diyōdu.enādın mı ve görün evlatlarım demiş āni böyle gezdirmiş.ondan sōra da ...ara ...azım o gece a...şam üzeri şey almış müsāde. hadi evíatlarım demiş.ānadın mı bunnar da sabā oradan buraya kadar…

...adar anādın mı ne varsa ermeni başlanÒaşā aynı satırı çekmişler. anādın mı ama ilk satırı da çeken āni onnardı. ānadın mı bi tane ānede bıra...mamışlar diyōdu. ya tabi ondan sōra da tabi şimdi burda bulġarlar da olsa rumlar da olsa şöle bişey bu zamanki televizyonnar melevizyonnar yo... şimdi onnarı öte taraftan atatürk bunnarı bozġuna uğratıncaya ...adar anadın mı. bunnar burdan ...açarken ne sīr ne sıpa ne var ne yo... toplamışlar. hepsini ...açırmışlar ani āyvan diye bişeyin neslini bıra...mamışlar. tabi bunnar da tabi µtiyarlardan duymamızı sülüyōz anādın mı?bunnar da anādın bi zamannar bizi bōle bōle düverdiniz süverdiniz çalıştırīdınız deyip bunnara..... hizmetlerini de yapmışlar énnar da giderken anādın mı? e sen beni düversen ben de seni düverim tabi anādın mı? yani ...açarke büyük zararlar yapmışlar buralara. Sayısını tam bilmµm altı..

yüzÒelli nüfusa altı kilo toz şeker geliyōdu. bununÒüç kilosunu mūtara azalara ...oruculara veriyōdu... . üç kilosunu da bu köye daðatıyodu... ve görmüşÒolduğunuz bu basma da yo... āni yazılı çizgili çizgili bi basma var . onÒiki anadın mı bunu vesipáyla bunu vesipáyla biz bunnarı kő evlere hanelere vesipáyla daðatıyodu... yani vesipáyla . o siyā basma gibi olūydu biz onu vesipáyla daðadıyodu... enadın.ve meseqa bizim durumumuz ben babamın gene bi iyi durumunda yetiştiğim halde babam benimÒayāma bi çif sepili çarı...Òaldı mı .....u gun ferahtan annadın mı uçan bi durumumuz vardı.saray balçığı vardı burda saray panayırı. saray panayırına babalarımız gider anadın mı?ordan gelsin de bize balçı...Òelması getirsin diye elma getirsin diye enādın mı babamızı tā yollarda beklerdik. şimdi şu armutlarınÒaltına istersen bi ba... anādın mı? altları dize ...adarÒarmut oluyō enādın bütünÒarmut. bunu defÒet bunu sen bunda armut yo...muş. onnarın şeylerinde altlarını bi görsen bunnarın hepsi dize ...adar armutÒoluyo gel bunnarı toplayın diyōsun. yalvarıyosun gelinÒalın bunnara içi

çürüycēni anadın mı burdan alın gelip alan yo.... enadın mı şurda bi elma bāçemiz vardı altmış yetmiş tene madenÒōcā tesadüfÒetti verdik annadın mı? biz tabi kendimize ...adar gidip bi elma alıyōdu.... şimdi gene bi parça annadın ba...ıyorumÒorda satılıyo matılıyo kendimize ...adarÒalıyōdu.... altları bőle üç parma...Òelma oluyōdu gelin bunnarı toplayın. ēm o ...adar lezzetli olur ki tamam burda elmayı büyükÒalırsın ama tatlılığı burdakinin tatlılığı şeyi yo.... ama onnar da yumru... ...adar elmalar oluyōdu yani şeyÒolara... aşı elmalarıydı. gelin bunnarı toplayınÒ alın. alan olmuyō ...ardeşim hadi alanÒolmuyō. o zamannar bi de…. yo...lu... dediğin zamannar ...or...unç bi yo...lu... vardı ki tabi. yani bizim yetiştiğimiz zamannar ama dediğim gibi o bulgarlar rumnar zamanında bunnar ...ıral gibi yaşamış bi durumları vardı da artı... orasını ne şekilde yo...lu... olduğunu orasını biz bilmiyōz.

(Köyün Kuruluşu ve İsmi)

a...viran ..... sāyi bi de bi de a...pınar diye bi isim varmış a...pınar. o tarµ iyi bilir. şurda bi tane agpınar diye mevkµmiz varÒevvela orayı ...urulmuş. burası bi rumun çiflµmiş tabi ondan sōra annādın mı burdanÒu rumu ...aydırıyolar. kendileri burayı iniyōlar. ilk yere dā işte orda a...pınar ondan sōra a...viran ondan sōra avren ondan sōra a...ören. şimdi a...ören. nerde yo... yo... yerli. aynı kūy köy zaten ...al...ıp.

(Türbenin Tarihi)

var şurda bi tekke babamız var. yavÒannadalım be ...ardeşim ben ne bileyim inanıcam şeyler değil bunnar annadµm bunnara inanıcam şeyler deðil. anadım şimdi bunnar evciler köyünde camide namaz ...ılıyōlarmış şurdaki evciler köyünü namaz ...ılıyōlarmış. namaz ...ılarke geliyō bunnarı çeteler anadın mı burda ...atlediyōlar. bunnar göya ...afaları alıpÒuçuyōlar anādın mı? bi tenesi evcilerinÒorda bi mevki var orayı düşüyō bi tenesi burayı düşüyō bi tenesi tekkeye düşüyō enādı mı? yani işte yav benim inancām şeyler deðil bunnarı cenab-ı allah'tan başka bu şeyleri bilinmez anādın mı? belki uçurū da cenabı allah'a göre güçlü yo... ya vururÒanadınÒuçurur da őle bi şey diyemeyiz. gençÒosman gençÒosman..... kelle

...oltu...ta bilmem ne ...adar savaştı anādın mı olur. cenab-ı allah'a göre güçlü olan bişey. tabμ çevrili etrafı çevrili.

-9-

Anlatan: İbrahim Fetih AKIN

Etnik Köken: Gacal

Öğrenim Durumu: Yok

Yaş: 81

Derleme Yeri: Akören Köyü

(Gacallar ve Köyün Kuruluşu)

bana demiş çingene deyin teşekkürÒederim. ne bu burda duruyu. çingene diyolar çünkü gene biz ġacalız ya onünçtan. ya be çingene demiyōlar. da ġacalız diyōlar dōru. allā şükür sorma dedim ya sıðatteyiz. ço...Òeski yani duydūma göre altı yedi yüz sene bi köy burası…….. enÒeski köy zăten burası. bi ..... burası bi de neresi sezara ǰalbá sezara mı var sezara gündoğan demirciali ah işte bunnar varī. esas en eski küy burası bu köyümüz. islambey yenice ...urudere bunnar da burda yo.... üsküb ordan uza... urası bize ait deðil orası tabi dōru tabi.benim båbam çetemiş zaten yuġsavyalı benim båbam rāmetli yuġsavyalı. tabi çetemiş zaten çırpışıyolarmış işte o zaman ē türklerle bulġarlar müttefikmiş. bunnar da yuġsavyalı tabi çetemiş orda.sōraları onnar orada…..

bunnarınÒiçine ...atmışlar iki tane rum çetesi. kim unnara yardımÒediyō ertesi a...şam kesiyōmuşlar unnarı sırpları sırplar kesiyōmuş tabi. kim yapıyu kim yapıyō båbamın da aġası mūtarmış.....kimse şüpēlenmesin diye kim yapıyu kim yapıyu bunu demişler kim yapıcak? aġandan baş...a bilen yo... o yapıyō. geldµ gibi kesicem demişÒonu özÒābisini. gelmiş dā .....……ba...madan nedenÒoldu deye yatırī çekµ bıçā bereket. aġa şükrü demiş āsan dur.ben demiş fiqan kişile.....ayrı ...onuşuyular bıra...ıyū aġasını ya...alıyu birisi orda ya...alıyu bakµm sırp onu da dūruyu orda.öbürü de beklµ ǰavuru da dūruyo. burda ben barınamamÒartı... diyu gittiyu bulġar çetelerine ...arışıyu. onnarlan beraberÒiş yapıyular efendim. iş düzelttikten sōra ūkümet çeteleri kūylere ...orucu olara... dātmış. bizim peder..... buraya düşmüş.

(Çocukluk Anısı)

ātta ben bi şar...ı söylūm çocu...lūm ufa... çocu...lu... halep şar...ısı varÒo gülüyu. ya...lamış siġarayı oturmuş anadın mı? gülüyō ben şar...ı ne gülüyosun be baba dedim. senin şar...ına gülüyom dedi bana. ne var benim şar...ımda dedim. ben dedi oraya ūkümete gittimÒatÒaldımÒordan dedi ūkümete avratları gördümÒorda dedi hurmaları ...aynattırīmışÒonnar tavada yā içinde. ellerle yermiş bi de būle būle yaparlarmış. onnarın gözüm gözümÒönüne gelcēdi sen şar...ı söylerken dedi ona gülüyōm dedi rāmetli. deycēmÒőle őle.o zaman işte dedim ya savaşmışlar tabi.

(Savaş Yılları ve Anı)

orda barınamadılar o sırpları öldürünce onu orda yaşatmazlardı zaten. ...açī işte bulġar çetelerine ordan yapıyīlar beraber. bulġar çete şē çetelerine bizim türk çeteleri ...arışıyūlar beraber iş yapıyular ..... dediğim gibi işte. bütün ...orucuların ūkümet o gün dātmış şeye köylere ...orucu olara... tabi. ātta ben dātmış tabi ātta dedi bile bµ sizi allā inarsın µç yalansız ...onuşuyorum vasiðetti bile ben dedi çocūm ba... büle süledi. ben çocūm ben atatürk'e küskünüm ama sa...ın siz izinden ayrılmayın. e bizim sōra a...lımız başımıza geldi. bu adam bi şēnler biliyūmuş dedim. annıyūmuş ki o sözü büle vasiyeti. e peki neden dedim be sen ata'ya şē küskünsün be båba. ço... çalışmış ha.....ını hakÒedememiş..... ufa... çocu...ta olsamÒo ...adā a...lım eriyumuş. ha...lısın dedi ā.....ını arayamamışın dedim yāv ...abāt mi onun?ba...Òöle dedi rāmetli be.küskünüm dedi sa...ın çocūm izindenÒayrılmayın. e sōra a...lımızÒerince e bu adam biliyōmuş ki bize vasiðet ediyo. ā.....aten doğruymuş yani dēcem bu nēye görcem atatürk'ü ben. be üçÒüz ...ır... bir doðumluyum. seksen bir yaşındayım ben. tabi vardı ya tabi otuz sekizde vefatÒetti atatük tabi.

(Kıtlık Yılları)

yaşadı... yaşadı... yaşadı... ya bulunuyūdu parası olan bulūydu sādan soldanÒalıyūdu... yani dōru yaşadı...ta bu köyÒo ...adar yaşamadı. diðer köyler yaşadı o şeyi. yo...lu...tan yav nesi olca... . bizim ābåbamız zengin mi meseqa. malın mülkü almışlar gitmişler. anamın båbası yani. efendim evleri ya...mışlar bütünÒambarları mambarları boydeyleri. hala dā çı...ıyu bile eşelim hala yanı...lar bile çı...ıyu dā ba... ...aç sene. benim validem..... ...almış ...adın milas'ta tabi altı aylı... bi ablam varmış kucānda. yā őle ...ardeşim tabi dōru dōru. yaşadı... da o ...adar deðil deðil köyler gibi değil. şu meseq a islembēköyÒolsun yeniceköyÒolsun ...urudere olsun onnar gibi biz şē yapmadı.... şu bütünÒo şu işlembēkő'den gelir bizim labada bıra...mıyudular bizim burada fakirler. inan inan bilmem labada biliyū musun? biliyūsun dµ mi? labada bıra...mıyular bizim burda evin dibine ...adar gelip toplardı çuvallarla ...adınnar sırtlan. nāpsın fakirler zor dōru.

(Köyün İsmi)

vallā köyünÒismi nerden geldµni bilmiyorum nerden geldµni. avren esasÒismi avren sōra oldu ākviran sōra şimdi a...ören.

(Anı)

yo... çocu...lūmda benÒasker görmüyorum. āni pınarµsar'da görüyodu... yo... görmedim asker o zamannar sōra asker geldi buraya. ātta benim askerinÒiçinde benim ābim bile çı...tı. båbam rāmetli evlimiş orda bıra...mış ...arıyı işte o çetelik meseqesinden. ābim bile çı...tı askerinÒiçinde burda. burda üçÒay mı ne ...aldı asker tabi. yav işte ...opmadı da o izmir'e gidiyō anası izmir'de ...al...mışÒordan . o da tabi gidip buluyō anasını orda . ordan ādımküyü'ne izmir'e izmir'den ādımküyü'ne asker. ādımkūyü'nden ...ır...lareli'ne ...ır...lareli'nden vesile oluca...Òişte. båbamınÒa...rabalarını tanımış onu görmüş şeyde askeri çārmış. nerelisin sen demiş. izmirli'yim demiş. ulan sen izmirli dµlsin demiş. kimin çocūsun? båbam yo... demiş yā. nāsı yo... demiş senin båban fiqan yerde ...ardeşlerin bile var demişÒona tanışmış onu adam a...rabası. sōra ordanÒüsküb'e geliyū asker.

üsküb'ten de buraya bizim kūye asker tesadüf. o āber yollamış o adam tanıyan adam bubama rāmetliye. asker geliyū sabāleyin ...ar dizine ...adar benÒufaktım biz o zaman ...āveninÒönünden geçirmiyōlar burda çocu...lūmuz kāveninÒönüne geçemezsin o zamannar. efendim ...al... şimdi bi gidelim ...āveye dedi bana dedik şurda bi ...āve var ...arşıdaki ...āvede sabāla gittik. dūru bi başçavuşun yanına oturdu peder benim. efendim ben de biraz beriye oturdum. çay söyledi bana o başçavuşa sordu ona izmirli ūseyin derlermişÒuna zaten. izmirÒūseyin var mı sizin bölūnüzde? benim bölūmde dedi o başçavuşta. efendim ordan geçerken çārdı bi askeri dedi ki izmirli ūseyin'i çār geldi. başçavuş.... bana dµl o .....annattīsa sordu nēsi var nēsi yo... bu ēpsini sordu fiqan. bana ...al... çocūm gidelim ben biraz geriye ...aldım. ama µç kimse sormuyū bile dinniyular. ordan da biri ne var söylettirdi ona efendim dediler senin båbanÒo. dōru ya zaten benziyō aynı. efendim dēcem ben biraz geri ...almışım erdim ya..... biz çocu...uzÒama ..... anama dedi. sana bi asker getirsem ...abulÒeder misin? etmez olur muyum dedi rāmetli anam. çārÒābi geldikÒüçÒay ...aldı burda. burdan da bi onunÒüsteğmeni vardı bi ġariban ...ızını ...açırmıştı. ātta bi bıra...aydı da o zaman o alay ...umandanı vururum seni demiş sa...ın bıra...ma. bi kere dā yapmış suçunu o başka yerde de yapmış. astsubay onu bi dā bıra...madı dēcem. onu bölū zaten .....bekleyoruz faqan ..... bi dā gelmedi. sōra ben sordum aradım onu ...ızılay gelmiş üsküb'te gitmiştik üsküb'e bi a...şam. sordum dedim bőle bőle ūseyinÒisminde bi tane var dedi iki tane kāveci var ūseyinÒismi dedi. birisi dedi torbalı'da kāveci yüzde yüz seninÒābin dėdi. pınarµsar'da bizim dayıya sordum oymuş.ama µç çı...madı bi dā. ben de aramam o aramadı...tan sōra. ben ne arayayım ō biliyo ben bilmiyōm nerde oldūnu izmir'de ama neresinde őle oldu üç ay mı ...aldı ya?

-10-

Anlatan: Müyesser SAYGIN

Etnik Köken: Gacal
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 85
Derleme Yeri: Akören

(Düğün ve Çeyizler)

burda dūma büyüme yavrum. burda dūma burda büyüme annemler de burda båbamlar da burda burasīn yerlisi. yo... yavrum yirmi beş sene oldu sizlere ömür ...aybettik. ço... güzelÒoluyōdu yavrum bizim düðünnerimiz ço... güzelÒoluyōdu. davullu oluyōdu atlar ...oşuyōdu sōra gelinÒarabası bu yandanÒo taraftan geliyōdu bu taraftan gidiyōdu. geldi yo... yavrum ...avġalarÒolmuyōdu. bāşiş bāşiş sandı...Òüstüne oluyōdu oturuyon..... o zamannar tabi paralar şeydi bizim dµ mi. verirlerdi bi milyon dēyim elli elli bin lira verirler o zaman ucuzlu...tu. sōra şeyde gelinÒarabası gider alır aya.....abısını atla gezer.....genŞleri çocu...lar da geline getirir aya.....abıyı gelinÒarabasına para alır ondan. çµyiz sererler çµze giderler şey çevre ...oparırlar. atlan içeri girerler yerli evlere eski be yavrumÒonnarÒeski işlemeler..... unnar çevreler. sōna afedersin uç...urlarÒonnar hep şimdi. geçende gittim şeye ...ır...lareli'ne torunun düðünü oldu sünnet düðünü oldu. ba...tım gelin ...oymuş şeye ...apıya..... eski…….peşkirlerden şa...ır şa...ırÒişlemeli ço... güzeldi yavrum.

(Dokumacılık)

o...umaları do...uma ellen burda yo...tu yavrum yayġı do...urlardı. pala kilim pala kilim do...urlardı yapmadım yavrumÒannemler de yapmadı..... gördümÒāni yapa... kilim do...urlar yaparlar. şey benim gelininÒannesi şē annānesi do...urdu. hep camilere bile yaydı... o yapa... kilimnerden yapa...tan yünden hani āyvan yününden yapardık. hani ço... güzeldi köyümüz de güzeldi düðünnerimizi de alaylı

olurdu ço... güzel bayra... çı...arırlar. sōna aşırı aşırı köye gideriz. iki şey ...avuşaca... iki bayra... bi yeri ...avuşaca... ...avuşturma...Òiçinòunnar ya...ınnar biz ya...ınnarızÒunnar ya...ınnarÒarabaylan. bi türlü u bayra...ları topra... o bi türlü o bayra...ları ...avuşturamazlardı őle. te o zaman bi ...avġa oldūydu..... tuttūlardı döndūydük geri ama sōna gene anlaştılar uzlaştılar. o bayra...ları būle dµdi būle tam büle geliyµ dıdiremiyōlar o bayra...ları őle. te bu şeyde evcikūy'ü diyōlar ..... köyūnde gittik gelin almā. o zamannar ço... üzüldük yaptı... geri döndük. orda da bi yı...ı... duvar varmış taşa ...ayaya tuttular ama ölenÒolmadı yaralananÒolmadı. āni ço... güzelÒoluyū düðünnēmiz. orda alay durur orda ...arşıda bėygir ...oşusu yaparlar seyr ederler ederdik érda ...arşıda işte . çayırlı... vardı ya burda çayırlı...tan döner. āni ço... ço... ėyi günnē geçirdik biz şimdiki günnerden bizim geçirdµmiz günner dā iyidi. ben şimdi bu günnere acıyōm yavrum. bi açı...lı... bi saçı...lı... āni bizler sōra biz ço... çalıştı... yavrum. biz çarı...ta giydik ayāmıza ora... biçtik çapa ...azdı... . ama bu günnerimizden bizim günnerimiz dā iyimiş. tabi tabi dā sağlı...lıydı....

(Savaş Yılları)

ben rāmetli båbamı esirÒalmışlar. båbam gitmişÒesire işte amĭcamı da almışlar. şėyde yunan yunanılar almış savaşta askerde dµl be yavrum. burdan toplamışlar ēpsini ya toplamışlar. birinin beyini bulamamışlar ailesinnen ...ızını almışlar. rāmetli bubamı amĭcamı ben de birÒaylı...Òannem bilmiyōmuş ya. sekizÒay bubam esirde ...almış sekizÒay esirde ...almış bubam dünyaya gelmişim ben. bubam gelmiş ben dünyaya gelmişim. amĭcamı ...aybetmişler yapmışlar yavrum yapmışlar. ...ırmızı bir hır...aylan gelmişler burayı bi yeleklen gelmiş. unu da o ...adın gitmiş bi a...raba vermiş yelēni sırtından da onnan gelmiş. amĭcama ço... işkence yapmışlar öldürmüşler. ōrda ...almış amıcam iki tane iki tane ...ızı vardı o zamanlar üzüm şeyini yolarmış şarapını ..... amıcamınÒailesi ……üzüm çµniyōmuş……. demişler esirler geliyō gitmişler esirleri ...arşılamā bābannem de almış birini ...ucāna almış amıcamın çocūnun birini de ...olundan tutmuş gitmişler. o bayır var orda orayı esirleri karşılama orda karşılamışlar esirleri yavrum ne nāptınÒābini nāptınÒābini ābin nerde ālayara... rāmetli

båbam …ucāna almış büyūnü küçūnü büyūnü de …olundan tutmuş burayı eve gelmişler. āni bi onnarı gördük ama biz yavrum …or…u görmedik harb görmedik harb görmedik.

(Kıtlık Yılları)

…ıtlı… yaşadı… yavrum …ıtlı…ta şeyin de …ayalarınÒaltlāna …oydu…Òekinneri ēp sa…ladı…. yo… farelerden şeyden ..... āni …ıtlı… gördük gördük ama bugünkü günnerimizden dā iyi günner yaşamışı… diyōm ben. ben seksen beş yaşında cumūriyet …uruldūnda. båbam esirden geldēn ben dünyaya gelmişim.

iki aylı… āmileymiş annem afedersin.o esirden geldēn ben dünya …ısmetli …ızçāzım derdi beni …urtardı derdi båbacīm rāmetli. ama bizim o günnerimiz daha iyimiş. ben şimdi bu günnerimize acıyom. afedersin bi açı…lık bi saçı…lı… bilemiyōz sonu nōlca… yavrum. te şindiden sōna doğannar ne olca…. sen de saðol yavrum.

Anlatan: Sabriye ÜSKÜP
Etnik Köken: Gacal
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 77
Derleme Yeri: Akören

(Düğün ve Çeyizler)

yapıyudu...Òevveli ondan sōra yemekler meseqa düðünÒevinde çocu...Òevinde..... seriyozdu serµyoz evveli ...ız tarafı sandı...Òiçinde ingeler oturuyo sandığınÒiçine üstüne bāşişÒalıyolar. götürüyōzÒorayı çiyµz toplaşıyızÒ µsımı a...raba serµyoz çµyizi o da bi yatıyu ama ba... ben yu...arlānı āçı... topladım.

(Hamur İşleri ve Ramazan)

...ızÒevinde ben de yuf...a yaptım biraz ellē zāmet. onda onda dünÒiki kişi geldik açtı... . yuðurdum hamırı bu ...adar bir fazla suylan yuðurdum suyla tuzlu suyla yuðurdu...Òaçtı...Òāmırı bu ...adar oldu yuf...an ondan sōra bőrek yapıyuz. İremezanda…. davul çaldı mı ...al...ıyoz güzelcene…… ısladıyız unu ...oyuyōz sµneye geçene yāsını da ...oyuyōz. sōnacīma piynirse piynir µşimikse µşimik ...oyuyōz üstünü de yālıyosunÒatıyosun peç...aya yaðut bavula ...ızarıp yiyoz davulda. e yemek yapıyōsun bilmem ne yapıyōsun őle. çalıyōlar ēveli yok ēveli ēveli davullarla şin ba... …… nāpıyolardı. şimdi kő ay ..... bā ba...alımÒiçerde alın dedeninÒolduğu yerde şimdi nāpıyoduk. güzelcene davullar sīrtmaçÒoluyū ēveli āyvan vardı. sıðır vardı. ...orucusu ayrı sırtmayı bunun gibi ...oruyucu sopa alıyōlar iki tane çocu... hal...a yapıyūz tatlı yapıyōz. sepete koyūyōdu burayı davulcı. tatlıyı veriyōdu... hal...aları da geçiriyōdu... annadın mı? hal...aları da geçiriyōdu.....şimdi yo... őle. ēmen davÒl çı...ıyō türkü bilem sūlemiyō.

a eski eski ba...sana kūy ne ...aldı be ...ardaş. kimsi gitti kimisi öldi µç kimse yo... diyom kūde diyom. ba... bunnar ..... soruyō näsı oluyō düðünner müðünner näsı bu kūy näsı ...urulū ben bilmem őle şeyleri ancā yaşlılar bilµyı. ondan sōnacıma şimdi ..... türkü sūlūyōlar veriyōsun sen otur. bāşiş veriyōlar dµ mi veriyōlar parasını ama on mu beş mi yarı oldu mu on beşi oldu mu para veriyōlar para veriyōlar. ondan sōna gene tekerardan gene bayram gūnde geziyi işte āl...a topluyōlardı yo... o şimdi ālka yo... . te büle büle ekmekten ekmekten hamòrdan hamòrdan bu ...adar hal...a yapīsun. sopaya ta...ıyōlardı sīrtmaçlara ...oruculara ta...ıyōz bu ...adar hal...ayı şim nōlcak yēcezÒēp dünya ...adā āl...a toplanıyōdu. tatlı yapıyusun sepetini ...oyuyōsun ūle şimdi yo... yo... öyle şeyler. ēveli düðün yapıyōdu... insan yo... .

(Hıdrellez Şenlikleri)

ēveli µderlez yapıyōdu... şimdi..... çı...ıyudu... .....bayıra amān neler yapıyudu... geliyōdu... burayı çölmekÒiçin nėyetÒatıyodu... . annādın mı nėyetÒatıyōdu.... şimdi ne çı...arsa o...uyūz sen sülüyūsun bi beyitÒatıyōsun çı...sın diyōsun. çölmekÒiçinne atardı... onnarÒēpÒeski şeyler ...al...tı. tutardı... gidērdik bi ...omşununÒevini bayanÒinsan da ço... be ...ızım ço...tu insan. bayır bayırdan iniyodu... µderelez yapıyōdu.... orda tekke bayır var askerler duruyu āni. o ...ız ço... insan ço... inerdik o aşā ....omşuların būle sāyası vardı būle oturuyōdu... orda. ērkez şimdi ...ızlar çölmekÒatıyı yaðut bilezµni …….

...oyuyosun yaðut yüzūnü ...oyuyosun. ondan sōna beyitÒatıyōsun çı...tı. yani işte niye..... nµşanlılarını mı atarlar kimi ne yapar. ah neler neler oluyudu. µderleze ben de attım. µderleze gidiyōz şeye aşāya dereye. o çocu...lar āyvan mı kesmiyōlar ...uzu mu kesmiyōlar? bunnar o zaman deli...annı e biz de o zaman deli...annı salınca...lar sallanıyōz. o insannar deli...anar o derelerÒiçine giriyōlar annādın mı? kesiyōlar o zaman önünü….

gelinÒarabası gibi çergili arabalar biniyōdu... µderlez yapıyōdu.... o salınca...lar o radyolar o şeyler eh şimdi yo... yo... şimdi kū öldü battı vallā.

-12-

Anlatan: Vasfiye ÇIRPAN

Etnik Köken: Gacal

Öğrenim Durumu: İlkokul

Yaş: 63

Derleme Yeri: Hacıfakılı Köyü

(Düğün ve Çeyizler)

evet bura dūdum. öldüler burada ēp buralı öldüler yani yerli buranın yerlisiyiz. evet vallā ço... güzel ço... güzel düðünnerimiz oluyōdu. āni şimdi őle değil de bizim zamanımız dā güzeldi. cümbüş davullarımız dört gün düðünÒoluyōdu yani. çeyiz serme bi ...aç gün önce çeyiz seriliyodu. cuma günü düðün başlıyōdu cumartesi pazar günü a...şam bitiyōdu ço... güzelÒoluyōdu. eskisine göre el do...uması gergefÒişlemesi elÒişlemesi danteller gibi őle bişeyler yani evet.

(Kıtlık Yılları)

çekmişler annemler küçüklük zamannarında. āni otlardan bir şeylerden yemek yapmışlar āni. çok zor zamannar geçirmişler. tabi annemler bulġaristan'dan küçük gelmişler bebek gelmişler. annātıyōdular ya bildµmiz ...adarıyla őle. selanik mācırlarıymışlar yunanistan mı oluyō burada. biliyōm beyā benim zamannarımı soruyōlar eski zamannarı. bu da ...ardeşim benim anne bābalarımız yani çekmişler

ço...ta biz çekmedik őle sı...ıntılar. annemінannemin bābası anne āmileyken ...almış annem. bābasız büyümüş yani µç görmemiş. dönmemiş çana...kale māberesinde ...almış. bu köyden baş...a bilmiyorum da şeðit ...almışlar.

(İmece Geleneği)

işte onu yapıyoruz şindi ……. yani bu gün bana yapıyōz bi gün bana yapıyoruz sıra sıra bütün bu māle toplaşıp. āmuru sütlen yumurtaylan ġazoz. āni ço... güzel yani annaşmamız. meseqa bu māle bizim ēp a...raba ...ardeş çocu...larıyız amca çocu...larıyız. birleşip bi gün bana yarın yine sana ya yapıyōz ēp sıra sıra ērkeze yapıyoruz. e şim ondan sora pişirip yiyoruz .bu şimdi on beş tane fiqan yuf...a ...ondu.

biz

açıyoruz

elimizde. ünnü dµl de bunu ramazan için āzırlıyoruz. gözlemesini yapıyoruz yani ērkeze bütün māle.

(Tarhana Yapımı)

bu māle bu tarafı yapıyu o māle o tarafı yapıyō.tārana da yuðuruyuruz. tarānaya süt ...oyuyoz. ...ırmızı biber soğan bol sovan sarımsa... yeşil biber süt yōrt ēpsini yuðuruyūruz. bir hafta bekletiyuruz ēr sabā yumru...luyoruz. a...şam yumru...luyuruz yani bir

āfta da ekşµtip yapıyoruz

undan sōra çı...arıp bőle bezlersin

üstüne çı...arıp elle ...ufālayıp

tarāna āline geliyō.

-13-

Anlatan: Gülsün AYKIRI
Etnik Köken: Gacal
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 66
Derleme Yeri: Kurudere Köyü

(Göç ve Yerleşim)

çekmez bu vala vdan biraz telefon ama yavvım ben burda dūdum. annem båbam selanik'ten gelmişler.ortakūy mācırı imişler şindi selanik'ten gelmişler. annem båbam érdan gelmişler. didelerim ninelerim érdan gelmişler. biz burda dūduk burda būdük burda ...écaya gittik buvda evlendim. şuvdan on Òadım érdan buraya geldim.. ...écaya onÒadım yürüyelek geldim ...é caya ben şimdi üle …….. ēpsini sovūysun. yavvım annem annadıvdı dört ...ardeş gelmişler. dedemnen ninem ço... ėziyet çekmişler. ninem üç somun Òekmek almış µbesine. annelerim dört ...ardeşmişler yavvım urdan gelirken ekmekleri bitmiş. çocu... ...ardeşlēni bıra...mışlā dayıma allā rāmet Òeylesin. harbten ūrdan gelirken ar...adan gelivmiş javuv unları bıra...mışlar. her şēlēni bıra...mışlar. ekmekleri bitmiş her şeyleri dayımı bıra...mışlar bi günnük yolda. üç ...ız...avdaş gene dönmüşler yavvım. érdan gidince dayımı almışlar. sūrükleye sūrükleye unu da getirmişler.

(Köye Yerleşim ve Geçim)

undan sōna girmişler yavvım do...uzyūg'e do...uzyūg'e geldµne demişler ki uvda buvda orman yo... bi şey yo... gidelim ...u vudere'ye nāsı annattı vıyım ama yavvım. allān Òiçi mūtarı undan sōna evqadım getirmişler gelmişler dokuz ÒūyügÕe kırkÒelli gün do...uz ÒūyükÕde durmuşlar. urda bıra...mışlar ...ardaşlānı gelmişler buvayı. buvda demişler orman ço... araba şeði tabarını yaparız espiT yaparız balta sapı yapavız burdan işte burda ...almışlar. espiT arabanü espiT arabalara araba tekerleklµne. kömürÒocā ya...mışlar yavvım burda kömür ya...mışlar. espiT yapmışlar balta sapcāzı

yapmışlar. kömür ya...mışlar burdan mandalālan burġaz'a götürmüşler kömürleri satmā .
25 é rdan işte ikişer tenekecik buğdáy çavdav unlālan beraber başarmış a ço... yaşamışlar ev qadım ço... .burayı geldµnen burda javur varmış āberin var mı? burday burdakinde ben şindi tabi. şimdi benim annem yu...ar...ı māledemişlē javȯv varmış yavvȯm.

30 (Anı)

annemin ti nutiye tėzemin ayā yanmış mēmet. ayā yanmış çatī çatī yannā suda gitmişlē javȯra båbı dük. ba... şindi bi fıçıda lāna ...uruyomuşlā onnā. ...oca fıçıları ...oca ...oca lānaları ...uruyumuş javȯv. turşuları ...oca lānaları ...uruyūmuş ...oca fıçıları bizim
35 āç fıçıları yavvȯm büyük unnara türk båbı hiç ...or...ma ...or...u yo... hiç. işte unnara őle dēvim bizim türk ya. getirmiş lānayı ...oymuş urayı sarmış. ben her gün gelėcem hiç ...or...ma biz hiç zarar gelmez. anacīm derdi allā rāmet Òµlesin ...ızanım derdi javȯvların saçları javȯr saçları büle ip ...ızılı bağlarmış javȯr ...ırmızı ...urdelēle yūsek aya.....abları gezermişler. anam derdi biz sa...ınırız türk hiç sa...ınma gelin. anam derdi
40 yapīler yemēcik allā rāmetÒēlesin getirīler derdi yavvȯm. biz gene sa...ınırmışlar énnarda. şimdi derdi anam allā rāmetlensin de biz javȯv oldu... derdi. ġavȯllar saçlarını açı... gezermiş şimdi biz türkler açı... gezµyüz derdi de allā rā ėziyeti.

(Savaş Yılları)

45

undan sōna burdan javȯrlar giderken yavvȯm aðaldan gelmişler. analāmızın ninelēmizin ineklēni almışlar. bȯvaya aşālara ...adara getirmişler aharlardan. akif ālarda gene mēmed é gece yavrȯm é ...ızları toplamışlar javȯvlar. ço... azap çekmişler tabi ġavȯr ...ızları hep şey demirlēlen ...ısetlēmişler bizim gene allā rāmet Òē lesin burda
50 otlūn altında bir hafta yatmış aç. aççı... bizileri gördüler mi ...aharÒedermiş. alcāz hayvannarı almışlar ēziyetÒetmişler óndan sóna giderken. her yağmalı...Òolmuş buraları yavvȯm. yağmalı... yapmışlar tabi gitmişler işte. bizimkiler de burayı yerleşmişler kömürü yakarken şeði ya...ar...a bizi de buralarda kül ettµlip bıra...tılar.

55 (Köyün İsmi)

vallāyra bilmµrim evqadım ...urudere dėyan duydum şimdi. sana şuduv desem yalan sūylerim üle dµl mi üle duyduk. heralde yavrum şimdi derelēde derelēde ...uruyur ya yavvòm burda yazın şimdicik su a...mµri su yo... . tabi eskide çifçi ...ava... da ekiyålar ya evqadım millet ...ava...ları suluyū evel ...urumazdı hep derelerde su içerdik bu çeşmeler ya...ında yapıldı buraları. bal...annavda yavròm çı...pācı... yapardı... çeşme bile yoktu evel be evqadım. pınācı... açardı... bi pınar unnān bardacı...lan su alır içerdik. ramazannarda bayīlardan getirµdik suları. e üleydi evqadım çeşmemiz yoktu. ellāmdüllā bugünümüze ço... şükür. bugün ēr taraf su elekt ışı... yoktu.

(Çeyizler ve Dokumacılık)

gene körfennik fenerlēlen kör lambalālan. nōlcak. ne ...aneveçe işlerdim ben ...ocaya gittim ne ...aneveçe öf båbam be çetik ba...….ninem allā rāmet Òµlesim gülsüm nenem gölmeklik yaşma... bezi bu şeyler fereceler yeşil ferece giyerdi analarımız evel. yeşil ferece ...apa...lı ne yeşile boyardılar. büle dµldi yeşil ...apa...lı peçeteyi bi adam gördü mü yüzlerini ...apardılar. ben sana söylū mü µtiyarlar. o ātta mezarın üstüne e şeylerin üstüne bile ...oyardı... . tezjālara yavrum pamò... işlerdik ...oca gėce. elimizde pamu... işlerdik yapā işlerdik. āni götürūken tabudun Òüstüne bile yeşil ferece āni evel ...apa...lı fereceleri vardı ...adın oldūna. sōna gene abalı... fereceleri yaptı... putālarımızı yaptı... abalı...tan bu fıtay bu fıtā önnük bu fıtā de bunnar do...umay do...uması var. vereyim isterse bi penbe peşkir de bağlan Òönünü nedµm üle dµl mi tabi. havlu do...urdu... evqadım başımıza bezler sırtımızda fereceler. çarşaf yo...tu bizde evqadım yo...tu evqadım …… kilim döşē döşekler odalı odalı döşekler kilimner. örnekli örnekli ha ne yō döşekler çµzimizde ne döşekler vardı ya. ...uzulu ...uzulu peşkiller fereceler yaşma... bezleri kelemen gölmekleri pamu...tan işte. pamu...tan pamu...tan a be evel őle giyerdik…. evqadım e şindi her şeyleri fantázi oldu... . şimdi hanım oldu... yalan mı şindi. her şey oldu şindi. düzen çı...ırīmız vardı yavvòm pamī işlerdik. ba... şindi büle en ilkin şeyden baş āni pamī işlµriz çı...ırı...ta kimisi pama...ta çı...ırı... biz gene elde ġacelēlen. büle sopadan işte µmiz aşāmız arġaç tabi çözerdik. çavdar ununa so...ardı... şeyleri hamırların şeyleri işledµmiz iplikleri güzel olsunnar dėye énnar çı...ırı...ta gene e olsun güzel olcaklar rengine āngi iplikleri ...uvvetli olsunmuş sağlam Òolsun deye

unnarı gene çı...ɪrı...ta. de mi abla u şeyler üleydi büle ...alem di mi ...alem derdik masıran masara ...ocaman masaralara dolardı... énnarı burdan µ orayı ...adara çözeriz
90 énnarı. büle gel git gel git éndan sōna tezjāya tara...lara gücülere verµz énnarı. biri bi érdan alır birisi burdan alır birisi énda sōna. e şindi tabi bittine hani eveli éndan sōna u gücülēle geçirµz . te iplikten yapılmış yav vım iplikleri geçirµz do...uruz taldır şaldır girizne. aldır şaldır eh båbam……. suðuk gene oldu mu ayāmızınÒaltına azçı... i şey ...oyardı...…….. ...or aya...larımız üşümesinnē. ...ar burası evqadım sen bir Òay evel
95 geleydin burayı da benim evde oturuyudun ço... ālamır çayı içerdin ba...ma şindi geldin bana burayı. üle dµl mi……ço... suðu... olur evqadım ...ar tipi te yapar yavvım burası sibirya memleketi gibi …. allām ne deyim size.

BULGARİSTAN GÖÇMEN AĞZI METİNLERİ

-14-

Anlatan: Hatice KÜÇÜK
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 68
Derleme Yeri: Akören

(Düğün ve Çeyizler)

efendim …….. evelden vardı şimdi de varÒama şimdi mobilya ta...ımı oluyu. evelden elÒişi őle şeylerdi. do...uma pek yo...tu benim günümde. örgü işleme ...aneviçe faqan őle şeyler vardı bizim yetiştiğimizde. yani bizim günümüzde ondan öncesini bilmiyom ben tabi. efendim serµyodu... serµyodu... bir odayı geline bu gelinÒodası olurdu una ēr tarafını unun artı...ın telleyip pullayıp bütün çeyizleri sererlerdi. yatanı āzırlarlarÒurayı ēr şeyinnen beraber u gelininÒodası olurdu. çeyizleri sererlerdi yani őle. dūn bizim düÑünümüz davullan oldu davullan olurdu ço...çası düÑünner tabi. güzel olurdu ço... şimdiki düÑünner bize pekÒiyi gelmiyo u zamanın yanında unnā dā neşeliydi. ikiÒgün iki gece dūn olurdu. alayÒolurdu gidersin bu köyden öbür köye ……..gelinÒālma alaylan davullarlan ço... güzel olurdu. şimdi gidiyosun orda iki üç saatÒoynuyolar ...alġıyolar bitiyá tabi. ...olaylı... şindi düÑünner o zamanna dā uzun olurdu tabi.

(Göç ve Yerleşim)

dµlim ben ben gelin geldim burayı. ben çayırdere'den burdan beş kilometre ötede. unnarÒannem bubam orda dūmuşÒama dedelerimiz unnar mācır gelmiş yani yunanistan dµl jalba jalba bulġaristan mācırı. dedelerimiz ordan gelmiş. bizim ātta şeyde adana'da faqan amcalarımız vardı. bubalarımın yani duyardım onnardan. kimisi o tarafa yerleşmiş kimisi buralara gelmiş benim annem bubam burda dūmuş yani. dedelerimiz o taraftan gelme dedeler gelmiş. bilmiyōm bilmiyōm orasını.

annatmazdı babam burda dūmuş çünkü babam annem ikisi de öksüz ...almış onnar . birisi altı yaşında ...almış birisi beş yaşında ...almış annatmazlardı őle.babalarımız şüle çekmiş büle yapmış dēyne duymadım µç őle bişeyler. yaşamadım ben olmadı őle bişey .hep çalıştık.

(Dokumacılık)

çifçµlikte var burda hayvancılı...ta var. ikisi de var yani çifçµlik hayvancılı... yapan çifçµlµ mecbur yapıyı işte. ordan çı...arıyō hayvanın şeyini. yapmıyoz yapmıyōlar burda şimdi do...uma yé.... eskiden de burda şimdi do...uma yo.... eskiden de yo...tu benim yetiştiğimde yani benim kendi annem olsun burada da olsun kilim do...urlardı.hani şaya... pantolonÒelbise yaparlardı yapa...tan unnarı do...uyup biz şaya... diyōdu... ona şaya... diyōdu.... iplik yapa...tan işleyip annem rāmetli işler tezjāsı vardı do...ur undan …..

sōra unnarı dolaba yollarlardı baş...a köye. dolaplanırdı orda o nası şeyse artı... bilmiyōm dolaba yollaycāz dolaba yollaycāz. unu duyuyodu...…… dolaplama derlerdi ona işte. o incecik şey ...onan şey donup ...alırdı. ...alın bi şey olur …….. şey işte babam rāmetli dut ācımız vardı ona işte toplanırdı ērālde o ...umaş biner ordan āca sarar burasını da dikerlerdi unu burayı taş ...oyarlar uzasın ...umaş deye küçülürmüş ērālde.tabi işte onda sōrası ...urudup yollarlardı terziye dikerlerdi . yani babam ābiylerim şaya... giyerdi.ērālde artı...ın bilmiyōm yani biz çocu...tu... do...urlardı o zamannar őle. kilim sōra pala eski pala kilimler derdik biz unnardan . şimdi bile var onnarı do...uyanlar var u zaman. yo... yo... şimdicµkin yo... ...almadı yo... yani. bizim günümüzde benim annem bile do...urdu.

(Kesme Yapımı)

yapmıyōz ...ortmaç onu bilmiyōm ben. onu yaparız evelden yapardı... ama
şimdi hazırÒalma... dā ...olay geliyo peynir hep yapardı.... kesmeyi işte yumurta ...ırarsın bir teneke una altmış yumurta ...ırardı... evelden altmış yumurta ...ırardı... e sōra onun hamırını yōrūrsun işte tuzunu şeyini sütte ...oyardı...Òiçine e ondan sōra açarsın onu güneşte ...urudursun. kesilcek hale gelir. iyice ...urudursan ço... zorÒolur ...ırılır. e ondan sōna ...atlayıp keseriz unu ...uruduruz ço... güzel olur.

(Salça Yapımı)

şimdi domatez topluyoruz biz salça yapıcam salça yapıcam kendim yapıcam. şimdi domatezleri toplāycam işte yı...aycam onnarı iki su dūrāycam. ilerden biz şē yapıyodu... dūrayıp bidonlarınÒiçine ...apayıp ...apanı üç dört gün tutuyodu... orda yımışasın dēye. üstüne de biraz tuzÒatıp bidonda plastik bidonlarda tabi tabi kendi domatez. ama şimdi benim işim biraz acele kimisi de ...aynadıp yapıyu ...aynadı
dūrācam onnarı ...aynadı yapıcam. suðudu...tan sōra geçircem kevgirden. bi dā geçiriyom çekirdē iyice ayrılsın deye ondan sōra süzüyōm torbadan süzülüyo unun suyu. şe yapıca... ...avuraca... hale geldiyē boşaldıyám torbadan yağda ...avuruyom unu bi dā suðuduyan dolduruyum yerine. ben güneşlendirmiyōm . güneşlendiriyolar işte o
...atılaşsın deye ama kimisi ...avurmadan ...oyuyomuş ben ...avurupta ...oyuyom. ...avuruyōm biraz yağ ...oyuyom onu içine ...avuruyom güzel o ...oyuluyo gene
...avururken tabi ...oyuluyo ondan sōra dolduruyum yerine tuzlayıp bi dā ...ullanıyoz bütün…...ış….őle…yapıyoz.

-15-

Anlatan: Hasan ESER
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 73
Derleme Yeri: Çayırdere Köyü

(Savaş Yılları)

mısır'a suriye mısır şam ….. oraya …adar gitmişler. şimdi çana……ale'den buradan sökemeyince ingilizlerÒo zamanÒosmanlı devleti tā oralara osmannılarınmış bizim türkiye'nin yani. ondan sōra buradan sökemeyince ingilizler dolanmış é tarafa. burdan da dolannarı toplamışlar tirene bindirmişler. …onya ereğlisi'ne …adar tirenne gitmişler.oradanÒöte tiren yo… yürüyerek gözlük vermişler toz gözlüğü. at malzemeleri sırtında çantaları yürüyerekÒordan vurmuşlar. ıra… suriye yemen'e …adar gitmişler yürüyerek. sonra yemen'de oralarda bi yerde ingilizlerlen çarpışmışlar. bi köye girerkene ingilizler başlamışÒatış yapmaya. şey caminin duvarına vurmuş …urşun çekmiş dedemin …oluna buraya saplanmış. burdan sıca… bi şeyÒakıyo …olumdan dedi. bi ba…tım diyorÒannatıyodu båbam …anÒa…ıyor diyor.ondan sōra ben yaralandım demiş. revire gitmişler biraz pansuman yapmışlarÒ ādi gene cepēye ……. gitmişler. gene bi gece ilerlerken sabā …arşı bi ormannı…Òiçin de ingilizler gizlenmişkenÒorda bizÒileri geçtik bi tabur diyor. ar…adan çıvırıverdiler bizi diyorÒaldılarÒesir diyor. esirÒaldı…tan sōra götürmüşÒonnarı içeriye doğru. telÒörgülerlen çevirmişler tergülerÒ ērgülerinÒiçinde yağmur yağdı üstümüzden diyor. orda bilmem ne …adar …almışlar. ondan sōra onnarı ço… bit varmışÒüzerlerinde. ingilizlerÒ āvız yapmışÒilaçlı su doldurmuşlar. suya girdik diyō āvıza …arşıdan çı…tı… diyō temiz elbiseler verdiler bize diyor. iç çamaşırlar tepeden tırnā …adar yeni giydirmişlerÒonnarı. ondan sōra almışlarÒiçeri. altı ay esir …almışlar …….. ondan sōra mübadeleyle ingilizlerin de buruda esirleri varmış. savaş ço… oldu…tan sonra ingilizler burdan salıyor ……. ordan salıyōlar ….. limana getiriyōlar şē ……. limanına limandan bindiriyolar gemiye. bi gemi bizimÒaskerler salmışlarÒistanbul'a geliyōlar. burdan da ingilizleri salıyolar mübadeleylen …urtulmuşlar yani. buyur rusyaylanÒonnān bilmiyorum. o onnarı

bilmiyorum ben. u ingilizler yapılan. yunannılar mı yunannılar bizim askerler o taraftāken buraya işjalÒetmiş yunannılar ….. burdan tıra...ya'da olan bütün insannar istanbul'dan öte yeni şeðire taşınmışlar. bi sene sōra atatürk askerler toplayıp yürüyünce türkÒaskeri öteden beri gelince buradan yunannılar ...açmış. giderken ne varsa almış getirmişler īşte. buraya gelmişler båbam gelmiş buraya bizimkiler yo...muş burada dedemner yeni şeðirdeymişler. o anda da īşte o sıra türkÒaskeri yürüyünce doğudanÒan...ara'dan beriye o zaman yunannılar ...açmaya başlamışlar. båbam geldiği zamanÒiçeriye ba...tımÒeve diyōdu ġavur ...arısı oturuyu içerde diyō. ben diyō çata...larda birÒ āfta sa...landım diyō. çobannardanÒekmekÒaldım yedim diyō. birÒāfta sōra diyō ēpsi toplandı ...açtılar diyō. ...açmışlarÒo zaman ...almış bizimkiler. dedem de istanbul'dan beri geçince arabalar kendisi yürüyerek gelmiş. ...aynarca'dan bi çµfÒöküzÒalmışlarÒonÒaltı sarı liraya. onÒaltı sarı lira bir lira bir sarı lira eşiTmişÒo zaman bi sarı liraymış. bi çµfÒöküzÒalmışlar birÒaraba iki tekerlekÒordan bi dingil burdan. araba düzmüşlerÒamcamlar gelene ...adar båbamnan dedem kendi tarlalarından demetleri ārmana çekmişler. ...açarken burdan bizimkiler tarlada yīlı bıra...mışlar. bi sene sōra geldikleri zaman aynı. bulġarlar yunanlar biçmiş tarlalar demetleri yığmışlar ...açarkenÒonnar ...açıp gidiyo. bizimkilerÒ āzır buluyo bu sefer. őle annatıyodu demetleri çektik diyo ārmanı dövdük diyor. āzırÒaraba da geldi ……. ārmanı dövdük derdi őle ...urtulmuşlar.

(Köyün Kuruluş Tarihi)

insan ...afası kelle kelle adamınÒ āzı gencecikÒadam dişleri ağzında oldū gibi duruyū. tarlada şey tarla sürerke. sōra bi tavu... yalā buldum. bőle taştanÒoymuşlar taştan.yani çı...çı...la oymuşlar tavuk yalā o erālde. bőle içine su mu ...oyarlarmış ne yani őle bişeyÒorda bulduydum. yani tarlada beki ama onnarÒo bizanslılar tarµnde.tā ordan ...alma bu ...alelerinÒoldūnu. bizanslılar tarµnden ço...Òeski. pınarµsar'da ...aleler varÒaynı bunar da aynı. yav çı...abilirsenizÒoraya görünür görebilirseniz yani. sonra manastır denilen yer ...aynarca'nın ġavurları u manastır bi de çeşme varmışÒorda. orda gelir tapınırlarmış yani ēlence yaparlarmış.eğlence yani ...aynarca'nın zenginneri gelipÒorda ġavurlar tapınırlarmışÒorda. çeşme de varÒorda te tepede. bi ...aya varÒorda o ...ayanınÒaltına bőle yerleri bile varÒāçların bőle ...urulu... yapmışlarÒorda

otururlarmış. yüksek bi yerÒotururlarmışÒorda. nerde rum eviÒburda yo.... bura sōradan ...urulma da bizanslılar tarµnden kiremit tuğla dolu bu bayırlar dolu ço...Òeski yani git şimdi o ya...alarda bile tuğla parçası kiremit parçası var.yav demek ki varmış bi bi devir geçmiş yani. bi devir geçmiş var. bazı para arıyolar ba...Òonu da anadayım ….
hatta bi gün ben de orda bulundum. bi yeri ...azmışlar bin bir buçu...Òiki metre yerinÒaltında bőle bi yer bulmuşlar. bi taS çı...tı orda bit taS çı...mış. taSı çapalarla paralamışlar tabi ….. ava gitmişti orayı o taSı o ūleşti bu ūleşti. şīlā... bi taSÒaltın gibi şµlµy ō. o bi parça aldı bu bi parça. dā onunÒöte yanını ÍazdılarÒaltı tane şē bıça... ...asab dükkanīmış mı ne. sapları yo... çürümüş yüzleri te bu ...adarcı... ...almışÒaltı tane bıça... . bu tepede manastır denen yerin az Òilersinde anadın mı. őle şeylerÒ ēp bulunuyo yani yerinÒaltıda gömülmüş bi bi yaşam Òolmuş Òoralarda yani. bi yaşam Òolmuş oralarda ...aranti olmuş yani. kim bilir bilmem te bizanslılar tarµnden … påpazınÒevi diyolar āsanÒāni burada derede buldular. mermer taşına üzüm sal...ımını yapmışÒişlemiş. nası görÒaynı üzüm sal...ımı mermer taşında. anādın mı buldularÒorda te bu te burda derede påpazınÒevimişÒorası dediler. anādın mı påpazınÒevimiş dēye evelden sőleniyêdu yani ya.

-16-

Anlatan: Hasan KOLBURAN

Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni

Öğrenim Durumu: Yok

Yaş: 81

Derleme Yeri: Çayırdere Köyü

(Göç ve Yerleşim)

bin dört yüz var ama binÒüç binÒiki yüz do...sanÒüçte olması lazım. bulġaristan'dan ne nerdendi o be bulġaristan'dan …….. osmanpazarı'ndan .ordan yüz yüz aşā yu...arı yüz Òotuz sene oluyō be. aba annatırdı işte ordanÒordan Òişte bi şeylikÒolmuşÒēr neyse bulġaristan'dan ...açmışlar gelmişler buraya ē çayır. kū deresi. ...ızılcı...dere'yi vermişler bizim kūye. ...ızılcı...dere o va...ıt Òuva oraları boş. biyenmemiş dedelerimiz bābalarımızÒēr neyse. gelmişler buraya sōra bilmişler buraları buraları yerleşmişler buraya işte. odunnarını burdan kesmişlerÒağaçları ya...mışlar faqan. yüz Òotuz sene oluyo yani o zamandan beri.

(Kıtlık Yılları)

ben gördük tabi ekmek bayā fazla varÒaçlı...ta çektik ...ura...lı... Ò olurdu tabi. ekinneri ēpÒelle yolardı... o zaman bőle makine bilmem ne alet yo...Òo zaman. ōra...la biçerdik Òārman Ò āyvannarla düverdik. tabi ...ıtlı... Ò olurdu o zaman Ò olmaz mı ço... ...ura...lar Òolurdu. manastırdere'di o zaman manastırderē'di sōra bu ...aynarca ġavur kūyü ...aynarca bu üsküb feqan. bu bizim manastır Òo suyun Òolduğu yerde orda bi tarla vardır Ò orda. ġavurlar gelirmişÒoraya ōra teperlermiş Ò µlencelik yaparlarmış meseqa şennik yaparmışlar.

(Civar Köylerin İsimleri)

bu köyleri sōra dµştirdiler sōra isimlerini ġavur kūyü deye. yana meseqa ...aynarca yaptılar. yana...o ġavurun Ò ismi varmış yana...o

yana...o dermişler ġavurlara. ondan sōra unun Ò ismini bi ...aynarca ...oydularÒorasını. ...aynarca'da rumnar varmış yo...muş. şimdi burda en Òeski kū a...ören var şurda avrendi u. unu da a...ören yaptılar.

(Gacallar)

bi de …. bi de sazara en Òeski kū onnar. esas ġacū meseqa ġacū ġacū ġacal çingene demek. ama esasÒo zamanÒonnar ġacū dermişler ġacū. sōra biz şimdi ona ġacal diyoz. yerli yerlisi onnar ġacal diyolar meseqa.

(Savaş Yılları)

eski biz tabi şey dedelerimiz bbåbalarımız gelmiş buraya babalarımız gelmiş dedelerimiz tabi. aşā yu...arı yüz Òotuz senelik yüz var. doksanÒüç do...sanÒüç Òama şimdi iki bin Òiki yüz. bin sekizÒüz do...san Òüç Òöbür türlüne çevirdµne şini iki bin bin Òiki yüz. bin Òiki yüz sek do...san bin Òiki yüz bin Òiki yüz do...san Òüçte gelmiş bizim kū buraya. do...sanÒüçte olması lazım. bē yapıyo buraya yunannılar geliyo yunannı askerler gelirmiş toplarmışlar kūyün Òileri gelennerini yo...sa ne tüfek vā bı bıyça... var mı… para var mı... camiye ...apayıp düverlermiş. őle annadıyolar båbalarımız Òannādırdılar. gelirmişler sōra burdan bozġunnu... Ò olmuş. onnar ġavurlar gitmişÒ ēpsi ...açmışlar. bu minareyi bile orasını őle dediler delikti bizim minare. giderke gavurÒattı şē dediler delik minareyi yı...ıcāmışlar bilmem …. yu...arsı yı...ı...tı ….. yı...tılarÒama …. ...ayrı bilmiyorumÒőle annadırdılar.mandalāla yı...mışlar helbet minareyi yı...ar mı mandalar şey yok beyā alet yok niyle yı...ıca... tek tük mandalāla yı...mışlar ……. yu...arsı te işte bu minare sōra bizim kū yaptı yu...arsını. yarı yerdenÒindikÒo caminінÒorası. o geniş yerÒaşāsını tā yu...arsını bőle o şeyÒolan yerlerini mandalālā yı...mış …….. o zamannā bilmiyō şimdi öle annādırdı. ġavurlar burdan sōra ...açtılar gitmişler meseqa. beyā hatıra ...almışlarÒişte çana.....ale'de çana.....ale'de bizim burdan kūyden gitmişÒ őle annadırlar. seksen kişi gitmiş ...almış gelmişler buraya on kişi yaÒutÒon beş kişi unnār da kimisi şeyde ...almışÒesirÒolmuş kimisi āstānede. benim båbamÒāstānede yatmışÒāstalanmış. őleliklē ...almış ...urtulmuş kimisi yaralı ėsµrde rusya'ya gitmişler rusya'da bile ...almış. bunun bubası annadırdı.

rusya'da ...almış rusya ama ruslarÒo ...adarÒākaret yapmamış meseqa. orda ...almışlar ...av...aS cepēsinde mi ne. o zamannarÒoralarda ondan sōra iş sūlfÒoldu...tan sōra yāyānÒordan yürūlek gelmişler. bőle vesā Òit yo... Òo zaman. annadırdı bunun bubası bi sāt varmış bi sāt köstē sāt köstēni sattı... derdi. ekmekÒonu bunu ordan burdan Ò almış Òőlelikle geldik bilmem ...aç günde derdi. aylarca gelmişler yayan.tabi o zamanÒesir salmışlarÒo zamanÒµş düzelmişÒanadın mı. salmışlar bi dā onnarı. ondan sōra båbamµli burda talebeler gelirdi. bubamÒēpÒağlayıpÒannadırdı talebelere. öğretmenner yollardı meseqa o zamanÒo mili yaşlı bizim gibi seksen yaşında ne çektiklerini anādın mı. burda o zamanÒişler düzeldikten sōra gelmişlerÒişte burayı.

(Köyün Kuruluşu)

...ızılcı...dere'yi vermişler bizim kūye. iş düzeldikten sōra artı...Òorda su yo... . ...ızılcı...derelerÒoraları uvalar şindi oldu. motorculu... çı...tı gübrecilik çı...tı fenni gübre. oraları ēp boştu sōra girmişler burayı çayırkū dediğimiz yer var. oraya gelmişlerÒorda ...almışlar. bi emin çavuş varmışÒorda āstalanmışÒölmüş. tek mezar diyolar şindi orası mezarÒama ordadır. tek mezar diye ondan sōra buráyÒorda ...almışlar bayā on beş yirmi gün ...almışlar. manastır manastır dedµmizÒişte o bayır. orda bi de ...ale vardır bizim. ...ale ...ale var yarısı yı...ılmış ...ale var. bizanslılar zamanından tā o ...ale öle derler duyarlar. yunannılar ...almış birÒiki sene burda tabi tabi. buyur yo... burada ...alan yo.... sōra gitti unnar gitti sōra yunannılar gitti sōra ēpsi. ne rum ...aldı ne bişey ...aynarca rum ...ūysü meseqa ...aynarca da var. üsküb dērimÒüsküb ……ēp Òeskiden Òunnarın tā es...i evler bile vardır. rumÒevleri tā ...aynarca'da bile vardır. üsküb'te unnar eski dā ileri bizim kūler dā sōra ...urulma tabi de.

Anlatan: Ayşe UÇAR
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 81
Derleme Yeri: Evciler Köyü

(Köyün Kuruluşu)

e sōra ilk peşinden bu derede dere varmış bu derenin Òarası avcılar gelipÒav vā rīnı vmışlar evel ço... buraları meşelikti. şindi yo... ormandı. ben bile sırtlādım getirµdim bȯrdan. o odunlū ērşeyi bol. evcikő yapmışlar sōra avcıköyü'müş burası avcılā gelivmiş avcıköyümüş şimdi evciköyü şimdi evciköyü. ben bu köyde büyūdüm seksen
bi yaşımdayım.

(Düğünler)

benim dūnüm davulsuz oldu. darbȯ...ayla oynadı... ……. gelin oldum. …..bi.. darbȯ...ayla dımbıv dımbıv gelinÒarabasına ...oydulā beni bunun babasına getirdilē evlendik. buncāz oldu senesine ...ala çocu... . düğünüm −le oldu işte. darbu...acı... ...ar ...ış döne döne oynarız. askerler burdaydı gülermişlē beni gördükçe gelini gördük dermişlē .ya öyleydim yavrum ya. vardı azar azar vardı evel fakirlik vardı anam yapmıştı bana …… bābamdan ...almışım bi buçu... yaşında ablam ...almış beş yaşında. bābalı... elinde büyüdüm.

(Savaş Yılları)

mārebede ölmē dµl ...ızanım benim bubamı burda jávurlar dőmüş. annadayım ...āve ...apamışlar unnarı camiye. bi mūtar varmış dayısıymış mūtar demiş una ki gel demiş dayının benim yanıma demiş. bābamı ço... dövmüşler jávurlar rāmetli varmış aşāda yusuf amcanın mēmed'i mēmeT demiş ki anam su almış gelir anacīm annadırdı

bana. ...ızanım dedi babanız ...ardaşım demiş nuri'yi ço... nurµdi benim bâbamın adı bunun çōcumun adı. nuri'yi ço... dövdüler onu deriye sarın demiş. gelmiş ...ā bâbası da sāmış ācı islam. dede bâba demiş āğbâ demiş be nuri'yi ço... dövmüş jávurlar demiş onu deriye saraymışı... . ben µyim demiş böyle yapmış kendine ama sanıyüm sırtına bőle ...an çı...mış. bi de gelmiş analı... varmış analığı onun da ölmüş anası. bi sıyırırlar gölmēne ...an. gitmiş do...tora ama bâbam onda üç senede ölmüş. ben bi buçu... yaşında ablam beş yaşında te ba... ablam sā dā . o seksenÒaltı yaşında ben seksen bir yaşında ablam. iki çōcumuz ölmüş āsanmış birinin adı biri üseyin te bunun çocu...ları biri āsan biri üseyin onnarı ço... seviyom. őle ...ızanım olmuş bâbacım ölmüş üç senede biz ősüz ...almışı.... annem evlenmiş bi deli...anlıyla iki üç tene çōcu vardı ikisi öldü biri duruyo işte. āsanımız duruyo. ana bâba birÒiki rāmetli bâbamız ama iki çōcumuz varmış ölmüş onnar. āsan ūseyin ondan sōra ben olmuşum. bâbam ölmüş bi buçu... yaşınday...a bâbamı ben bilmiyom ablam biliyo. beni yollardı git dedemin pınarından sual bana. hasta yatarmış. bâbacım türkülē çīrımış gençlik türküleri çīrıdı dėyo nası bâbam hasta yatar...a. ölmüş sōra bâbam üç senede. yirmi beş yaşçāzında ölmüş. ...aynatam gene şėyde ölmüş çana.....ale ārbında ölmüş çana...Òale ārbında ölmüş ...ayınım annadırdı bana. çana.....ale'de arpta ölmüş. orda ölmemiş de sürgünye olmuş onda. gelmiş şeylerde isti...amlarda sürgün Òolmuş. sürgün oldunceyin almışlar énu getirmişlē benim ameliyatÒolduğum āstaneye şeye numune'ye ...adıköyü'nde orda ölmüş. sōra ...aracaāmet mezarlığındaymış ...aynatam. ...aynanacīm hiç evlenmemiş iki ...ızanna ...al ba babâsı ...ır... günnük bıra...mış onu büyümüş bayā ani ağlarmışlar öldüreyim bâbası āni ...aynanam ağlarmış ne ağlıyosun be nine derdi ana demezdi. nine dermiş bâban öldü ondan ağlıyom. üç sene üç yaşını girmiş şeyi dedesi ölmüş ōrda. ...aynanacīm annadırdı iki ...ızanna ...almış bi dā ben onu derdi ēm ağlardı ...ur'an o...urdu. onun sancānınÒaltına allā beni derdi alsın derdi ...ayınanam. o da annadırdı bana ...ızanım. biz ço... ….. bi insanım ba... allā bize ömür vermiş.babalarımız ölmüş ...aynatalāmızÒölmüş allā bize ömür verdi. nuri'nin babası da öleli yirmi sene oldu. yetmiş yaşında öldü. yā ...ızanım öyle oldu.

(Kıtlık Yılları)

...ıtlı... ço... yaşadı.... bu nuri oldū zaman µç ekmecµmiz yo... gündendi ekmē bile yedik. bÓyle ...attı... arpacı... ufaladı... ufaladı... arpaları. båbasınna te o nuri'nin arpalīnda. bi de ……. uncāz üðüdür ġalblik çekeriz yo...lu... ta çektik ērşey oldu yavrum. pullu... da sürdüm tarla da sürdüm odun da getirdim bugün bugüne çalışıyom seksen bir yaşındayım. istēyi canım canım istēyi iştā var. tarla sürdüm ameliyat oldum ...araciyerden bu beni ameliyat ettirdi orda numune'de . te bu ...ada kis aldılar burdan. gene ömür var ölcem dedim. te böle oldum yā topladım sōra kendimi. ecel yo... aysel dµlmiş.

(Dokumacılık)

ben do...udum ama bir Òāngisi düzeldirke te bu ātçe ablam ço... do...udu. oncāz bilµyi anacīm do...urdu ço.... düzen do...urdu düzenlµmiz vardı. ben de do...udum böle mekikle bi bördan bi bördan do...udum döşeklē. yetti mi söyleye mi?

(Gelin Türküsü)

" giymişim beyazları boylu da boyunca
iliklemiş göğsünü gerdana varınca
iliklemiş göğsünü gerdana varınca "

gelin türküsü bu.

" a...şamdan sarılsa...a sebaT olur ya işte ben gidiyorum. şundanım ...aldı uçurdum" sesim bozuldu.

"şaðinimi ...ollarım boş ...aldı. giderken giderken yo... tiken tiken kör Òolsun bu tikeni yollara eken."

tükenµ içim bu ...ada ...ızım. gelini gelini oynadır...a gelin gelin oldu mu davullar türküyle darbö...ayla çalārdılar bunu çīrīdılar. giymiş beyazları boylu boyuncu ……nazmiye ālanın ācer ālanın düğünnerinde bunnarlāna oynardılā ben biliyom. gelin çı...ar...a baş...a türkü var. unuttum şimdicik a...lıma gelse onu da söylerim. nōlca... ne olur türküden. bi evelini verse sesim olsa. kendimiz dū ba...ayım nāsı türküydü o. ...adınnar dolu bi de sırayla gelin ar...ada ilerde türkü söylēlē . naciye tēyzen söylē biz de ēp beraber biz de ēpimiz naciye tėyzen ...ız...a da ço... söylēdi o gelin türküsünü. gelini

odaya getirµken. şindi davullāla getiriyo nerde bizim türkülēmiz ne güzel gelin getirµdik. ya ...ızanım ...ına türküsü de var. ...ına ...ına kōrdu gelini şey türkü türkü nāsıdı ki ...ına türküsü de. para da ...ordulā gelinin avc ȯna sı...ardı av ȯççīnı bȯraya ...adar bileklē aya...ları da bȯralara ...adar gelinneri ...ınalardılā . türkü çīrīdılā ağlasın ġarip anası sevinsin cadı ġaynanası dėye çīrīdılā.

“ ağlasın ġarip anası sevinsin cadı ...aynanası
oluyo ...ız gelin oluyor oluyo ġam bizi alıyor
bādan keserler meşeyi āni ya bu gelin Òeder döşeðİ
ağlama gelinim ağlama dökme telini pulunu
bükme annenin belini oluyo ...ız gelin oluyor
oluyo ġam bizi alıyor evler ...ıSıS ...alıyo
...ara ba...ırlā susuz ...alıyo ”

ēp onnar türkü ēp söylemē söylemē ...alsa bitmez. bu ...adar bu ...ada yavrum sen de sāÒol.

-18-

Anlatan: Hatice BAKACAK
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 90
Derleme Yeri: Evciler Köyü

(Göç ve Yerleşim)

annem båbam memleketi bulġáristan'da ben gelen benim beyimne. ben geldimÒon yedi yaşında burayı. onnarÒorda ...aldı ya evliydim geliyi deye ben de geldimÒonunla ...almadımÒonda ayrılmadım. aydoS ...azada aydoS ...aza kendimiz geldik burayı getirdilē bizi biÒµtiyar getµdi o zaman yollā açı...Òıdı. gelirdik geldik burayı buraysını tanıyı burayı getµdi. bizde burda ...aldı.... bulġaristan'a evelden burasını tanıdīna burayı getµdi bizi bizde burda ...aldı... yavrum ço... şükürÒallā geçindik. e yavrum ...aça... geldik biz gündüz yattı... geceleyin yürüdük. aya...larımnan geldim ðiç ne araba var ne āyvan µç te bőle bµ can geldim. ēpisini urda bıra...tı.... e biz dargınnı...lı...la çı...madı... be yavrumÒµlikle türkiye'ye dedik .... çı...tı... geldik işte őle geldik. e bire bizden sōra geldi romanya mācırlī ya atatürk unnarı getµdi onnara verµke bize de verdi bµ iki parça yer. do...san deyĕ de ondan fazlasını söylemeye. yüzünü görmedimÒama bi gör sağdı benim geldµmde ben biz burayı geldik dört sene sōra atatürk öldü. rumanya mācırlānı getµdi burayı ondan sōra öldü. e buralarda ōnnar bazısı kim nerde yer bulduysa uraya git.

(Kıtlık Yılları)

te otur yavrum ben dayalı duruyumÒoturuyum öle ya. ben mi ne bulursam onu yiyim be allā ne verµse. a yo... be yavrum..... ne yecez ..... allā ne verdµse nafa...amızı vermiş ..... memnunumÒāyatımdanÒµyim kendim yaşım bi tek başım. iki bi .....ızımna bi ōlum var. ...ıtlī mı ...ıtlīn en bolunu ben gördüm. nası geldim ben türkiye o zaman µç türkiye'de ne ekmek yo... Òıdı. dürüS bütün Òot ot toplūdu... ...ıt ne kadā otlā topladı.... bi kilo una çalıştı... bir tasına çalıştı...Òőlelēni yani gördük yavrum ...ıtlı...

zamanını biz gördük. bizim geldµmizde yunanÒārbındanÒon sene olurduru türkiye'nin
25 ...urtuldū. otuzÒüç senesinde geldim ben burayı otuzÒüç senesinde geldik. āyır benÒµç őle şeyler görmedim. vardı u zaman buralarda belki vardı ama biz b−le bişeylerÒµç şindi görmedik. biz µ biz bulġaristan'da oturūdu.... ama őle bişeylerle ...arşılaşmadı... yavrum.

30 (Dokumacılık)

onnā geçindim ben do...ūdum sümek işledim do...ūdum dizim üzerine bőle uzun uzun ...ōrdu... çözeriz bőle āvlularınÒiçinde ondan sōna onnarı geçµriz tara...tan …… bi dā do...urdum pala da do...udum hepsini yaptı... kilimÒişi siz kilim diyosunuz…..eskiden
35 do...uyu ya unnardan yo.... yorġan döşekÒepÒonnarla yaptı... yavrum ben burayı bişey getirmedim kendime te bőle geldim. şini sen buraya misafir geldi o sırtındaki elbisenne baş...a yo.... ...ıtlı... ...ıtlı... vardı o zaman yavrum. ē āneyi geçindirdim geçindircekÒāneyi ne yapalım be yavrumÒöyle geldikÒişte.

-19-

Anlatan: Zeki CEYLAN
Etnik Köken: Bulgaristan göçmeni
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 74
Derleme Yeri: Evciler Köyü

(Köyün Kuruluşu)

şindi güzelim şőle o zamanÒā.....aniyet varmış. fatµ sultan mēmet burda topları döktürüyo. ō avcılar şindi onunÒadı bütünÒēp o gün ...ıyafetlē ...afaları fiqan televzonda görmüştürsünüz bacası bőle āni istanbul surları var ya dikilip aynı őle duruyu. şeyden çı...ışta demirköy'den çı...ışta sağ tarafa papaz...ōy tarafına gidiyosunuz ben götürūm bile sizi yani. velāsıl Òorānı āl...ı o köyde yatıyo. ā.....aniyet varmış burası rum köyü burası bulġar köyü buraları ēp bulġar köyleri di ðer yerler. bu sefer bi de buradı da …… dā evvel şu bizim toprakları a...ören var ya şurda onnarın da burda bi toprakları varmış dā ēvel bizimkilerden Òevel bu sefer bi de şeyden geliyolar türkistan tarafından tatālā poyralı'ya ...adar tapusunna alıyolar o vize sarayÒoraları. tatarlarÒama onnar şeydeymişÒo zaman bu sefer şeyÒolunca bıra...ıyolar buralānı gidiyolar. bizimkiler de osmannı rus savaşında do...sanÒüç savaşı diyoz pilevne ...āramanı osman paşa zamanında ēp beraber geliyolar buraya. şeyden pilevne'den pilevne'den ama onnā bi ...aç ...aza bi ...aç ...alabalı... bi poStası burayı ...alıyo bi poStası manisa'ya gidiyo. a manisa'da o ārbi yapā bizim köylülerÒama dėdem bi tanesi ...ardeşininÒānımı orayı gitmiş çocūnna beraber padişā kanunnara göre. onu alıyo burayı dedemne beraber büyütüyo evlendiriyo ediyo sōra atatük savaş yapıyo istanbul'dan edirne'ye ...ada bu dağların en yüksekde tepesi mayadağ bu. a bu deniz seviyesinden binÒotuz bir metre yükseklikte. ama o burayı bu yılÒorda yapıyo savaşı bu seferÒorda revaziye ……. köyü var diyo ...aradeniz'inÒucunda diyo ordanÒişte şükrü paşa'ya ordanÒedirne'de faqan yerden filman yerden burasını istiyo. iyi ama araya şeyleri so...uyolar vericēz diyo ingilizler …… fıransızlar adam diyu çünkü ārbi ...azandı diyu istedµni vericēz diyo. bu defa ordanÒūdutu bağlıyolar aynı yıl revaziye deresi şindi bu. maraşal sōra bu bu su burdan bu şeye demirköy'e giderken batıya a...ıyo. bi de

dereköy'den doğuy a a...ıyo oraya baraj yaptılar şindi ….. altında bu bileşiyō iki dere orda birleşiyo bu sefer ...uzeye alıyo dolanıyo tā beğendik'te denize dökülüyo. o revaziye köyüne revaziye köyü o bulġarlīn revaziye deresi işte. şindi o orayı baraj yaptılar dereköy'e. ātta o suyu dereköyü'nü basmasın deye biraz aşā indirmişler. bu köylü o çocu... ta onu yapan ço... değerli bi çocu.... bobası kömür madenÒoca...larındaydı şeyde zongulda...'ta süleyman ...ılıç da ben gittim gördüm o dāyı bőle delmişler bőle görünüyo yıldız gibi görülüyo baraj. ordan şeytan dere barajına veriyolar o suyu orayı da şeytan dere barajından da şurada ço... büyük āzineler var topra...lar bulmuşlar ...ızılcı...dere'de orayı fabri...alar ...uruyolar ...uruldu da şindi ya. suyu oraya da veriyolar bőle oluyo. burada yo... onnar hepsi çekilmiş şeðirlere bizim oradan geldinneyin poyralılar bu poyralı köyüne biraz bi tikennik içinde yuva ...uruyolar oturuyolar fiqan bu defa o āstalı... tutuyo onnarı fiqan bıra...ıyolar gidiyolā orasını. ikinci gelen ġafile oradan pilevne'den onnarı satınÒalıyolar oralānı. onnar zăten vize sarayÒordan şeðirlerden gelmişler adamnar topra...la uğraşıca... ālleri yo... −le ...uruyolar burayı .

(Savaş Yılları)

şindi poma... ta varÒo zaman işte atatükÒo ārbi yaptı...tan sonra tıra...ya'da ēpsini buraya çekiyo onnarı da onnarı burdan ērkeS yerine demiş gönderiyo. ātta bu ġutlu ...āvenin önünde yenicekő'de o adam ...arşı çı...ıyo bunnara .bi adam diyo biz altı yüz sene bu osmannı idaresinde yaşadı... bőle şey görmedik. onnar gene patliamÒemri vermiş yunanlılā burayı çı...arma yapmışlar cafer tāyar şurada bi burġazınÒaltında çiftlikköy'de diretmiş sa...lanmış do...urcunnanÒaltına dėmiş gidin bi çobana sőlemiş demiş. sőle mūtara gelsin beni burdan ...açırsın demiş. o çoban gidiyō mūtara söylüyo türk mūtarı bu alıyo düşman subayını geliyolar cafer tāyar'a esir alıyolar .iyi ama allātan türk o polisti onnar tarihte bi atatürk'e nāsibÒoluyo bi de şeye alparslan'a o da onu esir alıyo bu Sefer …… yapıyolarÒalıyolar cafer tāyar'ı bu tarafa cafer tāyar'a geliyō orayı ziyaretÒetmē de paşamÒemir ver demişler insannar demiş caðil burayı bi o...ul yapın demiş cafer tayar. cafer tāyar ēr burda şētmeseymiş midye enez şurda midye

var enezÒordan istiyolarmış rumnar ay ama o dünya gözü yerine ama o adam gitmemiş gitmiş …ır…lareli'ne. orda da onu rātsızÒetmiş bizimkiler borcu var bize demişler gidiyo istanbul üniversitesine ölünceye …adā orada fıransız ōcalığı yapıyo bőle güzelim. rum □ardı burası rum köyü şu yeniceköy'ü rum.

(Köyün İsmi)

eski ismi de onnar buraya mesupete demişler yani buranın mensupetre şu bi …aya var ya ballı bal yatāymış buraları mirsopetre. yenice ismi ayrı bizim köyümüzün mensupete mensupetre evet mēsupetre mensopetre. şindi o a…örenÒolan ya a…viranÒesasÒismi a…viran onnā dā ēvel bízdenÒönce onnar gelme. a…viranmışÒismi orayası bi yere cadı çı…ıyomuş orayı bıra…ıyolā şindi kömürÒōca varÒorda. onnar o

cadıyı …azı…la āni āç …azı…la öldürürlermiş o inançlara göre. şindi biz o zaman duydūmuz buydu güzelim. şindi orda kömürÒocā çalışıyo oraya …oymuşlar. iyi ama orda tabi o inanışlara göre cadı çı…armış yo… o zamanki zamanda ama esas yo… o zamanÒa…viranmış adı yazıyo şindi de mezarlı…ta bi mezar da var caminiÒönünde. a…viran sōra geliyo onnar beriye …uruyolar o köyü iyi ama iki kere istilaya uğruyo orası. bi defa şeyde bal…anÒārbında bulġarlāla bi defa ruslar şey yunannılar yunannılarÒalıyolar yapıyolar yı…ıyolar oraları. ama onnar buraları da onnarınmışÒurda amcamın …apısının önünde şeyi var yunānın yeri var. buralarının mēmed ā isminde bi adam sıðırları otlaTırmış saray panayırına götürūmüş āyvannarın orda satarlarmış çuvalla sarı lira yaparlarmış. iyi ama geliyolar bunu takip ediyolā çıra… gitmiş …aynarca'ya deðirmene dedenin başınınÒaltından çekiyolā sarı lira alıyolar. şindi o bulġaristan'dan bizim dedelerimiz ācılā geliyolar burdan geçiyolar yayan yüz sarı lira veriyolarmışÒo zaman. ama o burun dedim yer var ya iki dere bileşiyo ya ……. dere diyolā ordan ġayet …….. bunnar da geldi geçen sene gördüler. bulġarın bőle şeyleri var te bőle …arşımızda gözetleme …uleleri var. şindi o yan dönū̄ şey o burundan dönū̄ o burundan bizimÒorayı fatma …ayaya. ġayet ya…ın bu …āvenin saðibi ali osman çavuş amca vardı bizimÒorda o zaman askerlik yaparmış. ikinci zalimden sonra buraya

gelirmiş gene gidermiş oraya da. bunu şeyde ben ama necmanna gezdim şurda para kilise var fatma ...ayadan ileri. pare kilise orayı bi bina yeri var. para kilise oranınki ismi o. orada sazara evciler tırnova ….. ama tırnova bizdeymişÒo zaman. tırnova tırnova para kilisede evcilerÒūdutmuş. bizimÒūdutlarımızÒa...ören'den tutuca...sın ta yeniköy'e ...adar bizimÒama burayı ...ır...larelin'de bi şey gelmiş yo...muşÒelemanÒorayı bi örnekÒişletme yapmışlar demirköy'e dedik biz sırta ...adar aldılar bizimÒūdutlarımızı. bizim yerimiz bizim köyümüz eski olduğu içi sōra da tarlalara ...adar aldılar devletÒormanını aldılar. bize bişey vermediler esasında bunun şeyi āni bizimÒāritamızda mūtardadır ārita bugüne geçerlidir. sa...ar bayırı büyük yµrek hepsi bizde ama bunnā ālam kesiyo yapıyo istişālini onnar yapıyo bize yakmā ...adānÒodun veriyolā. orayı bi bina yapmışlar. orada yolun yani u yolu ēralde o zamanki zamanda tabi o bulġarlar varÒo zaman türkler var geliyōlar. alışverµ yani para alıyolarÒorda çünkü yolÒordan geçiyo viyana …… dinlenme yeri faqan dµl özelÒordan geçenneri ēp bulgaristan'a giden yolda ordan …… gidiyō. orda nābıyosa onnā yapıyolā ama şindi o zaman padişā ...al...armışÒatlarla bi geliyōmuş nereye ...adā geliyosa tekrar gene gidiyō edirne'ye ...adā ...ona...lıyomuş. āsan āda āsan ā isminde birinde ...ona...lıyomuş.

(Çetecilik)

bu sefer geliyō burda da bi volçanÒisminde bi çete varmış volçan volçan. artı... bilemiyoruz rum mu neÒoldūnu da ama bu yollarda kesipÒo zaman türkiye'de eşek yükünne sarı lira çuvallarlan sarı lira arabalarla. e burdan şuradan geçiliyolarmış te bu ….. dā āla belli buradan bizim burdan geçer dōru istanbul'a götürürlermiş ordanÒo aldı...ları şeyleri. ada ...ada ne ...adā tuna ikiye ayrılırmış bi yer birleşirmiş ōdan

istanbul'a asker yollamışlar sırf türkmüşÒama şindi orayı bulġarlar ne belena ...ampı mı yaptılar ne bişey yaptılar bize bulġarlar. şindi o zaman buraya asker yollarmışlar padişāya volçanÒadında bu eş...iya burada o āsanÒāyı bu āsanÒāyı ...ula... şētmişÒöldürmüşler ...aza geçirmişlē u gece misafir ...almış una padişā yola çekilmişÒedirne'ye gidiyō. o çırān da ...ula...larını kesmişlē çira... çıra... bi ...oşuda

yetişiyō padişāya orda diyō ki padişām diyō bőle bőle diyō a...şamki misafir ...aldīnÒadamı öldürdüler benim de ba... ...ula...larımı kestiler. kim yaptı bunu volçanÒisminde bi eş...ıya. ēmen yanındaki kimse o adama ba...ıyō padişā esā bunnar bu iş ānginize demiş ba... istanbul'dan edirne'ye ...ada bu dağlardan bu eş...ıyayı ...aldırīsın ...aldırīsan ...aldırīsın ...aldırmazsan kelleyi alırım demiş. ondan sōra ...aldırıyōlar onu aradan. o volçanın ço... paralarını arayōlar ama esas µsardaymış. o volçanınÒeminÒā eminÒādiye biri varÒişte çok cannar ya...mış. bugüne bugün işte fatme...aya bi de taş varÒorda …….o para kilisede burayı paralar sa...lamışlar . ama yo bul dµl de yani ……...uş...aya

...artal...aya üç ismi varÒonun arayōlar para arayōlar geliyōlar fiqan ediyōlar ama bulġaristan'da da fatma ...aya çünkü o bi ...ız ...açırıyolar o ...ayaya. o ...ız kendini atıyor o taştan fatma ...ayadan intār ediyō şar...ısını da söyleyem size. allā rāmet ēlesin benim annānecim sőlērdi şar...ısını.

(Ağıt)

"salın da beni ay ...alar ey ey

düzende bez ...aldı işte sandı...ta çeyizim basılı ...aldı

en baş yavu...lu... küsülü ...aldı"

o zaman sevdiklere yavu...lu dermişler

"salında beni ay ...alar ēy ēy"

ay ...alar dēme āydutlar

"båbamÒµtiyardırÒatı binemez

...ardaşlarım pekÒufacı... beni bulamaz

annemin gözleri kördür beni bulamaz"

(Köyde Geçim)

işte bőley sőlerdi bana ben çocu...tum rāmetli annecµm…….sōra işte bugüne bugün ...aldı fatma ...aya. şindi neden bu köy onnarın dediğine göre bal ço... oluyomuş bu bu arazide. āni melisopete demek ballı ballı ...aya bu ...aya …… bi de māra var ya orda onu da ne mārası diyōsunuz dupnisa o da āni karpız mārasıymış ...arpız sa... ...arpuz ...oymuşlar bulġarlar. benim gittiğimde bőle şeyler yo...tu orda biz dolaştı...Òorayı o aşādan girişe giremezdik sōradan o girişi yapmışlā orayı peynir fiqan ...oyuyolarmış bulġarlardan sōra geldikten sōra bu şeyler bizim o. µ insannar gelmişÒordanÒama oralara bulġar köylerine vermişler tā şeye ...adā. ...amile diyolar eski ismi ēp bulġar köyü onnar bu yenice'ye şē taşıyolarmış āç getiriyolar bunnarla bütün ...ışÒaraba yapıpÒāçÒaraba bulġarlara satarlarmış da ço... iyi ...omşulu...lar yapmışlar. bizimkiler bizim dedelerimiz bu köyünÒiyi ileri gelenleri yunan burayı aldınnayınÒoraya ...adā gitmiş tā ūduta ...adā. bu Sefer burayı getiriyōlar rum ...ara...olunu ama onnarın bazıları burada yerli rum bazıları yunanistan'dan gelme. bu Sefer getiriyolar burayı ...oç kesiyolar para veriyolar fiqan burda gene çocu...larını dövermişler. āmet ……. şunda dövüyōlarmış ...adınnarı buraya toplamışlar fiqan neyse adamnar giderke demişler ba...ın burayı. demişler ba... listeyi isimnerizi ama sizin bu misafirperverlµniz var ya onūçi demişler sizi affediyoz. birÒay da şey vermişler bunnara müsāde vermiş fıransızlar girmişÒara yere. ēp bunnar bize türk düşmanı bunnarÒingilizler fıransızlarÒēp bunnarÒermenileri de bunnar yapan şımardan bu yalannarı ermeni ...atliamını.

(Askerlik Anısı)

ben erzurum'da gördüm askerlik yaptım o toplu mezarları ben gördüm subayÒevleri yapıyōz maraşal ça...mā ar...asına varıyolarÒüç dört metre aşşā toprā kamyō gençlerinÒağzında buz gibi dişleri siyā saçları. nene ātunÒorada āberlerde gösteriyo aziziye tabyada ...ara fatma çilli necmiye ōnnar biz demişler burayı terkÒetmeyiz burayı terkÒeden ...adınnarı çı...arma...Òistemişler. anadolu'ya alır burasını erzurum'u alırÒüç ...apısı var zāten biri ...ars ...apı biri ardān ...apı bi tanesi de istanbul ...apı. biz demişler burasını alanÒanadolu'yu alırÒayrılmıyoruz diyolar ayrılmıyolā. erzurum'un bőle evler de kenarlarda azizi'ye tabyada ermenileri u zaman ...andırıyolar şeyleriÒalıyolarÒalbayı nöbetçiyi öldürüyolar başlıyolar öldürmē tabyalar zăten

asker soğu...tan barınsın deye o ...adarÒūduta bu ...adarcı... bi şey başında nöbetçi başında ...ara ...azım'ın askeri oraya atıyō bu sefer duyuyorÒo nene ātun bütün şeðir ...al...ıyo taşla sopayla yanlaya... başı ...aba... rusları yeniyōlar türk askerini de ...urtarıyolar orda. elli dörtte benÒorayı gittimneyin saðaydı elli altıda öldü nene ātunÒordan ...adınÒerenler deye yazar ġaztelerde şurda burda anadolu'nun ...adınÒerenleri deye nene ātun ço... yaşamış bőle ebelik yaparmış. bizim dā köyümüzde ebe yo... kiminÒayā ...ırıldıysa bőle elinnen geçermiş velāsılÒo ço... yaşadı. ...ocası o gece ölmüş bunnarı ermeniler o zaman ruslarla beraber geliyolar ne ...ada insan öldürdükleri iç yüz sene ...atliam yapmışlarÒöldürmüşler. bizim de bizim burada da buralara git dµl de nerelere gittµseler bu gümüşāne'ye birÒay mı on bej gün mü ileşten ...o...udan girememişler gittikleri yolunÒüstünde van'a dōru gitmişler. türk cumhuriyetlerinde öldürdükleri insannarın µçÒēsabı kitābı yo... bunnarı tabi ēp fıransızlar fıransızların yaptığı ...atliamlar yo... mu ameri...alıların yaptığı ...atliamlar yo... mu hepsininÒingilizlerin yaptı...ları yo... mu da işte bunnar türk düşmanı.

-20-

Anlatan: Fatma GÜNDÜZ
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 51
Derleme Yeri: Hacıfakılı Köyü

(Evlilik)

annem babam da buralı. ben kendim ...açtımÒordanÒo yana atlayıverdimÒēmenÒevlendimÒőle evlendim. ...açara...Òevlendim te kendi …. evim ba... burası…… ba... sinekler gelmesin ba... şőle. benim kendi evimÒamān şindiki evim burası kendi evim. ne bileyim ben be ...ızanım …… beyimÒo zamanÒaskere gitçekti. on do...uz yaşında ...açtım. küçükÒolsam bişey değil tabi tabi tabi. askere gitçekti o zaman båbam da vermem dedi ben de ...açtım seviyodum. kendi evimizÒorası ba... şindi bu bu ābiminÒevi ba.... şurdaki öbürÒābiminÒevi ……. burasıda gene o ābim. ēpsi birÒēpsimizÒaynı aha bende kendime ……..burası da kendimin şindiki gittµmÒevlerinÒağırlarımız buraları. orası evimizÒaynı yerdeyizÒµç bi şeyde. bu evden bu eve geçtim benÒēmen bu evden bu eve geçtimÒo ...adar. iyi olmuş……bi ...ızımÒoldu ama ne……. tembµ sa...ın ...açma ...açma... ço... zor şey dµler.

(Aile Bireyleri)

u evlendi tabi u evlendi. bi ...ızım varÒiki ōlum var oğlanÒőretmen büyükÒolanÒöğretmen. pınarµsar'da öğretmen ...ızım da çerkezküy'de küçükÒōlum da var üniversitede. e işte o da őretmenÒolca... bu sene. bu sene dµlÒikinci yıl. o balıkesir'de şeyde yo...Òo őretmenÒo...ullarınınÒadını bilemµcem şimdi.orda o...uyo işte ikiye geçti işte. büyükÒolan şeyde o...udu tırabzon'da o...udu. küçük ...ız da an...ara'da çan...ırı'da.

(Gelin Alma ve Düğünler)

öküzÒarabası var tabi tabi őleydi. öncedenÒőleydi ne güzel. bőle şē yapardılar üstlerine kilim gerirler üüstlerine perde tülbent ta...arlarÒo şeyin bőle öküzÒarabasınna giderler buradan gelin gitti şeye. üsküb'e giderkē bi gelin sandalye ...oymuşlarÒarabanınÒiçine. arabadanÒu bū̄le bayırÒaşā giderkē insancı... devrilmiş gelinÒarabasınna. őle işte öncedenÒőleydi ne bileyim bende işte. vallā ne bileyim be hep hacıfa...lı ama µç bilemiyom ki nedendir. eski yurtlu... varmış burda yu...arda ordaymışÒeski yurtlu.... önceden yo... köymüşÒöncedenÒorası. oraya āstalı... mı gelmiş näsı olmuş bilmem. orası yurt şē olmuş yani yerle yurtÒolmuş. şimdi taşları var bőle yerde taşları. geçen sene tabi türklerÒorda oturūmuşÒerālde. tabi őle de ordan köy geçince sōra tekrar buraya gelmişÒinsannar burayı ...urulmuş köy. vallā onu ben pek bilemecem……yenge o eski yurtlu... nasıl burasīnÒinsanıydı o dµ mi? burasınınÒinsanımış mı neresµmiş. āstalı...Òoluncaya ...adarÒişte āstalı... gelmiş bütün küyÒölmüşÒorda. āni dālmış ...ayrı tabi bi ātsalı... gelmiş. tabi āni yerleÒ yurt olmuş yurt. biz şindi dā ba...ma eski yurtlu... dedik. āni őle ...aldı orası ormanda ...aldı orası. bi dā insannar burayı ...oymuşlar.

(Köye Suyun Gelişi)

bi tepeye ...oymuşlar susuzlu... ço... çektikÒama şindi var suyumuz.ama tekrar gene ço... yo... pompa bozuluyo yo... şey. tā orda suyumuz ...arşıdan çayırdere köyünden gelir bize su.ordan geliyo pompa bozulur dün te bozulmuştu a...şam yaptılar gece geldi su da. yimeycekler götür.

(Yemek Tarifleri)

tarāna tarāna mı ...apamamız var ...apamayı suvanı ...avurūz. undan sōra yeniden kimisi őle suya ….. biz Ò őle kimi. ērkez suy suvanı ...avurupÒetini de ...avurucan suyu da dökücenÒiçine āni ...aynıca... ...aynayınca tekrar ...apamayı pirinçle tepsiye yayıyoz. tekrar fırına ...oyupÒüstüne ...apatıp tepsiyle ū̄le pişiriyoz. etli tabi tabi etli kapama o. getir getir getir …… yenge getir beyā ġetir. etli ...apama tabi etli düÑünnerde tabi yemekli. ama bizim burada bu içki vermezdik. tabi içkimiz yo...tur.ço... şükür allā. tabi benimÒik ba...Òiki tane ōlum var. bi tanesi bi ġıram beyim de µç ġatiyen

datmaz yemekli őle yapıyōzÒişte ne bileyim. ...açamāmız meşūr ...açama... suyu ...aynatıp …… nōldu unu őle ...aynar...a unna. bi de şeye o...lāya elimizle bőle ...arıştıra ...arıştıra. undan sōra unu döküyōz tepsiye. isteyen şeylen pekmezlen bi de tereyālan. tereyāyı ...avurupÒüstüne birazçı... ...ırmızı böberÒatıp döküyoz tepsininÒüstüne. üstüne de biraz pekmez.

(Pekmez Yapımı)

kendimiz yapıyoz. pekmezi ...arpuz pekmezi. ba... şindi benim var ...arpuz pekmezi tabi. ...arpuzu da işte bőle kesip Ò ortadan kesipÒayırıyozÒ içlērini. undan sōra unu da tekrar bőle şeylere ...azannara ...oyup ...azanda ...aynaşīcak tekrar çuvala ...oyup bőle bişeyimiz var süzme bizim. altında süzülüyo suyu onun. tekrarÒonu tavalara ...oyup tavalara biraz da şeker ...oyupÒiçine ...oyultuyōz. tabi içini ...aynatıyoz tabi tabi ...ır şey pekmeze tabi içini atıyoz sade. ...arpuzun ...apları çı...ıyo atıyoz ...aplarını da āyvannara. µçÒyani µçÒonu da ziyanÒetmeyizÒiç. ...arpuz pekmezinden getir göster ba...am. ...arpuz ….. ama bu sene olmadı. ēr sene ço... Ò olurdu ...arpuzumuz da bu sene olmadı ...arpuzumuz ….. armuttan yaparızÒarmuTu da gene aynı ūle. armuTun da pekmezini. unu da aynı gene dūrayıp gene ...azannara ...oyup ...aynatıpÒunu da tekrar süzüp. ço...Òaz bişey ...azana yapışmasın diye. tabi −le yapıyoz yani. ...ıızılcı...tan yaparızÒērşeyden dōmatizden salça ēpsi őle.siz de sāÒolun.

-21-

Anlatan: Halil DEMİR
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 86

Derleme Yeri: Hacıfakılı Köyü

(Göç ve Yerleşim)

şindi ne ...adar borç ...aldīnı bilemiyiz. ondan sōra bizimkiler do...san Òüç Òārbi denµ ya rusÒārbi onnar gelmiş burayı. o aralar bulġarlar gelmişÒema üsküp'tenÒüsküp'ten ...urudere'den gelmiş yerleşmişlē buraya. onnar da oturmuşlā ...ır...Òelli sene mi ne ...adarÒoturdūnu bilmiyoz yani. onunÒüzerine bizimkiler geliyo buraya. e bulġarlar varmış geldµkte. işte ne bileyimÒeski ismini ki ācıfa...lı…… bilmem bu bulġarlar zamanında deðiştirdiler mi deðiştirmediler mi bi mālumatımız yo...Òonda. işte o günden beri de bizimkileri oturuyolarÒevet. şindi bābam tarafı şumnu anne tarafı tırnova. ilk gelenne tırnovalı bizim burda. onnarÒöbürleri onnarÒon sene sōna gelmişler tırnova'dan. en …….. tırnovalılardı. buraya yerleşiyolar buraya yerleşiyolar. dµl kendileri gelmiş yavrum devlet yerleştirmemiş.

(Savaş Yılları)

āni ordanÒā...sızla uğruyozÒespānımız yo...Òµç. tabi bal...anÒārbi …….. burdan ...al...mışlar gitmişler. kimisi istanbul'da ...almış kimisi adabazarı ……. bandırma tarafına gitmişler ……. bilemiyuz şimdi ki. a oraya tabi o zaman bulġarlar burdan gidiyu gene geri gelmişler. bulġarlar ……geliyolar ...açmışlar burdaki……gitmişler. burda yunannılarÒişkence etmiş yunannılar dövmüşler sövmüşler burdan …….. tabi te onnarı demişler ya yunannılara demişler birÒay zarfında tırakya'yı boşaltcānızÒama türklerinÒāberi yo.... türklerinÒāberi olmadī içµ toparla ……. geli buraya dört tane asker sen çetelere ekmek götürdün sen onnara yardımÒedin. ver dayā sōna sende para vardır. insannar ……. düvülmesin deye āmette para vardırÒo onu şipayetÒetmiş dövdürmüş. öle olunca yani tabi çok işkence … ben

görmedimÒalman savaşı’nda askerdim hārı’da āğrı’da. buralarda olmuşta bizimÒoralarda olmadı. āğrı’da biz görmedikÒaçlık. āğrı’ya ruslar da gelmedi. iran’a girmişler dedilerÒāğrı’ya gelenÒolmadı olmadı. onnar yaşamışlardırÒonnar onnar yaşamışlar. ekememişlerÒolmamışta o sene ekememişte olmamışta.

-22-

Anlatan: Hasan ERTUĞRAL

Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni

Öğrenim Durumu: İlkokul

Yaş: 71

Derleme Yeri: Hacıfakılı Köyü

(Savaş Yılları ve Atatürk)

dedemi sekiS kişi burada müslümanlarÒesirÒalaylar anādı mı. båbamnar beş ...ardaşÒonnar ...alayar kimisi yetim. båbamna birÒamıcamÒevli anādın mı. onnara giderke dedemÒőle tavsiye edērē. bir māra bulun da māranınÒiçine girin dēyēr …… kurtulmanın şeyi yo...Òanadı mı toplamıştı burdan sekiS kişi iki kişi gelmēyere …… dūve dūve geminin Òiçinde dipçikle dūve dūve öldürürler. sidikÒafedersin sidikÒiçirttirµ. o zaman gelenner sōra annata annata …. o gene o gene ….. onu annadayım şimdi şimdi o yunan köpē izmir'e çı...arma yap yapıcā zaman burdan üsküp geldiniz gördünüzÒüsküpÒoldū gibi rum. anādı mı seksen tane askeri götürmüşÒordan çı...armaya. almışlar gitmişler rumÒasker ya ama atatürkÒordan bozunca onnarı ...açmış. buraya ...açanna kaçmış benim dedeminÒanamın bubasınınÒāpabı varmış…. denilen bi ġavur. çocū da ço...turÒaskere alınan çocu…. gelmiş dedeme çorbacı demiş bana demişÒöküzÒaraba. nōldu demiş vallā demiş bi tekerlek……..kemal demiş bize satır çekti anādın mı. anadolu'da döktü bizi denize biz ...açtı...Òanādın mı. biz de burdan kaçıyūzÒöküzÒaraba anādın mı anamın bubasını. bu seferÒannem de ….. anādın mı nōldu demiş ne ārekette. kemal'in demişÒordusu var ya demiş. onun ...arşısında demiş biz demişÒőle yunan kőpe bizim de rātımızı bozdunuz. dünyanın süperÒordusu varamazÒonun karşısına. peki annat ba...alım demiş. bi … üç kişi bőle bőle ēpsinin gözleri bőle annādın mı? ...ırmızı yeşil ...alpa...lı ...alpa...lılar……. anamÒondan sōra onun der ne askeri biter ne silāsı biter der çocuklarına derµ. bőle anadırÒanam sōra ēmÒannarÒannadi da ēmÒağlardı bizim tabi. o meşe üzerinde de annem sōra işte demiş ya dedem ...açınÒēpiniz bi māraya girin. on beş gün ...adar meşe üzerinde ...al... yat meşeninÒüzerine ...ovūnda ...açıyırÒannem de annādın mı ēpsi çata...lara dağlara

ormannara dağlara ……...al...ıpta ...açıcā zaman çok zarar yapmış burada tabi ço...Òişkence yapmış. ātta tabi ….. davuTÒamıcamÒōn davuT amıcam vardı ….. onu burdan ...oşeyerÒarabaya tekÒarabaya çektiler burda. ...updere vardı üsküb'e yarı yola geliyorÒanādı mı ...arşıda birini görmüş beygir demiş. ben beygirÒalıcam çek çekÒarabayı. davuTÒamıcam bi fırsat bulur amıcamÒorda bbåbamın ...ardeşi ābire bıra...ırÒarabayı ...açmā ……. bi burdan girer bi burdan …… anādın mı atıyērÒama tutturamamış ...açmış rāmetli anādı mı ……. çana.....ale var var. benimÒanamınÒābileri var. gelµler bi sefer yaralanēri ikinciye gidēri orda ...alır çana.....ale'de tabi çana.....ale'de kalır. dayılarım tabi anamın büyükleri ama annemin büyükleri tabi. osmanpazarı'ndan …… aynı gelme bunlarla aynı senede gelme osman ……..a şimdi onu da şē yaptı burda çeteler bizimÒannamışlar. çeteler ….. bizim burda altı tane çete çetelere ba...mışlar burda bizim çı...mışlarÒartık. fıransızlar gelmiş burayı ….. fıransızlar fıransızlar gelmiş sōna anādın mı fıransızlarÒarabuluculu... yapmış ya. çı...mış .. ….. bi yaşlı ...arı çı...ın dēyi ēmÒoynarmışÒēm bārīmış yunan ...açıyēr yunan ….. dēyi anādın mı …….çeteler gelmiş çetelere ba...ıyálar. ondan sōra çeteler burdan gider unu da amıcamÒannadırdı davuTÒamıcam. burdan sa...sāndere varmış edirne'ye giderke sa...sāndere'ye ānadın mı …….. tutmuşlar ……. köprününÒaltına anādın mı. őncülere bi şey yapmamış yunan köpekleri askeri candarma öncüleri µç sesetmemişler. gelennere bi satır çekmişÒonnar da bizimkilere orda o altı tane çete. bu sefer fıransızlar geliyē anādın mı ondan sōra kim yaptı bunnarı deye anādı mı. türk çeteleri yaptı… türkÒasker ...ullanılan mermiler gene ...apçı...lar gene bulġar mermisµymişÒanādı mı. bunnarı bulġarları işi deyler bulġarlarınÒüstüne sıyırµlarÒorda bu işi. tabi tabi boş ...uvannarı ba...ıyılar bulġar mermisi ...ullanılan tabi. ama bayā zayiðat vermişÒu zamanÒaltı tane çete bizimÒu tabi. u gelenÒu candarmalara …….. diye bayā zarar vermişler yani sen de sāðol.

-23-

Anlatan: İbrahim ÖZYILMAZ
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 80
Derleme Yeri: İslambeyli Köyü

(Göç ve Yerleşim)

buyurun verò şēyi be şimdi bâbalarımız bulġaristan'dan gelme bin dokuzðüz yirmi yirmilerde …….. cumābala da cumābala yani ……. tabi birāzını mācır gelmiş yo...sul gelmişler yani µç mişkilsiz gelmişler burda yerleşmişler burayı. önceleri onnar şeye gitmişler veli...aya o balabana gitmişler balaban köyünde yāni şēye barınamamışlar. sōna burayaògöç etmişler yāni aşā yu...arı yirmi yirmi bir ya ondan sonna tabi biz burda zamanna benim bâbamòaskeròolmuş. bin do...uzòüz yirmi ikide askeròoldu. askeròolduktan sonra da bunu ēmen muhtar seçmişler. köy bu köyümüze mūtar yani aşā yukarı eski mūtar yani yirmi senelik mūtar. tabi burda bu zorlu...lar varmış yani burada şey rumlar mı varmış rumlaròama biz ben …….. bilū onnarı ama onnar zorlu... çekmiş o zaman bu yani. yunan rumnarı askerler ikide birde yani altı şeyinde pazar günneri buraya ārmannı...lara çı...arırmışlarònnarı çekmekòiçin yani dā afedersinòama şey bekliyolarmış yani pınarµsar'da onnar emri bekliyolarmış. bµ emir geliyumuş ba... serbest bıra...mışlar biraz bőle devamòetmiş rumnarın zamanı da devamı tabi atatürk rāmetli meydana geliceği zaman rumnar burdan ...or...udan göçòetmişler yani. artı... nereyi gittikleri izmir'e doğru gitmişler yani de o zaman fakat neyse ondan sōna biraz yani şey rātlaşmışlar ama fakirlik hep devamòetmiş burda. bu yani köyümüzde pek yani arazi ba...ımı yani şey yani āyvancılı... varmış fa...at āyvan pırā etmiyodu o zamannar süt para etmiyō süt satılmıyōdu yani boyna şeyde neyse undan sonra bin do...uzòüz yirmi dörtte bābamı askerden gelėp terėsòoldu...tan sōna burayı mūtar seçmişler. bin do...uz yirmi dörtten başlamış yirmi sene muhtarlı... yapmış evet.

(Çocukluk Anısı)

undan sonra rāmetli babam zamanna o...ulumuz yo...tu. şurda bi virāne bi o...ul vardı yı...ıldı şindi yani. eski şey zamanında rumnardan ...alma orası. üçe ...adar yani şey o...umam üçe ...adar ilk sınıf üçe ...adar o...uyolardı. neyse burada bu zamanna çocu... ço... her bi ānede beşÒaltı yedi bőle çocuk vardı yani. o...ul yetmiyi neyse ēmen o...ul meseíesi şurdaki bi eski o...ulumuz unu bin do...uzÒüz otuz dörtte babam yaptırdı ilko...ul olara... yani. neyse o...ul yaptırılı...tan sōna çocu...lar bi rātlaşmā beş sınıf …….. iki Óretmen sınıf beş beş sınıf dolu. ēr sınıf dolu yani hatta ondanÒönce rāmetli inönüyle fevzi ça...ma... geldi burayı paytonna ben kendim yani ātırlıyurum yani annadın mı? otuz dört senesinde paytonna geldiler gördüm. paytonna geldiler şu o...ulun olduğu yere ...adar båbam da mūtar şindi çār. tabi vali geldi ...ara...ol ...omutanı geldi …… müdürler var naðiye müdürleri pınarhisar'ın onnar geldi faqan båbam benÒon yaşındaydım. ben de iyice ātırlarım yannarına so...uldum böle muhtar dedi bizÒne için geldik bilir misin dedi? buyurun dedi sizin didi yani köyünüzü yani durumunu anna şētmek bize yani annadır mısın faqan. annattı neyse o...ulun olmadīnı çocu...ların ço... olduğunu annattı...tan sōna babam dedi ki o...ur bµ yardım bekliyoruz vali de dedi vali ne deye ba... muhtarım dedi yanµ. bµ yardımınız do...unabilir mi? hayır ...ati suretle yani vali redÒetti yani yo... ben bµ fayda yok ē muhtar ne diyosun dedi? ba... dedi burdan bµ cevapÒaldı... düşün taşın babam rāmetli düşündü taşındı seneler otuz dört dedi ki ...arar verdim yapıcamÒo...ulu. nesi nası yapılır vallā dedi kimisinin danasını dedi kimisinin bızāsını dedi kimisinin ...oyununu da kimisinin de keçisini sattırma... suret ...azanına varınca dedi. tamam mı tamam cevabını aldılar bunnar baş...a µtiyaç baş...a µtiyacımız dedi şimdilik o...ul. neyse cevapÒaldı ha p i...atta dedµ gibi babam bin do...uz ÒüzÒotuz dörde o...ulu başladı otuz beşte bitti buÒo...ul bitti. şimdi o...ul bitti...ten sonna her birisi bilū işte bunnar da bilū be yavrum be o...udun sen dµ mi bōrda o...ulda be. āni şindi āmir mēmur ve meseqa bütün yani memurlarÒordan çı...tı yani. bi āni bu µç okul olmayan yani…….zamanna bu. sorna rātlaştı çocu...ları āni ……. o o...ul ba...ımından rātlaştı baş...a yani ne deyim ya …..baş...a bişey. ben görmem atatürk'ü inönüyle fevzi ça...mā gördüm görmedim.

(Askerlik Yılları)

ben istanbul'da yaptım…….top yani şey yani uça...savar top ama şoförlük şoförlū de bilirim yani. ...ıtlığı gördük bin do...uzÒüz ...ır...Òikide buÒātta alamanÒarbi do...uzÒüzÒotuz do...uzda başladı o zamannar bu yol yapılıyōdu. bu yol yapımında yarım ...aldı yolları bıra...tırdılar. bu köprünün şu köprü var burda bu köprünün demirleri ātta şeyi bile demiri dµl de ...alıplara asıldı bµ emir geldi ...alıplar söküldü ...aldı bµ açı... sonu en sonūda ...ırı... beşi yani alamanÒarbi bitirdikten sōna bu köprü yapıldı yani onu içi.

(Kıtlık Yılları)

...ıtlı... gördük bin dokuzÒüz ….. ...ır...Òikide o zaman dā bµ şeydi ekin var ekinimiz var yo... dµldi ekinlerimiz yani ārmanımızı dūdük ekinnerimiz yeteri ...adar vardı. fa...at askeriye topladılar yani ātta benim bābam bile rāmetli o zamanna yani şētti yani. üçte üçte yani birini al var yani üçte birini aldılar bize yani yeteri ...adar bıra...madılar da biraz çaldı cepte …… ba...tı... ōle yani idaresini ėyi fena yaptı sen bilmezsin o seneleri fevzi onunÒiçin deycem ...ıtlı... gördük ...ıtlı... gördük.

-24-

Anlatan: Elfide URAL

Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni

Öğrenim Durumu: Yok

Yaş: 70

Derleme Yeri: Kaynarca Köyü

(Göç ve Yerleşim)

dµ alışma dµl de aya...larım ārī ondan Òoturamam. ben bilemem ki ben şeyden gelme ben bu yancı...lar'danÒataköy'den geldim ...aynarca'yı bilemem ben. yo... sōna tabi öldü. bu buralı ama bulġaristan'dan gelme ēp beraber bunnā. onnar da bulġaristan'nı gelme burayı ...aynarca'yı.

(Düğün ve Çeyizler)

yo... ben geldimÒonnarÒölmüş tabi ölmüştü. eskidenÒalayla olurdu bi de öküzÒarabaları .tabi da dāreyle te ūle olurdu ēpsi. ne annādayımÒeskide çµyizlerde ēpÒişte entari vardı eskidenÒentarilerinÒüstüne biz girep dērdik. ipekli oyalardı...Òonnarı bū̄le. ēr düðünde birÒelbise gene bir girep dērdik. ipekli onnarı oyalarÒēr düðünde hepsinde entarilerinÒüstüne çµyizde bi de serdin mi üstüne ...oyardı... .

(Dokumacılık)

çiyµzde hep çorablar eski do...uma yapa... kilim dērdik onnar vardı. seccadeler ēpsi yapa...Òişte µrµsin do...ursun. yo...Òannem yaptı tabi onun ...urdū tezjā girdiğimizÒoldu. do...udu... u hazır tezjā ...urulu e ...urulu bū̄le işte oturūsun tezjānÒiçine ēp çekersin tefeyi attı...ça mekikle. dört parma... şindi yeşilden yaparsan. ...ırmızı neyse. ortasına da gene bi süs ...oyarsın ba... şū̄le ...aş derdik çekerdikÒama o ...arışı...Òolma. tefe tabi tara...Òiçinde çekiyōsunÒatıyōsun mekµ mekµnÒiçinde de tabi ipin geçik do...ursun. kendimiz boyardı... kendimizÒµrµdik kilime göre ...alı. boya alıp

da boyuyoruz boya alıp da boyardı... tabi. nāsı istersen siyā ...ırmızı yeşil ...arıştırıp sarı. ...ırmızµn kenāna ũle sarıyı iki sıra geçersin. siyāyı ortaya ...oyarsın gene onun kenāna ũle tekrar gene dörder parma... ...ırmızı do...uycānÒũle o ortada ...alır.

(Kıtlık)

ben yaşamadım büyüklerden duydum. annemler bābamlar gelmişÒama bubam varlı...lı gelmiş varlı...lı gelmiş. gelince onnardanÒileri mācırlar ço... şeymiş zāmet çekmişler. tā önce gelennē içinÒaskeriye geçmiş ya ço... zāmet çekmiş fakirlikmiş. ektik der bubamÒermemiş bũle insannar bizim tarlaya demiş biçecēzÒarpayı gidip. tarlada biçip tarlada düðüp ordan bulġur ...ayası deyēz onda ũdüp te ekmek yapmışlarÒũle yetiştirmişler.

(Savaş Yılları)

bubam ço... durmuş muðarebede memleketteykenÒevet ço.... dört sene ...ayıp durmuşÒöldü deye. e bu şeyÒedirne'yinÒalışında şeyde ēpÒunuttumÒişte. ço... sene tabi āstayla da uğraştīma o alacā zamanÒēpÒo zamanÒiçindemiş māberµn. atatürk demiş ya ne bunnar ...oyun gibi girmişÒedirne'ye. ...oyun dµl şükrü paşa bu bize oyun demiş de. tabi te o zamanÒatışÒettik dēyir bütün gökyüzüne dēyirÒēpÒinsan yağdı postaki diyµ. tam girirmişÒedirne'yi alca...tı dєyirÒonnarı geçirmişler.

(Aile Bireyleri)

e şimdi yannız ...aybettimÒişte bi seneyi geçti ya. çocu...lar geliyırÒişte öte āfta celil buradaydı. şimdi de ...ız geldi süpürüp topluyo beni gitti gitti bugün. edirne'de o da o da edirne'de gittiler torunla ikisi.

(Hamur İşleri)

hamurÒişi mi ço...tu biz ...ıvırma deriz mācurlā ya yuF...ayı āçarsın. e hamurunu aynı işte börekÒaçacān gibi ...alın bilmez mi? güzelcene ...arµy...a ununu tuzunu. bµ

...ararÒişte açılca... gibi µç yapışmaca... gibiÒsenin açacānÒo...lāna aynı őle açarsın. azçacı... ya aŞtığın yufkalar ēpsini bitirene ...adar……. içine ...atarsın ...oyarsın ēpsini. celil'in gene en sevdiği çārşaf bőredi o ço... zor. gelin dedi bi tā yapma…….. gösterme dedi istµcek benden. ...ıymalıy da suvanna ...avururumÒaçarımÒelle onu. elle açınca ...adā azçı... şőle ...alın ...alınÒaçarım da yağ ...oyarımÒüstüne. sōna elle açarımÒāmurlanı dolarım…….o pişene ...adar ...abarı nāsı. celil yimez mi ya beni bi tarafa çı...armayın sa...ın vallā.

-25-

Anlatan: Niyazi ÖZYAPRAK
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 80
Derleme Yeri: Kurudere Köyü

(Göç ve Yerleşim)

dūmuşum båbamızdan annemizden duydūmuz duydūmuza göre bin do...uzÒonÒikide burayı gelmişler bulgaristan'dan. bulġaristan'ın edirne vilayeti ortaköy ...azası atören köyü ordan burayı göç Òetmişler. evet atören köyü burada gelmişler burda bulġar var yunan var burası ama bulġarlā gitmiş yunannıları burda bulmuşlar. sōradan yunannılar da gitmiş. bi müddet bunnar yunanlarla ...omşulu... yapmışlar. yunanlar gitmiş tekrar ikinci defa yunanlar yine gelmiş burayı. óndan sōra biraz dā ...omşulu... yapmışlā bi dā ondan sōra atatürk memleketi ...urtardı...tan sōra sonÒolara... haliyle yaşamışlar. vallā onnar köyü bőle bulġallā bas...ınÒetmiş. silah ateş silā yağmur ...urşun yağmuru altında ...urşun yağmuru altında çı...mışlar köyden. işte ancak cannarıyla buraya gelmişler gelebilmişler iş artı... köyden köye ...asabadan ...asabaya aç to... buralarda. ben seksen yaşındayım.

(Savaş ve Kıtlık Yılları)

...ıtlı... gördüm ben bin dokuzÒüz ...ır...tan ...ır... Òüçe ...adar ...ıtlı... oldu ėkinci alman alman ārbi vardı. o zaman millet āste oldu burda aşā yu...arı yirmi yirmi iki būra asker topladı ūkümet….vardı burayı yirmi dört tümen geldi. şu ...arşıda tümen dörtÒay ...aldı. paşa ömer iskender paşa vardı paşa kendi de çadırda yattı. dörtÒay dörtÒay sonra tümenÒindi poyralı köyüne orda ondan sōra çekip gitti.āla ben askerÒoldum neticede o tümen nasibÒoldu o tümene de askerlik yaptım o tümeni buldum. yirmilik olur ...olordunun yine yirmi dört tümen kemerburġaz'da buldum o tümeni orda da askerlµmi bitirdim orda bitirdim askerlµmi. yapmışlar yav şimdi insannarı cam şeye toplamışlar bőle camiye toplayıp erkekleri ha...aretlerÒederlermişlē düverlermiş bilmem ne

yaparlarmış bi ta...ım ā...aretlerÒetmişler. vallā onnar tabi yaşa beşÒon günÒiçersinde gelmişler burayı ama yaşamışlar tabi yaşamaz olurlar mı zăten fakirlik parası yo... pulu yo... . var çana.....ale'ye giden var iki tane dayımÒorda ...almışlar çana.....ale'de ...almışlar. bi tanesi burda evlenmiş birÒay kalmamış evli durmuş gitmiş orda ...almış. evet ...adere ba... ātta ...arısı āmile ...almış bi ...ızı dünyaya gelmiş. o ...ızı işte geçen sene öldü. öbür dayım da bi oğul ...almış o da ne oğlu ...aldı ne ...ızı ēpsi öldü gitti. yo... şimdi onnar. atatürk görmedim maraşalı gördüm marşal burdan geçti gördüm onu asker adam.

(Çocukluk Yılları)

benÒon on beş yaşlarında vardım do...uzÒotuz do...uz senesi geçti burdan. burdan demirköyü'nden ...al...mış bu yolları askeriye yaptı o zaman.o zaman bṻle gireyder bőle yok. çisam bölükleri var ...azma kürek bi bi tabur şeyden…….bi tabur da demir..... şey yeni yenice'den burada birleştiler. bir hafta on günde bu yolları yaptılar. sōra neticede ba...tı... bi sabā asker geldi burayı. bi on beş gün için dediler maraşal gelcēmiş. biz de çı...tı... tabi ……. muhtarı bize merasime çı...ardı oraya maraşala şey yaptı... ona. ne derlē ona bilmiyom dā ...arşılama töreni yediden yetmişe çı...tı... . oraya bu o...ul var orda orda onu ...arşıladı... fa...at arabadan inmedi inmedi. durdu önümüzü şőle önümde benim ya...ındı arabadan durduk şőle ba...tı.... merāba yavruları sāÒol nāsısan sāÒol siz de sāÒolun. bu kṻy ne kṻyü dedi dedik bu küy bulġar kṻyü rum kṻyü faqan siz nerenin mācırısınız? bizde bu çünkü burda iki tarafın insanı var dıramalı var ortaköylü var ben ortaküylü evet. dırama mācırları onnar mübadele mācırı poma... ben türk evet. ónnar poma... ben poma...ça bilmem bilmirim. eski ismi duydūma göre rumca şinayermiş ama ne manaya geliyi bilemem. evet ama nedir bulġarca mı türkçe mi bilmem eh öyleymiş…..kilise vardı kır... do...uzda başladı... ellide caminin oldū yerde kilise vardı rum kilisesµdi. vallā rum evi de ēmen bu ar...adaki rum Òevi şu yṻsek bi rum Òevi evidir. baş...a da baş...a nērde iki ev var evet yaðudi yo... …… ço... iyi ...omşulu... yapmışlā bi zamannā ama sonradan buraya şey yunannı tabi şeyi askeri gelince yunan yunan şımarmış. ondan önce µymişlē ama yunan tabi asker burda olunca onun bayrā burayı gelince yunan şımarmış onnara başlamış ā...aret Òetmē annadın.

-26-

Anlatan: Hüseyin HAMİŞ
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 78
Derleme Yeri: Poyralı Köyü

(Savaş Yılları ve Göç)

tümen burdaydı ...al...tı. ...ır... birinin ėderlezÒüssü ...al...tı tümen gitti burda. ...ır...ta geldi ...ır... birde ...al...tı tümen gitti burda. nē fakirlik tabi o zaman yo.... ondan sōra ço... yani millet müşkül duruma düştü āçlık sebebµle. on yedidenÒotuzÒiki ...ada otuzÒikiye ...adar asker båbalarımız. biz ...aldı... on yaşında. ondan sōra ekmē şeyi de aldı. dörtte birini de aldı almandan ūkümet biz de bi şey çalışamadı... burda yapamadı... yani ...ır...Òüçte birÒaçlı... z uÒurÒetti. ondan sōra bi dā düzeldi türkiye'ninÒişi. ē işte ...ır... üçten sōra bi dā yo...lu... yüzü görülmedi yani bu türkiye'de . tümen ...ır...ta geldi kırk birde gitti. askerler burdaydı subaylar ēr birÒeve birer subay verdiler yatmakÒiçin o ...ışı. seni sana dedi. bi göz yer yeter dedi. bµ gözünü subaya verdi. őle bµ sene ...aldılar yani burda. aynı pilevne'de aynı ar...adaşın dedµ gibi pilevne o ġarşı mālesinden geliyá buraya altmış Òāne bu köyü ...uruyū burda. ve bin Òüçüzde köy ā.....ı veriyálar burayı. dedelerimiz geliya. vallā çektiklerini ilk gelenner sıkıntı çekmedµni söyleyi. ikinciye benim dedemler bir Òiki sene sōna gelmiş çünü sı...ıntıyla ...açtı... Òordan dedi zorla ...açtı... .....ço... èşkence yaptılar bize dedi dedem. dedem dėdi javurlar bizi salmama... istedi dedi. sonunda buÒaltmışÒāneninÒüzerine otuzÒāne sōradan geliyálar ā...aretÒetmişlerÒonnara yani. ama gene de geldik dedi. bu köyü buldu... dedi. unnar becanov köyündenmiş dedemner de. becanov köyü varÒorta ...azasının becanov köyünden dedemler. bunlar lorça ...azasının o ġarşı mālesinden altmışÒāne idiler. o altmışÒāne kuruyo iki sene sōra becanova'dan otuz Òāne geliyá buraya. ama ço... èşkence yaptılar dedi dedem bize j avurlar. yā işte bőle āzır köye geliyá dedemler otuz Òāne o altmış Òānenin kuruldūna. köy Òā.....ı binÒüçüzde verildµni deyılar. ...aça geliyı be..... on altıyı çı...ar bin Òüçüz ...aça geliyá seksen tıya geliyá o zaman ço.....demek ...i. bal...an ārbi mi balkan ārbi lüleburġaz'dan solcāna

sācana burda musabey tepesi. āni bu derenin batısında bulġarlar doğusunda türkÒordusu. burda biribirine giriyolar Òezan Òoldu mu kesiliya Òatış.ēr kisi dereden suyunu alıyı bulġarlar da alıyı bizim türkler de alıyı. sabāla gün doğdu mu ateş gene başlaya burada. mısabey'i tepesinde alı ...omutanı mısabey'i üruyu javurlar köy

javurları ar...adan Òüruyu orda bµ tepe vardır tarµ bµ tepe. ondan sōra bizim Òordu bozuluyūrū. bozulunca biribirine irtibat ede ede gidiyálar şeye yassıdere'de. o tarafa çekiyalar orduyu altıÒay tapıbat yapıyálarÒorda. benimÒöz dayım bunnarı annattı bana. içindeymiş bòrada…… ārp yapan. altıÒay sōra dedi bulġarlar geldi dedi ādımkő'de dedi. orada dedi bizi çifte nÓbetçilē vurmuşlar dedi. bizim de dedi ordu ...umandanı bize bµ emir verdi dedi. dē ...andan dereyi geçemedik dedi őle kestik onnarı. verÒelini dedi bòradan dedi edirne'ye ...adar onnarı ...oðaladı.... o zaman dedim mıstaFa paşayla o sizin neÒo çoðun adı be sizin dedenner çıkmışta dµl orada ...ırcāli bizdeymiş o zamana ...adar. bal...an ārbinde bizim paşalar anlaştı dedi. gene şükrü paşa varmış başlarda anlaştılar. ...ırcālµle şeyi mıstafa paşa'yı veriyálar onlara anlaşıyálar bulġarlarla. āni bulġarlar bal...anÒārbün dedikleri bal...an devletleri birleşerek bizi cepē atıyálar burayı. işte o iki vilayet mi ...aza mı alıyálarÒo zamanÒanlaşmalı. bal...anÒārbünnü bu kadar biliyorum dayımınÒannatması. bir sene devamÒetmiş.

(Köyün Kuruluşu)

cevizköy var var sōca... köyü var ēp sōca... rum bey derdiler islambey oldu şindi….. islambeyÒoldu yenice o o da rum köyü buralarda baş...a bunnar türk köyü bu dere ...azanköy, toza...lı, duðanca, poyralı bunnā işte u dedµmden sōra ...uruluyu. o zamanna kuruluyu. o o şeyde o bin bin do...uzÒüz yirmi birde o. yirmi bir eylül gecesi bòradan dört kişi alıyálar. yunan Òordusunun işjalinde tıra...ya. burdan bizim kőden alıyálar dört kişi. biri ...açıyı üçüncüsü de köprüde kesiyálar öldürüyálar. bin dokuzÒüz yirmi bir yirmi birÒeylül gecesi. bunu da bilen bir ar...adaş anlattı bana ben de onu ta□i söyleyem. veya undan sōna gidiyálar ...ara...ola āber veriyálar geliyálar o cesetleri oraya gömüyálar. gömüyálar beşÒüz metre yu...arda bir yer. yani ço...Òā...aretÒetmiş yunannılar bizim bu köye. bal...anda beş kişi kesmişler oÒanda. yunanÒordusu burda iki üç sene ...almış. on do...uzda geliyı atatürk samsun'a çı...tī zaman. onnar burayı geliyı

erēli’den çı...ıyálar sarıyálar bizi alıyálar tıra...ya’yı. ona ...anmayálar izmir’den tekirā giriyálar. izmir’den giriyálar istiklal savaşına ...arşı oluyálar ……. buluyolar geyve boðazında

-27-

Anlatan: Hasan KIĞILCIM
Etnik Köken: Bulgaristan Göçmeni
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 66
Derleme Yeri: Yenice Köyü

(Göç ve Yerleşim)

yüzÒon dörtte bizim babamınÒailesi bobamnar burda yılmaz …. yuġoslavya …omonova'dan …omonova'dan gelme. bunnar ilk gelennē ātta lüleburġaz'a veriyolar …arāğaç bizim bu köydeki olan a…rabalarımın yarısı …arāğaçlıdır. burġaz burġaz …arāğaçlı veriyolar orayı bal…an bal…an demişler bal…an. hatta …ızıyo o zaman gidin de yu…arda bal…an nereye dayanırsanız oraya gidin. api…aten böle. ta□i gidin diyor ordan …… nereye giderse. benim bâbamın bâbası ve üç táne amcası çana……ale'de şeðitÒoldu. bâbamın bâbası ve …ardeşleri dedemle amcamı büyü…bâbamı derim artı…ına. onnar çana……ale'de şeðit Òolmuş çana……ale'de bin do…uz yüzÒon dörtte burayı il… gelenner onnar. ātta ordan sergen'e gitmişler. yer dēşmiş sergen'den burayı …arāğac'a tekrar gidiyo. rumlar geliyu burayı rumlar tekrar bir…aç sene …alıyo jaleba beraber. tekrar sergen'den burayı gelmiş. sergen'den burayı geliyolar. sōra āsan ābimin aileleri geliyō mübadele onnar. ama …omonova'dan geliyolar gene burdan giderke yörük tür…lerden herālde yıldırım beyazıt'a giden tür…ler bunnardan ilkÒeten …onya tarafından gidiyō bunnar bizimkiler yani. yörük yörükler onnar …omonova'ya gidiyolar oraya yerleştiriliyo bal…annara yerleştiriliyō yürük tür…ler. ana tarafım da bulġaristan'dan geliyū. benim şimdi bu anam tarafı. onnar da şumnu biz o …adar biliyu tabi şumnu. şumnu'nun bi ufa…lı… …azasından geliyolar. çana……ale evliya köyünden. burası boşmuşÒilk geldiklerinde boş ……. rumlar …açıyor. bin do…uz yüzÒon dörtte birinci dünya savaşı …açıyor rumlar ikinciye geliyor burayı tekrar rumlar burayı geliyor rumlar rumlardan …arāğaç şeye gidiyolar sergen'e gidiyolar. sergen'den tekrar buraya onnar gene burdan gidiyolar bi dā da burda …alıyoruz ……. yalnız …arāğaç yenice sergen arasında mekik do…uyor bu aileler onnarın aileleri a…raba eder bunnarla ……. aileler ēp aynı …omonova aynı ……. çok şeydi . bâbam zăten …ır… günnükmüş geldµ

zaman ...ır... gün tabi. bbåbam derviştepe'de dūdu. yunanistan edirne'ye ya...ın ...araağac'a ya...ın bi yer orda bi …….. kőde dūdu. āmile geliyu yeni evlµmiş …… båbamın derviştepe'de dōdu. dedem çana.....ale'de geliyo zaten geldµ zaman da dört ...ardeş bubam alıyolar götürüyolar askere gidiyor vize'den gidiyor askere vize'den. vize'ye bālıydı... biz pınar µsar'a dµl. geliyor büyük geliyor büyük dede de geliyor båbaları artı... biz tanımıyoruz båbam bile tanımıyor ne båbasını tanıyu ne dedesini tanıyū. båbam tabi tı... tı... tı... günnük tā şeye veriyolar edirne'ye veriyolar yörük şimdi ne güzel orda olsun…….. köküm erālde ordandı. uzunköprü'ye veriyolar ba... oturmuyo burġaz'a veriyolar burġaz boş. rumnar ...açmış o zaman erālde. tabi rumba da var bu bu ...arşıda. ...arāğac'a gidin diyo ...arāğac'a gidiyolar. tekrar gidiyo bunnar bu sefer ērālde elden ele dosyalar gelmiş bunnarın bir şeyler gerekçeli geri gidiyor bizim yaşlılar oraya askeriye artı... Òaskermiş …… demişler ya bize bal...an ąazım bal...an. o ...ayma...am da demiş o zaman bizim yaşla erālde båbamın babalarının da o kerim āların ...ızanı yılmaz'ın dedeleri demiş ordan yu...arı nereye yayılırsanız orda ...alın demiş. öyle anlaşırdılar yani ama µ köye gelmişler yani. yörük ama kökenler tür... yani yuġoslavya ……. poma... var. bu māle bura……. ēp poma... .ba... poma... o çocuklar ama ...arıştı... yani şimdi tabi. tatar yo... yo... bizim burda. burda yörükÒişte böle gelene ...omonovalılar geliyo doyranlılar var bulġaristan pomā var bi de şē var arnavut var şini āni.

YUNANİSTAN GÖÇMEN AĞZI METİNLERİ

-28-

Anlatan: Fatma GÖZLER
Yaş: 55
Eğitim Durumu: İlkokul
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Derleme Yeri: Ceviz köy

(Göç ve Yerleşim)

ben vallā bilmem bile anamın nerden geldµni. burda gelin geldim ...ız geldikÒordan çocūm. doðanca köyünden. bu köyde sana söyleyim mi yedi çeşit millet var. yo... tatar yo... bulġariyálı doyranlı gebzeli arnavut boşna... yürükÒēpsi var tabi. benim bubam bulġaristan mācırı anam yürük. ...ocamÒarnavut ...arışı... ben. alırız elÒişi yaparız.

(Düğün ve Çeyizler)

çetikÒörüyüz yelekÒörüyüz dantel bilmem ben. yō benÒayġazda yaparım …… vallā benimÒiçi āngısı āyırsızÒişi o dāyi benÒateş ya...ma...tan sevmemÒundan bana ayġazÒiyi gelir. eskidenÒişte ...ızannı...tanÒātırladīm dārele yaparlardı. iki günÒiki gece yemekli olurdu. gördüm do...uma gömlekler vardı āvlular vardı. anamnar do...urdu anam do...urdu düzen vardı bőle do...urdu. ben ço...Òufa...tımÒonnarı yaptında o ufa...tım. ama annem bőle dőşek do...urdu. yaptı anam bana anam yaptı tabi. döşek do...ūrdu yapā içine doldurdu. yorġan şindi nevresim geçirµsinÒo zaman do...uma astar göbek. tabi yapādan do...ūrdu göbēni çiçekli astarını düz beyazīdan yünden. tabi çµyizlik işte artık yayġıları işlerdik. bőle yastı... sap doldururlar dik dik durūdu. onu dikerlerdi bőle āni çuvaldızı µne vardı ununla dikerler.aynı sünger ço... güzel durūydu yo.... şimdi mobilya ēr yerine ……. yo...Òöyle el el yapımı. benimÒeşim yapmışta rumnardan da vardı bi tane vardı yı...ıldı yı...ıldı. var be annanesinin var köyde var bi ...aç tane ……bu meydanda kāve meydanında orda bi ...aç tane ev varÒöle ȷavurlardan ...alma.

Anlatan: Hatice TUNALI
Yaş: 59
Eğitim Durumu: İlkokul
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Derleme Yeri: Ceviz köy

(Göç ve Yerleşim)

dedem bulġaristan mācuru göçmen nene dede bulġaristannı asla şeylerden selanik selanik dur şindi a...lıma geldi. açma beya nenem şeyli yunanistan'ın başkenti hangisi be atina'dan dedemne öbür nenem ikinciye evli ilki bulġaristannı ...ızannı... ...asabasınnanÒanamınÒannesi ...ızannı... dedemnerÒonnarÒordan gelmişler.anamÒiki yaşçāzında getirmişler. biz burda doğdu... büyüdük yani bunnā yani.

(Çeyizler)

evlenmemiz çiyizlerimizÒeski usule göre yapıldı. sērerdik evqadım sērerdik duvarlara dola dolay önce çµzli dediğimiz göz emeklerimiz olurdu. tavanÒaltına da tülbentleri gerērdik bőle bayā altına da elbiseleri ...oyardı.... bi ...aryolacīm var hala dā duruyu. āni burda baş...a bişeyimiz olmadı. bi de …… çiyizlerimiz yani őleydi bizim. şindi mobilyalar µç bişey yo... yapmadı... evqadım.

(Dokumacılık)

ninelerimiz µrmiş do...umuş biz yetişmedik onnara. ama bi de çiyizimden var do...uma gölmēm ātıra annemden olara.... ben µrmedim µrenler vardı ben µrmedim. tabi çoraplarımız yeleklerimiz ēp yapa...tandı şindi yünner çı...tı. bu geldµnde altmış dokuz çif çorabı vardı erkek çorabı. benim yo...tu biz dā fakirdik yo...tu bunnarın ...oyunnarı vardı. elli altmış çift çorabı vardı unun düÑünü de biliyoz. amıcamızın gelini yavrum bilmem yani.

(Düğünler ve Anı)

şenlikli yavrum davullu oldu dünnerimiz ...ına gecemiz oldu. ondan sōra devri günü alay oldu. minübüzlerle geldik ātta açsa söyleyim sana ya ben kendim ço... ...onuşurum. bindik annānem ço... ağladı. biliyoz bőle titreye bőle yaşlı bi ...adıncāz bindim hiç ağlamadım annāneme sarmaşınca ağladım çı...tı... şőle bi ……yolda …bi……..

geline çı...tı... yüzüm örtülü e sıca...tı bunalmışım deyiverdi dayımız da geri açsana be sıdı...a abla şu suratını ço... ……. var açtı tam buraya geldik biraz dā ben utanırım örtsene be sıdı...a abla diyum gelini. gelin eve geliyōm artı...ın. gene yeniden örtü āla dayımdı gelinÒalıcı unun minibüzüydü. ābi dedi a dedi bu gelin nası gelin zilli gelin dedi. yüzünü ēm açtırıyu ēm örttürū dedi bana ēp farū ātırlıyōm ...ızım.

(Çiftçilik)

ah ev qadım annatmā annatmā ...al...sam ne çifler tā hep tarla sürdümÒārmannar suladı... fıçılarla ço...Òişler yaptık biz. saman doldurdu... yabalarla ama öküzÒarabalarınna yaba dediğim bőle büyük saman doldurūsun belleri.

(Ev Yapımı)

ah neler çektikÒevÍadım ne kerpiçÒāmurları ...ardı bu baca...lar. ne kerpiç kesti şindi pirketler çı...tı tuğlalar. biz ço... çile çektik. kerpiç bunu benim beyim yaptı. çamurdan kerpiçtirÒiçi ama ço... sıca...Òolur. µç biz ...ış bilmeyiz ço... sıca... var kapılar açılır beton yo... vā öbürleri yaptı... unnar betonÒorda durmamÒµç. ço... ātıralarımız ço... yavrum ...alkarsa...Òannatmā yarına ...adar bitmez.

(Tarhana Tarifi)

tarānayı mı fazla bişey yapmam ben ...ızım. suvan dūrarım yuðurt u tarāna ...o...usu varÒondan ...oyarız. tarāna ...o...usu var ...asabalarda satılıyu tarāna ...o...usu

dedin mi bāratçılarda veriyular.suvanı yuðurdunu ...ırmızı biber pµnir ...oymayım benÒu ...u...uyu. sade oluyo őle yapıyoz tarānamızı ...ızım. çünkü sevmiyomÒöbür türlü. vallā yedi sekiz gün do...uz gün yuruyuz. üç yedi günÒununna yūrumÒüç gün tuzla yūruyum ben tarānamı.ondan sōra benÒūma āmır ben basarım poşete āmurÒolara... yeriz. istersen getireyim görÒāmurumu dā nası güzel mis gibi ...o...ar. buzdolabına tabi buzdolabına ...oyuyoz orda temizÒoluyu. tabi ...urutmamÒönce ...uruturdum şindi āmur tarāna yapıyom. dā lezzetli dā ēr şeyi içinde hiç hava almayı dā güzelÒoluyo. sāÒolun siz de sāÒolun yavrum.

-30-

Anlatan: Necdet BİLGİNEŞİ
Yaş: 65
Eğitim Durumu: İlkokul
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Derleme Yeri: Ceviz köy

(Köye Yerleşim)

berabermişler yunanna bulġarÒondan sōra yunanistan'dan bi …ısım türkler buraya gelir. beraber otururlar rumlarla beraber benim dedemner oturmuş. ēvela bu köye gelenÒunnar biri salµ mēmed deyi ….. tekrar girerler yunanistan'a ikinci bir defa geliyiler şindiye …adar yerleşik burda. çonġara bununÒeski ismi çonġara. sōra yeni şeyÒoldu ama yunanistan'danÒo şekil geliyi yunannarla bulġarlar bulġarlar beraberÒotururlar burda. bizimkiler tekrar gider Òonnar burdayken. ikinci bir defa gelirler burayı yerleşirler. sōra gelennerÒişte ēpÒāni bu köyün mazisi o. var mezarlı…ları sizin mez mezarlığınÒüstünde evet başatlı… derlerÒişte orası onnarın mezarlığıymışÒo zaman. kilise caminiÒüstündeymiş tayir aġa dā iyi bilirÒo kiliseyi. ātta …āveleri bile varmışÒo zaman. burda …āveleri de varmış burda ā…aretÒbizimkilerden ben dinlediğim …adarÒā…aret burda edilmemiş. bu köyde edilmemişÒedilmemiş çünkü ettiklerini refµn dedesi bize annatırdı. rumnan……..evinde rum yunan onnarda orda oturūmuşÒannattīrµdi. beraber beraberÒoturmuşlar yani bu …adarını bilirim. beraber bu bulġarlarla yunānīlarla beraber oturmuşlā bu senÒonnā bi dā giderler tekrar gene geliyiler buraya iki defa burda …alırlar buraya yerleşiyolā .

(Köyün İsmi)

cevizköy cevizlik tabi bizim burda ceviz āçlī var. ceviz fidannarı olunca cevizköyÒismi de buradanÒalırÒāçlardan. çonġur çonġur çonġur dā öncesi çonġur türkleri varmış burada. çonġurÒevet yunannardan bulġarlardanÒönce burdan geçen çonġur türkleri evet. bu çonġora dediğimiz çonġur türkleri burda varmış bizÒunu

ilko...ulda da dinledik bu çonġur türklerini. işte bu köyün isminin çonġara olması o ilkÒadı ordan ...almış.

(Savaş Yılları ve Kıtlık)

yaşanmışÒonun ...ıtlığı ...ıtlığı şimdi o zaman ...ır...Òaltılarda ...ır... birlerde savaşÒalmanınÒalman burdan geçerken …… silā atmadan geçmiş burda. işte o seneler ārpÒēr taraf bal...anÒārpleri őle. ...ıtlı...Òo sene olur bi sene mi iki sene mi artı... ...ıtlı... da şőle ...azamızdan şē yaparlarÒelli teneki buğday çı...ardıysan bej teneki şeye verecen ...ıtlı...Òordan yani. şindi bizim ...oca inönü'ye neydi bizi āc bıra...tı. hadi bıra...manı o zamanı devlete işte ama burdaki ...omşumuz ...omşuya ā...aretÒetmiş o zaman. bej demişÒo almışÒon beş yeycēni de almış. baş...a siyasi yönü de o işte annadın dē mi āni yine demiş beş teneke alın burdaki almışÒon beş anādın mı benim bildiğim bu. āni ismi çonġur türkleri burdan durmuş. yunan bulġar beraberÒoturmuş bizimkiler. bizimkiler bizimkiler bi gider yunanistan'ı tekrar gelirler. ondan sōra diðer salµ mēmedler bi de önce buraya gelmiş. āni bu da bulġarla yunan otura bizimÒinsannarımız buna …… ben duydum ...omşu.

Anlatan: Sabriye ÇAVDAR
Yaş:59
Eğitim Durumu: Yok
Etnik Kökeni: Yunanistan Göçmeni
Derleme Yeri: Ceviz köy

(Göç ve Yerleşim)

ben ...onuş...anÒama ben mi ben bu köyünÒiçinde. benimÒanam gevgirli ama ben zaten …….. anamÒ ūsüs ...almış būbam askerde ölmüş. çana.....ale savaşlarında oralarda ...alır. gelmedi bi dā orda ...aldı. annem bi yedi yaşında ...almış babasında annesinne ...almışÒannesi de ölmüşÒişte dēcemÒöle. babalarımız gene selanikli ...ızanı...tanmış duyardımÒanamdan ...ızannı...lı selanik ...ızannı...taymışlar oralardan gelmişler annadırlardı āni őle.

(Dokumacılık)

yo... do...uma benim de ēpÒörgü yapa...tanÒörgülerim yapa...tanÒannemÒişliyo. e ...oyunnardan ...ır...ıp yı...ardı... yapa...ları suyla bi dā temiz taray götürūydük tarattīrīzÒonnarı. simek yapıpÒişlersin yapa...larÒişte ufacı... ufacı... dolayıp dolu simek deriz yapa...lara őle işlerdikÒőle. yo... do...uma ben de bilmem yo... .

(Çeyizler)

e çµyizlerimizi duvarlara sereriz salona asılana çenberlerimizi ...oyardılar bütün tavana da çemberÒolurdu öyle. bildim bilesi köy bőle ben bildim bilesi. varÒay yunannılar varmışÒeskiden de biz bilmeyiz. a ne bilµ o bilµ dā iyi onnarı tabi tabi. o bilirÒonnarı o bilir ben onnarı bilmem yunannılarla ço... oturmuş.

(Fasülye Yemeği Tarifi)

ērşey yapıyuz āngi yemē annadayım. fasülleyi ...apamayı ...apı fasülleyi. ...uru fasülle ...oyarım tencereye ...aynar. biz ēmen suyunu süzeriz o sıra gene su ...oyuyōmÒiçine. bi ...abı suvanÒiçine dūruyuzÒatıyomÒiyi olsun deye. ondan sōra gene su ...oyarım da ...aynamışÒolur bayā. ondan sōra gene e suvan yāsını salçasını ...oyuyum tuzunu ...aynadÒal kenara üle tabi őle yapıyoz nābıcan Òişte böreği geçirdim.

(Düğünler)

aynı ço...Ògüzel olur teyib dµl de davula düÑünnerimiz őle őle yo... őle ben dārele hiç kimsenin düğünÒoldu mu. ben bilmem ...ızan ……. benÒµç rastlamadım ba...Òo rastlamış. ...ına ...ına dādırız yemekli ...onu ...omşunu doyurūsun düÑün bitti mi. ēr şey çorbasından başla pilavı fasülyesi tatÒēlvası. dört beş türlü yaparlarÒiçki de isteyenÒalır istemeyenÒalmaz. kesesine ba...sın zorla dµlÒāni öyle öyle zorla dµl öyle. işte bēgirÒarabasınna geldim. ben görmedim ...ıtlı... görmedim µç bişey …… yo...
gündendi buğdayla arpayla yulafÒonnarı ekiyoz tabi. fasülya patetiz ēr şey ek ama tütün
mütün yo... őle şēlerÒonnar var üle.

-32-

Anlatan: Lütfiye SOYAK
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 91
Derleme Yeri: İslambeyli Köyü

(Göç ve Yerleşim)

ço... ço... zor gelmişler evqadım. ço... zorÒēp böle sürüklene sürüklene bőle arabalarla gelmişler ço... zor gelmişler. vallā selanik demirsar biz demirsar dµliz mennikli biz menniklimiz. ben burda olmuşumÒanam babamÒordan gelmiş. zor gelmişler ço... ço... zor gelmişler. onnar hep sa...lana sa...lana ja javurdan ...aça ...aça. ...ızannarın kimisini ölmüş yolda kimisi te bőle ...aynanam da burda ...aynanamı da ordan gelme. onnar gene selani...li baş...a bilmem……ben burda büyüdü.ben rum varmış ēnüz gelmiş ben ufa.....a ben burda olmuşum. ...ardaşım vardı āmit o da tezÒöldü. o da burda olmuş. ali vardı ...ardaşım aġam varmışÒo da es memleketten gelmiş burda ölmüşÒo da. aġam vardı burda öldü. ço... ...alabalı... ...ardaşlarımın ...ardaştı...Òama şini bi tane ...almadı. bi benden baş...a yo... yo... ...ıtlı... ço...Òelbet yo...luk. ben bilmem be evqacım.

(Kıtlık Yılları)

ben tabi gördükÒe burda dünyaya gelmesek yo...muş anam rāmetli bőle şēdirmişÒotçāz toplarmışÒotları doğrarmış kavuruyumuşÒuncāz kariştµrµmiş bőle yuf...alı... yazarmış bize……..yuf...alar beslermiş kendi gene yani ……şēlerini otlarını yermiş. tabi ço... ...ıtlı... görmüşler çok yo...lu...muşÒama ben bilmem.

(Düğün ve Çeyizler)

düÑünner dāyreyle dayrer dayrērē ço...Òiyi olurdu ama ufa...tım ben ufa...tım tabi. benÒēç beni ...açırdılar bőle bayā büyūcek ...ızçazÒoldum işte ...açırdılar beni.

düÑün yaptılar yaptılar dāyreylen zımbırtıyla yaptılar bişeyler çeyiz mi yo... fakirlik be ...ızım yo... ne çeyiz gördüm ne bi şē yo... bi şey görmedim. ...ızı burda olsaydı o şeyde gitti ...ızına gitti. ...ızım var benim bi tane bi tane ...ızım var te güveyim var burda. görmedinizÒonu dµ mi ya gördünüzÒonu tamamÒişte. amıcamÒamıcamÒistanbul'da öldü ölmüş. yavÒamıcam vardı dayım dayımı bilmem. görmüşler ço... ço... çekmişlerÒēpsi ço... çekmişÒonnar çekmişÒēp. biz nerde annatca...lar be ...ızım nerde annatca...lar. yo...lu... ço... yo...lu... vardı biz burda köy bizim köyde ortaköylüler vardı. orda onnar varıntılıymışÒunnar mala çı...mışlarÒiyimişler. ēpÒonnara bize bile ekmek verirlerdi böyle ço...ÒiyidilerÒişte burda oturuyuzÒonnarın şeyinde. ben do...san yaşındayım tabi tabi. atatürk'ü bilirdimÒonu görmedim görmedimÒoğlum. atatürk'ü duyardı... burda an...ara'da ankara'nın taşına ba... gözlerimin yaşına. ya...arlar türkü yazarlar. okula gittim ben tū yazıkÒērkes görcek. köyde o...ul vardı ama yı...tılar döktüler.

(Öğrenim Durumu)

eski til eski türkçe o...urdum sōrā javur mālim vardı bizim o bizi çevirdi gene şeye türk türkçe'ye ço... bilirdim türkçe'yi o...urdum ama vermediler o...uyayım. eski türkçe o...ūycādım ben ….. iran harflerini tanırım o...uyūmam o...urdum ama yeni türkçe'de. yeni türkçe'de.o...urum ...uran da o...udum mevlit de o...udum ço... o...udum ama yeni türkçe'de ēp yeni türkçe'de üç sene üç sene üç senedi o...ul. ben burda olmuşum ...ızanımÒeski islambey bu. islambey bişeyden anādırlardı ama islambey işte burası islamÒoturmuş islambey derlerÒona. yapmadım ...ızım do...uma yapmadı.... kimisi ortaköylüler ço... yaparlar onnar do...urdu onnar yapardı ama biz yapmadı.... fakirlikti ço... fakirlikti be ...ızımÒēr şeye mūtaçtı... biz.

-33-

Anlatan: Fahriye ALTINTAŞ
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 76
Derleme Yeri: Tozaklı Köyü

(Gelin Alma ve Çeyizler)

öküzÒarabasınna dārelē darbu...ayla bőle zilli dārelē vardı dar...alar vardı gelµlerdi pazartesinden cumaya ...adān dūn yapardı.... pazartesi gün geline ...ına vururlardı geline ...ına vururlardı. sōra salı günü çµz giderdi. çµz gelinne bile giderdi. çµz perşembe günü gelinÒalma geliyiler ya pazartesinden düÑün başlardı. o gün ...ına vururlādı ikiÒkere ...ına gecesi yaparlardı. perşembe günü geliyiler dā arabayla davullāla davulu yapan davullu yapardı. enÒço...u darbu...ala olurdu yemekli oluyu ...ızancīm. sōra alırlardı perşembe günü gelini gidēlerdi. oÒāşam yemek verirlē millete mevlitÒo...udurlardı. cuma sabāsı da güveyi alırlādı getirµlerdi ...ızÒevine. ...ızÒevine getirirlerdi yemek sofra tabi toplum belirlerÒiki sofralı...Òaile gelµlerdi. güveyi getirµlerdi ...aynataya ...ız babası göstermē getirµlērdi yemē yerlerdi. yemē yedikten sōra çı...ar...a o içeri girdµnin güvenin yemenilerini sa...lālardı. güve içeri girdµn para alıyılardı çocu...lar yapardı onu. küçük çocu...lar para alırlādı veriyidik para yemenileri giyerdi ayāna. yemenleri ayā giydµyin dışarı çı...tı...tan sōra o anenne erkek çocu...lā gençlē pullu... hazırlālā boyunduru... hazırlālā buraya ...orlā. ondan so güveye derler ki gel ba...alım şini bu boyundurā ...oşulucanÒöküz yaparlādı. güve de para verµdi őle ...urtulurdu. şa...a yaparlardı őle ...urtulurlā sōra o pazartesi a...şamında gene toplumÒordan geline …… ...aynala kızÒevine getirirlēdi gene aile kövce bütün kövü çīrīlādı yemek yapālardı gine mevlitÒo...uturlardı.

(Düğüne Davet)

o zaman bi ...adın vardı mumcu derdik bizÒona. ...adın vurūydu çuvalını sırtına sopasını eline ...apı ...apı gezerdi. ona da bőle ēr ...apakÒun verirlerdi. er ...apıya

giderdi an düğün saibinin selamı var buyurun gelin düÑüne deye. mumcu őle işte dēlerdi lābı őleydi düğünnere āber verµyī çārıyō deye mumcu derlēdi. őle birer ...apa...Òun verirlerdi işte yumurta verirlē bişeylē verirlē o da düÑün saðibinin selamı var buyurun gelin düÑüne dirlerdi. ...ızın çµzi de gelinne bile giderdi. geline bile gittµyin düÑünÒevine çocu... güveyi indirµlē gelinÒiyi dµl diye ...ıra çı...arlādı. cümbüş yapmā ar...adan ...ız tarafı toplanır birÒalay giderlēdi gelinin çµzini evine serēlēdi. çµzde yorġan döşÒo zamanna bőle divannā yo...tu yavrum. dōlay dōlay sekizÒon tane yastı... bőle duvar yastığı sap samanna dolardı yastı...lar. kilim pala kilimi seriyidik do...uma kilim bez kilimi. do...uma bőle kilimnerÒolurdu lafımı mūtarınÒaltında varÒorda őle.

(Dokumacılık)

yaptım ...ızanım yaptım ya...ına ...adān yaptım. düzennerim vardı bőle. beş tane mekik masura ipi sarıyıdı.... beş tane de mekµ vardı ēr renk beş renkli yapardı... biz boyalı iplikten Òolannarı. sōra düzenēmiz vardı bőle onnā da vādı onnara ipleri sarıyıdı... çözmeleri. ileri bőle ...azı... ...a...ardı... çözerdi...Òo gecereyle gecere derdi...Òunnar gecere derdik sarpÒipleri çözerdik. ondan so düzenneri ...urūydu... sarīydı...Òo ipleri. ondan sōra do...urdu... meseĺa tefe vardı tefe derdik bőle gelveri çekmesine tefe derdik. bőle ip atmalāna mekik derdik. sōra o iplikleri dört tane gücü derdikÒiplikten bőle sopalara yapardı... gücü derdikÒonnara gücü derdik. o gücülerle do...uma yapardı.... erişÒiplere eriş. arġaçta do...unanlara da arġaç derdikÒarġaç derdikÒonnarı boyardı... beş çeşnili.

(Boyama)

giderdik ...aynatırdı... ...ır...lareli'ndenÒalırdı... ...apalı çarşıdan boya yün boyası derdik. toz boya verµlerdi bize. ...azana ...ordu... sarı boyaya şabÒatardı.... ...ırmızı boyaya ...ara boyalara gene daş derdik. kezzab mı saç mı derdikÒonnarı suyuna dökerdik boyaları da atardı... ...arıştıriyidik. iplikleri basardı... ...aynadırdı... biraz çı...arµdik. ondan sōra da götürūydük dereye onnarı derede yı...ardı... deremiz vardı dereye götürūyüdük tabi. salardı renklēni ki bā yı...ardı... Òonnarı yı...ardı... salardı. ondan sōna bi dā çı...mazdı renkleri bi dā çı...mazdı renkleri.

(Yün Eğirme ve Boyama)

µrdik ...ızancīm őrekemiz vardı sümütleri bağlardı...Òőrekeye µlimiz de vardı hatta benim dā iki tane µm bile őle dā yapāya ...oyunnarın yapālānı götürūyüdūk tarattırīyīdı... tara...ta. ondan sōna te bőle küçük küçük yapardı... bağlardı...Òőrekeye bőle bőle µrµdi. sümekler yuma...Òolurdu. yapā yapāyla dēriz yapāya sümek derÒµrdimize yuma... derdik. annadın mı o ipleri sōra bi dā bőle arşına arşınnardı...Òarşınnayıp Òarşınnayıp Òipleri keleb yapardı... keleb yaptıya boyardı...Òonnarı keleb yaptıyan boyardı... …… ipÒoluyu ipÒip o irdiğimizÒipleri yuma... yapardı... yuma...tan da arşınnayıp keleb derdikÒonnara da boyardı...Òonnarı őle bōyala da. ileri sarıyı boyardı... sōra ...ırmızıyı boyardı...Ò ēpÒo suda. sōra da ...arayı atardı...Òo boyalı suya ...arayı boyardı...Òaynı suda. sıca... ...aynardı ...azanda ileri sarıyı boyardı... şapa ileri şapa bastırıydı... beyaz yünü çapta biraz durūydu. ondan sōra da çı...arıyıdı... boyalı ...aba ...azanda boyayı atardı... kaynar ...aynar çıkarıyıdı...Òona kezabÒatmazdı... zaten. sōra ...ırmızıya ilaçÒatardı...ın boyayı dökmesin deyi annadın solmasın boyayı dökmesin deye. solmasınÒeskiden te yünnen te bőledi alÒeskidµlen tabi yenileri de vardırÒama şindi te nā bunnā bunnarÒişte. bizim do...uduğumuz bunnar renġa renġa millet bitti yün. ...oyunnarın yapāsından bu şindi te bu sarıları ileri boyardı... . sōra bu ...ırmızıyı sōra bu maviyi sōra da ...arasını boyardı...Òo aynı suda. boyaları kendim yaptım yani kendim boyadım yaptım. bunnā dā benim ninelerim yapmış bunnar benim kendi yaptı...larım baş...a kendimÒonnarı do...umadı...Òeskiden yaparlarmışÒonnarı ama benim zamanımda onnā yo...tu. benim zamanımda bunnādı ferece do...urlarmış do...uma bőle giyme yaparlarmışÒuzunÒunnā bizde yo...tu. benim yetiştiğim zaman bunnādı yapannā.

-34-

Anlatan: Fehmi KANAT
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 71
Derleme Yeri: Tozaklı Köyü

(Göç ve Yerleşim)

bizÒevvelatını bilmeyiz do... do...sanÒüç mācırı deyōlā bize bizim kő evvela buraya geliyo. geldiği zaman biraz ...ona...lālar bura oğlum buralarÒormannı... burasını biyēmiyōlā burdan ...al...ıyolā gidiyōlā beyaz köyü'ne oradan da biyēnmiyolā tā bursa'ya gidiyōlā oralarda ...alıyolā…… biz gene dönüp gidelim. eski bunun bu köyünÒismi hamdil hamdiye köyü il...Òāmidiye mamidiye köyü őle diyo. rāmetli bunnarı o yaşālın bubası vardı ya ali usta …….. ve ondan sōn dönüyōlā gene buraya gidiyolā. āni do...sanÒüç mācırı bizim köyün gelişi selanik mācırı. tabi ēpsi aynı kökenÒaynı kūyü. yo... bizim burada yo... biz ēpimiz mācır. ba... şindi şu bizim dereyi geçtiğin köprüyü dµ mi gelcen bu köprüdenÒöte pınarµsar ġacalların şeylen bulġarların cevizköy bulġar köyüdürÒeski ismi zaten çonġre bulġarca. bu dereye ...adā da onnarın tabi o zaman bizim kőmüzÒāni ……. gitti filistine yerleşti bizim kőmüz de aynı burayı yerleşmiş şişe şişe şişe …… içelimÒaçmışlā yani dēcem bu bőle. benim yaşım yetmişÒüç. yo... doğru buraya geliyolā ūkümet tarafından ...onuluyolā buraya tabi o zaman.

(Maden Yatakları)

őle birÒisim ...oymuşlar kömürü aşā yu...arı burda bu yerÒaltı kömürleri bin do...uz yüzÒelli ikide çı...ıyı ben de çalıştımÒelli ikide …….. köprününÒalt yanında köyünÒiçine vurdular köy göçüyo oradanÒondan sōra bıra...tılā şuraya gittik şindi açı...Òişte ba... bu poyralı üstüne gittik mandal diyōlarÒoralara gittik vurdu... ben çalıştım çā...Òotuz sene çalıştım benÒo makinellē ……en son vaziyet……....apalı çalıştı...Òondan son sattı... burānı. bunlarÒaçı...Òişte piyasa yeşillikÒolsun mārem kilisele.

(Kıtlık Yılları)

olmazÒolur mu alamanÒārbinde bin do...uz ...ır... bir e tabi tabi o zaman. dere boyuna inerdik gelµcik diyuz şimdi satarlarÒonnarı yeşillikÒiçin onnardan giderdik biraz toplardı... biraz dā ……çocu...larımız süpürgelē u süpürge toðumlānın bile ūdüp unnara ...atıp da ekmek yapardı.... yo...sa alaman bin dokuz ...ır... bir senesinde. benÒotuz bej duðumluyum. varÒiki tane burda var burda hepsi iki deyirmeni vardı.o bu dā sōra olma o yu...ardakı bulġalardan ...alma yu...arda dµrmenÒu dµrmennē vardı o zaman yo... ...ıtlı... nerde nerde bāda yo... bişey yo.... e o zaman şindi memleket gene ārptan çı...mış biz yetiştiğimiz zamannā. döverdi...Òārmannarı tabi ūkümetin demek ki u zaman bi µtiyacı var gelµlerdi. o benden birÒiki yaş dā büyük şindi sa...lardı... bile ekinneri gelµlerdi iki teneke üç teneke.Òzaten āyvana nē çı...arıyasun da bunu alcan. zăten çı...ar beşÒaltı teneke çı...ıyū geliyelerÒērÒa...şamÒalıyo. ātta samanÒiçine bile çuvalÒiçine ...oyup sa...lardı...Òunu bile bulurlardı. …… o zamanÒőleydi onu da ...ullanıyōdu... ...ullanıyōdu... …… ekseri misir nerde bulacan buyday be ……. o zaman bōday buldu mu ...atı... yaparlardı una mısıra. ununa ...atıp da yerdik tabi tabi şindi bizim bu dere boyu o zaman bőle dµldi ço...Òeski söğütlē vardı zamanında bizim bu cami ikinciye ōlan. bizim bu cami o zaman bőle tarikatlā var tellami derlerdi u zaman. bilmiyom ben tabi doluydu cami.bu dere boyu biteva serµdi tabi burda yozları vardı. rāmetli båbam benimÒo yozları giderler keserlēdi burda şurda derede hayvan yani öküz. yapmışlā tātadan çatma urda ...apanıp güdēlerdi unnarı orda keserlēdi askeri. askerµdi te bu dere boyları alamanı bin do...uz yüz ...ır... birde. yetiştim tabi altı yaşında çocu...um ben yani. beyā ne diyōlā oraya be bişey diyolādı ama …….. evetÒevetÒēpisi aynı kökünnük zaten ...ır...Òāne gelmişti ēpisi. yannız onnarınÒiçinde bi o zaman ...ara ...uvvetlerinden bi kişi gelmişÒali usta. o ayrılmamışÒonnarı ayrılmamış bi yerden ...omşu olunca. o ayrılmadı ve geldi gene.

(Geçmiş Yıllarda Çiftçilik)

őle derdi rāmetli açan geldik derdi bardan mı gīdı güvennı... mi yīdı burası derdi ēp őle annatır bana. yo...Òaynı var evler nerde o zaman bőle te ...oliba eskiden

çavdarÒekerdik çavdarla ya ...aplıca döverdik duvarlarda bunarla büle örterµk samannı...…… te bőle …… çatmışlā delmişlē burdanÒiki odunu birbirini burdan çivilemişlē bőle. ...uma ...uma bazıle çıbı...la örmüş bőle sōra çı...tı ……. ...arasaban ...arasabannı ...arasabanÒo zamanÒöküz ...oşuluyor ya bi eşek ya beygirēlē. ...arasabanı ...arasabanıÒgidersin to...Òo zaman gübre yo... ki. öküzÒep herkez gücüne göre bazisi manda ...oşuyudu bazisi bēgir. bazisi inek ...oşuyudu e gider ……. evle burdanÒatıyo bi teneke toðum toðumnu...larÒalıyo devri günde gidiyo biraz gene ekiyudu. erken salardı... ādi ba...am bi sürgü onunÒüstüne őle eker yapardı... . zaman geliyu elle biçeriz elle mısır ekersin gündendi ekersin dā ānı rāmetli annemµli ġal...arlā dā sabā namazı yo.....a samalā āyvannarı sağla burdan ba...ırÒācı biz bizde de biraz dā bulġariya mācırlığı var …… una ...obistire bőle su taşīlā onunla bőle şēle burdan ketµgen ba...ırla ta...arlarÒaza burdan da...ar da ...ızan……. giderlēdi tabi oraya gelecek ...ırı da bizÒorda misire de sūlüyōz . o biliyū pilavını yapmış bilmem nesini yapmış gelµlē ...an ter. bi de ba...ıyuzÒiş yapıcamÒama yaparlādı gene ço... zāmet çektik şindi rāt şindi rāt.

Anlatan: Mehmet BAŞYİĞİT
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 66
Derleme Yeri: Tozaklı Köyü

(Savaş Yılları)

aynı bi çār...òar...adaşın da dedµ gibi o zaman …… dā bu benden dā yaşlı. ya da benòundan aşā yu...arı dörd beş yaş küçükümòaynı aynı günneri gördük yani. bin do...uzòaltmışòaltı senesinde geldi burayı şey davalı'dan su geldi bize ……..benòu zamanòişte şey rāmetli dayısının yanında azādımòo zaman ben. oldu oldu ço... ...arartma oldu. ātta köyümüzdenòüç kişiye bilem yedek subay şeye aldılar şeye bilemòonnar yani. aldılaròaskeròaskere dedem var dedem çana.....ale'den. ...almışòorda ...almış burdan babam babamòo zaman do...uz yaşında ...alıyo. babam do...uz yaşında ...alıyo. ninem dede mi dede ço...òolsa yirmi beş yirmi üç yaşlānda dedem o zaman tabi. onu onun ar...adaşı var köydenòöldü işte bin do...uzòalt …… diri diri isti...amòaltında ...alıyo onnar istµ...am altında ...alıyı dedemni. onunòar...adaşı oluyu topal musa. ġazimiz vardı mēmet ata şeyde vardı mēmetòata .

(Kıtlık Yıllarında Çiftçilik)

o da vardı tabi ēmen ēmen tabi gördük tabi benòaşā yu...arı ……. benòēnüz doğmuşum dünyaya gelmişimòama yani.dinliyōz yani yaşadı... u günneri yani. arpa ekmē yedikòāni onnarı yedik yani yedik onnarı yedik. tarlacı ...a...ara sabanna ...arasabanna sor pu... pullu... çı...tı pullu... yo...tu ilken. ...arasabandı tabi tabi tabi elle biçērik bőle güzel yaylı bőle do...uma şeylē vardı cēgeler paladan do...uma giderik tarlaya gece dimetleri silkelerdik üstünde bi teneke iki teneke yo....mecburò ūtmekòiçinòaçlı... tabi.gidēriz gēcerµ döverizòonnarı sopayla demetleri bőle uçlānı bağlarız ya demet bőle biçmelle bağlardı...òunnarı.döverdik bőle ēmenòiki teneki bi teneki nerde sabālā dōru dirmene.yā ya...ıyoz yā ...andil ...andil kül bőle çana... gibi.kül

külün ◌̀içine yā ona bi paladan bőle çapıttan bőle veriyoz ona bi fitil◌̀o yādan yanar.

25 ...ap...ara ēr tarafı ……. bőle yaptīn zaman ◌̀ēr tarafı ...ap...ara olur vallay.

-36-

Anlatan: Hüseyin ÖNVER
Etnik Köken: Yunanistan Göçmeni
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 87
Derleme Yeri: Yenice Köyü

(Göç ve Yerleşim)

ondan sōra gelmişlerÒedirne'ye edirne'de edirne'de beğenmemişlerÒorasını ...ır...lāeli'ni ...ır...lāeli beğenmemişlē ordan ...aynarca'ya gelmişler. ...aynarca'da beğenmemişlē burasını beğenmemişlē ormanÒoluca...mışÒēral dırama selanik selenik'tenÒµçÒonnar mubādere mācırı gelmiş. āyvannarınnanÒēpsinne gelmişÒunnā. yok rumlā bu būdaymış biz gelmişik. ben bu borayı gelmişimÒiki buçu... yaşında iki buçu... yaşında. µtiyallā annadırdı o ondan bilgim var ben ben memleketi bilmem. bilmiyōm güzelmiş ki kiminÒişi iyise o güzelmiş. båbam cambazmış meseqa āyvanÒalıp satarmış dış devletlere āktarma yapıyümuş. o yuva iyi geçiniyomuş rātmış rātmışÒāyvancılı...la uğraşırÒāyvancılı...la uğraşır. ben binÒüçüzÒotuzÒaltı doğumluyum. yiyirmi senesinde dünyaya gelmişim. yaşım şimdi seksen yedi seksen yedi yaş.

(Kıtlık Yılları)

...ıtlı... benÒaskerÒocānda biraz açlı... gördük. askerÒocānda askerdikÒüç sene e dört yıl askerlik yaptı... biz. alamanÒārbinde o zaman biraz küçük geldi yemekler. askerÒocānda baş...a evel ...ıtlı... görmedim…… ōrda da ...ıtlı... yo...tu ama sivilde de yo...tu para var sivilde de yo...tu. atatürk'ü görmeyi yüzünü ne gördüm……gördüm……..ātırlıyom benÒo zaman atatürk'ünÒölüm senesinde benÒevlendim. on yedi yaşında evlendim. e tabi oldu olmazÒolur mu. āla dā üzüntülüyüz te te o...ulda o...ul o...ulda metem doluyuz atatürk'ünÒölüm şeyinde. ben o...ulda bi cemiyetÒoluca... dµ mi ben ...attiyen duramam ...āvede duramam. te buraya iki sopayla gidicµ gidecem uraya ben.. ērkeS şaşıyı şaşıyı bana en bu gücn̄ūn̄ en

en yaşlısı sayılıyı ben seksen yedi.var üçüncü sınıfta …..var o...uyamam.

(Aile Bireyleri)

memnunum ço... şükür allā memnunum memnunum çolu... çocu... bayzīsını ...aybetti... . on sene evel iki tene çocu... bi tene elli üç yaşında bi tene otuz beş yaşında sekizÒay sōra da ānımı da ...aybettim onÒayda üç kişi ...aybettim. var dā iki oğlum… varÒüç tane ...ızım var dā yedi tene vardı bende. ēpsini āllettik biz ço... şükür allā da ben de emekliyim bi sorun yo... bi şey deðil.

DAĞLI AĞZI METİNLERİ

-37-

Anlatan: Habibe DÜDENCİ
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 85
Derleme Yeri: Erenler Köyü

(Göç ve Yerleşim)

ben burda dūmadımÒōlum. bulġaristan'dan ……. harmannı. onnarÒordan geldiler beraber geldilē. onÒaltı yaşında geldim ben. burda bu kū küyÒiçinde evlendim bu burda evlendimÒÓmrimiz geçti. onÒaltı yaşında ordan. hatırlıyōm be öküzÒarabasınna gettik. birÒay birÒay osmannı'ya geldik osmannı'danÒo birÒay durduk. buraya geldilē. bizim kūmüze benzettilerÒanamız bubamız borasını bubamµli geldiler ba...tılarÒorası bayır burası uva dedilē gettiler bizi borayı. orda ...alcāzÒoldu... ...aldırmadılar. istedi ama bubamµli ġalmadılā. āyırÒizi izin vermedik dµl melmeketine benzemiş borası tā o bu taraFı ...ayalı... bi taraFı uva bizim de ūledi memlekette aynı una benzet. güzeldi tabi memnundu...Òema javurlardan memnun dµldik. yaptılar da beygirimiz bile öl ...atırımızı bile öldürdülē……. iki güne deye aldılā yirmi günde getirdilē geldinenÒöldü…… hep …… camlarımız vardı. te bu ...adāncık. a...şamÒoldūnan camlāmızÒevimizÒiçinde nā te bu ...adar …… çı...ārdıkÒaFşamlar. tabi gece soymasınlar deye tabi. çift çifçi tütün ġoyun tütün ġoyun misir hepsini ekerdik.verdi bi ...aç sene iki sene sōra. tabi iki sene de ayarladı... burda aleme işledikÒişte. şini şindi kötürümÒoldu... sa...arµza ay geldi ġayretleri şindikileri yetiyorÒoğul. āyır be. beşÒon tane vardı. ēp buraları ēpsi gelme. ...aça... gelme ço...u ...aça.... a biz arabayla biz pasaportla geldik birÒayda geldikÒarabamızı…..ettilerÒārmannı'da. arabayı bi araba āyır tabi arabayı bi seferde ekmek doldurdu...Òarabanı nābıce...tik…… fırınnarı …… bıra...tı... ya bi araba ne alır. öküzÒarabası tabi ne o da öküzler de ufa....

(Savaş ve Kıtlık Yılları)

yaşadım bulġaristan'da yaşadım burda da. ...ura...lı...Òoldu olmadı burda yaşadım burda. burda burda sūlemecem şim. inönü zamanında oldu ya annatcānÒama sōna beni burdan ben bişey yapmadım …ekinnēmizi ambardanÒaldı ...ōpis yaptı. ekinneri ambardan bedava aldı. āyır mari idaremizi bozdu...Òarpa ekmēni yedik neler yemedik çōcum. sırtımızda günde günde üç kere bayrā….. askeriyedenÒormancı tam kūye ya...laşırızÒoturūz görmeyiz kiminÒora gelirÒalırÒonnarı keserler odunnarımızı ya...arlar yalınaya... bayıra gittµni mi düşünürsün açlīnı mı düşünürsünÒodunnar yandı onnarı mı düşünürsün. dā nerden getirtçµn şindi bayır burda ama bìze de unnarÒāzır gelµyi….. kes yo... ço... zāmetler çektikÒu zamanÒaçlı... ...ōpis yaptı ārmanda ekinneri damġalardı gelmezdi. ta□i ārmanda dā ölçerlerdi herÒa...şamÒölçerdi ēpsini yetişemediğini damġalar sabah saat do...uzda. saat do...uza ...adā ārmanÒatardı burayı kim ba...ça... deye …. orta yerde hep dönerdi. neler çektik biz….. biz ço... çektik yalnıya... aya...la bayıra ora... biçeriz yannıya... suya gideriz yannıya... yo... paput . allā razı olsun menderes geçti. ayāmız terlik de gördü aya.....abı da gördü. unu ōnna yaptı unu. türkiye'yi ilerletçek deye unnarÒöldürdü unu. tabi …. unnā yaptı. hepimiz ne üzüldü u ço...Òiyidi u bize ço... verdi……. geldi…….. vallā bilmiyerim ...ızım. ben unnarı atatürk biz bulġaristan'dakenÒöldü. bizi borayı getiren ġavura tütünÒekmē gittik biz ba... dedi pınarhisar'da ġalmayın dedi tütünÒeken nani nanidirÒadı. nani nani adı ...ızı vardı sen gibi. bizlenÒāretÒoldu türkçe bilmēyru üç ...ızdı... biz……. bayā bi tütüna üç gün tütünÒekerdik bedava beygirlen çekerdi ……. ...uvvetli ……. ba... dedi pınarµsar'da ġalmayın dedi. a be anamı bubamı ……. dedi …….. yanımda kesti türkler dedi ēpinizi ben ...ırarım ….. atatürk'ünüzÒöldü dedi. ben de dedim ben bişey demedim bubamaÒdedim a...şama gene būba dedim. atatürkÒölmüş dedim. sen nerden nani dedi dedim. pınarµsar'da ġalmayın dedi urda ġalmayın bu pınarµsar bağlarını üzüm de ço...Òunnā yolları su yaparmış bütünÒüzümleri ġaçırī...a…….ġavur ceviz ço...Òeker bademi erigÒekmezÒunnar ġavurÒunnar …uvvetlµmiş deli ġavur derdi ...ara ġavur dersiniz yaðudiler yapmışlar. acçı...Òiyi göz görsünnerÒanasını bubasını yanına alır burda satarlardı tabi. bizim kūyümüzde yo... u bu. kūmüz ēpsi türktür. bi tane bi gişi ...almış ….. hepsi burda. hepsi burda gebze'de seksenÒāne. bizim gibi bizlerÒunnar geçenÒāni özal getirmedi mi u zaman geldi unnā. unnardan biz biz biz şeydenÒotuz yedide geldik biz tā. biz ço...tan geldik ben seksen beş yaşına girµyim.

bubam gitmemişòama dedemne bubamınòābileri ġalmış çanakkale'de. bi ābim vāre iki ābim var bi de dedecµmòorda rāmetli şeðitòolmuş vā gitmişleròunnā. dedemòunnā bubamın büyük ...ardaşları ikisi āmet mēmet ya teki biri evlµdi. onun çêcū öldü şini osmannı'da bunun yanında ġalca...òoldukòişte biz. büyügòōlanın çêcū bi çêcū varmışòanası gitmiş ...ocaya o iç küveysi girmiş uraya osmannı'ya şinni öldü. öldü ya...ın bayā uzunòiki sene olur yani. hacılā gitti ācılı...tan geldµnenòöldü a bubam görmedi. ġaza ġaz lambası şindi……. bayā sorsana onnarı ġaz ġaz lambasını ġaz ġaz türkiye'de ġaz yānı……. yanır gündendi yā ġoyarız bardā üstüne bi teneke birazòaltına su üstüne gündendi yā ekmek yirken ya...arız ……. sündürūkenòāsta oluruz …….. µçi içµzi çµzi çµzin yapçāsın o zaman. a do...uma vardı yün gūnek do...uyūrdu... güyneklik gömleklikòiplik sırtımıza geymē do...ur da giyerdik selemen topları vardı ġocamanòiplikòincēcik .. ya ya selemen topu derler bi top ….. tabi satınòalırdı... ...ır... …… ...ır...òarşınca ...ırġòarşın derlerdi…….. e biz tā ġızan...a biliyizòēpsini urda. burda burayı geldµnen bile do...udu... biz. annem do...udu kilim do...ūdu pala kilimler do...ūdu ānem bubam cuvalı... yaptı. cuvalı... yapµ oturma do...uma ya cuvalı... dēyiz bizòunnara cuvalı... derdik ya ……. ne …….. neyi bi ayā basarsınòatarsın bi ayā māsır basarsın bi atarsın bi …… basarsın. biz yün yün µridik pamı...ta erµdik pamı... topladı... hepsini yapardı.... çıġırı...ta pamı...òµrdim ben. var büle büle iğnesi var büle. ġamburòolursa µrmezòaçıcī µrse µrmezòµrmez. çallanır µrmez düzòolursa çeker. çatal çatal sallanır. iğne dµl ki tığ deylēydi una ….. unnarı yapardı... yani. bubam bizimòustadı işte unnarı düzeldirdi µridik yani şini pamı...ları ekerdik toplardı... çekirdeklēni çı...arız. çekirdekòayòama şeyòelde makinemizi şeyi el şeyimiz de vardı verirdikòağzına çekirdeği…….. ötekµlenòöte yay ġurardı...òatardı... pamu...ları µridik çı...ırı...ta. pamu...lu do...uma yapar don don bile giydik çarşaf yorġan çarşaf dā vardı vardı bile vermezµk attılar bunnā…….. yorġan çarşafları do...udum ben …… tabi do...udum. a onnarı bilmiyōm ben vardı bu vardı bu verāndı ama şini yaptılā bu ço... fenadı içine ġarġalar ...uşlaròiçine …….. ço... berbattı. şini ama yaptı allā razı olsun ço... güzel şini ya yo... burda baş...a. hep her şey yapar dūnnēde. e dūnnēde dağıtılī. açı... va...ti olan yemekli yapar ...oca kūyü doyurū yemekli olmayan yapamaz. āyır be ne şini yo... ne ne ne nerde şeyi yövmiye gittim dört ġat basma aldım unnā ġocaya gittimòişte.

85 yo...tu u zamannar ……. ērkesÒöyleydi şini ço... …….. sana ba... te …….. ādi …….. sāÒolasın. a ben bana bi zarar getirme ……

-38-

Anlatan: Hasan TAŞKİT
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 79
Derleme Yeri: Erenler Köyü

(Mübadele Yılları ve Yerleşim)

yirmi altı mı burayı mübadele mācırlānı veriyō. undan Òönce burda köy yo.... var yirmi āne burayı yapmış ...av...as ġavurları dedikleri āni ...af...as ġavurları onnar depo olara... ...ullanmışlar bi yerde. şinci mübadele mācuru gelince burayı yirmi āne veriyō atatürk. ondan sōra bınarµsar …… māleye bağlı olarak yani bınarµsar'a bağlı olara... yerleşim veriyō. bilaðire ayın bu bin do...uzÒüz yirmi yedide babamnar ...aça...Òolara...Òaşā yu...āri yirmi beşÒotuz hane olara... bunnar burayı geliyūlar. bilaðire ondan otuzÒaltı da da gene aynı mübadele gelen mācurlardan……. o zaman benÒaltı yaşındayım. āni ...uruluşu bőle. āni mubadele mācurlarının yerleşmesi artı... mübadele tarµni siz dā iyi bilceksin. o tarihte gelen mācurları burayı veriyū atatürkÒani őle ...uruluyō. bin do...uzÒüz yirmi dört yirmi beş.

(Kıtlık Yılları)

oldu ...ır...ta ...ır...ta ...ır...ta şimdi benÒo zamanÒon yaşındayımÒalmanÒārbi başladığı zaman ne zaman bulġara gelince …… onnarı çiyneyip bulġara gelince tabi ben o zamanÒokula yeni başlamıştı.... bi sine otuz do...uz ...ır... yılı o...ullar ...apalı ...aldı. biz bilaðire ...ır... ...ır... bir yılı o...ula başladı.... o dönemde işte aşlīn da olması babalar ağabeylerimizÒasker. e bi de bugünki gibi vesāyit oluşumu yo.... ānadın mı ...arasabannanÒişlenen kimisi gitti ēsabı iyi olanÒanadola geçiyu. fakirÒolanlar ...aldı burda. açlīn sebebi ondanÒileri geldi yani ērkeş şē yabınca ...ır... ...ır... bir yılı tam açlı... yaşandı. bilaðire indan sōraki dönemlerde şindi inönü o zaman tabi reisi cūmur bu tekirdā'na gelen dışardan itālÒettiği buğday tekirdā'ndan burayı beygirÒarabasınnan ne bileyim öküzÒarabasınnan dātım yapılıyı ama o buğdayları tabi şē yabamıyı günü

gelince geminin dönüp gitmesi buğdayı dökmesi inönü'ne bi şē verdiler yani. burda işte denize döktü faqan fiqan diye o da cevap verdi. dėdi ki ben sizi aç bıra...tım belki ama båbasız bıra...madım. yani almanÒārbine harpÒilanÒetti ufa... bi ġaztelē vardı köylü gazetesinnen ufa... ufa.... u ġaztelerde burdan sōra başladı...Òişte ...ır... ...ır... bir ...ır...Òiki yıllarında őle oldu yani. bizimÒaçlīn sebebi işliyememizden tabi. dāldı yani millet ço... dāldı. bi de ulaşım yo... yani. yo... yo... hiçÒundanÒönce de yo... yo... tabi burda µlenmemiş zaten bulġar gelince. yunanÒaşāya çekilmiş …….. esas bu lüleburġaz'dan bu e bej yolundan ...uzey ...ısmına bulġar girmiş burdan çatalca'ya ...adar. yani bulġar giriyu aşādan da yunan giriyu. ama undanÒönce boşlu...larda yapılmış bu yirmi āne burayı. yani hane olara... gelmişler pilanÒüzerine ēpÒo āni őle olmuş ya. āni açlīn sebebi ulaşımsızlı...Òānadın mı çalışamamazlı... çünkü yo.... benÒon yaşındayım. saban tutmā bilmiyōm. dedemin ...ardaşı ānnadın mı ...omşudan aylı...çı tuttu bize yani çıra... gelcek. çıra... tuttu tarlaları sürmē başladı... yani ya őle zamannarı yaşadı... açlı...Òo tabi.

-39-

Anlatan: Sabiha SÜLE
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: İlkokul
Yaş: 56
Derleme Yeri: Erenler Köyü

(Tarhana Yapımı)

tarānanın hamuru ş−le meseqa hani ekmekÒhāmurundan yapıyoz eskiden. şindik hazır maya da eskiden ekmek mayalānan hamurdan yapılıyōdu. ondan sōra biz domatez biber ...ırmızı biber. ondan sōra bi de tarāna poyumuz vardır bizim. tarāna poyu deriz bizÒona güzel bi ...o...usu varÒénun. baharat dµlÒama bunu kendimizin yetiştirdiği bir baharatÒo. ot bi çeşit otÒama e şey çekirdek tohumunda. evetÒonu taşta öğütürdük biz şey taşında. böyle bulġur çekmē taşımız vardı onda öğütür onu ...oyardı...Òiçine. yoğurt yo... yo... µç bişey ...at ...atılmıyo işte bi on gün ...adar ...alırdı on gün yoğuruyosun dinleniyō on gün dinnendikten sōra döküyodu.... ...urutu ...uru parça parça önce parça parça ...oyup sonra ufalıyoruz. e şeyden ...alburdan geçiriyoruz sōra işte. sa...lamasını bizÒo zamannar şē yapayōdu... şindik naylonnar var da o zamannar hep böyle hani şeker çuvalları vardı bezi onnarınÒiçine ...oyardı... küflenmiyodu bişey olmuyōdu. hiç değişmiyodu hiç değişmiyodu.

(Düğün Yemekleri)

düğün yemeği olara...tan önceden pekmez yapımı ben pek bilmem de o poyra burda da var bu ba.....al yapar ba.....allarda varÒişte. bizim benim zamanımdaki çocu...luğumdaki benim anānemin yaptığı yemeklerdenÒen çoğu şey ciyer dolması yaparlardı düðünnerde evetÒonu da bilmiyorumÒişte. şeyinÒo evet meseqa o ...oyun ...oyunun yağını sarıp meseqa annānem düðün yemekleri yapardı ciyeri içine doğrarlardı pirinçle fiqan. evetÒonu o o yapılıyōdu düðünnerde ekseriyetle ama.

(Çeyizler)

çeyiz serme olayı duvarı meseqa tülbentler patikler giysiler havlularÒonnar serilirdi duvarlara serilirdi eskiden. şimdikÒāni bohçalara ...onuluyūdu o zaman duvarlardaydı çivilerle asardı...Òonnarı. yo... ...ızÒevine erkekÒevine götürürdü ...ızÒevine serilmezdi. ...ızÒevinden erkekÒevine götürürÒorda serilirdi şeyi.

(Düğünler)

düÑünner ço... ço...ÒevetÒevet bizim bizim benim zamanımda benim ço... küçüklüğümde hatırlıyorum da ben meseqa on beş onÒaltı yaşına geldiğimde davullar çalıyōdu. ekseriyetle evetÒekseriyetle evetÒekseriyetle çocu...luğumda şeylēydi yani dāreylēdi o şekilde yapılıyōdu düðünner. yo... değil değil dışarıda yapılırdı böyle erkekler de vardı ...adınnar da vardı. öyle bi şē ortam yo...tu yani o şekildeydi.

(Aile Bireyleri)

evet ben burda doğdum büyüdüm. vallā sürekli bahsettiği yo... meseqa bir dedesini annatırdı bana. şeymişÒo ...ır...lareli edirne'de medrese hocalığı yaptı fiqan diyōdu annemin dedesi. ali efendi derlermişÒonu annatırdı. bi de annānem de annatırdı onu bana orda o...umuş orda medrese hocalığı sonra oraya gitmiş de orda ...almışÒorda ...almış. aslında a...ıncı olara... geçiyor o dedemizÒa...ıncı tabi o o şey yapā yapā gelmişÒonnarÒannadığım ...adarıyla meseqa şeydenÒannatırdı annānem. ırak tarafında ne ….. bağdat bağdat'tanÒöyle gelmiş dedemÒoraya yerleşmişler. e kaç kökenÒordan dedem ordanÒa...ıncı olara...tan bunnar harp yapā yapā gelip meseqa. kitaplarÒeski yazı kitapların hepsi bulġaristan'da ...almış hiç meseqa onnarın hepsini zaten ya...mış dedem. ayÒannānem dedi ...or...udan ya...mışlar şini onu ya...alıyca...lar diyerektenÒo taksiyi yüklüyü meseqa ço...Òo...ur ço...Òo...urdu diyu ço... şey bilirdi yani eski türkçeyi ço...Òiyi bilirdi diyu ço...Òo...urdu diyū fa...at bütün kitaplarını diyo hepsini ya...tı diyo. kendi ya...tı çünkü niye de devamlı üzerine bas...ı yapılınca bas...ı gelince arama yapılmış ço...Òarama yapılınca ya...mış o kitaplarını. hani meseqa bi yeriye ...oyma... da a...lına gelmedi herālde o anda o onunÒo ço... ço... bas...ı oldu anānemden onu duyardım annatırdı yani babasını annatırdı ço... derdi bőle ne biliyim çokÒiri yarı birisiydi

birisiydi diyōdu. bir gömlekle gezerdi ...ar yağarda diyōdu. o şekilde biriÒo kadarÒiri birisiydi diyōdu ço...Òo...ur ço... şey yapardı.

(Otlarla Tedavi)

meseqa giderdi birÒormana otları toplar ilaç yapardı diyōdu. kendi ilaç yapar meseqa hayvannarın bi yerine sürülcek değil mi meseqa yarası var bir hayvanınÒonunÒüzerine sürer. meseqa insannara da öyle şifa otlardan şifa veriyomuş. onu anānemden duyuyodum annānemden duyduğum ...adarıyla. ya öyle şeyliği varmış yani meseqa hayvannarın bişeyi meseqa ...arnı şişe yapsın hep ona gelipÒondanÒalıyolarmış. ali efendi deye geçiyōmuş zaten sizinÒorda burġazdan da ali efendi diye geçiyomuş ismi o şekilde annatırlar.

(Köyün İsmi)

bulġarca ismi yo... yo... türk türkÒolara...tan harmanlı diye geçiyo harmanlı diye geçiyo ama ...ırcalı'ya ...ırcaali'ye bağlı herālde harmannı annadığım ...adariyle şeylerÒordan çı...mış pası pasıportlarÒordan çı...mış ...ırcaali'den çı...mış pasıportları da őle söylüyolardı őle söylediklerini biliyorum yani őle annatırdı annem.

(Türbenin Tarihi)

bilmiyorum onun hikayesini fazla ben. bizim çocu...luğumuzda vardı bizim çocu...luğumuzda ço... güzeldi. mezarı da ço... güzeldi fa...at mezarı ...azıldı onun. mezar bozuldu ...ompile onun ufa... bir mezarı vardı şőle. top yo...Òüstü açı... dµl topra...tan bir mezarı vardı onun . mum ya...arlardı hep gelenler. vallā para mı aradılar bilmiyorum bir gece benÒon beş onÒaltı yaşlarındaydım. yo... yo... yo... buranın köylüsü dµl dışardan gelen birisi ...azmıştı. amıcam benim muhtardı o zaman. amıcam muhtardı yoldan geçen birÒaraba da herālde oraya mı girmiş nāpmış gürültü duyunca muhtarı aradı bize geldi gittiğimizde mezar ...azılmıştı. amıcamlar fiqan gittiğinde sabahleyin mezar düzÒolmuştu. para aramışlar herālde bilmiyorumÒartı... ne aradı...larını da o mezar çok güzeldi küçüklüğümde. yani bizimki çocu...luğumuzda topra...tan sıvalıydı őle pek şeyi

yo...tu. o ...azıldı yani onu biliyorum. ...azıldı bu köyden değil ...azannarÒartı... nerden bilmiyorum. küreklerini fiqan bıra...mışlar dā her şeylerini her yiyeceklerini
90 yiyeceklerini bile orda domatezini biberini peyniri bile varmışÒorda yemek yemişlerÒonnarı bile bıra...ıp gitmişlerdi. şu aşāya doğru ovaya doğru ...açtı dediler ya...alayamadılar yani ya...alayamadılar. o şekilde bişey değil yavrum.

-40-

Anlatan: İlmiye BAYRAM
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 77
Derleme Yeri: Osmancık Köyü

(Göç ve Yerleşim)

ben burada dōdum anam båbam da burda dōmuş. ama öbürleri nerden dedeler nerden. osma osmanÒosmanÒosmanoğulları dėyolar osmannıdan mı gelmiş büyük dedeler bilmėyōm ki. onnarÒölmüş mārebede dā záti hiçÒonnarı görmemişim ben. görmedim görmedimÒonnarı anam båbam vardı. båbānnem celaliyede'ndi zaten µçÒőle dā büyüklēni µç bilmeyōm µç bilmeyōmÒonnarı. bu köye evlendim bu köyde dōdum. anam båbam bu köyde doğdu ēpsimiz buralı yerlisiyiz yani burasının.

(Düğünler)

ō bizim bayramnarımız bizim düðünnerimiz ço... güzel oluyōdu şindi. darbu...ayla dā alırız darbı...aları çalarızÒēp beyitÒatarız bizi. çocu...lara bile beyitÒatardı... yetişik ...ız şindikilē so...a...larda geziyá biz bizim günümüzde ço... güzeldi. yo...Òoyun cümbüşÒőle. atÒarabası atÒarabası atÒarabasınnan oluyū dā ilerleye gene öküzÒarabasınnan vardı. öküzÒarabasını yaparlar çarda... gibi süslerlerÒönnerini şē yaparlarÒőle çeviriler ...oyarızÒönüne bōçalar ...oyarız gelinÒalmā gideriz.

(Çeyizler ve Dokumacılık)

evde olsa çiyiz serērdik bütün tavannara duvarlara hep giysiler. çoraplar gömleklerÒēpÒöle şeyler vardı. vardı do...uma gömlekler de vardı bizim zamanımız. āyır āyır båbānnem yapıyōdu båbānnem yapıyōdu āyırÒāyır bőle şeyde gömlekÒiçindenÒoyalar yapardı båbānnem. ...omşu do...urdu da ...omşuları görüyudum

do...ur...a bőle şeylerle do...uyára ...ızandı...Òo zaman. o düzenden baş...a türlü bilmeyam artı... bişey ben bu ...adā.

(Kıtlık Yılları)

yaşādı... yaşādı... yaşādı... yaşādı... biz ...ızānken. ne bileyim o sene ço... kıtlı...larÒoldu bizlerÒo ...adānÒolmadı...ta ...omşular. arpa dd̄ūlerÒēp ...omşular to...ma...ladılar. arpa ekmekleri ...ılçı...lı ...ılçı...lı gördük. yani bizler gitmedikte ...onu ...omşuyu gördük. lambacı...lar yanardı ileri gaz lambaları yanardı. ...andil ...andil ...andil tabi. ne bileyim onu bilmeyámÒanalarımız …….bacaların diplerine ...oyarlardı yā mı ...oyālādı şişelere. bi şēler ...oyālādı yā ...oyālādı yanı... yā yanı... yāyı. neler çekiyµdı ya eski insannar şindi. e nāsı bi lambacı... yanarÒası ası e benim gençliğimde ...ızımı ...ocaya verdim çµyiz yaptım lamba burda asılı ġaz lambası çµyiz yaparımÒörerim gece. danteller ...aneviçelerÒēr şeyler yapıyōdu... bizim zamanımızda êleydi yavrum.

(Tarhana Tarifi)

tarānayı en güzel gelin yapar benim benÒunuttum. artı...Òunuttum ki suvanı dōrarsın domatezi biberi ...aynadıyōsunÒonnarı hepsini birden ...aynar. isterÒayrı ayrı ...aynatÒister birden ...aynat yuðurt mayalıyōsunÒayrı bi yerde. ben unuduyōm kızımÒolmuşum yetmiş yetmiş yedi yaşında. yımırta ...ırıyōsun yuðurdununÒiçine suvannarı ...aynatıp onnarınÒēpsini onnarı da sı...ı birÒāmur tutuyōsun. onu güzel yedi gün do...uz gün mü ēp vuruyásınÒēr sabā ekşi mi eşşiyip tatlılanınca. ondan sōra parçaleyásın tarānayı. parçeledikten sōra başliyásınÒūma ūva ūva. ...uruduyōz ...uruduyōz parçeleyezÒişte. āyır güneşe ...oyma gölgede içerde içerde ...oyuyoruz. e ...uru ...uru oluyō ufalÒeziyorsun güzel. şeyle ellen ellen dālıyo ūva ūva zate bezinÒüstünde ūvuyusun. ondan sōna kevgirlenÒeleyēsunÒonu da incecikÒoluyu senÒonnarı biliyosunuz a nāsı onnarı ...ōruz bi torbalara bütün ...ış yerler.

Anlatan: Alaattin BUZBAĞ
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 70
Derleme Yeri: Sütlüce Köyü

(Göç ve Yerleşim)

bulġaristan ...ırcalı'ndan bal...an ārbında bin dokuz Òon ikide yancı...lara geliyolar. yancı...larda yedi sene ġalıyolar. yedi sene sōna bin do...uzÒon do...uzda yunānılar şarköy'e çı...artma yapıyo. çı...artmadan sōna tra...ya işġal edėliyo. yunan ...ayma...amı geliyo pınarÒisar'a oturuyo diyor ki bugün çı...ıp burası yunan köyü ……. yancı...lar burası rum köyü. sizi diyor bi boş yere götürcēz. burası da bi boş çiflik urman. ōrdan getiriyolar bizi burayı yunānılar yerleştiriyor bu köyü projesini pilanını onnar çiziyor. iki sene ...alıyor Òonnar da bin dokuz Òüz yirmi bir de atatüg onnarı ege 'de bozuyor.

(Köyün Tarihi)

ondan sōna onnar gidiyo biz burda ...alıyoruz. āyır evet birinci dünya savaşı'ından önce biz burdādı bal...anÒābında geldik gelmişik yani. ondan sōna yunānılar burdan gittikten sōra burası da çiflµn saðibi geliyor burası benim çiftliğimdir o da şeyden. malta'da esirmiş buranın saðibi tabi yunānılar burda a...lı başında adamlar toplamışlar götürmüşler milleti uyarmasın dėye. murat bey tabi murat giray şeylerden yani bu giraylardan ...ırımlı tabi tabi. ...ırımlıların ...ırımların soyÒismi giray bolingiray özgiray cengiz öledir énnarın soyÒismi tatar tatar sende tatarsın jalba. biraz tatara benziyon ama. ondan sōra gelmişÒadam bizim köylüler ...abul etmemişler para vermişler demişler bi kişinin otuz bin dönüm yeri olur mu demişler. o da gitmiş ...azankūne ...azankūlerden dā eskiden tanışıyumuş. demiş dağlı bu benim çiftlē demiş dağlıları yerleştirmiş o yunannılı ben bi ...at elbise parası istedim unnardan demiş do...tóra gidecēm āstayım dedim bana küfür ettiler demiş. beni ūrattılar érdan demiş

unnar da ona vermişler iki bin beş Òüz lira para toplamışlar. iki bin beş Òüz liraya da énnara iki bin beş yüz dekar yer vermiş ...azankū̄ ūdudundan. āberini vermiş bi çata... bi çata...tan bu taraFa sizin demiş. bizimle yedi sene mākeme olmuş yedi sene sōna mākemeyi ...azanmış. tapısı var fa...at atatürk'e itipalÒetmiş atatürk demiş ki burası da babası da murat bey'e burasını evpaf evpafa teslimÒetmiş çalıştırması murat bey'in. çalıştıraca... odununu sataca... içinde çiftçilik yapaca... satamayaca.... ondan sōra bi formül bulmuşlar ba...anar ...urulu sataca... para ban...aya yataca... murat bey paranın faizini alaca... anca.... a nasī burasını çalıştırdığı gibi. őle bi formül bulmuşlar. bizim köye elli bej bin liraya vermiş almamış millet bārmış birisi küfür Òetmiş. sōra seksē bej bin liraya almışlar.

(Göç ve Yerleşim)

bulġaristan'ın ...ırcalı'dan dağlık bölgesinden gelmeyiz biz. evet orada oraya da şeyden gelme ...onya ...aramā'dan. o zaman beyliklē vā ya. ...onya ...arama ...araman beyi bi āsı gelmiş. padişā sürgün gelme idi biz orayı. onnarı yirmişer āne dağları tepesine yerleşmişler. dağlarda dağlarda çifçilik mifçilik olmaz. ya avcılı... yapıcan ya ...oyun keçi anarşist ol. ordan geliyo dağlı... ..... ēr gün olmayca... zamanda şē yabıyomuşlar içtima tabi. bārıyomuş kāya köy ālkı toplansın burayı. sayıyomuşlar kaç kişi burda āne reisi yaðutta insan bi kişi no...san kim ó faíanca. bi araba ……. birini dūmüşler. é sa...at ...alır ……. dégrȯ biz ben ātırlamıyım adamı. bu eskiler bilir dā iyi bilir doğru der. sōra burdan giderken türklerin öküzlerini arabalarını almışlar. türkler de bārır öküzlerin saðibi edirne'ye edµne'den bi sopa ādi eve. öküzÒaraba gitti bulġaristan'a. énu ben ne ...adan ātırlıyom biliyo musun? yatā yorġanı arabaya doldurmuşlar yata...ların üstünde oynardım. o ...adan ātırlıyom. çünkü ben otuz sekiz doğumluyum otuz yedi doğumluyum esas da yazarÒotuz sekiz. o zaman ben beş yaşlarında bi şeyim yani beş altı yaşları. sen bu bendenÒaz büyük. mandara efkarı ya bizi eltelemişler sütlüce'ye. mandıra nerde olur süt Òolan yerde olur. büyük mandıra var var. toza...lı var bin yedi yük bin sekizÒüz Òaltmış yedi yetmiş Òaltı yetmiş yedi türk rus savaşı'nda geldik. pilevne savaşı'nda geldik Òosman paşanın. ...aynarcadakiler o da olduğu gibi rum köyü. orası yanaydı tabi yana şimdi ġaynarca oldu. pınarµsar'da on Òāne tatar var o ...adar on Òāne yedi sekiz Òāne on Òāne ēpsi rum. vize ēpsi rum

ya oldū gibi rum yetmişÒāne talat paşa'ya sormuşlar bizim bubalarımız demişler ki paşa bizim bal...anÒārbında sōna āvsa tarafında yuna o bulġarlar çekiyomuş ...afayı fı...ara veriyomuş onnar. biz demişler tıra...ya'ya gitmek Òistiyoruz bize iyi bi yer. size demiş a bi de ba...mış yetmiş āneli bi köy gösterecem iki táne taş dµrmen var içinde ...aza demiş iki buçu... kilometre bubalarımız ...oşmuş arabaları ...aça... dµl pasaportla gelme. o ...adan geçerken ...ayma...am şükrü çı...mış önlerine gitmeyin be size bu ānı vericem size bu dükkanı vericem burġaz da olduğu gibi rum be. rum var yirmi otuz tane türk ġacal o ...adān. biz demişler yancı...lara gidecēz de iki taş dµrmen varmış susa... yerlerinden geçiyōmuş taş o yanė µç birisi bi kişi ...almış ...alanı gitmiş şey be ...arabük'e. ondan sōna yancı...lar'da yedi sene ...almışlar. ātta topra... da vermişler onnara fa...at yunannılar çı...arıp burayı gönderdµnin işte bu ar...adaşın annesinin orda toprā vardı yani o vergisini vermişler. ondan sōna yedi sene sōna orda çı...armışlar.

(Savaş Yılları)

bin do...uzÒüz on do...uzda şarkőden güya bi gemile çı...mış. birini bi tabancacı... atsa dönecekler geri. ama bizim askerlerin Òiçinde şeyde ...af...asya'da askerlik yapannar varmış onnarı da toplamışlar uzunköprüye bi müdafaya onnar orduyu dātmışlar demişler yav o zaman bōşevikler erzurum'u terkÒederken asker dāðlmış. biz demişler savaşıpta zenginnere topra... mı ...azanıvercē be onnar çekiliyo o zaman bizim kendiliğimizden ōnnar biz ōnnarı ūratmadı... kendi gitti ōnnar oraya. ondan sōna erzurum'u faían o da yeni vilayeti biz işġalÒettik tekrar geri. zaten bizimdi de geri aldı... . onnar bin do...uz Òon beşte işġalÒetti orasını. ondan sōna bizimkiler de demişler dālmış asker bi araba sopa atmışlar bizim burġaz'da. cefar tāyarı göstermişler edirne'nin bostannı... köyünde tē orda demişler yunanılā bizim ...omutan. to... buğday to...urcunnanÒaltına girdi to...urcun demet buğday demetlerinin altına sa...lanmışta askerler söylemiş bizim paşa. buğday demedi demetlerin ağına giriyu on Òüç tane.onÒüç tane şini biz ondan sōna …….. da aynı murat bey gibi imroz adasına mı götürmüşler yani. esµr sōra biz tri...opis atatürk ġaġalandµnenÒonu …….. yaptı... tiri...opisi verdik ōnu aldı.... cafer tayar'ı trákya müjdefāsı ēpimiz dava yapmā meydan bıra...mamışız yani. asker tutmamış bi tabanca atsaymışlar ōle annadıyōlar viran bi gemµle gelmiş şarköy'e çı...mış dālmış o da yunan da dāldı. ana ...aç yunanistan o

zaman beş beş milyon ege'yi zaptedmiş yunanistan'ın adalarına madalarına asker ɋazım yunanistan'a bi de tra...ya'yı bi tabur asker tirenne gelirmiş çerkezküyü'nden birġaz'a gece sabāleyin o asker yayan pınarµsar'a pınarµsar'dan çerkezküyü'ne iki gün sōna aynı tabur gene burġaz'a istasyona bu istasyonda gene bū̃le bizim bubalarımız da dermiş. ēy dermişler bu ġavur dermişler doldurdu bal...annarı askerle halbuki aynı tabur. āni şarköy aynı tabur tıra...ya'yı işjal Òeden tabur. çerkezkū̃nde tiren yolu var érdan pınarisar'dan vize vize'den saray çerkezküyü'ne çerkezküyü'nde tirene biniyō iki gün sōna gene burġada işjal dµl be ya yani yunan gêya tirennen asker getiriyi yunanistan'dan bal...an doluyu o askerlen. yani burda bizim iki tabur Òasker mi çıkmaz şimdi çı...ar. çı...sa ūratça... ōnnarı ama āberleşme yo... kū̃den çı...ma... yo... çı...ā...an çonġara'ya gitçēsen yunan …… alcan izin Òalcan ...arşı yaġada ki.

-42-

Anlatan: Fahri YAŞ
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 76
Derleme Yeri: Sütlüce Köyü

(Anı)

insannar havada uşça... derdi ya allah allah. ya o yaşlı bèrµdi yani bi µtiyaç yaşlı adam emin Òaġa derizÒismi emin Òaġa. ondan sōna havada uççа... insannar derdi. küp Òiçinde ēzanÒolca... dēri hayda. ya ben havada şindi bi ba...ıyom kendime bundan sōna ġanatlan manatlan ya insan ...al...tı mı uçulmuyo. vayÒanasını bu nāsı bişey…….bilmiyoruz hani büle fenler şindi ilerledi oğlum. askeri mi avcılar'da ēpten boşlu... ya orda da şindi beri avcılar'dan beri dūru….. köy harami dere benÒorayı şini te şu ar...adaş beni götürür gezmē . yo... yav sende imkanı mı var o zaman boş yani şindi ne ...adar dolmuş o ...adar dolmuş yani. dolmuş velāsıl kelam ónunçi şindi o adam kestik ya. o adam ūle derdi küp içinde ezan olca... dedi. ay anasını ba... …… yav küpün Òağzı bu ...adan küpün Òiçi boş nērde ezanÒolca... . o gene radyomuş o zamanki zamannā ba... ne zamanna ilerlemiş ba... şuraya ba... sizin bi yerde şansınız şindi gözünüzÒaçılmış tā buraya ...adān gelmişiniz. ondan sōna ama bizim é zaman yo... fakirlik alameti ēralde bilmiyorum yo.... ben undan sōna gittim beşiktaş'a bi radyo aldım o bütün millet benim başıma toplanī ba... Òo sen bu işe. vallā tā da v adyo da duruyor atmadım hala duruyor yani. ya yaramaz artı... geçti….. fenÒµleşti onunçi yani allā razı olsun cenaballah bundan sōna allah'ın yani bu şekil yaşama... µ yannız bunun ġıymatını bilmek şart.

(Vatan Sevgisi)

şu yaşamanın ġıymatını bilmek şart. mesela şindi devleti āyinneri çokÒişidiyuruz fèlan yerde şunu öldürdüler….. yerde bunu allā māFaza. yav sen bu devletine milletine neden hiyanetlik ediyosun. şimdi sen bu vatanda yaşamıyo musun yaşımı. ba... buraya geldin

ba... benim ne olduğumu biliyor musun sen bilmiyorsun. ordan ben senin ne olduğunu biliyorum sen evet ben geldim ünüversiteden dedin ama ya ben ne bileyim sen ünüversiteden mi geldin nerden. ama ba... şindi ne ...adan güzel annattırıyoz. yani ne olaca... şindi ben sana alsam tabancayı çeksem vursam ne olur yani. olmaz bunna yani bunnar bilmiyorum yani örgütün şeyleri.

(Aile ve Geçim)

ġızım te burayı gelsene otūsana. ondan sōra onūçi. histeyse histerse şimdi ...ardeşim bende şindi üç tane çocu... var. bende şindi ...ır... da...ar yer var. üç tane çocu... var. şimdi ya az ama ne yabalım ūle almış bâbamız zamanān sen şindi bişeyin vā mı evin vā mı vā mı beş Òüz dekar yerin. niçin ne olca... yo... yidµnni ...adarını yidincen çolūn çocuğun olduğu zaman tapısını çek herkes işine ba...ça... geçinebilirse geçincek geçinemēse bi tarafa çek. ya o...uyca... allā a...ıl verirse énu da allā veriyo. o a...ıl var ya cenabı allah a...ıl verir. ben insannara a...ıl verem diyor allā . ondan sōna rız...ını da verµm diyor çalışsın. geçen geçennerde bi arada çı...tı iki tane çocu... biri ġız biri çocu... ...uran'ı ezberlemişler. bu a...ılı veren kim ama biz insannar niçin allaðı unuduyoruz bi yerde. allāðı unuttuğun zaman allahta bizi unuduyor. nolca... şindi velāsıl kelam yarın ciyenneme gittµn yaðut öldüğün zaman ciyennemin köşelerinde yaşıyca...sın. ōrluyor ağarlıyor Òişte. şindi bunnarı bilmek íazım yani….ba... tarla bunnar tarlı tabi of.

(Köyün Kuruluşu)

ēm bu…… köyünÒiçinden çı...amazdın bu evler yo...tu unnar. énnar sōnadanÒolma onna sen burda ...atiyen gelemezdin. ...urtlar burda adam bile yėmiş. sen ne ġonuşuyosun burálar üle ormannı...mış ama açmışlā. ben bile açtım biliyom yani. ya meşe var ġarāç var a...ça āç var ta nedir o gürgen var var da var işte āç allā ne verdise o var.şindi biz ónnarı yaşataca... bitirecek diye bişeyimiz yok. verµ verimlidir ba...ın māşalā ekinnere bir āftanın içinde ne kadan Òoldu. allā bin şükür ço... iyidir yani iyidir.

(Anı)

onunçin énunçi bu işler bṻle ben onunçin çocū buradan ūrattım. yani ūrattım derken dedim bu bi ara bṻle boşlu... verdi. boşlu... yo... dedim çalışçāsın ondan sōna çalış çalışmaycāsan dedim burda bi çal...ır vardı çoban. óndan sōna yüz tane keçisi var ba... seni de dērim onnā çoban verecem. óndan sōra usulcacı... bi sene ben dedi teşekkür getirmem iyi be ya. bundan otuz sene otuz beş sene önce. ben teşekkür getirmem ama bi tā seneye çalışçam dedi. iyi be ya tamam ā.....attān da bi tā seneye çalıştı ondan sōna ortao...ulu pınarðisar'da bitirdi liseyi ankara'da bitirdi üniversiteyi izmir'de bitirdi. velāsıl kelam şindi yan geldi oh o şindi şeye gidiyor antalya'ya gidiyor. bak şindi vazife olara... ama çalışana ba... antalya'ya gidiyor. bu gün pazar yarın sabā gitçek. geçen gittiler altı gün önce gitti. gene var Òiş orda órayı gidiyor. onun işler bṻledir onunçi çalışırsan.

(Aile Bireyleri)

...ız var var onnar da evlidir. unnarın da ikişer çocu...ları var. büyügÒolanın ġızı erzurum'da ...an merkezinde. bi tanesi de edirne'de öğretmen Òokulunda o...uyor şindi. evet öğretmenÒo...ulu var orda öğretmenÒokulu gice o...uyo u gündüz de varmış gice o...uyor tabi. óndan sōna şimdi orda evi de var unun meseíe bubası ev de aldı benim damat Òorda.evinde yatıp ...al...ıyor iki de adam var çocu... kendi ...afasına göre.velasker Òābının şeyi. ābası gene erzurum'da sağlı... yani şeyde ...an merkezinde. onun da bi çocū var gene turun var. velāsıl kelam Òişte dünyanın Òişi büle arkadaş.

(Geçmiş Yıllarda Çiftçilik)

eskide ṻledi ya eskidenÒüledir şindi bi taraFı inek bi taraFı öküzdü bi taraFı eşek bi taraFı beygirdi tabi. óndan sōra fakirliğinÒálameti yo... şindiki gibi olur mu ……. eskidenÒo... şindi ta...sµlen gidiyor tabi. ondan sōra velāsıl kelam usul usul azar azar ilerledikçe üle. şindi küçük motöleri biyenmilē insannā. nōlca... şindi büyük motor oluyu dā tekerekler varÒama. velāsıl kelam usul usul bu işlē yani büyṻp gidiyor. velāsıl kelam büle belden büle biçµ el ġalıyor… ekiliyū tütün Òekilmiyor bizde tütün ekmezlē şindi tütün Òekµlē neden Òek tütünü biliyō musun? tarlası azdır mevkii tutar bizde burda çalışça... adam yo... sen bana şindi bu ta...siyi al bu ta...siyi be amıca sana

hediye olsun mu. ben buna binip de gezemem. eskiden mi eskiden ...uyudan te ...uyu vā ba... şu ...arşıda te orda ba... ...uyu var…… ó ...uyudan çekerdik zamannan sōna çeşme vardır Òaşāda ondan sōna üle bi yerin Òaltında cenab allā veriyor. o çeşme ånna herkes ordanÒalır ...uyulardan alırÒeskiden. şindi köyünÒiçinde eski şey de vardır davalı pınar davalı pınardan gelirdi ordan geçer burdan emralı'ya ondan sōna…..'ya fèqan giderdi burdan. şindi orası davalı ….bana onnar şindi suyu vermek istemūler dalaşūler yani meseía bize bile suyu vermediler. suyu hemen kestilē şindi tarlalīnı suladılar. su su bizimdir dediler vermiyler suyu.

(Askerlik Anısı)

ben elazığ'da da gördüm mu bi tane orda molla vādı. ondan sōra tarlasından su a...ıyor elazığ burda ……. da onnarın su a...ıyor suyu vēmezdi vēmezdi suyu. ondan sōna üç beş ...uruş para verdiler ona ondan sōna aldılar suyu. ba... Òiçme suyu ama dere a...īr meseía burdan aşā duru dere a...īr ama derenin bi faydası yo... ki. evet dereden de içūller tabi o dere ço...ken.

(Köyün Etnik Yapısı)

ama ben biraz sağda solda gezdim inançi öle yani şindi bu ana ...adā bizde poma... beş Òaltı āne varÒama onnar ēpsi ġırcalı oldu bizim şeyde. şindi birbirine girdi gerekirse. tatar yo... bizde burda tatar yok yo... yo... buy te burası mandara'dı yani eskiden eski ismi mandara mandıra. vādı işte dedim ya burası hep cevizköy ama çongara'dı tabi çonġara'dı yani dµştirdiler unu. benim ismim yaş bulgaristan'dan gelme yaşlar var şūrda meseía bi köyÒordan gelme benim soyadım. tabi yaş āni yaş yaş dedi mi benden baş...a kūde yaş yo...tur anlaşıldı.

-43-

Anlatan: Fehmi EREY (4.Konuşma Metni)
Etnik Kökeni: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 73
Derleme Yeri: Sütlüce Köyü

(Köyün Kuruluşu ve Tarihi)

bulġaristan'dan buraya göçÒetmiş bizim k−lüler bubalarımız yani. bulġaristan'dan −le yancı...lar şē diyelar burda āntepe de diyolar bu pınarhisar'ın şeyinde. ordan da burası bi çiftlikmiş .yirmi yedi bin dekar bi arazi.bu arazi ōj geldikten sōra bizim bobalarımız meseía orası bıra...mışlar buraya bu çiftlµ satın Òalmışlar projeli. bin do...uz üz yirmi üçte yirmide gelmişler buraya ama biraz yunan da burda varmış o zaman .buraya gelmişler buyda köy yo... hiç bişey yo.... bi orman her taraf orman bu biz ...oliba moliba deriz o da. şeyden ça...mışlar ēr gelenner ...arşılar var dere ...arşı tarafa da yunannılar gelmişler onnar …….. tabi u zaman geldikleri zaman yunannı da varmış burada.derenin ...arşı tarafında yunannılar bu tarafı da bizim köylülere. ...oliba moliba yapmışlar. sōna yunan bi müÑendis getirdi bizim bu köyün pilanını çizmiş. orman ama çizmiş pilanını herkez herkeze birer parsel yer yer vermişler.meseía ar...asını yaptı... burda bizim köylülere onnar da ...arşı tarafda dereyin ...arşı tarafında.ondan sōra bizim köylüler tabi herkez parseline oturduğu zaman başlamış kimisi kerpiçten kimisi şeyden ev yapmā başlamışlar.

(Göç ve Yerleşim)

bizimkiler şeyden ...ırcaaliden de gelen var beri tarafta vā neydi onunÒadı ...ırcaali'den de gelen var bi de filibden filibe. iki ev bizim poma...lar var burda onnar filibe'den gelme. ...ırcaalilerden de ...ırcaali var onnar da beraber ...arışı... ya bizim bu tarafın. tabi ...arşı tarafı yunan zaten. bubamnardan duyduğum burda bizim köylere her haftada bi kere üç günde bi kere erkekleri hepsini burey meydana toplarīmış ġavur. onnā ya bişey olduğu zaman kimisini döverlermiş kimisini ā...aretÒederlermiş. en sonda

üç kişiyi birden burdan ...açırmışlar birini öldürdüler.vize tarafına götürūken üç kişiyi bile ...açırdılar suç işlemişler ēralde u zaman için.ondan sōra atatürk istanbul'dan şeye geldiği zaman burdan talay polisini toplayıp undan sōna gitmiş. bizim köylüler undan sōna ev yapmışlar araziyi bölmüşler meseía üç dört hisse olara... satınÒalınmış. üç dörd µsseden şē her bölgeden µssi başına meseía onar de...ar direkt bölmüşler .herkeze onar de...ar.ondan sōra bu tarafa geçmişler yene beşer de...ar −le −le araziyi bölmüşler. başlamışlar çalışma. burey burey ta bura bureya yerleşmişler ama ormannı... burası. ġavur müÑendisi çizi çizildikten sōra…. postalamış herkez yerine ev yapmā başlamışlar. onnar çatmā ma...mā ēr şey yavaş yavaş öle. burasının arazisini murat bey isminde bi padişahlarınÒadamıymış o ēralde .yirmi sene ödemek şartıyla b−le şē yapmışlar arazi yirmi senede ödecekler taksitle.

(Kıtlık ve Savaş Yılları)

...ıt o zaman olmaz olur mu a tabi .burda arpa ekēlerdi en ileri arpa yetişiyōdu arpa ayva sarısını dönerken da biçerlerdi arpaları. ben de biliyom küçüklüğümden de yetiştim.o arpayı fırınnarda ...ız ...ızartır b−le adama...ıllı ondan sōra yedik ondan sōra yediğimiz oldu. tabi tabi bi şeler tabi tabi oldu oldu mısır en en en çok mısır …..şeyler çabu... olurdu meseía biz ne zaman büyüdük ekmek mısır ekmē. sōnadan da tabi ya şeyle işte istişare geliştikçe aðıllar açıldı orman sürüldü meseía tarla yapıldı. bi inek bi eşek −le tarlaları ilk başta gene −le sürme başladım.sōra ileri ilerledikçe tabi biraz mal çı...ardı...ça …. öküz yaptım …… −le çalıştım. o d−mek yerine sadece bi suç işledi mi ēmen çekerler unu burı şeye. ne derler ne köyün orta yerine ēm döverlermiş ēm ā...aret ederlermiş yani .tabi biliyom ...ır... ...ır...Òikide …… ...ır...Òiki ...ır...Òüç senesinde on sekiz yaşından ...ır... yaşına ...adar olan erkekler ēpsi askere gitti o zaman. ben tā küçük ama yedi sekiz yaşlarındaydım. biz ...aldı... annemle ondan sōra herkez bi emir geldi. herkez dedi arabasını ...oşup eşyasını alıp istanbul tarafına ...açıca... yani burdan ġavur gelcek diye herkez arabasını işte öküz arabaları olan beygir arabaları arabalarınÒüstüne de şē yapılır. te tente diyoruz biz āni kilim örtü bir yağmur yağdığı zaman şeyler ıslanmadığından. un biraz ekmek biraz da şuna buna yedek birÒiki de örtü ...oydu.... arabalara iki gün bekleyin dediler. ondan sōra ismet paşa ne anlaşma yaptıysa biz tā çocu...tu... o zaman tabi .ondan sōra ...aldı... gitmedik burdan şeyden gitmiştik yunan

yunanistan’dan denize inmiş yani bulgaristan …. a buraya türkiye’ye gelmemiş yani gelmedi ġavur o zaman için .almannar şeyden yunanistan’dan denize inmişler ege denizine bi de burda ...aldı ...adar .babamnar bi buçu... sene askerde ...aldılar o zaman ...ır...Ò iki ...ır... Òüç senelerinde ēralde tabi tabi −le oldu.

(Köyün İsmi)

sütlüce evel burası yenimandıraydı ilk tā ilk ...urulduğu zaman yeni mandıra köyüdü. sōradan bi ad dµştirmeler oldu .ama neden sütlücen demiş dediklerini bilmiyorum yannız sütlüce adı ...oyuldu sōna .meseía yancı...lar o şey yancı...lar da şindi ataköy oldu −le. bu cevizköy var burda çonġaraydı orası çonġaraydı sōra da cevizköy oldu meseqa. evet rum ismi tabi mesela ...aynarca var aynı ...aynarca aynīdı sōradan ...aynarca oldu adı −le tamam bişey dµl.

Anlatan: Recep AKÖZ
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 70
Derleme Yeri: Sütlüce Köyü

(GöçveYerleşim)

şini ba... ...arşı māleye ...aF...aS ġavurları varmış rum yani bunnar. burası türk bu ara bu bu yer çiflik yani murat mırat giray diye biri şahsen almamış yani çiftlik yani. yıl bin dokuz Òüz yirmi altı yirmi yedi yani. ātta biz yirmi sekizde gelmişik bi çivi ...a...ılmamış āni. biz baş...a birinin ā.....ını almışı... yani bu köy çiftlik satın Òalma yani. dünyalālan içiçe yaşamışı... yani ...āşı māle yunanların buraya...a bizimkilerin yani. dövmüşler dövmüşler dövmüşler giderke bizim cannı varlı...larımızı almışlar tavu...larını bilá ba... öküzünü arabasını inēni āni ātta tavu...lara varıncaya ...adan Òalmışlar giderken. őle gitmişler burdan yani yapmışlar. ātta o zalimden ...urtulan bi tane bayram aġa vardı mūhtarlı... yaptı burda. şu vize çakıllı orada onun ġardáşını öldürmüşler o ...açmış yani. vurmuşlar onu da vurmuşlar ama o düşmemiş yani sıva gelmiş bu omuzuna fa...at ...ardeşini öldürmüşlē ya yapmışlā yani. onnarÒilk ya cevizküyü'ne burası ...arşı māle yani oraya yerleşmişler. yani karşı māleye yerleşmişler yani yunannılar āni zulüm yapmışlar yani yapmışlar. ormannı...mış ormannı...mış yani tabi ormannı... ...ırcali ...ırcali'den gelme. yo... yaðudi bulġar yo... yannız rumnar var yani rumnar.

(Kıtlık Yılları)

...ıtlı... yaşadı... nasī yani insannā ot yėdi yani. ilk yazın arpayı biçtiler de arpaya dūdüler sopalan dūdüler ġuruttular öle şē yaptılar yani. ...avurmaya bıra... yani ārmanda ġuruttular üle yėdiler yani.arpa yani buydey nerde hasÒun nerde o zaman yani bunu biz āsÒun diyōdu... yani bunnarı nerde onnar yani ó zaman. bu şindiki un Òóluyu şindiki dµrmen Òoluyu o zaman ...ayadanÒediyūsun būle. altı ...aya üstü ...aya büle o

...ayadan da şeyler ġarışıya unun içine ātta yėrken çıtırtı bile yapıya āni dişlerine yani. ...ıtlıy ...ıtlığı ço... çektik yaşadım. a be diyom bizim dönemimizde ...ıtlı... yaşadı... yani. o ot yėdik yani biz ātta…….nüfusumuz …… yani o ...ışın. yo...lu...lu... bi yerde bulamazsın satılı... et. yo... yani āyvan varÒama āyvannan olmuyō yani µle şey íazım ekmek íazım yani. dişçik toplamā ekmē şeyiz yani lüleburġaz'a gitmişlē tellal Òolmuş tellal bārmış. ātırli mü o, o zaman karartma vardı bizim burada mı lambaları alentrik yo...tu lambaları bile ya...mazdı... yani. o zaman lambaları ya...mazdı... neymiş uça...lar görmesin yani. almannar geliyōmuş yani benim dayım vardı. dayım askerdi bi burdan bizim hazırlığı yaptı biz burdan göçµcez yani. araba maraba tedarik Òetti hayvan var da araba yo... yani burdan şeye ...adān gitçēz burġaz merkezine ...adān gitçēz tirene yani tirene bincez. burdan gel burā …… gel burā …… ondan sōna dediler bi alman da mālub Òolmuş ….. gidin bir Òiki tane va...ti āli iyi olan bir tane gitti.ādi adapazarı'na gittiler yani bizde işte denizden Òöte yanı sudan Òöte orasını bi emniyetli görürler yani ya. bizde yani şindi ēm āzırlığımızı yaptı... ema gidecez ama buradan burdan Òalmanlara ...or...umuzda yani savaştan ...or...umuza. ama almannā mağlubÒolunca ērkeS yerinde ...aldı yani.gel be gel bilgi almā uğraşıyō ar...adaş o.

Anlatan: Fatma VARLI
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 81
Derleme Yeri: Yancıklar Köyü

(Göç ve Yerleşim)

annem bâba bulġaristan'dan ġabra'dan ġabra'dan beni getirmişler Òordan bµ yaşında işte őle ufa.... o ...adar fazla bilmem beş zātenÒanamÒölmüş iki üç yaşındākenÒanamdan yetim ...almışım öksüz büyümüşüm. tē çile çile tā buralara ...adarÒevlendik çile yo...suzlu.... dedeylenÒevlenÒo bµ yo...suz ben bi yolsuz dediğin gibi őle ömrümüz geldi geçti işte bizim beraber. dede dede burda ...omşuda çıra...tı. ben de yetim burda ...aldımÒonµçi beraberÒevlendikÒişte. o öksüz ben öksüz. āna düðün yok µç evqat bizÒöksüz ne düðün ne µçÒµçÒµç a yavrum. bilmiyorum ki āna vallā fazla da konuşturmayın beni. vallāy ben biraz da şētmem bi de çocu... benim almanya'da görū beni o zamanÒişte yandı... vallā billāyi demez be ...ızanım …… üzülür ...ızan.yā almanya'da çocūm varÒişçi işçi. o yirmi seneden fazla yirmi yaşında çocū var.o yirmi iki táne çocū var yani.

(Kıtlık Yılları)

...ıtlı... mı hem nāsı gördüm …….. nāsı gēçincez be evqadımÒotu çöpü ço... bilemÒotÒa...şamnı... yap. ben gene görmedim lakin ...onumda ...omşumda gördüm. ...onumda ...omşumda ben gene görmedim amaÒbiz misirÒekmē meseqam yiyordu... őle ekmekler yiyōdu... yāsızlı... çektik yo...sullu... çektik ġaz göremedik. ġaz yerine şırlānı ...oyuyodu... bi şeyinÒiçine őle ya...ıyodu... . āni çok zāmet çektik yani allā var a.

(Düğünler)

a bu ēpten dinle bizim ...ızannµmızda dā üleÒöküz arabasınna gelini alīlardı gezdirµlerdi. sōra gene bu sōra gene bu arabalar çı...tı arabalarla taksilerlenÒalıyōlar gelinneri şindi. düÑüðnÒolurdu düÑün dāreyle olsun şindi düün dāreyle olmuyor bµ gice dā bi yerde salon tutup bi gecede düðünü bitiriyorlar. eskide ev qadım onnarı gene dā sorma bana ...afamÒalmaz. o eskileri sorup tā o ...adar yani benim ...afada. ānayÒevqadım ne evqadım benim çeyizim ben çeyiz diye bişey sırtımdan ..... evlendim be yavrumÒöksüz. ben āna evqadım yo...suzlu...tan ne çēzi biz nerde görelim o şindi şindi var ēp. o zaman fakir zengenÒayrılırdı şindi yo... şindi herkes zengin. bir bulamayosun bi yeri bi eşya vermē allā için. şindi ço... zengini.

(Ekmek Yapımı)

hamurunu tutarım ya ba... fırına ba ba... iki üç sene oldu bıra...tım fırını. ekmek yapıyōdum fırını hamırı nāsı tutacam hamırı eliyorum unu ...arıştırıyorum ...arıyorum onda ba...ıyom ...abardığı zaman tepsileri dolduruyorum fırına atıyorum somun somun. a işte fırında ...ızdırıyorum ya fırını ...ızdırıyorum kürekle sacāları var oraya ...oyuyorumÒüstüne āydi pişiriyorum. tāranayı hāmırını büberini ...aynadırsın domatezini suvanını dūruyōdu ...arıştırıyōdu... ta. onnarı zátenÒunuttum evqadım bana şindi āzır geliyō ...ızlar verµ bana onnarı. a kendi yaptı...larım o ...adar işte evqadım o ...adar onu kendim yaptımÒevqadım te ūle. gitmē benimÒüstüme neyi gitmedi de ya kendim yani yaptım kendim yaptım Òoni yani őle göze ōşum bi fırın yaptırdım bi ...omşuya. hoşuma git yaptım yaptım. a onnarı yapiyımÒondan sōra o fırını ..... yaptım kendimÒölçünÒaldım bi ...omşudanÒāni hoşuma gider gibi yaptım ço... da güzel ekmekÒpişiriyodu vallāy ne demek vallā bana bak tamam .

(Anı)

bıra... tamam bıra...ıcam da sen vallāy ba.... te sen neden benim başıma bā bunnarı yaptın būle annattımÒişte o ...adar. µç parı marı ayÒo zaman paradanÒannamıyorum ...ızım. gittim pazara suvan götürdümÒadam bana otuz ...uruş verdi benÒucuz dèye vermedim yirmi beşe verse alcam vercem. eve geldim suvannarı gettirµmÒeve dede dedi ne dedi bu suvanı adamÒotuz ...uruş dedim verdi ben vermēyem

de fatmā'nın bubası rāmetli. ondan sōra ben paradanÒµç annameyárımÒµç para nasıldı bilmµmÒama sorardım rāmetli der senden bir ...uruş sa...layamıycam ben. o ...adar …… ūredim parayı. o olayla işte ordan burda şendirkenÒūrendim.

(Öğrenim Durumu)

µç a evqadım a evqadımÒµç gitmedim ço... üzüntülüyümÒorda inanÒolsun ço... üzüntülüyüm. be evqadım µçbir türlü µç bµ türlü o...ula gitmµyi yeni yazı eskµ nerdenÒêrencek. şindi dā baş...asına götür fevzi ben bu ...adar biliyorum. bu ...adar ben seksen yaşında seksen bir yaşındayımÒevqadım. bay balay baş...a yer beni seneye çı...artmµsin vallā bana ba... inanÒolsun senin sopanı ...ırarım baca...ını.

Anlatan: İsmigül TURALI
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 76
Derleme Yeri: Yancıklar Köyü

(Göç ve Yerleşim)

ben burda dūmuşum ...ızım ben bilmiyom bi şey. nerden gelcekler e işte eşeklen gelmişlē ben de geldikleri ...ışın dūmuşum burda dūmuşum te bunnarın dedelerinin fırınÒevinde hiçÒanam dėyor büyük ...ızanÒölmüş de çamaşır vermişlē bana. zorla büyüttüm seni derdi. yo... te bṻle buna te bunnā yamalıydı anamnan bubamın bunnā yamalīdı çıpla... gelmiş. eşek ne getirµ be ...ızım. vallā kuşallā kuşallā deyolā ne bileyim ben bilmiyōm.

(Evlilik)

ya...ındı...Òorda biz ya...ındı... görū̄düm ...omşuydu.... vallā dā ufa...tım benÒama ...açırdı bu beni. anamızı bubamızı dinnemedik unu dinnedik. işte diyorum a bi yol varÒaramızda üst tarafta biz bunnā alt tarafta artı... çapraz geliyor te fevzilerin so...ānda bunnā. istediler ço... istediler vēmedi fakirlik te bubamnar zengin midi bubamnar da fakirdi ama anamÒāstaydı anamÒāstaydı anamÒāsta olmā vermedilē anamÒāstaydı te diyorum dörtle beşte şeyde çı...tı zăten mandıra'da o...urdu aġam amıcalarımız vardı mandıralarda öldülerÒēpsi öldülē. çıpla... gittim çıpla...ta buraya geldimÒevleri yo...tu zaten evleri yo...tu. oldu ama sa...atta oldu... çalışır...a. çalışa çalışa sa...atÒoldu.... ora... biçtim çapa ...azdım tütünÒektim pirinçÒektim pancarÒektim hepsini yaptım ...ızım.

(Tütün Ekimi)

ya o zamanÒekeledi şindi ekmiyılā tütünÒekmiyılā şindi. e zor tabi gidiyūsun sabāleyin erken sōna sıca...ta soluşur ...ırāmazsın. erken gidip ...ırıyosun deliyosun gene diziyōsun ...uruduyōsun yāmır yağca...Òoldūnen yőrü ba...alımÒört sandalları sırı...ları. tabi oralara iskele yaptı... te o alt taraflara oralarda ...uruttu.... sırı...lara sırı...lara būle iğnede dizdik dizdik ...ındaba geçirdik ...ındaba ip ip ip ip ya onnarın tütünÒipi tütünÒipi…….. ...uvvetli olanı yaş şēyi tutar mı dµrenÒip tabi. tütünÒµni vādı tabi tütünÒiğneleri vardı. vallā te bu bilir ben bµ yersini bilmeyem kızım bi yeri gittiğim yo....

(Hastalık)

o zaman o zaman ekmekte yo... şindi paşalı...ız ...ızımÒama bizden geçti bizden geçti. yaşı…… benim bi de belim ağrıyo bu baca...Òağrıyo ...afam gözlerim bi āstalı... dµlÒepsi. çı...ıyorum do...tora ama bi şey yazmıyolā bağ...urunuz var mı yo... ...arneniz vā mı yo... baş çı...amazsın diyolā bırakıyolā. geçe bu işte benimÒālamın çōcü sayılıyor. yo... bişeyimiz yo... bişeyimiz yo... bi tek bu gözdenÒameliyatÒoldum ...aç sene oldu beş yüz milyon verdim şindi gene ço... rātladım ço... rātladım gitcēz gene gitcem buna dērim sözde şindi bi ...anun çı...mış dediler yalan mı esā mı bilmem. yaşlılara dedilē karne verirlēmiş dedilē. buna dedim sen dedim biraz yardımcı ol ba...Òāmdi dedim. bu da ben duymadım be abla dedi. ne yapalım ……. őle işimiz. var var te ...oca çocu... orda te burdaki küçük bununÒüstünde. biri gene aşāda işte ...aynatamdanÒolan yere bıra...tı...Òonu orda. iki ...ızÒüç çocu... kū içinde ü üç tane de öldü ...ızan sa...atı da oldu.... şindi şindi her şey ...olayı...Òama bizden geçti. çifçµ çifçµ ēpsi çifçµ biri ...ızım ceylan küyden biri burda çifçµnÒözü. dört tane çocū varÒonun da ...ızı yo... dertli ya derdimizi annaddı... ama µç yardımcı olan da yo.... a olcāz olcāz diyor vallā yatıyōm ben yata...ların kimmişÒonnar derim. izzet dedi būle būle dedi bubasına te şaðidim. µç kimse ilgi kimse kendimÒiyi kötü yapıyorum buna diyorum bile senÒolmasan diyom bi ...aşı... yemek yapmā niyetim. te şini yannız yidi ben yatıyom ben yatıyorum hadi siz de sāðolun.

Anlatan: Naime KAHRAMAN
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 78
Derleme Yeri: Yancıklar Köyü

(Göç ve Yerleşim)

bulġaristan'dan ...ırcalı tabi nā ikisi de. bulġaristan'dan geldik biz Òorda bulġaristan'da doğdum tabi tabi orda doğdum ben yavrum. nāsı geldik yavrum yedi sekiz yaşındaydım işte ben buraya geldiğim zaman begi bṻle sandı...larınÒiçinde getirdiler bizi bi bēgirinÒüstünde. vallāy dört tane dört ...ardeştik. ikisi bi sandı...ta ikisi bi sandı...ta bi ata bizi büyük şēttilerÒüle sandı...larınÒiçine ṻle getirdilerÒüle geldik. sürdü tabi sürmesine u biz direk buraya gelmedikÒedirne'de ...aldı.... ēmenÒēmen birÒay edirne'de ...aldı... o ...ışlalar vardı dışārı u zaman bilmem şimdi gene …… duruyu mu o ...ışlalar. tabi orda ...aldı... birÒay. orda hökümet bizi işte burayı yerleştirdi vērdi vērdi vērdi tarla verdi tabi tarla da verdi. te buraya yerleştik tabi köyünÒiçine de evlendim tabi tabi bu evde evlendim.

(Kıtlık Yılları)

ah gördük yavrum gördük yavrum yeşilÒarpaları büle fırına ...oydu...ta ...oydu millet biz görmedik ...aynatam biz ço... çalışırdı benim ...aynatam rāmetli. ama çekenner ço... çekti yeşilÒarpaları biçip de büle fırında ...uruttu da millet yidµ oldu āni ço... bµ sene ço...Òaçlı...Òoldu çok ...ıtlı...Òoldu yavrum. vallā bi mısırÒekmē yapardı... gündöndüleri bile …...avurupta büle o mısırın Òiçine …...arıştırīlar da üle de ekmek yaptı da yµdi. vardı ot toplardı insannar gidip tabi ot toplarlardı gidip bā biz burda sōte yerlēmiz çokÒordan büle bi ...ısımcı...Òēmen misirÒunun içine ...arıştırıp tepsµnÒiçine bişiripÒüle yirlerdi ...ārını doyurma... dµl mi tabi üleydi yavrum ço... ço... şeyÒoldu.

(Düğünler)

bizim zamanımızda düðünner ço... şeyÒolurdu. dāreyle dāreyle dāreyle dāreyle öküzÒarabalarında öküzÒarabalarınınÒüstünü büle hasırla şē yaparlardı sararlardı üstüne de bµ kilim. alay yaparlardı burda küyünÒiçinden burdan dışardan ...arşı asfalta çı...arlardı üle işte gelini getirµlerdi üle getirirlerdi.

(Çeyiz ve Dokumacılık)

çeyiz işte ne ...adarını yapabilirse o ...adān çeyizÒişte örgü örgü örgü do...uma ūle şeylerdi. annem do...urdu üle tabi gördüm gene yorġannarımız şeylerimiz tabi yüzümüze gelen taraf çārşaftı üstüne gelen şey do...umaydı a tırmalamasın dēye tabi ūleydi yavrum.

(Tarhana Tarifi)

tarānayı kendimiz yapıyoruz tarānayı büberini ...aynadıyuruz u ...ırmızı büberinÒununu mununu āzırlıyūz te yuðurtlan ...arıyuz kendimiz yapıyūz ...ırmızı olsun dėye. peynir de ...oyardım bizimÒevel ba.....al dükkanımız vardı burda. bi topa...ta peynir ...oyardım içine. ...urutmayı ...oparıyoz o tarānayı būle ufa... ufa... ...oparıyoz onu seriyuz ...arıştırÒaltını işte çēvire çēvire ...urudu mu ūluyuruz onu da şeylerden kevgirlerdenÒeliyuruz unu kōyoz torbalara ...urutupÒüle yapıyuz.

(Kaçamak Tarifi)

yapa... yapılır ...açama... biz ...açana... dēriz ...aynadıyoz suyu elersin misirÒununu ām buydayÒunundan da olur ēpsindenÒoluyūru elersin misirÒununu suyu ...oyarsın şeye ...aynadı mı azar azar ...arıştıra ...arıştıra tabi tabi u topaçÒolmasın deye olur tepsiye dökersin.

(Savaş Yılları ve Anı)

yo...tu yavrum biz geldēn µç yo...tu µç bişey yo...tu ama bizdenÒönce varmış varmış yavrum bizden önce varmış. benimÒannem görmüş benimÒannem savaşı görmüş ama e belki bobam da görmüştür beÒgörmez olur mu ama annadırdı işte. ānem benim ço... ...or...ar büle savaşÒolca... deye bi sene dediler burda savaşÒolca...mış de de. benÒanneme dedim bile şu köy ...āvesininÒaltında bµ şē vardı su deposu vardı nazım'ın şeyi bilir meliye bilir anneme dedim benÒādi dediler ki arabalālan milletÒāni gidecekmiş burdan dediler. dedim arabamız yo... şey sen dedimÒanne sen bari ölmedin dedim madem gene görceksin sen bunu dedim. ...ızdı bana rāmetli anneme üle dedim sen bari anne ölmedin dedim sen de mi görceksin gene bunu dedim. darıldı rāmetli bana vallā ...ızdı.

(Evlilik)

yavrum biz bobamızdan ...aldı... beş táne. ablam varÒablam ...açtı beni de işte nişanladılar deye ondan sonÒaynı bebekÒoynar bebekçilikÒoynar gibi işte üle gene ne yabıcam …… on yedide onÒaltı on yedi yaşında evlendimÒöksüz ...aldı... bobamızdan geri.

(Aile Bireyleri ve Anı)

yaşamıyurÒiyi onÒüç sene oldu ēmenÒöldü ço... ço... yavrum yedi sene benim beyim yattı yedi sene felçÒoldu felçli oldu ēp ben ba...tım yavrum yedi sene ba...tım. µç kendi çişine bile gidemedi. ben sandalyede o divanın buraya ...oyardım hep unu üle oturturdum yedi sene ba...tım. biraz sinirliydi sonra ço... bārıydı ay yavrum küfürÒederdi ay ay nası küfürÒederdi şeyden fevzi fevzi istambıl'dan beyti'nin ...asab ar...adaşları gel gelirdi. istanbul'dan o şindi bir ...açara... gitmişÒēralde küfürÒedermiş bū̃le şeyde alışmışlar. o onu bū̃le küfürÒettirmē gelirler tā istanbul'dan tā. severlermiş te onu küfürÒedermiş ço... küfürÒederdi allā rāmet ço... ...ırÒederdi µç µç µç şindi u yedi sene çokÒavcıydı o avcıydı bū̃le sabāle ya er...en ...al...ar ya iki táne tavşan getirdiği olurdu iki táne tavşanÒüle avcıydı ba.... o şindi yatā yatınca neye bū̃le oldum ben dėye işte sağ tarafından da şeyÒetti unu yedi sene yattı.

(Yemek Tarifi)

pişirídik yavrum onnarı papaz yanisi yapardı... ço... güzel bū̄yle onu şindi bū̄le kendi suyuna bi kere ...aynardı. kendi temizlerdi kendi tabi soyardı derisini tabi. onu şēdirdik bi kere ...aynadırdı...Òondan sōna bol yāda ...ızardırdı...Òunun suyunu atardı.... unu bol yāda sarımsa... bişeye sarımsa... suvan suvanı da bū̄le dört başa dört parça yapācan onu bi tencere sarımsānı yāyını sirkesini ...oyardı... ...apardı...Òağzı ….. bu şeyde bişiricen onu a ne güzelÒolurdu ço... güzelÒolurdu yavrum. ū̄leydi işte ne yapalım tabi dā annadsam ben size ū neler.

Anlatan: Zaim BEKİROĞLU
Etnik Köken: Dağlı
Öğrenim Durumu: Yok
Yaş: 83
Derleme Yeri: Yancıklar Köyü

(Göç ve Yerleşim)

bulġaristan'dan bulġaristan'dan bizim köyümüz hocalar orda hocalar. ...ırcalı var hocalar var áskipazar var hepsi varÒoraları. benÒo zamanÒüç yaşında gelmişim dōvu buraya geldik. edirne'de durdu... birÒay ...adā. ordan burayı geçtik. burda tāla mıla verdiler biraz da.burdan baş...a bi yere gitmedik. biz onnarı bilmµz yo.... rum köyü şu ama biz görmedik. unnar gitmiş onnar varmış evet. babamız ha.....ı benÒöldūnen bilmµm. onnar da bilmµ rum faqan yo...tu. burda poma...lar boşna...lar arnavutlar ...ırcalılar onnar vardı baş...a yo...tu. gidenleri gitmiş unnar.

(Savaş ve Kıtlık Yılları)

gördüm nābalımÒişte ot çöp yedik gündöndü ekmē yedik darı ekmē yedik ba...la ...açamā yedik. bunnarı gördük yáni. un oldu mu buğdaydan yapıyodu... . mısır buğday çavdar olmadı mı nābıcan gündendµlen mısırı ...arıştırīdı...Òekmek yaparlardı evet …… alman harbında o zaman bi bi ...ısmı zenginner baġaşlarını topladı gidicek. sōra bi emir gelmiş onnara kimse yerinden ...ıpırdayamaz. bütün tavu...larını kestiler. tavu... harbı tavu... harbı derlerdi una o zaman. evet topladılar tavu...ları kestiler bagaja doldurdular gitceklerdi. istanbul'a öte geçiceklerdi denizden öte. geldi deyi sōra bi emir geldi kimse ...ıpırdamīca... oldū yerde ...aldı herkezin. sōra alman harbi be……. herālde olmadı görmedik biz. ērālde buraya iskān etmişler evet. birÒay ...aldı...Òorda evet. ...arasaban pullu...Òöle motor yo...tu. sürüyüdu...Òişte sabannarla öküzlerle eşek, öküz tabi. okullara gidiyudu.... üçe ...adā gittim. őretmen vardı. bi öğretmen annız üç sınıfa bakıyodu birinci ikinci üçüncü. sōra sōra biz çı...tı...tan sōra dörtÒoldu beşÒoldu ta□i őretmenler çoġaldı. öle oldu. burda o...uyudu... burda o...ul vardı. şu ...āve var köşede

orda o...ul vardı yı...ıldı buraya gelen de var burġaz'da var dā dā daldı işte millet tabi dālmış sende sā Òol. ekseri bulġariyá mācırı bulġaristan mācırı buralara geldiler te bu.

(Köyün İsmi)

bāçeköyü dediler yancı...lar ...oydular. bu sula... bāçe olduğu için ço... bāçeköyü dediler epten. sōna yancı...lar şimdi gene ataköy ...oydular. bilmµmÒunu …… bāçeköy dediler sōra ataköyü ...oydular. o zaman azdı burası. şu tarlalar yarısı orman meseq a meşelik. sōra millet ço... alınca herkez ...azmalar kökleye kökleye bu āle getirdi.

SONUÇ

SES BİLGİSİ

Ünlüler

1. Pınarhisar merkez ilçe ve köyleri ağızlarında yaptığımız çalışmada 8 ana ünlünün yanında, bu ünlülerin çeşitli ses olayları ile uzun şekilleri de görülür.

dā<daha, âni<hani, µç<hiç,ēp< hep, dālı<dağlı, ...ordulā<kordular

2. Pınarhisar ağızlarında "ç" ünsüzünden "ş" ünsüzüne doğru giden bir ses tespit ettik. Bu ses için kalın, büyük "**Ş"** harfini kullandık.

genŞleri(10/9), aŞtığın(24/56)

3. Pınarhisar ağızlarında "a" ile "o" arası, yuvarlakmış "å" sesine de rastlamaktayız.

åndan sōra, båbam

4. "a" ile "e" arası ünlüye Pınarhisar ağızlarında rastlamaktayız. Bu sesi "buráy, záti, táne" gibi sözcüklerin yanı sıra, Bulgaristan Göçmen Ağzı, Yunanistan Göçmen Ağzı ve Dağlı Ağzı'nda şimdiki zaman çekim eki kullanımında da görmekteyiz.

Şimdiki zaman çekimi:

vuruyásın<vuruyorsun, geliyá<geliyor, gidiyálar<gidiyorlar

5. Türkçe'nin tarihi dönemlerinde, lehçelerinde ve ağızlarında gördüğümüz kapalı "□" ünlüsü Pınarhisar ağızlarında da görülmektedir.

dėdi, ėziyet, ėyi

6. Bölge ağzında düzensiz biçiminde gördüğümüz “e” ile “ö” arası yuvarlakmış “´” sesine rastlanmaktadır.

Óretmen<öğretmen, n´betçilẽ<nöbetçiler

7. Bölge ağzında “u” ile “ı” arası yuvarklaşmış “ì” ünlüsü görülmektedir. Düzleşme temayülü gösteren bu ses özellikle dudak ünsüzleri olan b, v, m, f’nin yanında görülür.

dav ìl<davul, avcìna<avucuna, bìrdan<burdan

8. “ı” ile “i” arasındaki “Ç” ünlüsüne rastlanmaktadır. Bu ünlüyü düzensiz şekilde bazı kelimelerde görmekteyiz.

bíraz<biraz, bízden<bizden

9. Bölge ağızlarında “u” ile “o” arası “é” ünlüsü bulunmaktadır. Rumeli ağızlarında genel olarak “o” geniş ünlüsünün “u” dar ünlüsüne doğru değiştiği görülmektedir. Özellikle Pomak ağzı şimdiki zaman ekinde “–yér” biçiminde kullanılır. Bunun yanında başka kullanımlara da rastlamaktayız.

- Şimdiki zaman çekimi olarak

bilmiyérum, ba...mıyévuz,ya...ıyésun

- Diğer örnekler

dé...uma, éndan sõ va, énu

10. Bölge ağızlarında “ö” ile “ü” arası “ê” ünlüsünü görmekteyiz. Darlaşma temayülü gösteren bu “ö” ünlüsü Anadolu ağızlarında da görülmektedir.

çêcū, êleydi

11. Pınarhisar ağızlarında, standart Türkçe'de kalınlık-incelik uyumunu bozan bazı eklerin bölge ağızlarında uyuma girdikleri görülür.

- **-leyin eki ünlü uyumuna girer**

  Özellikle Pomak ve Gacal ağızlarında uyuma girdiği görülür.

sabālayın<sabahleyin, sabāla<sabahleyin

- **"-iken" zarf-fiili ünlü uyumuna girer**

Bölge ağızlarında bu ek standart Türkçe'nin tersine kalınlık-incelik uyumuna girer. Kalın ünlülerden sonra "-...a,-...ana'', ince ünlülerden sonra ise''-ke , -kene" şeklinde gelir.

ya...ar...a<yakar iken, giderke<gider iken, ...ız...a<kız iken, yapar...ana<yapar iken

- **Aitlik eki olan "–ki" ünlü uyumuna girer**

yu...ar...ı<yukardaki,yu...arda...ı<yukarıdaki

- **-(i)yor şimdiki zaman eki kalınlık-incelik ünlü uyumuna girer**

Pınarhisar ağızlarında şimdiki zaman eki, ölçünlü Türkçe'nin aksine kalınlık-incelik uyumuna girer.

veriyiz<veriyoruz,ya...alıyu<yakalıyor, yapıyılar<yapıyorlar,geliyi<geliyor,
yapıyı<yapıyor, biliyi<biliyor

12. r, y, ğ, k, h ünsüzlerinin düşmesi ve hece kaynaşması sonucunda ünlü uzaması görülür.

nābicektik<ne yapacaktık, kū<köy, sōva<sonra, yı...ıcāmışlar<yıkıcakmışlar,), yā<yağ, silā<silah

13. Pınarhisar ağızlarında h, v, ğ, y gibi ünsüzleri düşerek ikiz ünlüler meydana getirir.

Eşit ikiz ünlüler	Yükselen ikiz ünlüler	Alçalan ikiz ünlüler
yuðurt<yoğurt	sıÑatteyiz<sıhhatteyiz	şeÑit<şehit

Ünsüzler

1. Pınarhisar ağzında "b" ile "v" arası ünsüz olan " " ünsüzüne rastlıyoruz.
ta i, ardı

2. Bölge ağızlarında "c" ile "ç" arası ünsüz olan "Ç" ünsüzü görülür.
Bu ünsüz, özellikle ''hiç''kelimesinde görülmektedir.
µÇ<hiç

4. Bölge ağızlarında "f" ile "v" arası olan "F" ünsüzü görülür.

deF, taraFa, ...aF...aS

5. Pomak ağzında, vurguyu arttıran titrek" " ünsüzü bulunur.

mısıv, , , vamazanda, vadyo

6. Bölge ağızlarında "s" ile "z" arası ünsüz olan "S" ünsüzü görülür.

...ıSıS, taSı, aydoS

7. Pınarhisar ağızlarında, Anadolu ağızlarında görülmeyen, "ç" ile "ş" arası süreklileşme eğilimi gösteren bir ünsüz bulunmaktadır. Bu sesi kalın "**Ş**" harfiyle gösterdik.

genŞleri, aŞtığın

8. Bölge ağızlarında "t" ile "d" arası ünsüz olan "T" ünsüzü görülür.

armuT, eşiTmiş, memeT

9. Pınarhisar ağızlarında çokça ünsüz benzeşmesi görülür.

dedemne<dedemle, ...adınnav<...adınlar, dolannarı<dolanları

10. Ünsüz ikizleşmesi,Pınarhisar ağızlarında görülür.

tassa<tasa, aşşā<aşağıya

11. Ünsüz göçüşmesi nadiren görülür.
gölmēm<gömleğim, melmeketine<memleketine

12. Metinleri derlediğimiz beş ağızda da "ğ" ile "h" ünsüzü hemen hemen hiç kullanılmamıştır.

ālbukü<halbuki, ērşeyler<herşeyler, ūr<hür, ā.....ını<hakkını , bāda<bağda,
būdaymış<buğdaymış, ayāmız<ayağımız

13. Pınarhisar ağzında kimi eklerin genişletilmiş şekilleri kullanılmıştır. Bunlar hece türemesi meydana getirir.

Eşitlik hal eki Vasıta hal eki

-cene	-nan/nen/-len/-lan
güzelcene	çuvallarlan,babamnan, bizlen, yünnen

ŞEKİL BİLGİSİ

1. Standart Türkçe'deki -lar/-ler çokluk eklerinin yanında –lâ/-lê, -nâ/-nê, –nar/-ner çokluk eklerinin de kullanıldığı görülür.

...ızlar, ta...siler, yunanlılā, ineklēni, bunnār, zamannar, yünner

2. Pomak ağzında şimdiki zaman eki olarak "-yov" şimdiki zaman eki ve "yov" şimdiki zaman ekinden bozulan ve gelişen -i/-y'li şekiller kullanılır.

bil□m<biliyorum, bilmiyovum<bilmiyorum, yapıyım<yapıyorum, biliyim<biliyorum

3. Gacal ağzı şimdiki zaman çekimi olarak"-yor" eki ve "-yor" ekinden gelişen şimdiki zaman eki yanında -µ/–ī,-i/-ı,-u/-ü ve –y'li şekli ve benzer yapıdaki çekimler kullanılır.

ātırlamıyom<hatırlamıyorum, söylūm<söylüyorum, gülüyom<gülüyorum, bilmµrim<bilmiyorum

4. Gelecek zaman eki olarak –acak/ecek ekinin yanında –cak/cek, -çak/-çek çekimi de görülür.

gitçek, yapçan, kesçen, e vecen, ķapatacan, elleycen

5. Geniş zaman –ar/-er eklerindeki –r ünsüzü çekim sırasında düşer ve bunun sonucunda ünlü uzaması meydana gelir.

µrµsin, bilµ,taşīlā

6. Bazı ses olayları sonucunda değişikliklere uğramış olan zarf-fiil ekleri bulunur.

-dīna/-dµne,-tīna/-tµna	**-...a / −...e**	**-ala.../-elek**
tanıdīna<tanıdığında	do...ur...a<dokur iken düzeltir...e<düzeltir iken	yürüyelek<yürüyerek
--...ana/-kene	**-ken/-...an:**	**-dıyen/-diyen, -duyen/-tiyen**
güde vkene<güder iken, ...aynadır...ana<kaynadır iken	geçerken<geçer iken, çı...ā...an<çıkar iken	olduyen<olduğunda(M.D.D), suðuduyan<soğuduğunda

SÖZLÜK

ā

ā	:	ağa(27/36)
āç	:	ağaç(42/49)
ālı	:	halı(3/91)
āmet	:	ahmet(37/56)

āmır : hamır(29/57)
āmit : hamit(32/8)
āne : hane(42/106)
āni : hani(47/60)
ārbi : harbi(38/26)
āret : dost(37/42)
ārp : harp(34/32)
āsan : hasan(27/11)
ātta : hatta(44/26)
āvsa : havsa(41/56)
āyır : hayır(41/12)
āzine : hazine(19/30)
ālat : ahlat(1/47)
ālamır : ıhlamur(13/93)
āc : ağaç(14/38)
āvız : havuz(15/16)
ātçe : hatice(17/64)
āl...ı : halkı(41/41)
ācıfa...lı : hacıfakılı(21/5)
ātun : hatun(19/172)
āyırsız : hayırsız(28/11)
ā...aret : hakaret(30/11)
āşam : akşam(33/7)
āret : ahret(37/42)
āber : haber(9/80)

ādi : hadi(15/11)
ārman : harman(15/41)
āl...a : halka(11/27)
āngi : hangi(13/85)
ā.....ı : hakkı(26/11)
āste : hasta(25/16)
āla : hala(25/19)

āyvan : hayvan(23/17)
āpab : ahpab(22/10)

a

ahar : ahır(13/45)
alaman : almanya(36/15)
allā : allah(47/82)
almā : almaya(44/3f9)
amıca : amca(46/15)
anadol : anadolu(38/19)
aşā : aşağı(46/41)
ayā : ayağı(37/70)
arşın : yumaktan ip alma(M.D.D)
arġaç : dokumadaki çizgilere verilen isim(M.D.D)
aFşam : akşam(37/12)
aşlīn : açlığın(38/17)
aġpınar : akpınar(8/91)
aġa : ağabey(9/15)
ancā : ancak(11/22)
azçı... : azıcık(13/91)

å

åndan sōva : ondan sonra(2/19)

b

bā : bağ(47/19)
båbı : rum nenesi(13/33)
bāçe : bahçe(4/19)
bālı... : bağlık
bardā : bardağa(37/62)
bayā : bayağı(29/11)

bej : beş(30/33)

beki : belki(15/49)

bi : bir(48/21)

bildµ : bildiği(12/12)

bızā : buzağı(23/42)

boba : baba(47/70)

boydey : buğday(9/54)

bōday : buğday(34/38)

buyme : büyüme(28/1)

buydey : buğday(44/21)

büber : biber(47/40)

bū̄k : büyük(19/1)

bebev : biber (3/68)

büle : böyle(47/58)

bıyça... : bıçak(16/40)

bóyle : böyle(17/54)

bōşevikler : bolşevikler(41/73)

böber : biber(20/58)

bēgir : beygir(31/38)

büyüg : büyük(37/58)

bāşiş : bahşiş(10/6)

bubam : babam(14/20)

buruda : burada(15/20)

bū̄- : büyümek(13/4)

bȯradan : buradan(26/47)

bōle bōle : böyle böyle(8/62)

bizileri : bizleri(13/47)

biteva : bitevi(34/42)

□

□ar : var(M.D.D)

□ardı : vardı(19/56)

c

cumūriyet : cumhuriyet(10/61)

cayillik : cahillik(M.D.D)

cepē : cephe(15/11)

ciyer : ciğer(39/18)

cuvalı... : dokuma işini yapan kişiye verilen isim(37/68)

ç

çār- : çağırmak(33/24)

çıbı... : çubuk(11/52)

çµz : çeyiz(3/91)

çif : çift(46/44)

çekirdē : çekirdeği(14/63)

çıvırıver- : çevirivermek(15/13)

çenber : çember(31/18)

çığırı... : çıkrık(37/71)

çatī çatī : çatır çatır(13/30)

çata... : dere yatağı(15/31)

çavla : çavlan(çağlayanın büyüğü)(8/9)

çı...pācı... : yıkanmak(13/59)

d

dµl : değil(47/26)

dµ : değil(9/59)

dµrmen : değirmen(44/13)

dā : daha(47/95)

dālı : dağlı(2/30)

dāre : daire, çalgı aleti(47/25)

davullen : davulla(12/13)
dāya : dağa(2/7)
dėy : diye(47/59)
dey : diyor(48/17)
deye : diye(47/69)
dölüm : dönüm(5/12)
domatez : domates(40/41)
dōru : doğru(9/23)
dū : dur(17/82)
dū- : doğmak(13/1)
deF : dev(1/47)
dn̄ : düğün(31/33)
dūru : doğru(42/6)
dürüS : dürüst(18/7)
düv- : dövmek(8/62)
düzen : dokuma aletlerinin tümüne verilen isim(40/23)
dő- : dövmek(17/19)
dóğrȯ : doğru(41/43)
daş : taş(33/49)
dörd : dört(35/2)

dimet : demet(35/20)
davȯl : davul(11/19)
dolaplama : dokunan nesnenin vurularak şekillendirilmesi(14/36)
dµştir- : değiştirmek(16/22)
dayrer : dare(32/22)

ē

ēdiye : hediye(56/33)
ēm : hem(44/36)
ēmen : hemen(47/75)
ēndek : hendek(35/46)
ēpsi : hepsi(46/43)

ēr : her(43/32)
ērkez : herkes(11/39)
ēlence : eğlence(15/53)
ēlva : helva(31/36)
ērālde : herhalde(14/41)

e

eriş : yapaktan eğirerek yapılan iplik(33/43)
evel : evvel(3/91)
erazi : arazi(8/30)
espiT : araba tekeleği(13/20)
esā : esas(19/113)
eltele- : eklemek,ilave etmek(41/50)
ema : ama(21/2)
erig : erik(37/49)
enadın : anladın(8/18)
espan : iskan(21/14)

´

Óretmen : öğretmen(23/29)
Ómrimiz : ömrümüz(37/3)

f

fasüle : fasülye(3/86)
fatme : fatma(19/117)
ferece : ferace(33/76)
fasülya : fasülye(31/39)

ġ

ġaste : gazete(19/171)

ġaz : gaz(1/68)
ġanyana : kaynana(17/88)
ġafile : kafile(19/35)
ġatiyen : katiyen(20/54)
ġoyun : koyun(37/13)
ġocaman : kocaman(37/65)
ġızan...a : kızanken(37/67)
ġambur : kambur(37/72)
ġoce : koca(37/83)
ġarşı : karşı(26/10)
ġalbo : galiba(3/45)

g

gey- : giydik(37/64)
gice : gece(45/25)
giderke : giderken(44/7)
gücü : çözgü iplerinin aşağı yukarı hareketini sağlayan (33/42)
güzelcene : güzelce(24/54)

gevgiv : kevgir(3/75)
gergev : gergef(3/76)
genŞ : genç(10/9)
gecere : renkli ipleri elde etmede kullanılan dokuma aleti(M.D.D)
gine : gene(33/17)
gişi : kişi(37/51)
gí- : giymek(3/58)

ġ

**********ġ alba : galiba(41/18)

h

helbet : elbet(16/45)
hevet : evet(5/40)
hamır : hamur(13/83)
hökümet : hükümet(47/8)

µ

µ : iğ(46/17)
µ : iyi(42/8)
µç : hiç(47/16)
µne : iğne(28/19)
µşimikli : ekşimik(11/12)
µtiyar : ihtiyar(18/4)

µlencelik : eğlencelik(16/17)
µtiyacı : ihtiyacı(34/33)
µndan sōraki : ondan sonraki(38/21)
µderelez : hıdrellez(11/37)
µbe : hibe(13/7)

i

ilen : leğen(4/27)
inēni : ineğini(44/8)
inge : yenge(11/2)
ibrişim : kalınca bükülmüş iplik(6/39)
işlembēkő : islambey köy (9/58)
isım : hısım(3/11)
itāl : ithal(38/22)
iştā : iştah(17/57)
ilk eten : ilk önce(27/13)
istambıl : istanbul(47/79)

ı

ıstırāt : istirahat(M.D.D)

ī

īzlı : hızlı(4/30)

j

janım : canım(M.D.D)

...

...a : kadar(1/97)
...adā : kadar(17/78)
...ardaş : kardeş(1/52)
...āve : kahve(9/8)
...ayrı : gayrı(16/44)
...urmidnik : bir çeşit hamur işi(6/2)
...ıral : kral(8/29)
...ıs...ıç : mandal(M.D.D)
...abāt : kabahat(9/42)
...ortmaç : sütle yapılan bir yemek(14/480)
...aranti : garanti(15/66)
...av...aS : kafkas(16/55)
...āya : kahya(41/41)

...ırġ

: kırk(37/66)

...avġ a : kavga(10/6)

...ahar : kahır(13/48)

...aneveçe : kaneviçe(13/67)

...uvannarı : kovanları(22/45)

...ısetlē- : eziyet etmek,zulüm yapmak(13/47)

...oliba : kulübe(34/54)

...ındab : tütün dizilen ip(46/26)

...olayı... : kolaylık(46/43)

k

ku : köy(34/1)

köv : köy(33/17)

kū : köy(46/42)

küv : köy(20/19)

küy : köy(47/27)

kelep : boyanan iplere verilen isim.(M.D.D)

körfennik : ışığı çok az olan kandil(13/66)

kökünnük : kökenlik(34/46)

p

pāttan : kağıttan(M.D.D)

****

l

lēne : leğene(5/22)

lāna : lahana(13/31)

lābı : lakabı(33/23)

m

mācır	:	muhacir(18/5)
mācur	:	muhacir(29/1)
māle	:	mahalle(44/13)
mārebe	:	muharebe(12/3)
masur	:	ipliklerin sarıldığı nesne(33/36)
mekµ	:	mekiği(33/36)
mēmeT	:	mehmet(17/22)
misir	:	mısır(47/49)
mūtaç	:	muhtaç(32/47)
mā...a...	:	muhakkak (3/45)
mākeme	:	mahkeme(41/26)
mubadele	:	mübadele(38/8)
masara	:	masura(13/86)
masıran	:	masura(13/86)
mıstafa	:	mustafa(26/36)
mısabey	:	musabey(26/26)
müşkül	:	müşkil(26/3)
merāba	:	merhaba(25/42)
mişkil	:	müşkil(23/3)
māra	:	mağara(22/3)
müjdefā	:	müdafa(41/84)

n

nası	:	nasıl(47/79)
neyip	:	naip(14/2)
ni	:	ne(3/100)
nōlca...	:	ne olacak(45/12)
nāpçan	:	ne yapacaksın(4/2)
nėyet	:	niyet(11/34)
nÓbetçilē	:	nöbetçiler(26/31)

nirede : nerede(2/50)

o

ocak : yerli, göçebe olmayan, gacal(M.D.D)
onnar : onlar(48/6)
otū- : oturmak(42/31)
onunçtan : onun içinden(9/2)

ō

ōp : hop(8/33)
ōra : hora(16/17)
ōdan : oradan(19/105)
ōş : hoş(45/43)

ö

öle : öyle(48/23)

u

ősüz : öksüz(17/31)
urenci : öğrenci(M.D.D)
uretmen : öğretmen(23/29)

ê

êreyip : üreyip(M.D.D)
êkümet : hükümet(M.D.D)

p

pala : kullanılmayan kumaş parçalarından yapılan kilim(35/24)

pate...a : patika(26/22)
patetiz : patates(31/39)
piynir : peynir(11/12)
pama...ça : pomakça(1/46)
pişµn : peşin(3/68)
pasıport : pasaport(39/73)
pµnir : peynir(29/54)

pınācı... : pınarcık(13/60)
pamȯ... : pamuk(13/71)
penbe : pembe(13/75)
peşkil : peşkir(13/78)

v

vāt : rahat(3/54)

r

rāmetli : rahmetli(47/63)
rāmet µle- : rahmet eylesin(13/35)
rāmin : rahminde(63/13)
rumnar : rumlar(16/24)

s

sā : sağ(17/25)
sabā : sabah(42/63)
salµ : salih(30/37)
sesle- : dinlemek(M.D.D)

silā : silah(30/29)
sōna : sonra(48/30)
sōᵛa : sonra(7/11)
sṻle- : söylemek(37/25)
sümek : dokuma ipinin sarmak, sarılı dokuma ipi,yapa(33/15)
suvan : soğan(47/92)

sāt : saat(16/57)
sine : sene(38/16)
selmen : bir çeşit dokuma aleti(3/23)
selemen : yumak(37/67)
sıðat : sıhhat(9/3)
sīrtmaç : sığırtmaç(11/16)
sovan : soğan(12/32)
sekiS : sekiz(22/4)

ş

şē : şey(47/59)
şīla... : şırlak, parlak(35/4)
şindi : şimdi(47/25)
şini : şimdi(48/46)
şinci : şimdi(38/3)
şennik : şenlik(16/18)
şaya... : yünden dokunmuş kumaş.(14/33)
şőle : şöyle(25/42)

t

tā : daha(47/81)
tāla : tarla(48/3)
tapı : tapu(41/27)
tarāna : tarhana(47/42)
tarɻ : tarih(26/27)

tāta : tahta(34/44)
tene : tane(36/30)
tizem : teyze(3/4)
tí : te(3/3)

tüküvt : kükürt(5/13)
tene : tane(8/103)
tefe : dokunan ipleri sıkıştırma aleti(M.D.D)
tiken : diken(17/76)
tembµ : tembih(20/11)
teneki : teneke(30/31)
tµl : dil(32/39)
toðum : tohum(34/61)
tütüna : tütüne(37/42)
taþibat : tahkibat(26/29)
terės : terhis(23/19)

ū

ūr : hür(3/16)
ūkümet : hükümet(9/18)
ūdut : hudut(19/85)
ūrda : orada(3/31)

u

undan sōva : ondan sonra(3/64)
unna : unla(20/56)
unnar : onlar(48/7)
uva : ova(37/8)

ǖ

ṻd-	:	öğütmek(34/28)
ṻt-	:	öğütmek(35/21)
ṻkümet	:	hükümet(34/33)
ṻren-	:	öğrenmek(45/63)
ṻseyin	:	hüseyin(17/34)
ṻnner	:	yünler(3/30)
ṻsüs	:	öksüz(31/2)

ü

üle	:	öyle(47/84)
üz	:	yüz(44/4)
ünnü	:	ünlü(12/26)

v

vā	:	var(43/12)
vallā	:	vallah(8/2)
vesayit	:	vesait(16/56)
va...ıt	:	vakit(16/5)

y

yā	:	yağ(40/29)
yaðut	:	yahut(42/41)
yālı	:	yağlı(11/13)
yi-	:	yemek(47/16)
yimē	:	yemeğe(58/66)
yumu...	:	yumak(6/38)

yōrt : yoğurt(12/32)

yūr- : yoğurmak(29/56)

yuġsavyalı : yugoslavyalı(9/9)

yanlaya... : yalınayak(19/169)

yūsek : yüksek(8/15)

yeleklen : yelekle(10/46)

yīlı : yığılı(15/38)

yavvım : yavrum(13/1)

yapā : yapak(13/72)

yürük : yörük(27/15)

yoz : inek(34/42)

z

zāmet : zahmet(45/19)

zate : zaten(40/48)

záti : zaten(40/3)

zengen : zengin(45/30)

KAYNAKÇA

Akar, Ali. (2001): "Muğla ve Yöresi Ağızlarında Şimdiki Zaman Çekimi", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.4, 1-10

Buran, Ahmet. (1996): *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*, Ankara: TDK Yayınları, 1.Baskı

Banguoğlu, Tahsin. (1974): *Türkçenin Grameri*, İstanbul: Baha Matbaası

Boz, Erdoğan. (2000): "Afyon ve Yöresi Ağızları Ses Bilgisi", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, S.1, s.50-57

Yarcı,Güler. (2007): '' Arşiv Belgeleri Işığında Pınarhisarı'' ,*Yöre Aylık Kültür Dergisi ,*S.86-88,s.15-37

Bozkurt, Fuat. (1999): *Türklerin Dili*, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, 1.Baskı

Caferoğlu, Ahmet. (1963): "Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, s.1-33

Eren, A.Cevat (1964): "Pomak maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi, Cilt 9, .572- 576

Çevik, Hikmet. (1971): *Tekirdağ Yürükleri*, İstanbul: Tekirdağ Halkevi Yayınları: 7

Çelebi, Evliya. (1966): *Tam Metin Seyahatnamesi*, İstanbul: Üçdal Neşriyat, Cilt:III-IV

Demir, Necati. (2000): "Karadeniz Bölgesi Ağızlarında Kıpçak Türkçesi Özellikleri", *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, s.1-28

----------. (2001): *Ordu İli ve Yöresi Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları, 1.Baskı

Eren, M. Emin. (1997): *Zonguldak-Bartın-Karabük İlleri Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları,1.Baskı

Eckmann, Janos. (2004): "Edirne Ağzı", (Çeviri: Oğuzhan Durmuş), *İlmi Araştırmalar Dergisi*, s.135-150

Eck. J. ve Man. M. (1959): "1959 yılı Trakya Dialektoloji Gezisi Raporu", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, s.113-118

Ergin, Muharrem. (1998): *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Basım/ Yayım/ Tanıtım

Ercilasun, Ahmet B. (2002): *Kars İli Ağızları Ses Bilgisi*, Ankara: TDK Yayınları, 1.Baskı

Eker, Süer. (2003): *Çağdaş Türk Dili*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2.Baskı

Gülensoy, Tuncer. (1984): "Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten,* s.87-147

----------. (1998): *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları, 1.Baskı

----------. (1995): *Türkçe El Kitabı*, Kayseri: Bizim Gençlik Yayınları, 2.Baskı

Gabain A. Von. (2003): *Eski Türkçenin Grameri*, Çeviri: Mehmet Akalın, Ankara: TDK Yayınları, 4.Baskı

Gökbilgin, M.Tayyip. (1957): *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1.Baskı

Gürgendereli, Rifat. (2004): "Edirne İli Ağızlarında Söz Dizimi", *Doğu-Batı Bağlamında Türk Dili ve Türk Kültürü Bildirileri*, s.44-57

Gülsevin, Gürer. (2002): *Uşak İli Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları, 1.Baskı

Günşen, Ahmet. (2000): *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları, 1.Baskı

----------. (2003): "Edirne ve Yöresi Ağızlarında "Aile" ve "Topluluk" İsimleri Yapan -μn (-ıyn~ -iyn, -ıyl, -ıylı~ -ıylın) Eki Üzerine", *1.Edirne Kültür Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, s.659-669

Hacıeminoğlu,Necmettin.(1992): *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1.Baskı

----------.(1991): *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1.Baskı

İmer, Kamile. (1998): "Batı Anadolu Ağızları Üzerine Gözlemler", *Doğan Aksan Armağanı*, A.Ü. D.T.C.F Yayınları, No:366, s.83-92

Kalay, Emin. (1998): *Edirne İli Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları.

Karaçam, Nazif. (1999): *Efsaneden Gerçeğe Kırklareli*, Kırklareli: Kırklareli Belediye Yayınları, 1.Baskı

Komisyon. (1996): "Pomak" Maddesi, *Meydan Larousse*, İstanbul: Meydan Yayınevi, Cilt:4

Komisyon. (1993): "Gacal" maddesi, *Derleme Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları, Cilt:6, 1.Baskı

Komisyon. (2000): "Pomak" maddesi, *Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*, İstanbul: Ana Yayıncılık, Cilt:18

Korkmaz, Zeynep. (2005): "Batı Anadolu Ağızlarında Yazı Dilinden Ayrılan İsim Ekleri ve Phonolojgie-Morpholojie Bağlantısı", *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, Cilt:2, s. 222-231

----------. (1969): *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*, Ankara: A.Ü. D.T.C.F. Yayınları No:124, 1.Baskı

----------. (1953): "Batı Anadolu Ağızlarında Asli Vokal Uzunluklar Hakkında", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten,* s.197-203

Nayır, Yaşar Nabi. (1999): *Balkanlar ve Türklük*, İstanbul:Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayımcılık Anonim Şirketi, 1.Baskı

Olcay, Selahattin. (1995): *Doğu Trakya Yerli Ağzı*, Ankara: TDK Yayınları, 2. Baskı

Öztabak, Mucit. (2002): *Yerel Yakın Tarihi Babaeski*, Kırklareli: Babaeski Belediye Yayınları, 1.Baskı

Sami, Şemseddin. (H.1306): *Kamus'ul Âlâm*, İstanbul: Mihran Matbaası, Cilt: 2

Şanlı, Cevdet. (1994): "Kırklareli Ağızlarında Ses Olayları", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s.117-122

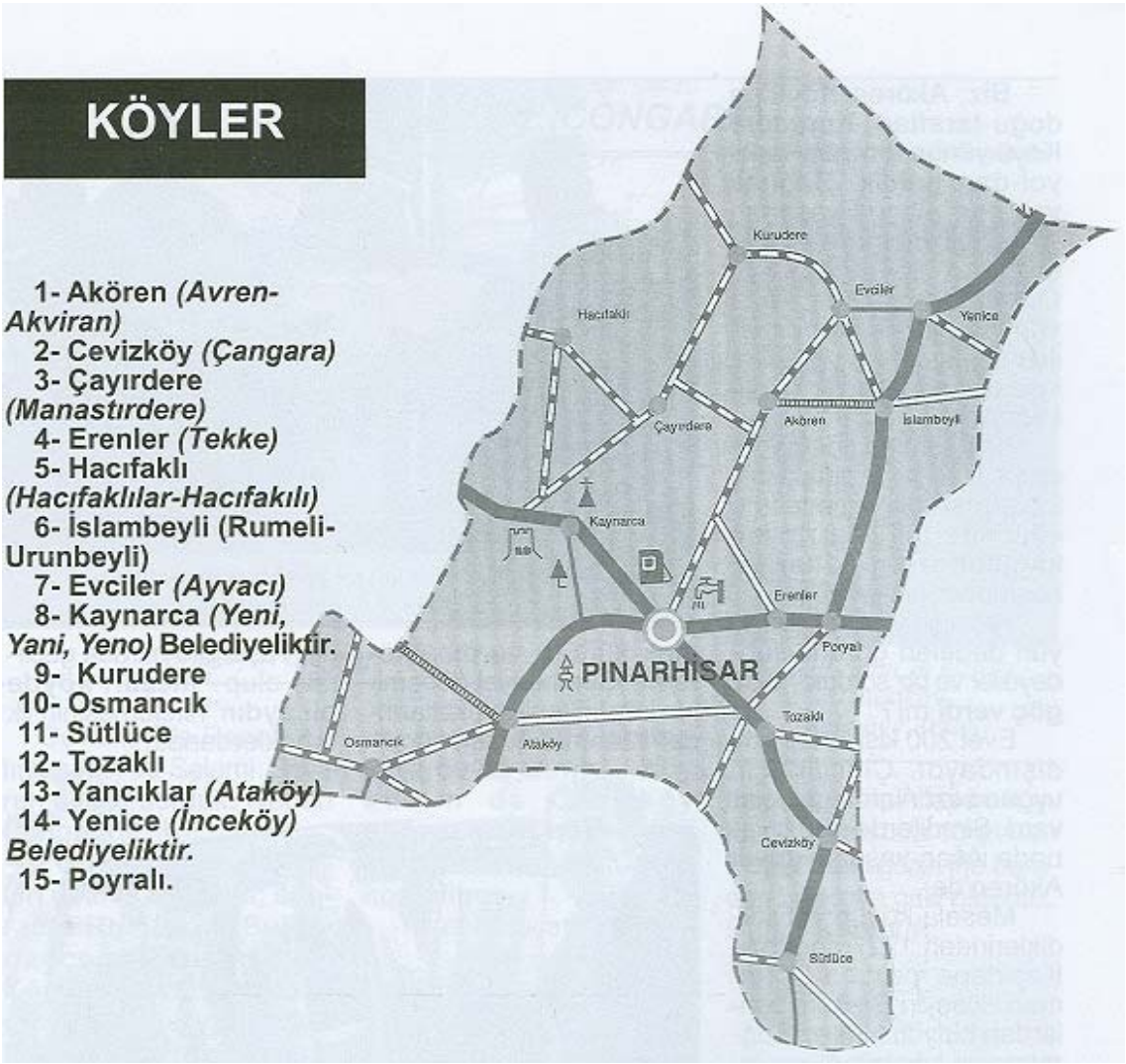
Talat, Tekin. (1995): *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Ankara: Simurg Yayınları, 1.Baskı

Tunca,Ayhan. (2007): ''Pınarhisar Köyleri'', *Yöre Aylık Kültür Dergisi,* S.86-88,s.79-99

Ülküsal, Müstecib. (1966): *Dobruca ve Türkler*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları 26, Seri III, S.27

Yarcı,Güler. (2007): '' Arşiv Belgeleri Işığında Pınarhisarı'' ,*Yöre Aylık Kültür Dergisi* ,S.86-88,s.15-37

EKLER

Şekil-1. Pınarhisar merkez ilçesi ve köylerini gösterir harita.(Yöre Aylık Kültür Dergisi'nden alınmıştır.[140])

[140] Tunca Ayhan, (2007): "*Pınarhisar Köyleri*" ,Yöre Aylık Kültür Dergisi, S:79